

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

KEVSER SÛRESİ

Rahman, Rahim Allah'ın Adıyla
"Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır."

Üstad Mücteba Lârî

İSLÂM VE BATI UYGARLIĞININ ÇEHRESİ

Tercüme:
İsmail Bendiderya

Edit ve Redakte:

Şadman Eroğlu

Kevser Yayınları: 56

Eserin Orijinal Adı:

İslâm ve Simay-i Temeddün-i Garb

(Çeviride, kitabın 6. baskısı esas alınmıştır)

Dizgi ve Mizanpaj:

Kevser

Kapak:

Ramazan Erkut

Baskı:

İstanbul Matbaa - Mücellit

Ocak / 2003

ISBN 975-6640-25-1

Adres:

Kevser Yayınları

Horhor cad. No: 78/3 Fatih - İst.

Tel: 534 35 28 / Fax: 631 36 01

www.kevser.net

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	17
------------	----

1. Bölüm**Hayatın Akışı ve İnsanoğlunun Medeniyeti / 23**

Hayatın Akışı ve İnsanoğlunun Medeniyeti	25
Çağdaş Batı Uygarlığının Etüdü.....	30
Hristiyanlığın Yayılma ve Gelişme Nedenleri.....	43
Kilise Yönetiminin Yarattığı Facialar.....	45
Hristiyanların İslâm Karşısı Propagandaları	61
Batı Dünyasında Ahlâk.....	67
Kilisede İbadet	79
Alkolün Ürkütücü Yayılışı	85
Çağdaş Dünyada Yaşamın Tezat ve Çelişkileri.....	91
Medenî Çağda Barbarlıklar.....	97
İrk Ayrımı	105
Aile Düzeninin Sarsılması	111
Hayvan Sevgisi!.....	119
Ukdeler, Kompleksler ve Aşâğılık Duyguları.....	125

2. Bölüm

Çağdaş Dünyanın Sorunları ve İslâm'ın Çözümler / 135	Getirdiği
İslâm Ne Diyor?	137
Kıt Görüşler.....	153
İslâm ve Ekonomik Sorunlar.....	165
Batı Medeniyetinde İslâm'ın Rolü	181
Kültürel İnkılâp.....	185
Tıp	193
İlâç Yapımı.....	197
Hastane.....	199
Kimya	203
Sanayi ve Teknik	207
Matematik.....	211
Coğrafya	213
Sanat.....	215
İslâm ve Alkollü İçecekler	225
İslâm ve Çeşitli Ayrımcılıklar	237
İslâm Adalet ve Hürriyet Dinidir	241
İslâm'da Cihad.....	261
İslâm Açısından Aile.....	290
İslâm'da Boşanma.....	313
Müt'a Nikâhı.....	329
Çokeşli Evlilik.....	339
Kitabın İngilizce Nüshasının Batı Medyasındaki Yankıları..	357

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ

Bismillahirrahmanirrahim

İnsanoğlunun bu dünyada ne aradığı, saadet içinde olması için nasıl yaşaması ve nasıl yaşamaması gerektiği konusu, öteden beri düşünen her insanın fikir semalarının en ilginç manzumeleri kesilmiş; soruların cevabı nice ekollerin ortaya çıkmasına, nicelerinin Eflatun ve Tagor adlarıyla ün kazanmasına neden olmuştur.

Bütün bilimlerin sırrını ve önsözünü sunan Kur'ân-ı Kerim, insanın yaratılış gayesini "olgunlaşma ve kemal" kanatlarında onu yücelten "Allah'a ibadet" olarak tanımlar.

İnsanın varlık âleminde attığı ilk adımdan, topraktan silkeleneip yeniden kalkacağı hesap gününe kadar süren çaba, tefekkür ve kemal yürüyüşünün adıdır ibadet...

Uzun soluklu, kesintisiz ve onurlu bir yürüyüştür bu...

Dünya âleminin ona hizmet için yaratıldığı ve yeryüzünde Allah'ın halifesi olup meleklerin secdesine lâyık bir cevap taşıyan "insan"ın dünyada ve ahirette saadet içinde olmasını sağlayacak yegâne yol olan "İslâm"da yürüyüş...

İslâm'ın mükemmel prensipleri, varlık âleminin en gözde parçası olan "inanan insan"ın mutlulukla yaşamasını garantiler.

21. yüzyıl insanının çeşitli zahmetlerle aradığı kıymet, hemen yanı başında; en mükemmel din olan İslâm'dadır.

Ama İslâm, bugün garip ve mazlum hâle getirilmiştir.

Mana itibarıyla "Allah'a teslimiyet" demek olan İslâm'ın nurundan rahatsız olanların nefsanîyet, enanîyet ve sada-

katsizliği, ona gönülden inananların yanı sıra bütün insanlığa da pahalya mal olmuş; barış ve saadet içinde kardeşçe yaşanabilecek bir hayatın, madde ve hayvanî zevkler uğruna cehenneme dönüşmesine yol açmıştır.

Hak ve hakikat aşıkları eninde sonunda Muhammedî (s.a.a) çizgide buluşmuşlardır; bu çizgide hayatı da, mematı da saadet addeden bu insanlar; insanlığın varını yoğunu yağmalayarak gününü gün etmeye çalışan hürriyet ve onur hırsız zorbalarla sömürücülerin cehenneme çevirdiği dünyayı, insanca yaşamaya müsait bir gezegen hâline getirebilmek için mum olup erimiş, ama her biri koca bir karanlığı da eritmiştir kendisiyle...

Elinizdeki kitabın yazarı Ayetullah Musavî Larî de bu nadide düşünürlerden biridir.

Aynı zamanda pek mütevazı kişiliğiyle İslâm ulemasının da önde gelen isimlerinden olan bu değerli araştırmacının elinizdeki eserini; batı medeniyetinin kör taklitçilerinin sattığı gerçekler sonucu kendi benlik ve kimliğinden hızla uzaklaştırılan, ama neticede hakka ve hakikate beslediği ilginç aşk sonucu özünü ve köklerini İslâm'da ve bu yüce dinin hakikatlerinde aramaktan da geri durmayan aziz Türk okuyucu için pek faydalı bularak Türkçe'ye kazandırmak istedim.

Avrupa ve Amerika kıtalarında yıllarca gündemden düşmeyen ve bizzat batılılar tarafından birkaç dile çevrilerek incelenen bu eser, Türk Müslümanın da en önemli acısı olan "batıyı kible edinen" hastalığını başarıyla irdelemekte; onuru ve bilimi Müslümanlardan öğrenen batı kavminin dünkü ve bugünkü konumunu ele alarak Müslümanların bugünkü hâlinin "batıyı taklit edip, İslâm'dan kopuş"tan kaynaklandığını ilginç örneklerle hatırlatmakta ve maneviyattan uzaklaşan batının bugünkü koflaşmış hâlini bizzat batının istatistikleri ve batılı bilim adamlarının itiraflarıyla belgelemektedir.

Ayetullah Musavî Larî'ye gönülden teşekkürü bir borç bilerek bu değerli eseri çevirdim; bilhassa gençliğin susuzlu-

ğunu gidereceği inancındayım. Bu naçiz çabanın ilâhî rızaya nâil olması ve Dost'un dergâhında kabul görmesi ümidiyle...
Çaba bizden, tevfik Allah'tandır.

3 Şaban 1422/ 10 Ekim 2001
(Şühedânın baş tacı Hz. İmam Hüseyin'in (a.s) kutlu
doğum gününe müsadif)

İsmail Bendiderya
Bandidari@irib.com

ÖNSÖZ

Günümüzün medenî dünyası, insanlığı her gün yeni ufuklarla aşına kılan çekici dış görünüşüyle hayatın hakikatlerinin ekseninden geniş oranda uzaklaşmakta ve madde ve ekonomi esaslarına dayalı mantığıyla insanlık toplumunun değer ve kalıcılıklarını inkâr etmektedir; her iki bloğun insanlarının fikrî ve ruhî eğitim tarzı, onları mana âleminin ölümsüzlüğünden gafil kılacak şekildedir. Yaradılışı gereği daima gözleri mana âleminde olan insan bugün kendisini tamamen maddî dünyanın sürükleyiciliğine kaptırmış; kendi tabiatının manevî boyutu ve melekutî hakikatini bir hayal ve zan telakki eder hâle gelmiştir.

Bu nedenledir ki, alabildiğine servet toplayıp malî refaha kavuşmak toplum genelinin nihaî emeli durumundadır. Çeşitli şekillerde birey ve toplumun ilişkilerine egemen olan bu düşünce tarzıyla insanlığın gerçek saadete erebileceğini düşünmek saflık olur; bunu başarabilmesi için kendi elleriyle yaptığı putları kırması gerekir, böylece toplumun fikrî atmosferi değişime uğrayacak ve muhtaç olan insanoğlu; bir kez daha gerçek mabudun arayışı içine girecektir.

Teknolojik gelişmeye karşı değiliz, enformatikteki sürat ve çağdaş medeniyetin getirdiği imkân ve kolaylıklara karşı olmadığımızı, bilâkis, bütün bunların fayda ve avantajlarını kabul ettiğimizi hemen belirtelim. Zira daha kolay ve daha iyi bir yaşam sağlayabilmek bu yolla mümkün olabilmektedir. Ancak, insan ruhunun derinliklerinin sonsuz bir gerçekle karşı karşıya bulunduğu ve insanın manevî mutluluğunun salt maddî refaha dönüştürülmesinin; onun iç dün-

yasında huzura duyduğu derin ihtiyacı ve dinle, dinin getirdiği mesajın önemini uzun süre unutmamasına neden olamayacağı ve yaradılışı itibariyle ihtiyaç duyduğu şeyden vazgeçemeyeceği yolundaki büyük gerçeğini de görmezden gelebilmek mümkün değildir.

Çağımızın sosyal ve siyasî ideolojileri insan sevgisi ve ilericilik iddialarına rağmen, kendilerini de yakan iki büyük dünya savaşında milyonlarca insanın ölümüne yol açtıkları hâlde hâlâ bunun bir daha yaşanmaması için makul bir yol bulabilmiş değildirler. Askerî veya siyasî bir hata sonucu üçüncü bir dünya savaşının başlaması, hatta atomun esrarengiz gücüyle donatmış bunca dehşetengiz ve yıkıcı silâhların kontrolünün kaybedilmesi ve insanoğlunun kendi tutuşturduğu bu yangının ateşleri arasında yanıp büsbütün yok olması işten bile değildir.

Doğulu milletler uzun yıllardır batının teknik ve ekonomik kalkınması karşısında ne yazık ki aşağılık duygusuna kapılmış ve kendilerini kaybetmişlerdir. Bu ortamda bütün ruhî yaratıcılıklarını yitirmiş, ruhsuz, asalak ve tufeyli bir topluma dönüşmüşlerdir. Batı dünyasının kapısından gelen her şeye "çağın kaçınılmaz gereği" türünden bahanelerle teslim olmakta, boyun bükmemektedirler. Bu yeni batı kültürünü henüz gereğince tanımadıklarından, batılıların saplanıp kaldığı yok oluş boşluğu ve nefsanî baskıları tam anlamıyla algılayamamakta, idrak edememektedirler. Bu nedenle de ebedî ve ölümsüz bütün hakikatlerin fikri yapısı bozuk ve usule aykırı da olsa günün modası olan aktüel fikirler ve çağdaş eğilimlere kurban edilmesi gerektiği zehabına kapılmaktadırlar.

Aşağılık duygusuna kapılıp zaaf gösteren toplumlar elbette ki bu öldürücü kaprislerin etkisinde kalacak ve yenden hayat bulup bütün geri kalmışlıklarını telâfi için aralıksız bir çaba ve gayret gösteremeyecektir. Bunun halli ancak insanî değerlerin yeniden canlanması ve bu yolda bütün imkânların seferber edilmesidir. Halkın fikrî ve ruhî bağım-

sızlığının yeniden hayata kavuşturulmasının başka yolu yoktur.

Diğer taraftan çeşitli çağdaş düşüncelerin çarpışma kavşağında yer alan yeni neslin fikirleri her geçen gün bu ortamda daha fazla zehirlenmektedir. İşte bu şartlar altında İslâm düşünürlerinin rolü son derece önemli ve hayatidir. Bilimsel bir mantık ve dikkatli bir değerlendirmeye yeni nesle kurtuluş ve hidayet yolunu onlar gösterecek ve son derece geniş ve kapsamlı bir sahası olan İslâm kültür ve maarifini genç nesle takdim edebileceklerdir.

Her ne kadar son yıllarda Müslüman fikir adamlarının bu sahada epey çalışmaları olmuşsa da, İslâm ideolojisi; kalabalık kitleleri oluşturan tahsilli gençlerin önemli bir kesiminin fikir alanına girmemiş ve bu büyük ve değerli miras söz konusu tahsilli gençler için kapalı ve örtülü kalmıştır.

Bu kitapta batı dünyasının maddî fikirleri ile İslâm'ın güçlü mantığı karşı karşıya gelmiş ve aralarında ilginç bir mukayese ortaya çıkarılmış ve batı medeniyeti ve İslâm'ın içtimaî, siyasî ve iktisadî alanlarda etüdü yapılmıştır. Bu kitapta belirtilen belgelerin de ortaya koyduğu üzere, İslâm toplumsal emniyeti sağladığı gibi, sosyal ortamı medenîleşmeye hazır bir hâle de getirmektedir. İslâm'ın çeşitli Müslüman milliyetler arasında barış ve anlaşma sağlayan özel prensip ve dikkati bir yandan; diğer milliyetlere karşı taassuptan uzak görüşü de diğer yandan el ele vererek milletler arasında gayet yakın bir ilişkinin kurulmasına neden olmakta, bu da medeniyetin yerleşip yayılmasını takviye etmektedir.

Kısacası İslâm, insanî ve cihanşümul bir kültürel altyapı için gerekli bütün yapıcı ve müspet faktörleri taşıyan bir medeniyete sahiptir.

Hıristiyanlığın tam tersine, İslâm'da, dinle bilim arasında hiçbir zaman çatışma yaşanmamış, bilâkis, tarihte varolan çeşitli örneklerinden de kolayca anlaşılacağı gibi yüce İslâm dininin yetiştirdiği iman ve takva timsali nice insanlar, kendi çağlarının çeşitli bilim dallarında doruğa tırmanmış;

ilmî incelemeler, insan hayatının tekâmülü ve ferdî ve sosyal prensiplerin tanzimi gibi konularda asırlar boyu bütün insanlık âleminin öncülüğünü yapmışlardır. Müslümanların asırlar boyu çeşitli sahalarda insanlığın en önünde yürüyüp beşeriyete kılavuzluk edebilmiş olmasının ana nedeni, "beşikten mezara, Çin'de de olsa ilim öğrenme"sini salık veren dinî inancı, yani din-i mübin-i İslâm'dır. Bu yüce ve eşsiz din, ırkî, kavmî ve dinî taassupların esaretinde kıvranan çağa yepyeni bir ruh vermiş, pırıl pırıl bir harmoni kazandırmış ve geçmiş çağların olumsuz dogmaları yerine birlik, beraberlik ve dayanışma anlayışını ikame etmiştir.

Maddiyata teslim olmuş bulunan çağımız dünyasına ölümsüz insanî mesajları verebilecek olan tek güç, dün olduğu gibi, bugün de İslâm'dır. Bu yüce din, insanın yaradılışında var olan ölümsüz ve ebedî gerçeğin özünden haber vermektedir, İslâm'ın mesajı, ezeli ve ebedî hakikatin tasdikidir. Bu nedenledir ki, bu mesaj her zaman yepyeni, her zaman dipdirdir, her çağ ve her mekânın insanı, yaşamının ülkü, tat ve gayesini İslâm'da bulabilir ve çağımızın insanı da bu yüce dinin hüküm ve prensiplerine sığınarak çağdaş dünyanın büsbütün maddeleşmiş, yozlaşmış, ruhsuzlaşmış ve amaçsızlaştırılmış günü bir yaşamının fırtınasından kurtulup selamete erebilir.

Bu yüce ve semavî programı günlük hayata geçirme yolunda adım atıp çaba gösterecek olan bir toplum hiç şüphesiz gerçek saadet ve mutluluğu tadacak, bu ulvî ortamda sağlıklı, düzenli ve tutarlı bir hayata kavuşacaktır.

Çeşitli kesimlerin elinizdeki kitaba göstermiş olduğu yâkın ilgi, günümüzde bilhassa genç neslin gerçekçiliğe doğru adım atmaya başladığını ve yaşadıkları çağa egemen olan medeniyetin nitelik ve niceliğini tanımlarını sağlayacak eser ve çalışmalara yöneldiklerini gözler önüne sermektedir.

Dördüncü baskısını mütalâa ettiğiniz bu eserin İslâm ve batı medeniyetlerini tanımanız yolunda faydalı olması ve gerçeğin arayışında olan zihinleri aydınlatması, özellikle genç nesle sağlıklı bir bakış açısı kazandırma yolunda yararlı

olması yegâne temennimizdir. İngiliz okuyucuların da dikkatini çeken bu kitabın, bu ülkede de çevrilmeye başlanmış olduğunu öğrendik. Dikkatle ve tarafsız bir bakışla mütalâa edilmesinin, farklı ve çeşitli okuyucu kesimine fayda sağlayacağı inancındayız.

Çaba bizden, tevfik Allah'tandır.

Seyyid Mücteba Musavî Larî
Kum - h.ş. 1354

1. Bölüm

Hayatın Akışı ve İnsanoğlunun Medeniyeti

HAYATIN AKIŞI VE İNSANOĞLUNUN MEDENİYETİ

Bilim adamları yerküre üzerindeki ilk yaşam izlerini araştırdıkça konu derinleşmekte, ilk canlılık işaretlerinin geçmişi alabildiğine gerilere gitmekte ve mesele giderek daha muğlak ve karmaşık boyutlara ulaşmaktadır.

İnsanoğlunun dünya küresindeki hayatı pek geçmişlere dayanmadığı ve yerkürenin yaşına, hatta ilk canlılığın oluşumuna oranla çok yakın bir geçmişi bulunduğu hâlde; insanoğlunun dünya küresindeki yaşamının geçmişi ve tarih ötesi geçirdiği evreler hakkında net ve belirgin bilgiler henüz elde edilebilmiş değildir. Bütün bunlara rağmen arkeolog ve jeologların eski insanlardan kalma iz ve eserleri inceleyerek insanoğlunun geçirdiği çeşitli evrelere dair ilginç bulgu ve bilgilere ulaştıkları da bilinmektedir.¹

Yerbilimciler, bu bulgu ve bilgilere dayanarak tarih öncesini belli evrelere ayırırlar.

Bu bilgilere göre, taş devri insanları yaşamlarını sürdürerek-bilip karınlarını doyurmak için taş, sopa ve benzeri en ilkel eşyaları silâh olarak kullanmış, bunlarla avlanmışlardır. Yırtıcı hayvanlardan korkmuş, onlardan kurtulabilmek için oyuklara, mağaralara sığınmıştır. İlkel insan fırtına, şimşek, gök gürültüsü vb. doğa olaylarından dehşete kapılmış, ka-

1- Arkeologlara göre insanoğlu çeşitli evreler geçirmiş, ileri medeniyetler oluşturmuş, ama zamanla hepsi yok olmuştur. Bunlarla ilgili olarak yeraltında, örneğin kazılarda zorlukla bulunan kalıntı ve eserlerde bazı izlere rastlamak mümkün olabilmektedir. Hâlâ ayakta duran en son dönem ve evrenin, Hz. Âdem'le (a.s) başlayan dönem olması kuvvetle muhtemeldir.

ranlıktan korkarak sabahlamıştır. Bu evre, ilkel insanın salt bir "avcı" olduğu ve bütün yaşamının av bulmak ve avını alt edebilmek için güçlenmenin yollarını aradığı evredir. Taş devri, ilkel insanın en ilkel yöntemlerle taşı balta ve kesici bir uç gibi (ok, mızrak vs. ucu) kullandığı dönemdir.

Bu çetin evreyi geçirirken ilkel insan ateşi keşfetti, yiyeceğini pişirmeyi öğrendi ve gecenin ürkütücü karanlığını yenebildi. Bu evre asırlar sürdü ve ilkel insan eski taş devrini geride bıraktı...

Yeni taş devri, insanoğlunun günlük yaşamının çeşitli bo-yutlarında değişimlerin olduğu dönemdir. Bu dönemde de insanoğlunun kullandığı tek gereç her ne kadar sadece taştan ibaret olmuşsa da, bu evrede taşı işlemiş, yontmuş, çeşitli a-maçlarla ona çeşitli şekiller vermiş, muntazam ve cilalı hâle getirmiştir. Bu nedenle çoğu tarihçiler bu evreyi "Cilalı Taş Devri" olarak tanımlar.

Derken, taş ve kalas parçalarını kullanarak kendisine ev yapmayı öğrendi ve mağaradan çıktı, çamur ve küle güneş ve ateşi kullanarak çanak-çömlek yapmasını öğrendi, çiftçilik ve hayvancılığı denedi, bazı hayvanları evcilleştirdi. Toprağa tohum ekmeyi, bazı bitki ve ağaçları yetiştirmeyi, mızrak, ok ve yayla avlanmayı öğrendi. Böylece insanoğlu taş devrini hızla geride bırakarak, maden devrine geçti.

Medeniyetin yeşerdiği çağ, maden çağıdır; bu devirde insanoğlu yepyeni bir hayata gözlerini açtı. Artık o, sürekli yiyecek peşinde koşan aç bir mahluk değildir. Karşılaştığı çeşitli olaylar, onun dikkatini midесinden dış dünyaya, etrafında olup bitenlere çekti. Tabiatla olan savaşta elde ettiği zaferler arttıkça ve doğaya galebe çaldıkça, insanın ihtiyaçları da arttı. Kısacası, barbar ve vahşi olan ilkel insan, medeniyeti oluşturan insana dönüşüverdi tedricen; cehalet ve bilgisizliğin kuşattığı insan, bilgi ve ilimle tanışma şansına kavuştu.

İnsanoğlunu diğer hayvanlardan ayırıp onu ayrıcalıklı kılan şey, onun içinden gelen, ruhundan kaynaklanan bir şeydi: Varlıkların en şaşırtıcı olanı, yani akıl, idrak ve bilinçti

bu... İnsanoğlunun gözlerinin ardında "akıl" denilen bu muhteşem güç vardı. Bu güç, onu yepyeni ufuklara çekiyor, önüne yeni yollar açıyordu. Attığı her adım heyecanını ateşliyor, merak duygusunu kamçılıyor, giderek kendine olan güvenini artırıyordu. Tarihin oluşmasını sağlayıp insanoğlunun gidişatını belirleyen bu inanılmaz güç, tavsifi imkânsız olan ve gözle görülemeyen bu harikulade varlık "akıl"dan başkası değildi. İnsanoğlu bu nimet sayesinde eşya ve nesnenin niteliğini keşfetti, düşündü, inceledi, tecrübe kazandı, öğrendiklerini, beyninin şaşırtıcı bölümü olan "hafıza"sına kaydetti ve yeni olaylar, tehlikeli maceralarla karşılaştığında hafıza-sına kaydettiği bu bilgileri, yani tecrübesini kullandı.

Milâttan 4 bin yıl önce insanoğlu medeniyetin çeşitli dallarında ilerledi, yazıyı keşfetti, ticareti öğrendi, sanatla uğraştı ve medeniyetin en önemli temellerini böylece oluşturmuş oldu.

Tarihin bu kesitinde insan taş ve madene biçim verdi, inşaatla uğraştı, daha rahat bir yaşam için bakır, sonra da demir eşyalar yaptı. Büyük bir dinin temeli atılmış oldu, Babil diyarında **Hz. İbrahim** (a.s) güneşi doğdu. Yüce Yaradan, Babil'in şaşkın halkına yol gösterip onları idare etmek ve ciddi bir uğraş vermekle görevlendirdi İbrahim'i.

Hz. İbrahim (a.s) Peygamberlik görevi gereği akla ve mantığa aykırı olan fikir ve inançlarla savaştı, hâl böyle olunca, söz konusu fikir ve inançlara sahip olanlar onun karşısına dikildiler. Bu karşı cephelerin en güçlüsü **Nemrut** cephesiydi Hz. İbrahim'in (a.s) yaptığı tebliği, kendi varlığı için en büyük tehlike olarak gördüğünden bütün gücüyle onun karşısına dikildi. Ama Hz. İbrahim (a.s) tevhit esasına dayalı yöntemleriyle Allah inancını tebliğ edip yılmadan tağutlarla zalimlere karşı muazzam bir mücadele sergiledi ve böylece Nemrud'un şeytani gücünü kırdı. Ardından, uzun yolculuklara çıktı ve bunlardan birinde Hicaz beldesine vardı, burada, oğlu İsmail'in de (a.s) yardımıyla **Tevhid Evi**'nin temellerini attı, Kâbe'yi inşa etti.

Maden devrinden sonra tarihin ilk dönemi, başka bir deyişle medeniyetin ilk çağı başlar.

Milâttan 750 yıl öncesine kadar vuku bulan olaylar, tarihte kayıtlıdır.

Roma İmparatorluğu'nun 2. yüzyılında İran'da Zerdüşť kendi düşüncelerini yaymaya başlar. Aynı süreçte Laots'la Konfiçyus Japonya'yla Çin'de, Buda da Hindistan'da felsefenin temellerini attılar. Yunanistan da Aristo'yla Eflatun'u yetiştirdi. Derken, insanoğlunun bütün varlığını maddiyatçılık hastalığı kuşatınca **Hz. İsa Mesih** (a.s) insanları ıslâh edip hidayete kavuşturmak üzere, Allah-u Tealâ -c.c- tarafından görevlendirildi. İnsanlığı, Yahudiliğın saplanıp kaldığı maddiyat bataklığından çekip kurtarmak, fesat ve ahlâksızlığı giderip insanları edep ve ahlâkla donatmakla vazifelendirildi ve bu uğurda kıyam etti.

Bu dönemin en belirgin özelliklerinden biri iletişim yöntemleriyle haberleşme araçları, binalar, sanayi, teknoloji ve tıp bilimidir.

Milâttan sonra, 476'dan itibaren ortaçağ dönemi başlar. Bu dönem birçok olaya şahit olmuştur, kilise elde ettiği ruhani gücüne ilaveten toplumun düşüncesine de egemen olmaya kalkışır ve düşüncelere tasallut eder, hunharlık, cehalet, dağınıklık ve vahşet; ortaçağ Avrupa'sının en belirgin vasıflarıdır. Avrupa'nın bu karanlık çağı yaşamakta olduğu günlerde doğuda İslâm medeniyetinin temelleri atılmıştır, ikinci bölümde buna etraflıca değinmeye çalışacağız.

Yenilenme dönemi olan yeniçağ, Fatih Sultan Muhammed Han'ın 1453'te Bizans'a girerek Doğu Roma İmparatorluğuna son vermesi ve "Konstantiniye"yi tarihe gömüp İslâm tarihine "İslâmbul"u kazandırmasıyla başlar. Avrupa'da İngiltere, Fransa, Almanya ve Avusturya devletlerinin güçlenmesi de bu döneme rastlar; aynı dönemde pusulanın keşfedilmesiyle Atlas Okyanusu aşılmış ve Amerika keşfedilmiştir. Bu dönemin en belirgin özelliği fikrî ve ilmî sahalardaki gelişmeler, beynelmilel ilişkilerin oluşması ve güçlü iktidarların kurulmasıdır..

1789'da gerçekleşen Fransa devrimiyle dünya, teknoloji dünyasına adım attı, yeni buluşlar, keşifler ve icatlar hızla arttı, her şey yepyeni bir renge büründü ve bu büyük inkılâp neticesindedir ki Avrupa dünyasının tarihinde yeni bir sayfa açılmış oldu.

ÇAĞDAŞ BATI UYGARLIĞININ ETÜDÜ

Bizi eğitmekte olan günümüz dünyasının sosyal gidişatı, insanlık kafilesini çok şaşırtıcı bir merhaleye getirmiştir. Çağdaş insan önemli değişimler içinde olup büyük bir fikir inkılâbı yaşamaktadır. Bilimin büyük gücü ve teknolojinin getirdiği imkânlarla donanmış olan çağdaş insan ihtiyaç duyduğu şeyleri günbegün daha iyi tanımakta ve onları gidermenin yollarını bulmaktadır. Bilim ve teknolojideki gelişmeler insanın geçmişteki acziyet ve zaafılarını önemli ölçüde azaltmış, zahmet ve emeğin de oranı düşmüş ve insanoğlu bunun önemli bir kısmını bugün makine ve teknolojinin sırtına yüklemiştir. Bu nedenledir ki, günümüz insanı daha rahat bir şekilde hayatın nimetlerinden faydalanabilmekte ve geçmişe oranla meşgalesi azaldığı için de kâinatın sırlarını keşfetmeye daha fazla vakit ayırabilmektedir.

İşlerin yoğunluğu nedeniyle günlük çalışmalar inanılmaz bir sürat almıştır. Geçmişte gece ve gündüz birimleriyle hesaplanan ve pek fazla kıymeti olmayan zaman faktörü bu teknoloji çağında dakika ve saniyeyle hesaplanacak kadar önem kazanmış ve çok kısa sürelerde hacimli ve kayda değer işler yapılabilir olmuştur.

Geçmişte gemiler rüzgar enerjisiyle hareket ederken, buhar ve elektriğin keşfi sayesinde bugün devasâ deniz otobüsleriyle okyanuslar kolayca ve kısa sürede aşılmaktadır. Dünkü dört ayaklı binekler bugün yerini süratli arabalara, trenlere ve büyük uçaklara bırakmış, uzun mesafeler çok kısa bir sürede katedilebilir hâle gelmiştir. Dahası, insanoğlunun düşünce ufku yer yuvarlağını da çoktan aşmış ve insan diğer gezegenlere göz dikmeye başlamış, kısacası, dün çe-

kindiği gökyüzü ve okyanusların karanlık dipleri bugün insanoğlunun rahatça cirit attığı alanlar hâline gelmiştir.

Bir zamanlar insanoğlunun bu geniş kainat hakkındaki bilgisi pek azdı, ama bugün varlık âlemi hakkında fevkalâde ilginç ve çarpıcı gerçekleri keşfetmiş; bilim, inceleme, laboratuvar araştırmaları ve tabiatta kılı kırka yaran tahkikleriyle kainatın inanılmaz sırlarını ortaya çıkarıp mikroskobik varlıkların şaşırtıcı yapılarına vâkıf hâle gelmiştir. Tabiat bilimleri sahasındaki araştırmalar kolaylaşmış, laboratuvarlar ileri teknolojilerle donatılmış, elektronik ultra mikroskoplarla görüntünün binlerce kat büyütülmesi mümkün hâle gelmiştir.

Kısacası batı dünyasının bugün insanlığa takdim ettiği refah ve gelişme imkânlarını görmezden gelmek veya inkâr etmek mümkün değildir, çağdaş medeniyetin getirdiği bunca üretim, teknolojik araç, kaynak, servet ve bunca kolaylığı önemsemek kabil değildir.

Bilhassa tıp ve sağlık açısından bu gelişme ve ilerlemelerin takdire şayan olduğu bilinmektedir. Acz ve zaaf dönemini geride bırakan tıp bilimi ilerlemiştir, acı hatıralarla dolu olan geçmişte birçok hastalığın ilacı bilinmezken ve bebekler daha dünyaya bile gelmeden türlü hastalıklara yakalanır ve çoğu ölü doğar veya korkunç hastalıklara müptelâ olup bir ömür boyu acı ve ıstırapla yaşarken bugün bunların çoğu önlenmiş veya tedavisi bulunmuştur.

Her ne kadar insanoğlu yeryüzüne ayak bastığı günden itibaren inişli çıkışlı ve değişimlerle dolu bir yaşam sürdürmüş ve bu değişim sırf belli bir zaman dilimine mahsus olmamışsa da, içinde bulunduğumuz çağ bilim ve teknik açılardan fevkalâde çarpıcı ve hızlı ilerlemelere şahit olduğundan bilimin zafer çağı ve teknolojik patlama asrı olarak adlandırılmıştır. Dahası, bunca muazzam gelişme ve ilerlemelere rağmen, bilim ve teknolojiye elde edilen bütün bu gelişmelerin bilim kitabının daha nice sırlarla dolu sayfalarının sadece bir tek harfi ve ilim alfabesinin henüz "A"sı bile olmadığına artık anlaşılmış olmasıdır.

Bütün bu göz kamaştırıcı ilerlemelere rağmen batı medeniyeti ne yazık ki önemli ölçüde eksiklik, olumsuzluk ve zaafılarla da doludur ki bunlar da, bahsettiğimiz gelişme ve olumlu boyutlardan hiç de az değildir. İnsanoğlunun refah ve rahata kavuşmasını sağlayıp onun hayat sürecinde yepyeni bir sayfa açan bu medeniyeti takdir etmek gerektiği kadar, onun insanoğlunun saadetini sağlayan fazilet ve erdemleri hızla yok ettiğini ve sonuçta çağdaş toplumu ciddi çöküşlerle karşı karşıya bıraktığını da itiraf etmek gerekir.

Batı teknolojisi bugün doruğundadır, insanoğlu her an yeni şeyler keşfetmekte, teknolojik gelişmenin sonuçları hızla topluma yayılmaktadır, ama insanların ruhsal yaşam düzeyi sifıra inmiştir. Bilimin ilerlediği oranda, ahlâk ve fikir gerilemiş, ihtilâf ve çekişme faktörleri her lahza artar hâle gelmiştir.

Batı toplumu, ruhî ve insanî değerleri bir kenara itmiş ve makinenin kölelik zincirini kendi boynuna vurmuştur. Kendi yarattığı makineye köle olanların gerçek anlamda mutluluğu tadamayacağı ve huzura kavuşamayacağı besbellidir. Bilim, hayata belli bir düzen verir ve bu düzen refah sağlayıcıdır, ama saadet ve huzur getirici değildir. Saadet ve mutluluk bilim ve teknolojiyle mümkün olabilecek şeyler değildir, çok daha farklı bir şeydir. Bilim ve teknoloji "faydalı" veya "zararlı"yı ayırmaz, "iyi", "kötü", "güzel", "çirkin", ayırımında bulunmaz, bilim ancak "tanıma"ya ve "doğru"yu "yanlış"tan ayırmaya yarar. Bu nedenledir ki, salt bilim üzerine kurulu bir hayat, cehennemdir ve Bertrand Russell'in deyişiyle böyle bir düzene karşı çıkmalı, mücadele edilmelidir.

Medeniyet, insanoğluna çok değerli şeyler armağan etmiştir; ama binlerce korkunç ahlâksızlık ve câniliklerle iç içe bir sorumsuzluk ve lâubaliliği de beraberinde getirmiştir. Bitip tükenmek bilmeyen hevâ ve heveslerin alevi ruhları ve canları yakmış, insanoğlunun fikrî ve ruhî huzurunu bozmuştur, varlığının güvenliğini tehlikeye düşürmüştür. Ne acıdır ki bugün bilim, insanoğlunun manevî hayatına zerrece

ışık tutmamakla kalmamış, onun karanlığına daha zifiri karanlıklar eklemiştir.

Bu bilim ve teknolojik zafer de tıpkı savaşlarda kazanılan zaferler gibi, giderilmesi imkânsız hasarlarla felâketleri de beraberinde getirmiş, tedavisi imkânsız yaralar açmıştır, bu medeniyet bağında yeşeren her gülün yanı başında öldürücü dikenler de bitmektedir. Otomobil, uçak, refah ve rahat bir yaşamı sağlayan gereçler hep bu medeniyetin getirdiği güzel armağanlardır; ama atom ve hidrojen bombası gibi kitlerle imha silâhlarını, öldürücü kimyasal gazları, savaş jetleri ve füzeleri, öldürücü ışınlara ve inanılmaz cinayetlerle ahlâksızlıkları da yine bu medeniyet getirmiştir.

Medenî bir dünyada akıl, çıkar ve menfaatin emrindedir; maddî irtibatlardan başka bir irtibatı anlayamaz; bu nedendir ki erdem tamamen yok olmuş, birçok ahlâkî prensip ve insanî haslet manasız hâle gelmiştir.

Ve bu, tedavisi mümkün bir yara değildir.

Her ne kadar yaşadığımız ortam, bilim ve teknolojik araştırmaların hareketli ve gürültülü atmosferinden kısmen uzaktaysa da, medeniyetin etki ve sonuçları günlük yaşamımıza, sosyal ve eğitim hayatımıza girmiş durumdadır, medeniyetin sonuç ve getirileri, var gücüyle günlük yaşamımızı etkisi altına almakta, giderek artan oranlarda varlığımızı kendi selinde sürüklemektedir. Zira bugün bütün ülkelerin sınırları, diğer ülkelerin fikir ve ahlâkî sistemine açık durumdadır artık, bir ülkenin kendine has gelenek ve alışkanlıkları kolayca bir diğer ülkeye sızabilmektedir. Olumlu bilgi ve yararlı fikirlerin de bu akışın içinde olduğu doğrudur, ama, bütün insanlarda var olan şehvet ve taşkın içgüdülerin müşterek ekseninde ahlâkî ve ruhî iğrençlikler ve akıl almaz psikolojik bozulma ve fesada eğilimler çok daha hızlı ve etkili olmaktadır. İşte bu sebeptendir ki bizim toplumlarımız bilim ve teknolojik gelişmeler açısından çağdaş batı toplumlarına hiç benzemediği hâlde batı toplumlarına mahsus lâubalilik, ahlâksızlık ve kokuşmuşlukların aynısını bizimkilerde de görmek mümkündür.

Bir toplumun en büyük ahlâkî yenilgisi, iyiyle kötüyü ayırt edebilme kabiliyetini kaybetmesidir, böyle bir toplumun saadet ve huzurla tanışabilmesi imkânsızdır artık.

Ne kadar acıdır ki, kendini yitirmiş olan bazı "özsüz"ler medeniyetin sadece göz kamaştırıcı dış görünümüne aldanmakta ve çağımıza damgasını vuran acılarla ahlâkî çöküşleri görmezden gelmektedirler. Medenî dünya, medeniyetinin sathî ve yüzeysel boyutlarını eğlence ve magazin şeklinde takdim etmekte olduğundan bu tür insanlar o muhitlerde bulundukları zaman öylesine gevşeyip akılları başlarından gitmekte ve kendilerini öylesine kaybetmektedirler ki olayları ve nesneleri idrak ve ayırt edebilme güçlerini büsbütün yitirmekte ve neticede onların yanlış yöntemleri ve olumsuz taraflarını bile doğru görmektedirler; batı medeniyetinin göz kamaştırıcı, baştan çıkarıcı ve görünüşte görkemli sanılan bu yansımaları karşısında öylesine kendilerini kaptırmaktadırlar ki, batı toplumunun örf ve alışkanlıklarıyla bağdaşmayan en küçük örf, âdet ve geleneklerini, hatta kendilerine has davranış ve konuşma tarzlarını bile hemen terk etmekte ve bunları utanılacak şeyler olarak görme derecesine gelmektedirler. Bu "batı çarpılmışlığı"yla yozlaşıp kendine yabancılaşan kişi, batıda gördüğü medeniyet, gelişme, kalkınma ve teknolojiye ulaşabilmek için en az onun kadar zahmete katlanıp araştırma ve incelemede bulunacağı yerde bir dizi ahlâksızlık, yozluk, ruhsal eziklik ve kişilik bozukluklarından başka bir şey elde edememektedir.

Kişiliksizlik ve fikrî bağımsızlığın en büyük göstergesi olan ve dinî ve millî değerlerin güzellik ve tutarlılığından tamamen habersiz bulunmaktan kaynaklanan bu kendini kaybetme ve özüne yabancılaşma ruhu, bu tür şahıslarda dinî inançlardan sapma ve millî değerlerden uzaklaşma şeklinde kendisini gösterir ve böyleleri, ciddi bir araştırma ve derin bir incelemeyle olaylar ve fenomenleri inceleyip sağlıklı bir şekilde yorumlama ve bunlardaki iyi ve kötü boyutları teşhis edip görebilme kabiliyetine sahip olmadıklarından birçok hakikati inkâr etmektedirler.

Çeşitli Avrupa ülkeleri, dinî inanç ve millî değerlerinden kopmadan ve kendilerine has yapılarını koruyarak bugünkü göz kamaştırıcı medenî seviyeyi yakalamayı başarmıştır. Bir diğer örnek olan Japonya da, yine millî ve dinî değerlerini koruyarak ve kendine has sosyal ve kültürel bünyesini muhafaza ederek bu tekâmül yolunu hızla katedip medeniyete doğru süratle kanatlanmayı başardı ve gelişmiş ülkeler arasında, en ön saflarda yer almış oldu. Bu küçük ülke, ortaçağın geri kalmış ülkelerinden biri iken 60 yıl gibi kısa bir süreçte silkinmiş ve dünyanın en büyük medenî milletlerinden biri olmuştur.

Japonya'nın bundan daha da önemli olan başarısı, teknolojiye batı seviyesini yakalar ve hatta sık sık batıyı geride bırakırken, batı hayranlığına kapılmamış ve batı karşısında ken-dini yitirip salt batı taklitçiliğine soyunmuş olanların yakalandığı "batı çarpılmışlığı" hastalığına yakalanmamış olmasıdır. Japonya kalkınmış, ama kalkınırken körü körüne batı taklitçiliği yapmamıştır. Bilâkis, atalarından bugüne getirdiği bütün örf ve geleneklerine sıkı sıkıya bağlı kalmış ve öteden beri inandığı din olan Şento Budizme bağlılığını sürdürmüştür, hem de putçuluk olduğu apaçık aşıkâr olan batıl bir dine!..

Belli Bir Fikrî Dayanağı Olmayan Bizim Taklitçi Enteller ise...

Evet, bizim sahte aydınlarımız ise en basit sosyal meseleleri bile doğru yorumlamaktan ve en basit dinî hükümleri bile idrak edebilmekten aciz oldukları hâlde dine yöneltlen her eleştiri ve saldırıya hemen alkış tutup şapka çıkarmakta ve böylece ne kadar aydın olduklarını göstermeye çalışmaktadırlar. Bu basireti kapanmış zavallı guruh, hayatın gerçekleri ve olayların aslını asla kavrayamayacak, asla hür ve bağımsız bir kafayla düşünemeyecek, kendi fikrî ve kendi zihin emeğiyle bir tek gerçeği kavrama zahmetine katlanmayacaktır.

İnsanoğlunun maddî hayatın çeşitli boyutlarında katettiği yol ve fikrî ve ilmî sahalarda kaydettiği bunca önemli ge-

lişmeler hep emektar ve çalışkan bilim adamlarının geceli gündüzlü mütalâaları ve laboratuvarlarla atölyelerde yıllar süren aralıksız çalışmaları sonucu elde edilebilmiş ve doğaya ancak bu ilmî gayretler sonucu galebe çalınabilmiştir. Yılmadan, yorulmadan çalışan insanların başarılarıdır bunlar; zevk-ü sefa düşkünü olan ve gayretle zahmete aşına bulunmayanların gi-dişatının ilmî ve teknolojik kalkınma getirmesi mümkün müdür? Kaldı ki, maddî ve manevî bilimlerdeki tekâmül aynı değildir; bilâkis, tamamen farklı yönde seyreden iki tekâmüldür bu... Hatta birinde gösterilen uyumsuz ilerlemenin, giderek, ötekinde mahva sebep olması da mümkündür.

Avrupa'nın ünlü üniversitelerinin birinde öğretim görevlisi olan bir profesör, Tahran'da düzenlenen bir ilmî konferansta: "Batı, maneviyatta doğuya muhtaçtır, doğunun maneviyatı fevkalâde zengin ve doyurucudur çünkü. Doğulular, batının bilim ve teknolojisinden yararlandığı gibi, batılılar da doğunun maneviyatından yararlanmalıdır." diyordu.

İnsanoğlu, yaşamını sürdürebilmek için sanayi ve teknoloji kültürüne ilaveten başka usul ve prensiplere de muhtaçtır. Sosyal ve siyasî sistemler insanoğlunu varlığının esas nedeninden uzaklaştırır ve günlük yaşam, müşterek ülkü ve gayelerle iç içe olmaksızın salt geçim uğraşısıyla geçen monoton bir hâle gelirse kitlelerin hayatına acımasız bir şiddet egemen olmakta ve kimse diğerine acımamaktadır.

Günümüz dünyası maalesef henüz çocukluk devresini yaşamaktadır. Bu nedenledir ki tabiatı ve kendi yapısında varolan zengin potansiyellerden mutluluk ve saadet yolunda faydalanabilecek kadar aklî ve fikrî rüşte varabilmiş değildir. Bunun sonucu olarak da, tıpkı çocuklar gibi, aklının değil, çocuksu duygu ve içgüdülerinin etkisi altındadır. Günümüzde insanoğlunun yaşamının birçok boyutunda mantık ve akıldan ziyade dogma, duygu ve içgüdü egemendir; insanın akıl ve ruhu hâlâ evham ve hurafelerin pençesinde esir durumdadır. Bu hurafe ve vehimler puta tapıcılık şeklinde kendini gösterdiği gibi, günümüz medenî dünyasındaki

hâliyle pozitif bilimlere tapıcılık şeklinde de kendini gösterebilmektedir. Ancak bu insanlık, tarih boyunca yaşadığı noktaya gelindiğindedir ki onca acı tecrübe ve gördüğü onca sapma ve olumsuzlukları hatırlamakta ve tek kurtuluşun "doğru yol"a dönüş olduğunu, aksi takdirde sonunun geldiğini kavramaktadır. Ünlü sosyolog Peter. A. Sorokin şöyle der:

"Batı toplumunun düzen ve medeniyetini teşkil eden günlük yaşamının en hayatî boyutları anormal krizlerle karşı karşıya kalmıştır bugün; bu medeniyetin hem vücudu, hem ruhu hastalanmıştır. Batının bünyesinde yaralı olmayan bir nokta veya sinir sisteminde işlerini aksatmadan yerine getirebilen bir sinir bulabilmek pek zordur. Biz bugün iki çağ, iki devir arasındaki bir berzahta yaşıyoruz aslında: Dünnün parlak ama şimdi can çekişmekte olan maddî kültürü ve doğum hâlinde olan yarının manevî kültürünün doğuşu. Biz bugün, altı asır boyunca parlayan maddeci medeniyet devrinin uzun gününün son dakikalarında yaşamakta ve düşünmekteyiz. Bizimle vedalaşmakta olan bu devrin görkemli gün batımında ufukta zayıf ve titrek bir ışık varsa da parlak ve ümit verici değil artık. Gölgelelerin giderek derinleşip koyulaşarak yerini karanlığa bıraktığı bu grup vakti yolcuların yol alması giderek zorlaşmada... Medeniyet berzahının en uzun gecesi olan bu Şeb-i Yeldâ, olanca ürkütücü kabusları, koyu gölgeleri ve dehşet vericiliğiyle karşımızda duruyor."

"Ama bu dehşetli gecenin bitiminde yepyeni bir kültürün sabahı var... Tutarlı, kapsamlı ve manevî bir kültür bekliyor geleceğin insanlığını..."¹

Başkalarının gelenek, görenek, bünye, teşkilat ve yapılanmasını olduğu gibi, alıp körükörüne taklit etmek son derece yanlıştır. Taklitçi bir insan, taklit ettiği sürece, taklit ettiğine muhtaç ve ona bağımlıdır, üretkenlik ve bizzat uğraşı

1- İki Kâbe'nin Tanrısı, s. 19

ise bağımsızlığın kaynağı... Taklitçilik, tufeyli bir parazitçilik olup bağımsızlığın düşmanıdır. Islâh ve gerekli müdahaleyle iç içe bir iktibasla taklidin aynı şeyler olmadığını da hemen hatırlatalım, başkasından görerek alınan bir şeyi gerekli düzeltmelerin yapılmasından sonra bilim ve teknoloji dünyasına kazandırmak elbette ki takdire şâyân bir çalışmadır.

Bizim ahlâk ve fikrî alanlarda yaşadığımız bütün bozulma ve gerilemelerimizin tembellik ve pasiflikle iç içe bir taklitçilikten kaynaklandığını itiraf etmek zorundayız, kendi tarih ve ahlâkımızdan uzaklaşıp Batı'ya eğilim gösterdiğimiz oranda bu tehlike artmaktadır. Büyük bir İslâm düşünürü şöyle der:

"Biz, sosyal ve fikrî uzleti tercih edip tarihin doğal akışında seyreden medeniyetten uzaklaşalım demiyoruz, bu kervana biz de ortağız, bu, bizim de kervanımızdır çünkü... Dahası, insanlığa bu konuda çok değerli yatırımlarda bulunan da yine biz Müslümanlar olmuşuzdur; bizim olumlu ve yapıcı girişimlerimiz ve büyük gayretlerimiz sonucu bu binanın temelleri atılmıştır aslında Ama ne yazık ki bugün buna gereken önemi vermemekte, öncü olmamızın saygınlığını kendimize yakıştıramamaktayız her nedense... Bu başarının ve saygınlığın kıymetini anlayabilmemiz için düşünce ve duygularımızın sömürü ve kölelik hislerinden kurtulup hür insanların yüce ve temiz fi-kirlerini taşımamız gerekir. Son derece üzücü olan şey, şu aşağılık dilenci huyunu hâlâ bırakmamış ve başkalarından umma ve başkalarını taklit hastalığını, sahibine geri verememiş olmamızdır, onların da bizi taklit edeceği, bize uyacağı bir şeyler yapabileseydik daha iyi olmaz mıydı?"

"Medeniyet iki anlam bulmaktadır burada: Birincisi, medeniyet dünyasında kendimize ait olan seçkin payı kaybetmemiz ve kendi geçmişimizden kaynaklanan hayatî ve zâtî yöntemleri diğer insanî tecrübelerle ekleyerek günlük yaşamımızda onlardan yararlanıp onları korumamız gerektiğidir. İkincisi, başkalarının, kendileri için hazırlamış olduğu ve on-

lara mahsus özellikler taşıyan medeniyetlerin sırf dış görünümüne aldanarak dört elle sarılmamız ve kendi medeniyet ve kültürümüzü işe hiç karıştırmadan ve zerrece düşünüp taşınmadan onu bağrımıza basmamızdır."

"Birinci tür medeniyet, yüksek insanî fikirlerin ürünü olup, gerçek medeniyettir; ikincisi ise sadece taklitçi maymunlara yakışan yamuk bir maske!"¹

Bugün her ne kadar medenî toplumlarda maddecilik aşırı raddeye varmış olup bir batılı için yaşamın tek gayesi sırf "gönlünce yaşayıp gününü gün etmek"se de, dinine bağlı insanlar da az değildir. Pek çok batılı, çeşitli hurafelere katılarak tahrife uğratılan ve insanoğlunun manevî ve ruhî sorunlarına çözüm getiremeyecek kadar bozulmuş olan Hıristiyanlığa bağlıdır bugün. Daha da şaşırtıcı olanı, çağdaş ileri toplumlara bu dinin egemen olması ve batı dünyasının ruhî ve manevî kadrosunu böylesine muharref bir dinin teşkil etmesidir!

Pazar günü bütün işyerleri ve kuruluşlar tatil edilir, belli bir saatte kiliselerin çanları kendilerine mahsus o sesle çalmaya başlar, çeşitli sınıflara mensup insanlar kilisede toplanıp saygı ve ciddiyetle papazın vaazını dinler; o gün televizyonlar, kilisenin gözetim ve denetiminde hazırlanan dinî programlar yayınlarlar, dindar Hıristiyanlar genellikle bebeklerini kiliseye götürürler, papaz yeni doğan çocuğun kulağına dualar okur ve ismini koyar. Hıristiyan din adamları halk arasında bir hayli saygındırlar, "aziz peder", "ruhanî peder" gibi lakapları vardır. Büyük dinî kuruluşların ağır masraflarını karşılamak üzere bizzat devlet halktan vergi alır, insanlar istese de istemese de bu din vergilerini ödemek zorundadırlar. Devlet, bu yolla topladığı vergilerin tamamını kiliseye takdim eder ve böylece Hıristiyan din adamlarının giderleri için gerekli bütçe önceden temin edilmiş olur.

1- İslâm ve Başkaları, s. 42

Batı taklitçisi ülkelerin çoğunda bilinmeyen bir diğer nokta da medyanın "**medya komitesi**" adlı bir kuruluş tarafından kontrol edilmesi ve **bu kuruluştaki asıl karar mekânizmasının ise, kilise olmasıdır!** İlkokul, orta ve liselerin eğitim programlamasını kilise yapar ve papazlar uygular. Öğrenciler, dokuzuncu öğretim yılına kadar Pazar günleri kiliseye gitmeye ve din dersleri programı dahilinde kilisede onlar için hazırlanan özel programa katılmaya mecburdurlar. Hatta hiçbir günah işlememiş olan masum çocuklar, kilisede günahkârlara ait bir bölüme gidip papaza günah itirafında bulunmak zorundadırlar.

Filmler de önce kilise, doktor, sosyolog, iktisatçı ve psikologlardan oluşan bir kurulun kontrolünden geçer ve dinî, ekonomik, sosyal ve psikolojik açılardan dikkatle incelenir ve zararsız olduğuna kanaat getirilmesi hâlinde gösterimine izin verilir.

- * -

Almanya'da Katoliklere ait bir hastanede yattığım günlerde ilginç bir gerçeğe şahit oldum; her hastanın odasına küçük bir Hz. İsa (a.s) biblosu konulmuştu, duvarlarda da Hz. Meryem'in (a.s) tasvirleri vardı; her gün, mesai saati bitiminde hastaların iyileşmesi için dua edilmekteydi!

Bazı günler, hastanedeki salonlardan birinde, Hz. İsa'nın (a.s) heykeli önünde mum yakıldığına şahit oldum. Burada insanın dikkatini çeken çok ilginç bir nokta var: Gündüzün ortasında bir heykelin önünde, üstelik bir bilim merkezinde, dilekte bulunmak için mum yakılıyor... Düşünebiliyor musunuz?... Bir de bizim ülkemizde, âvamdan birinin, bir akşam karanlığında bir yatacın türbesinde mum yaktığını düşünün, bizim üç buçuk okumuş tahsilli kesime mensup gençlerimiz bu olaya alaycı bir şekilde bakar ve adamcağızı gericilik ve "ölülerden medet umma" gibi tuhaf yaftalarla suçlamaya başlarlar ve yeri geldiğinde de mangalda kül bırakmayıp, başkalarının inançlarına saygı duyduklarını iddia ederler...

Ama asıl saygıyı da ötekiler göstermektedir aslında.

Söz konusu hastanede bana kan verilmesi gerekiyordu, hastane müdürü yanıma gelip İslâm dini gereğince bana nasıl kan verebileceklerini sordu, "Müslüman olmayan birinin kanını almanın, dînen sakıncası var mıdır sizde?" dedi ve bana, kan temin ederken İslâm şeriatının hükümlerine uya-caklarını bildirdi ve öyle de yaptı!..

İlerlemiş olan toplumlarda insanlar hürriyet ve serbesti-lerinin belli ölçü ve sınırları olduğunun bilincindedirler; bu nedenledir ki medeniyet ve refah için gerekli araç-gereçler pek, kötüye kullanılmaz. Meselâ televizyon, spor, ders, doğa ve toplumla tanışma, uzak dünyaları tanıma... gibi, bütün toplumun yararına olan ve genel kültür ve bilgiyi artıran programlar yayınlamaktadır.

Bu toplumlarda kimsenin, komşusunu veya sokaktan geçenleri rahatsız edecek kadar radyosunun sesini yükselt-meye ve bunu da "kişisel serbesti" şeklinde tanımlamaya hakkı yoktur. Hiçbir ailenin komşularını rahatsız edecek şe-kilde, gece yarılarında kadar özel partiler düzenleyip sorum-suzca gürültü yapmasına izin verilmemiştir, esasen şehrin hiçbir noktasından, alabildiğine yükseltilmiş bir radyo veya televizyon sesi tırmalamaz kulakları... İkamet ettiğim otelin yakınlarında bir gün Farsça müzik sesi duyduğumda pek şa-şırmıştım. Ertesi gün o civarda evi bulunan bir İranlı arkada-şıma durumu anlattığımda mahcubiyetle başını öne eğip o müziği yüksek sesle dinleyenin kendisi olduğunu söyledi.

Bugün bizim ülkemizde bu tür edevatin doğru şekilde kullanılmaması ve bazen üzücü hâller alması düşündürücü-dür, televizyondan gösterilecek olumsuz bir sahne veya manzara hiç umulmadık etkiler yaratabilmekte, derin sosyal ve ahlâkî yaralar açabilmektedir. Bugün uygulanmakta olan yanlış programların tek neticesinin manevî hüsrân olacağı açıktır.

Radyo sesi çoğu zaman dört bir yandan kulakları tırma-lamakta, sinirleri yıpratmakta, gelip geçeni rahatsız etmekte-dir.

Bir teknolojiyi keşfeden bilim adamı, onun iyi mi, yoksa

kötü amaçlarla mı kullanılacağı konusunda bir garanti vermiş değildir ve bunu beklemek de esasen akıl dışıdır. Doğru şekilde kullanılması için icat edilen bir kolaylığın, bugün bizim ülkemizde olduğu gibi, başkalarını rahatsız edecek şekilde kullanılabileceğini aklından bile geçirmez bir bilim adamı.¹

Teknolojik buluş ve ilmî gelişmelerle topluma kazandırılan bütün araç gereçler için durum budur, önemli olan bu araçları kullanma tarzıdır ki bu da önemli oranda, onu kullanan şahsın terbiye ve görgüsüne bağlıdır. Halkın önemli bir çoğunluğu mantığıyla hareket etmez, birçok konuda yanlış ve zalimâne fikirlere sahiptir. Daha da kötüsü, bu tür davranışlar, gerekli zeminin hazır olduğu ve mizacı buna uygun şahıslar arasında bulaşıcı bir hastalık gibi hızla yayılır ve bu araç gereçleri kötüye kullanma ve başkalarına eziyet ve işkence yolunda âdeta yekdiğerleriyle yarışır. Ne yazık ki bizim toplumumuzda günlük yaşam için gerekli teknolojik araçları kullanma tarzı bundan ibarettir.

Bu üzücü örneğin köklerini cehalet ve eğitimsizlikte aramak gerekir. Bu tür olaylarda insanların cehalet ve bilgisizliğinin payı olmadığını söylemek mümkün müdür? İnsanı edep ve görgüden bunca uzak ve kopuk olmak ve kendi serbestisi için hiçbir sınır tanımamak bir Müslüman için ayıp değil midir? **Birey hürriyeti ve kişisel serbesti gibi cıfcaflı laflar altında bu ülkede cereyan eden bu olay sorumluluk, bencillik ve gemi azıya almışlık değil midir aslında?** Avrupanın yaşamının kusursuz ve mükemmel olduğunu söylemek istemiyoruz, bilâkis, birçok kusur ve eksiklikleri vardır ve daha sonraki satırlarda tafsilatıyla değineceğiz bunlara; ama en azından onların bu gibi şeylere riayet ettiklerinin altını çizmek istiyoruz.

1- Bu satırların İslâm İnkılâbı öncesine ait olup Şah döneminde kaleme alındığını hatırlatmakta yarar vardır.

HIRİSTİYANLIĞIN YAYILMA VE GELİŞME NEDENLERİ

Semavî olsun olmasın, birçok din, tahrif, bozulma ve eksiklikleri nedeniyle çağımızda ilerleme kaydedememekte, bilâkis, günbegün gerilemekte ve silinmektedir. Bütün dünya çapında varlığını sürdürme yolunda yoğun çabalar gösterip propagandalarla ayakta duran tek muharref din, Hıristiyanlıktır. Bu nedenle de hak ve mükemmel din olan yüce İslâm'ın dünya çapında karşı karşıya geldiği tek din olarak Hıristiyanlık kalmıştır bugün.

Hıristiyanlığın yayılma ve ilerlemesinin özel bir nedeni yoktur; çeşitli faktörler el ele vererek Hıristiyanlığa bugün kritik bir konum kazandırabilmiştir. Propaganda sahasının genişliği, bugün bir dinin yayılmasındaki en güçlü faktörler arasında gelir. Geniş ve güçlü bir propaganda sayesinde kamuoyunu etki altına almak ve belli cihetlere doğru yönlendirmek mümkündür. İnsanoğlu doğal olarak telkin ve propagandadan etkilenmekte, propaganda bireylerin ve toplumun günlük yaşam ve psikolojisinde derin etkiler yaratmaktadır.

Son yüzyılların önemli ilmî ve sosyal gelişmelerinden biri olan "**Rönesans**" hareketinde bu konuya hayatî önem verilmiş ve Hıristiyanlık dünyasının önde gelenleri dünya çapında bir dizi geniş ve etkin propaganda faaliyetleri başlatmış, teşkilatlı ve organizeli yoğun çalışmalarla, dinlerini bütün dünyaya yayabilmek için bütün güç ve imkânlarını seferber etmişlerdir.

Bu çok yönlü çalışmalar ve yoğun Hıristiyanlık propagandaları bir yandan kalkınmış ülkeleri baştanbaşa kaplar-ken diğer taraftan insanların maddiyat ve refaha gösterdiği aşırı eğilim gözleri kör edip, zihinleri dinî ve manevî konularda köklü araştırma ve incelemelerden uzak tuttuğu için insanlar gerçekleri araştırmaya vakit ayıramamaktadır; dahası, biz Müslümanların bu tür dinî propaganda sahamız çok sınırlı olduğu, engellendiği ve gerekli propaganda için en zarurî imkânlardan bile mahrum olduğumuzdan yüce İslâm dininin parlak çehresini çağımızın kalkınmış dünyasına tanıtamamakta, onca üstün vasıf, imtiyaz ve mükemmelliklere haiz bulunan bu muazzam ve hak dini bütün toplumlara taşıyamamaktayız.

Hıristiyanlığı öne götürüp akıl ve mantık dışı bir dizi inancın batı toplumunda kökleşmesini ve yer edinmesini sağlayan faktörlerdir bunlar.

Yüzyıllardır, Müslümanlar, yüce İslâm dinini yayma ve tanıtmaya yolunda organizeli ve ciddi bir çalışma yapmamaktadır artık. İslâm'ın ilk yüzyıllarında başlayan güçlü ve coşkulu hareketler, Müslüman toplumların başına geçen bazı kıfayetsiz ve liyakatsiz yöneticilerin vurdumduymazlığı nedeniyle tedricen durmuş, tek yumruk olan İslâm cephesinde giderek derin çatlaklar oluşmuş ve İslâm beldeleri, aldıkları siyasî yenilgiler neticesinde uluslararası güç ve nüfuzlarını kaybetmiş ve batı emperyalizminin acımasız sömürü pençelerinin altında paramparça olmuştur.

KİLİSE YÖNETİMİNİN YARATTIĞI FACİALAR

Hıristiyanlık dini, birey ve toplumların sosyal, siyasî vb. çeşitli konulardaki ihtiyaçlarını giderebilecek belli ve sağlam hüküm ve prensiplere sahip olmadığı ve bu konuda pek fakir ve yetersiz bulunduğundan, Hıristiyanlığın ruhbaniyet teşkilatı sosyal, siyasî, ve yönetim konularına karışmıyordu.

Altıncı yüzyıla kadar durum bu minvaldeydi; ama Fransa Kralı, egemenliği altındaki toprakların bir kısmını 756'da Papa'ya bırakınca Hıristiyan din adamlarının saltanat ve egemenlik dönemi başlamış oldu. Kilisenin maddî durumu çok güçlü hâle gelince ister istemez nüfuz sahaları, egemenlik ve iktidarı paylaşamama yüzünden Hıristiyan din adamlarıyla iktidar sahipleri arasında ciddi sürtüşme ve çatışmalar baş gösterdi ve çok geçmeden Avrupa'da mutlak otoriteyi ele geçirebilmek için papalarla imparatorlar arasında savaşlar başladı...

Diğer taraftan Hıristiyan halk kiliseyi Hz. İsa'nın (a.s) ruhaniyetinin merkezi olarak gördüğünden var gücüyle kiliseyi desteklemedeydi, bu da her geçen gün kilisenin gücünü ve nüfuzunu artırıyordu. Böylece kilise çok geçmeden bütün Avrupa'nın rakipsiz tek otorite merkezi hâline geldi ve Avrupa kilise tarafından idare edilir oldu.

Hıristiyanlıkta kanlı mezhep çatışmaları başlayıncaya kadar her Hıristiyan şehre bir **piskopos** hükmetmedeydi; birkaç şehrin birleşmesiyle oluşan eyaleti ise "**halife**" yönetiyordu. Hıristiyanlık dünyasının en tepesinde bulunan "**pa-pa**" mutlak otoriteydi ve başpiskoposlarla halifeleri tayin veya azletme yetkisini taşıyordu. Çok geçmeden **Konstantin**

halifeleri papadan ayrılarak bağımsız bir patrikhane oluşturmaya karar verdiler.

Papayla Konstantin -Bizans- halifeleri arasında defalarca baş gösteren şiddetli çatışma ve nizalardan sonra 1052'de bu iki grup tamamen birbirinden ayrıldı ve Hristiyanlık ikiye bölünmüş oldu: Doğu Avrupa Konstantin'e, yani Bizans'a bağlandı ve bu bölgenin Hristiyanları "**Ortodoks**" adını aldı, Polonya'dan başlayıp İspanya'ya kadar uzanan bölge ise Papaya bağlılığını sürdürdü ve bu gruptakilere de "**Katolik**" denildi. Birbirine tamamen zıt görüşlere inanan bu iki mezhep, sürekli yekdiğerini tekfir etti.

16. yy'ın başlarında Avrupa'da "Protestanlık" mezhebi çıktı ortaya, bu mezhebin kurucusu olan "Luter" le ona inananlar, papanın cennet satma ve günah çıkarma gibi uygulamalarına şiddetle karşı çıktı, Protestanlar kiliseyi temizlemek ve gömüldüğü kusur ve ahlâksızlık batağından kurtarmak is-tiyorlardı.

Luter'in Papaya karşı ayaklanması ve papazlık prensiplerini geçersiz ve batıl ilân etmesi Avrupa'da epey taraftar kazandı ve böylece basit bir din olan Hristiyanlık yekdiğerine zıt olan üç kola ayrılmış oldu.

Katolik Avrupa'da Papa'nın mutlak otoritesine rağmen 12. ve 13. yy'da Hristiyanlar arasında bidatler artmaya başladı; Papa'nın sapma olarak gördüğü inanç ve düşüncelerin ortaya çıkıp giderek yayılmaya başlaması, başta bizzat papa olmak üzere bütün Katolikleri tedirgin ediyordu. Bu tür mezhep ve inançları önlemek amacıyla 1215'te Papa'nın özel bir emriyle Fransa, İtalya, İspanya, Almanya, Polonya ve diğer Hristiyan ülkelerin bütün şehirlerinde "**engizisyon mahkemeleri**" kuruldu. Papa'nın görüşlerine aykırı fikir ve inanç taşıyanlar bu mahkemelerde yargılandı.

Bu lânet olası mahkeme ve teşkilat, korkunç gücü ve nüfuzuyla harekete geçip düşünce ve inanç hürriyetini silindir gibi ezdi, kamuoyu tamamen sindirilmiş, korkunç bir hafa-kan ortamı oluşturulmuştu. Kilisenin inançlarına aykırı fikir ve inancı olduğu zannedilen insanlara akıl almaz cehennemî

işkenceler uygulanıyor, darağaçları ve giyotinler ard arda can alıyordu. Hatta bazen ölümler bile yargılanıyor, çürümüş kemikler mahkemeye çıkarılıyordu. Will Dorant "Medeniyet Tarihi" adlı eserinde şöyle yazıyor.

"Engizisyon mahkemelerinin özel bir işleyiş ve yargı usulü vardı. Bir şehirde engizisyon mahkemesi kurulmadan önce kiliselerden bütün halka "iman" çağrısında bulunulur ve bilip tanıdıkları dinsiz, kafir, mülhit ve bidatçileri kiliseye tanıtmaları istenir, insanlar en yakın akrabalarını, arkadaş ve komşularını ihbar edip ispiyonlamaya teşvik edilirdi."

"İspiyoncuların kimliğinin gizli tutulacağı ve kilisenin himayesi altına alınacağı taahhüt edilir, bir mülhit veya zanlıyı bilip de haber vermeyen veya onu koruyanlar da dinsizlikle suçlanıp en ağır cezalara çarptırılırdı."

"Ölümler bile dinsizlikle suçlanabiliyor, bu durumda ceset veya kemikleri mezardan çıkarılarak özel bir törenle engizisyon mahkemelerinde yargılanıyor, mal varlıklarına el konuluyor, mirasçıları mirastan mahrum bırakılıyor, bir ölünün dinsiz olduğunu ihbar edip şahadette bulunanlar o ölünün mal varlığının yüzde 30 ilâ 50'sine sahip oluyordu."

"Çeşitli zaman ve mekânlarda uygulanan işkence ve verilen ceza usulleri de farklı ve vahşiceydi. Bazen suçluyu elleri arkadan bağlı olarak asıyor, bazen kı-pırdayamayacak şekilde bağladıktan sonra boğazına su damlatarak boğuyor, kimi zamanda ellerini, kollarını ve ayaklarını sıkıca bağlayıp asarak ipin kemiklerine kadar işlemesini sağlıyorlardı."¹

Kilise bütün Avrupa'da tek otorite hâline gelmişti artık. Almanya ve Fransa'da 10'dan fazla kral ve aristokrat tekfire uğradı, bu yüzden kimileri tahttan devrildi, kimileri de tövbelerini ilân etmek zorunda kaldılar. Almanya imparatoru dördüncü Henry, Papa'nın fermanını ciddiye almadığı için

1- Medeniyet Tarihi, Will Dorant, c, 18, s. 351.

Papa 7. Gregor tarafından 1075'te tekfire uğrayarak imparatorluktan azledildi. Henry, tövbecilerin giysisini giyerek Papa'ya gitti, Papa onu üç gün beklettikten sona huzuruna çıkarıp tövbesini kabul etti.¹

1140'da da Kral 7. Lui, Papa İkinci İnocente'nin tekfirine uğradı, 1205'te İngiltere Kralı Jan'la Papa 3. İnocente arasında anlaşmazlık çıktı, kral Jan papazlara saldırdı ve Papa onu tekfir etti. Çok geçmeden Jan şu fermanı çıkardı:

"Gaipen bir ses gelerek İngiltere ve İrlanda'nın bize Hz. İsa'yla (a.s) onun havarileri ve velinimetimiz Papa İnocente'yle onun Katolik haleflerinin emaneti olduğunu bildirdi. Bu nedenle bundan böyle söz konusu ülkeleri papayla mukaddes pederler adına ve onların vekili olarak idare edeceğiz. Rum papazlarına her yıl iki taksitte olmak üzere, bin İngiliz gümüş lirası ödemeye karar vermiş bulunuyoruz. Biz veya bizden sonra gelecek olanlardan biri bu el yazı fermanına muhalefet edecek olursa egemenlik hakkını yitirmiş olacak ve tahttan indirilecektir."²

Marsel Kash şöyle yazıyor:

"Ortaçağın bu zaman diliminde tam 5 milyon insan sırf papa gibi düşünmediği ve onunla aynı fikirleri paylaşmadığı için ya idam edildi, ya ölünceye kadar yeraltındaki karanlık ve havasız zindanlarda tutuldular. 1481-1499 yılları arasında yani 18 yıl zarfında engizisyon mahkemelerinin emriyle 1020 kişi diri diri yakıldı, 6860 kişi lime lime edildi ve 97023 kişi işkenceyle öldürüldü."³

Keza, Ortaçağ Avrupa'sında 350 bini aşkın bilim adamı engizisyon mahkemeleri tarafından diri diri yakıldı.⁴

1- Albert Male Tarihi, c. 3, s. 247

2- Sosyal Gelişmeler Tarihi, c. 2, s. 141

3- age, c. 2, s. 143

4- 20. yy. Ansiklopedisi, c. 6, s. 598

Ünlü Fransız yazar ve Şair Victor Hugo, kilise yetkilileriyle engizisyon mahkemelerini şöyle eleştirir:

"Kilisenin tarihteki yaşam seyri, insanoğlunun ilerlemesinde etkili olmayıp tarih sayfalarının gerisinde yeralmıştır. Kilise, sırf, yıldızların bulundukları noktadan yere düşmeyeceklerini söylediği için Pornili'yi kırbaçlayan zihniyettir; bu dünyadan başka daha nice sayıya gelmez dünyalar olduğunu söyleyip varlık âleminin sırlarını ima yoluyla anlatmaya çalıştığı için Campland'ı 27 kez hapis ve işkenceye mahkûm eden zihniyettir, bu zihniyet, kanın damarlarda hareket hâlinde olduğunu ve hareketsiz kanın, damarların ölümü anlamına geldiğini ispatladığı için Harwey'e işkence etmiş, Tevrat'la İncil'dekinin aksine, yeryüzünün dönmekte olduğunu söylediği için Galil'eyi hapse tıkmıştır."

"Kilise zihniyeti Saint Poul'un Tevrat'la İncil'de varlığına hiç değinmediği bir beldeyi bulup ortaya çıkardığı için **Kristof Colomb**'u zindana atmıştır. Çünkü kilise nazarında yeryüzünün döndüğünü ve gökyüzü kanunlarını keşfetmek dinsizliktir, daha önce adından bahsedilmeyen yeni bir beldeyi keşfetmek imansızlıktır ve açıkça kiliseye savaş açmak demektir!.. Din kuralları adına **Monti**'yi, din ve ahlâk adına **Muller**'i tekfir eden zihniyettir bu."¹

Kilise, Müslümanlara karşı da bu güç ve nüfuzunu kullandı ve Beytulmukaddes'i kurtarma bahanesiyle haclı seferleri düzenleyip vahşi katliamlarda bulundu. 1095'te başlayıp 1270'e kadar süren Haclı Seferleri 8 büyük savaştan sonra ardında bir kan seli bırakarak son buldu.

Papayla diğer Hıristiyan din adamlarının kin, nefret ve cahilane taassupları bu savaşları tetikleyen ana neden olmuştur. Akla gelmedik Bizans oyunları ile Avrupa halkını Müslümanlara karşı kıskırttılar. Haclı savaşları başlamadan önce Papa 2. Urbin, önde gelen papazlarla piskoposların da

1- Düşünce Özgürlüğü Tarihi, s. 147

katıldığı bir kongrede bütün İslâm âlemine karşı savaş ilân etti, bütün papazlarla piskoposları, Hristiyan halkı Müslümanlara karşı tahrik etmekle görevlendirdi, kendisi de Fransa'da bütün çevresini savaş için kıışkırttı.

Bir milyonu aşkın askerden oluşan ilk büyük haçlı ordu-su, Beytulmukaddes'i ele geçirmek amacıyla harekete geçti. Bütün bir Avrupa'nın Asya'ya doğru sel gibi akması demek olan bu barbarlar ordusu önlerine çıkan her yeri ateşe verdi, yakıp yıktı, eline geçirdiği her şeyi yağmaladı, kadın-çocuk demeden rastladığı herkesi vahşice kılıçtan geçirdi, denize döktü, lime lime doğradı, asker-sivil, kadın-erkek, genç -ihtiyar, ayrımı yapmadan tam üç yıl boyunca bu barbarlar sürüsü oluk gibi kan akıttıktan sonra Beytulmukaddes'i ele geçirdi... Bu sırada, başlangıçtaki bir milyon haçlıdan sadece 20 bini kalmıştı. Hristiyan dünyası iç savaşlar, veba vb. salgın hastalıklar, yolları üzerindeki Müslüman ve diğer kabile ve aşiretlerin direnişi sonucu bir milyondan fazla ölü vererek Beytulmukaddes'e girmiştir.

Hristiyanlık adına bu vahşiler sürüsünün işlediği canilikleri, bizzat ünlü Fransız tarihçi Gustave Lebon'dan aktarıyoruz:

"Haçlı askerlerinin bu savaşlar boyunca sergilediği inanılmaz vahşilik, cinayet ve katliamlar, onları yeryüzünün en sefil, en aşağılık ve en cani mahlukları o-larak tarihe kaydetmiştir. Bu caniler güruhunun kendi dinlerinden olanlarla düşmanlarına karşı tavırları aynıydı; asker, sivil, çiftçi, kadın, erkek ve çocuk onlar için farksızdı, kim olursa olsun gözlerini kırpmadan öldürüyor, ellerine geçen her şeyi tam bir eşkıyalıkla yağmalayıp talan ediyor, her tarafı yakıp yıkmaktan zevk alıyorlardı."

"Bu olaylara bizzat şahit olan rahip Robert'in anlattıklarından bir kesit aktaralım:

"Hristiyan ordumuz bütün yolları, dört yolları tutmuş, hatta evlerin damlarını bile kontrole almıştı, yırtıcı aslan gibi her şeye saldırıyor, bebekleri parça-lıyor, çocuk-kadın, genç- ihtiyar demeden

herkesi acımasızca kılıçtan geçiriyor ve bütün bunlardan zevk alıyorlardı. Zaman kaybetmemek için birkaç kişiyi birden aynı anda birtek ipte sallandırıyor, askerler buldukları her şeyi kapıyor, ölülerin karnını parçalayıp altın ve mücevher arıyorlardı. Haçlı komutanlarından '**Buamun**' sarayın avlusunda toplanan halkı sıraya dizdirdi, kadınları, erkekleri, ve çocukları hemen orada kılıçtan geçirip, sadece gençleri sağ bıraktı ve onları zincire vurdurup, köle olarak satmak üzere Antakya'ya esir pazarına gönderdi."¹

Bu hunhar ve cani ordunun gaddar komutanı Godfro Adobiyen, papaya gönderdiği raporda şöyle yazıyor:

"Beytulkaddes'te ele geçirdiğimiz Müslümanlara ne yaptığımızı şöyle özetleyeyim: Askerlerimiz Süleyman mabedi ve revakta kan gölü oluşturdular; kan, atların dizine kadar ulaşıyordu."²

Hıristiyanların haçlı savaşları boyunca Müslümanlara re-va gördükleri ve ortaçağ engizisyonlarının bilim adamlarıyla düşünörlere Avrupa'da yaptıklarının küçük örnekleridir bunlar.

Engizisyon mahkemelerinin bu inanılmaz baskı, işkence ve cinayetleri, sonunda Avrupa'nın düşünür ve bilim adamlarını galeyana getirdi, bu karanlık hafakan, zulüm ve işkence cenderesinden kurtulabilmek için kiliseye karşı yoğun bir savaş başlattılar.

Kiliseyle bilim adamları arasındaki bu mücadele giderek şiddetlendi; kilisenin bilim adamlarıyla düşünörlere uyguladığı bütün baskı, yıldırma ve yoğun sansüre rağmen pozitif bilimlerde günden güne yeni ilerlemeler kaydedildi ve sonunda kilise iktidarı geri adım atmak zorunda kaldı. Böylece meydan bilim adamlarıyla, hür düşünce sahiplerine kaldı.

1- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 407

2- Albert Male Tarihi, c. 3, s. 226

Hıristiyan papazların masum halka uyguladığı bu yüz kızartıcı mantıksız şiddet ve barbarca baskılar birçok bilim adamının din ve dindarlıktan büsbütün soğumasına ve bütün dinleri inkâr edip "dinin cehalet ve evhamdan yana ve bilimle düşünceye karşı olduğu" zannına kapılmasına sebep oldu.

Böylece, olan oldu ve onca yüz kızartıcı cinayetele onca fâcia; engizisyon mahkemelerinin din adına işlediği onca yozluk ve gaddarlık bütün semavî dinlerin temeline çok ağır bir darbe indirmiş oldu ve neticede dinler hakkında yeterince mütalâa ve bilgisi bulunmayan kimselerde bütün dinlere karşı yoğun bir nefret ve dindarlığa karşı da tam bir kötümserlik oluştu.

Kilisenin servet ve güç uğruna masum halka reva gördüğü şiddet ve baskılar Rusya'da da çok yoğun tepkilere yol açtı ve bu ülkede komünizmin başarılı olmasında en büyük rolü oynadı. Ortamı müsait bulan ateistlerle komünistler dine karşı çok yoğun bir savaş başlattılar ve dini; "sermayedar kapitalistlerin, işçi sınıfını daha iyi sömürebilmek için kullandıkları bir araç" gibi göstererek din karşıtı propagandalarını artırdılar.

Fredof, bu gelişmeyi şöyle anlatır:

"Rusya'da kilise demek, taşınır ve taşınmaz servetinin haddi hesabı olmayan başlı başına dev bir çarlık demektir... Kilisenin gayri menkulleri milyonlarca hektara ulaşıyordu, bankalardaki hesaplarında yüz milyonlarca altın rubleye varan bir meblağ vardı; ormanlar, çiftlikler ve otlaklar geniş oranda kilisenin emrindeydi; ticaret, sanayi, zanaat, balıkçılık vb. dallardan astronomik gelirler elde ediliyordu."

"Rusya'nın en büyük feodali, en büyük sermaye sahibi ve en büyük bankacısı olan kilise, bunca servet ve varlığına rağmen çiftçilerle köylüleri acımasızca sömürüyor, işçilerin biraz olsun daha rahat bir iş ortamı için attıkları her adıma gaddarca karşı çıkıyordu. Böylece kilisenin adamlarını 'rahip kılığına bürünmüş kölelik yandaşları' olarak adlandıran işçi-

lerle çiftçiler arasında kilise ve rahiplere karşı haklı bir nefret duygusu oluşmuş oldu"¹

Evet, bir zamanların bu ölçüde gerici ve kör tutucu olan ve kendi efradınca "irtica" ve "yobaz"lığın mazharı olarak adlandırılan ve keza; birkaç sayfada özetlemeye çalıştığımız engizisyon mantığıyla gerçekten kendine has bir "parlak tarih"e(!) sahip bulunan Hristiyanlık, sergilediği onca bilim düşmanlığına rağmen bugün temellerini sağlama alabilmek için bilim ve teknolojinin bütün imkânlarını hizmetine almış durumdadır.

Sırf Katolik kilisesinin dört binden fazla misyonerlik heyeti olduğunu bugün kaç Müslüman bilir sahi?! Gayet sistemli ve teşkilatlı şekilde çalışan bu misyoner gruplar dünyanın dört bir yanına dağılmış durumdadırlar; yeterince maddî imkânlarla donanmış olarak Kongo'dan Tibet'e, hatta Afrika'nın vahşi kabilelerine varıncaya kadar dünyanın en ücra köşelerine gitmekte ve sistemli bir şekilde Hristiyanlığı propaganda etmektedirler.

Sırf İngiltere kraliyet kilisesinin misyoner faaliyetlere ayırdığı yıllık bütçe 900 milyon dolara yakın bir rakamdır! Sırf bu rakamı bile biz Müslümanların İslâmî tebliğe ayırdığımız bütçenin tamamıyla kıyaslamamız hâlinde fevkalâde teessüfe kapılacağımız ortadadır.

Bugüne kadar İncil binden fazla lehçe ve dile çevrildi. 1937'de sırf üç İncil yayıncısının Amerika'da basıp yayınladığı İncil sayısı 24 milyon nüshadır.

Vatikan'da günlük olarak yayınlanan Oserfatory Romano gazetesi kilisenin yayınıdır aslında; günlük 300 bin tiraj basan bu gazeteye ilaveten Vatikan'ın tirajı milyonlara varan elliye yakın yayını vardır. Hristiyanlık merkezleri tarafından açılan ilkokul, ortaokul, lise, üniversite, klinik ve hastane sayısı 32 bini aşmaktadır.

Vatikan'ın dinî yayınlar yaptığı birçok güçlü vericisi vardır, bunlardan biri Vatikan'dan, biri Adis Ababa'-dan

1- SSCB'de Din, s. 7

dünyanın dört bir yanına yönelik Hristiyanlık propagandası yapmaktadır. Hristiyanlık çağımızda üç yöntemle propagandada bulunmaktadır. İncillerin tercüme edilmesi, kilise ve manastır yapılması ve dünyanın dört bir yanına **misyonerler** gönderilmesi.

Protestan Hristiyanların da yoğun propaganda çalışmaları vardır. **Readers Agest** gazetesindeki şu yazı ilginçtir:

"Kiliselerin eskiden topladıkları '**Titin**' denilen zekât veya **öşür vergisi** geleneğinin tekrar hayata geçirilmesi Amerika Protestan kiliselerinin hem maddî, hem manevî açıdan canlanmasını sağlamıştır."

"1950'den sonra en az on merkezde bu faaliyetler başlatıldı ve çok ilginç neticeler alındı. Birçok cemiyetlerde yapılan faaliyetler 2-3 kat arttı, kilise ve manastır hizmeti veren yüzlerce bina inşa edildi, yurtiçi ve yurt dışına gönderilen misyonerler takviye edildi. Hepsinden önemlisi, cemiyet azâlarının da bu tür Hristiyan geleneklerini canlandırmanın ne kadar sevindirici ve önemli gelişmelere yol açtığını fark etmiş olmasıdır."

Hristiyanlık teşkilatı ne Yahudiden, ne Budistten, ne de Hindudan çekinir, çünkü bu üçü belli bir kavmin dini olmakla sınırlandığından, Hristiyanlığa nüfuz edebilecek imkân ve güce sahip değildir. Hristiyanların korktuğu tek din, dost düşman herkesin takdirini kazanan ve canlı, cihanşümul ve kapsamlılığı herkesçe bilinen yüce İslâm dinidir.

Papanın Vatikan'da tertiplenen başpiskoposlar konseyinin açılışında yaptığı konuşmada: "Afrika'da Hristiyanlık ve batıyı tehdit eden güç, komünizmden ziyade, İslâm dinidir." dediği bilinmektedir.¹

1- Beş kıtadan gelen başpiskoposlarla papazların katıldığı bu uluslararası kongre her yüzyılda bir tertiplenir ve Hristiyan dünyasının problemleri bu kongrede masaya yatırılır.

Müslümanların tebliğ çalışmaları Hristiyanlarınkine oranla sıfır denilecek kadar zayıf olduğu hâlde yüce İslâm dininin hak ve fitrata dayalı yapısından kaynaklanan realitesi ve yapıcı çekiciliği nedeniyle bilhassa Afrika kıtasında hızla yayıldığı bilinmektedir. İslâm dini, çilekeş siyahlar için en güzel sığınak ve mükemmel bir dayanaktır, kilise de bu tehlikeyi görmezden gelmemektedir tabii.

Belçikalı iki araştırma kurumunun raporlarına göre: "20. yy'ın başlarında Kongo'nun belli bir bölgesinde yaşayan Müslümanların sayısı dört bini aşmıyorken bugün Kongo'nun Ma-nima, Kiyovo ve Stanleywill şehirlerinde bu rakam 236 bine ulaşmış durumdadır."

Paris'te yayınlanan **Peru** dergisi, Afrika Müslümanları konusunda araştırma yapan Avrupa şarkiyatçılarından Mor-sel Karder'den iktibasla şöyle diyor:

"Bir zamanlar Afrika'da şehzadelerle sultanların dini olan İslâm, şimdi halk kitlelerinin dinidir artık; coşkun bir sel gibi köpürüp duran bu kitleler; daha insanca ve huzurlu bir hayat kurmak istemektedir şimdi... Afrika'da şüphe götürmez bir gerçek var, o da şudur: İslâm, Kuzey Afrika'dan Güney Afrika'ya doğru hızla ilerlemektedir; inkâr edilemez istatistik ve gerçekler, bunu onaylamaktadır."

Rio Dö Paris dergisi, Afrika'da yaşayan Müslümanlar, Hristiyanlar ve totemist putperestlerin istatistik rakamlarını aktararak Müslümanların en yoğun nüfusa sahip olduğunu belirtmekte ve şöyle yazmaktadır.

"Afrika siyahlarının en az yarısı Müslümandır, İslâm bu kıtada inanılmaz bir hızla yayılmaktadır.

Bu kongrenin son toplantısı Papa'nın saltanat merkezi olan Vatikan'da, dünya kiliselerinin liderlerinden müteşekkil 7 bin başpiskoposun katılımıyla gerçekleşti. Bir yıl süren ve 2'ser aylık üç dönemde gerçekleşen bu kongrenin masrafı, bizzat kilise makamlarının resmî açıklamalarına göre 650 milyon İtalyan liri reti oldu.

Her yıl yarım milyona yakın Afrikalı Müslüman olmaktadır. Bu ilerleme İslâm'ın eski nüfuzunun devamı değildir, son yüzyılda ortaya çıkan yeni çağdaş ortamın ürünüdür."

"1950'de el-Ezher Üniversitesi mezunlarından dört kişi Mabako şehrinde İslâmî bir okul açtı. Bu okulun kaydettiği ilerlemenin hızı baş döndürücüydü. Fransa ürkerek hemen duruma müdahale edip bu okulu kapattırdı."

Nepal Üniversitesi öğretim görevlilerinden Dr. Vaciea Vaglieri şöyle yazıyor:

"İslâm ülkelerinde gayrimüslimler tamamen hür ve serbest olduğu ve çağımızda Müslümanların bu dinin propagandasını yapacak hiçbir kuruluş ve teşkilatları bulunmadığı hâlde ve dahası, son yıllarda dine vurulan büyük darbelere ve irtica vb. yaftalara rağmen İslâm dininin Asya'yla Afrika'da hiç durmaksızın gelişip yayılmasının nedenini anlayabilmek müm-kün değildir. Bugün fatihlerin kılıcının İslâm'ın yayılmasını sağladığını söyleyebilmek mümkün değildir, bilâkis, bir zamanlar Müslümanların egemen olduğu ülkelerde bugün başka dinlerin devletleri iktidarda olup çok güçlü misyonerlik teşkilatlarıyla Müslümanlar arasında güçlü propaganda çalışmaları yapmaktadırlar, ama bütün bunlara rağmen İslâm'ı, Müslüman halkın günlük yaşamından ayırabilmek ve onları dinsizleştirebilmek hâlâ mümkün olamamıştır. Bu dinin yapısındaki o gizli mucizevi güç nedir sahi? İnsanları böylesine etkilemesinin nedeni nedir? İnsanların İslâm'a böylesine coşku ve sevgiyle sarılmalarının sebebi nedir? İnsan ruhunun derinliklerinde onu İslâm'a yönelten şey nedir?"

Hıristiyanlar Müslümanları mahvedebilmek için en ılgrenç yollara başvurmaktan çekinmemektedirler.

Üstâd Muhammed Kutub şöyle yazmaktadır:

"İngilizlere ait bir gemicilik şirketinin Güney Afrika'da büyük kuruluş ve teşkilatları var, bu şirketin

gemilerinde çok az sayıda Afrika'lı Müslüman da çalışmadıydı. Bu Hristiyan dev şirket, kendi bünyesinde bir avuç Müslüman işçinin varlığına bile tahammül edemedi ve onları mahvetmek için çok iğrenç bir yola başvurdu; maaşlarının bir kısmını ödemeyip, karşılığında birkaç şişe içki verdi onlara! İslâm dininde içki haram olduğu, alınıp satılması da aynı hükme girdiği için bu içki şişelerini aldıklarında kırıp atıyor, böylece gelirlerinin önemli bir kısmını çöpe dökmüş oluyorlardı. Müslüman bir avukat, onlara uygulanan zulmü öğrenince, dünyada başka bir örneği olmayan bu ödeme tarzını reddetmelerini, maaşlarının tamamının yine ödenmemesi hâlinde şirketten şikâyetçi olmalarını önerdi. Ama bunu öğrenen şirket ne yaptı biliyor musunuz? Maaşlarını ödeyeceği yerde, bütün Müslüman çalışanlarının hepsini işten attı."¹

Evet, Avrupalının ikide bir atıp tuttuğu medeniyet ve hümanizminin manası işte budur!

Bugün Afrika'da Müslüman mübelliğler için çok geniş bir ufuk ve hazır bir ortam vardır şimdi. Müslüman tebliğciler ciddi ve kararlı bir çalışma başlatacak olurlarsa Afrika'da kitleler hızla İslâm dinine girecektir. Afrikalılar, ırk ayrımı gözetmeksizin, hayatın maddî ve manevî boyutları arasında makul bir denge ve uyum sağlayan, toplumda eşitlik ve kardeşliği pekiştirip insanları barış, hürriyet, huzur ve hakikate çağıran bir dinin arayışı içinde yaşamaktadırlar. Hristiyanlığın bu ihtiyaca cevap veremeyeceği ve bu açılardan tamamen yetersiz ve fakir olduğu bilinmektedir. Bizzat kilise ırkçılık yapıp ayrım gözetmekte, insanlar arasında nifak ve kin tohumları serpmekte ve beyazlarla siyahların aynı kilisede ibadet etmesine bile izin vermemektedir! Kısacası Hristiyanların siyahlara karşı takındığı tavır, insanca değildir.

Kongo'nun öldürülen bağımsızlık lideri **Patris Lomamba**, Paris'te yayınlanan bir gazeteye verdiği bir yazıda şöyle

1- İslâm ve Aydınların Çıkmazı, s. 291

demekteydi. "Bize okullarda Hıristiyanlığa saygı duymamız gerektiği öğretilir, bunun nedenini bir türlü anlayabilmiş değilim, çünkü Avrupalılar okul dışında her ahlâksızlığı işliyor, insanlık ve medeniyetin bütün kurallarını ayaklar altına alıyorlardı. Okulda bizlere öğretilenlerle, Avrupalıların siyahlara gös-terdiği davranış ve tutum arasında çok bâriz bir fark vardı."

Hıristiyanlar İslâm'ın Afrika'daki gelişmesinden rahatsızlık duymakla kalmamakta, Amerika'da da Hıristiyan siyahların hızla Müslüman olmasını görmek, misyonerleri çileden çıkarmaktadır. Bu nedenle de onların bütün çalışmalarını alt -üst edip hayatlarını karartabilmek için ellerinden gelen her şeyi yapmaktadırlar. Amerika'da siyahların aleyhinde propagandada bulunmayan yayın yok denecek kadar azdır. Hatta Amerika senato meclisinde birçok senatör kürsüye çıkıp açıkça Müslüman siyalara saldırmakta ve ABD başkanının, Müslüman zencilere ait bütün kuruluş, okul ve dernekleri kapatmasını istemektedir.

Müslüman zencilerin önünü tıkamak için yapılan bütün bu girişimlere rağmen onlara katılanların sayısı günden güne artmakta, kurumları, faaliyetleri ve örgütleri günbegün güçlenmektedir. Bugün Amerika'nın 27 eyaletinde 70'ten fazla şubeleri vardır, Şikago'yla Detroit'te iki büyük İslâm kültür merkezleri bulunmaktadır; birçok cami vb. kurumlar inşa etmişlerdir; "Muhammed'in (s.a.a) Sözleri" adlı bir de gazete yayınlamaktadırlar. Amerika'daki bazı şehirlerde yürüyüş ve gösteri yaptıklarında dinî içerikli flama ve pankartlar taşımakta, en ön safta kelime-i şahadet yazılı bir tabloyla yürümektedirler. Zenci Müslümanlar dinlerine çok bağlıdır; kadınları İslâmî örtünme hususunda çok dikkatlidirler, et ve diğer gıda maddelerini, ay yıldızlı tablolarıyla göze çarpan Müslüman kasap ve mağazalardan temin etmeye özen gösterirler, Arapça öğrenmeye pek meraklıdırlar, tahsil eden öğrencilere Kur'ân dilini öğrenmelerini tavsiye ederler, bu kesimde hırsız, cani ve benzerine rastlanmaz; hatta bizzat İslâm düşmanlarının da itiraf ettiği gibi, kötü alışkanlıkları olan zenciler Müslüman olduklarında bütün kötü alışkanlık-

larını bırakmakta ve fevkalâde olumlu bir değişim yaşamakta, inançlarında pek sabit ve azimli olmaktadırlar.

Afrika'da faaliyet gösteren misyonerler, zencilerin ilerleyip gelişmesini ve kendileri gibi biri olmasını istemez asla, bilâkis, onların kiliseye ve ecnebi ülkelere bağlı birer kulağı küpeli hizmetkârlar olmasını isterler. Bu gerçeği bizzat **Wester-man'dan** dinleyelim:

"Bir zenci İslâm dinine girdiğinde hemen toplumun en aziz fertlerinden biri oluvermekte, kısa zamanda kendine tam güven duymakta, çabucak konumunun idrakine varıp cihanşümül bir üye olduğunu fark etmekte ve Avrupalılarla irtibatını belli ölçü ve sınırlar çerçevesinde tanzim etmesi gerektiğini anlamaktadır; daha önce toz toprak içinde sefil bir hayat sürdüren ve sürekli aşağılanan zenciler Müslüman olduklarında bu dinde tam bir insanî konum kazanmakta ve Avrupalıların bile saygı gösterdiği bir birey olmaktadırlar."

"Ama totemizmi terk edip de Hıristiyanlığa giren bir zenci, İslâm dinine giren bir zencinin tamamen tersi bir durumda buluvermektedir kendisini; çünkü bir kere, biz Hıristiyanlar zencilerden kendimizi üstün gören bir ilkeyi temel prensip etmiş ve onlardan ayrı tutmuşuz kendimizi, bu nedenledir ki siyahlar bizim medeniyetimizin gerçek yüzüyle tanıştıklarında bunu bir türlü anlayamamakta, kabullenememektedirler. Biz hâlâ siyahlara, onların da birçok seçkin özellikleri olduğunu söylemiş değiliz, bunu kendileri de bil-miyor henüz... Çünkü biz, siyahların kültür ve medeniyetine zerrece önem vermiş ve onların da kalkınmasını sağlayıp buna binaen onların kültür ve medeniyetini kendi kültür ve medeniyetimizin seviyesine yükseltmeye çalışmış değiliz asla... Biz ne zaman zenciden söz edecek olsak, onu hep olumsuz ve aşağılayıcı ifadelerle takdim etmişizdir Avrupa'ya; bizden biri olduğunda da "çirkin Avrupalı" demiş ve hiçbir zaman içimize sindirememişizdir onu... Ama İslâm dini onu tanımladığında "İslâm di-

ninde saygın olan ve diğer fertlerle aynı haklara sahip bulunan onurlu bir Afrikalı olarak tanımıyor onu. Hristiyanlığı kabul etmiş medenî bir Avrupalı zenciye bakınız; İslâm'ın bir zenciye tanıdığı haklar ve yaradılışı itibariyle onu diğer bireylerle tamamen aynı ve eşit gören sosyal konuma sahip değildir asla!.."

"Birçok Avrupalının nazarında Hristiyanlığa girmiş olsa bile, dindar bir Avrupalı zenciyle, toztoprak içinde yaşayan putperest bir zencinin hiçbir farkı yoktur, her ikisi de aşağılıktır, çünkü her ikisi de zencidir... İşte bu tipler, Müslüman olan siyahların, Hristiyan olan siyahlardan çok daha üstün konumda olduğunu bilfiil gün ışığına çıkaran katalizör rolünü oynamaktadırlar. Nitekim bu bakış tarzı nedeniyledir ki Hristiyanlaştırılmak için eğitilip yetiştirilmiş ve Hristiyanlaştırılmış bulunan siyahların çoğu, son yıllarda İslâm dininin en hızlı tebliğcilerine dönüşmüşlerdir... Afrikalı siyah Hristiyanlar Avrupalı beyaz dindaşlarıyla hiçbir zaman eşit tutulmayacaklarını bildikleri için İslâm'ı tanır tanımaz Müslüman olmakta ve Afrikalılar için en ideal dinin İslâm olduğunu çabucak fark etmektedirler..."¹

1- Sömürü ve Misyonerler (Arapça'sı)

HRİSTİYANLARIN İSLÂM KARŞITI PROPAGANDALARI

İslâm'ın manevî nüfuz ve etki gücünden çok ürken Hristiyan dünyası bu yüce dinin uluslararası platformda kazandığı konumu tezyif edip yüce İslâm'ı lekeleyebilmek amacıyla çok geniş çaplı bir propaganda başlatmıştır ve bu yolda gerekirse akla gelmedik iftira ve karalamalara başvurmakta çekinmemekte; hakikat güneşini çamurla sıvamak ve dünya insanlığının İslâm'ın hakkaniyetini tanımaması ve bu yüce dinin hakikatlerinden bihaber kalması için olmadık yollara başvurmaktadır.

Alman televizyonu bir İslâm ülkesi olan Yemen'le ilgili bir programda camiler ve Müslümanların ibadet tarzlarını gösteriyordu. Bu programda spiker, Yemen'in fakirlik ve geri kalmışlığını çok teferruatlı bir şekilde anlatmaya başladı ve hemen ardından lafı dine getirip, yüce İslâm'a saldırmaya başladı ve şöyle dedi:

"Bu bölge insanların bu geri kalmışlık ve fakirliklerinin nedeni İslâm dinidir. Bu din onları çağdaş dünyanın 200 yıl gerisine götürmüştür, bu ilkel şartlarda kalınmasının nedeni İslâm'ın şeriat hükümleridir, bütün dünyada vuku bulan köklü değişiklikler ve kalkınma programlarından bu insanların mahrum ve geri kalmalarının yegâne nedeni, bu halkın dinî inançları ve şeriata bağlılığıdır."

Lafı ustaca bu noktaya getirip hakikati böylesine ustaca saptıran bu zehirli propagandaların, İslâm'ı doğru dürüst tanımayan Avrupa halkı üzerinde nasıl olumsuz bir etki yaratacağını ve bunları duyanların yüce İslâm dini hakkında ne

kadar önyargılı olacaklarını kestirebilmek hiç de zor değildir. Hakkı ve hakikati böylesine saptırıp insanları İslâm ve şeriat aleyhinde şartlandırmak, insanoğlunun geleceğine ihanet değil midir?

Garaz ve husumetin bu kadarına ne denir?... "Yemen halkının maddî alanda kalkınmayıp fakir kalmış olmasının nedeni İslâm şeriatıdır." diyen bu çarpık ve garazkâr zihniyet, Papa hazretlerinin egemenlik sahasının hemen bitişiğinde bulunan İtalya'nın güney bölgelerinin inanılmaz yoksulluk ve geri kalmışlığını nasıl izah edecek, bu bölgelerde yaşayan bedbaht İtalyanların karınlarını doyurabilecekleri bir lokma etmek bulabilmek için yurt dışında inşaatlarda amelelik, pazarlarda hamallık, rıhtımlarda işçilik yapmalarını, mafya çetelerine yem olmalarını neyle yorumlamaya kalkışacaktır acaba?

Bir Avrupa ülkesi olan Hristiyan Yunanistan neden bugün birçok İslâm ülkesinden çok daha geri kalmış durumdadır sahi?...

Oysa aynı Yunanistan, Hristiyanlığa girmeden önce medeniyet yolunu katetmiş, önemli ölçüde kalkınıp ilerlemiş bir ülkeydi; Hristiyan olduktan sonra bu ülke hızla gerilemeye ve bozulmaya başlamış, derken, bir zamanların o koca Yunan'ı, Müslüman Osmanlının sancağı altında huzur ve güven bulabilmiştir.

Bugün Asya'da yaşayan birçok gayrimüslim ülke; neden aynı kıtada yaşayan Müslüman ülkelerden çok gerilerde kalmış durumdadır acaba?

Bizzat Avrupalıların da itiraf ettiği üzere bugün, Bosna gibi nice Müslüman bölgelerin insanları, aynı mıntıkadaki Katoliklerle Protestan Hristiyanlardan çok daha ileri ve üstündürler, Rusya'da yaşayan Müslümanların çoğu, aynı ülkenin Hristiyanlarından çok daha öndedirler, Çin Müslümanları bu ülkenin Budistlerinden daha ileri ve daha öndedir, nitekim bugün Singapur'da yaşayan Arapların maddî durumu yerli halktan, hatta oradaki İngilizlerden bile iyidir.

Batı medyası maalesef gerçekleri kolayca saptırmakta, dilediğince gündem oluşturmakta, İslâm dini hakkında zerrece bilgisi bulunmayan bir kamuoyunu kolayca etkileyip İslâm aleyhinde şartlandırabilmektedir. Bütün bu zehirli propagandalar, kiliseye bağlı teşkilatlar tarafından İslâm aleyhine oynanan oyunların bir parçasıdır.

Büyük İslâm düşünürü ve yazar Muhammed Kutub şöyle diyor:

"Birleşmiş Milletler tarafından Mısır'a gönderilen görevlilerden biriyle birkaç saat görüşme fırsatım olmuştu; İslâm hakkında konuştuk, bu batılı aydın sonunda şöyle dedi: İslâm'ı anlatırken birçok konuda haklı ve tamamen doğru olduğunu görüyor ve kabul ediyorum, ama medenî dünyanın bunca makul imkânlarından vazgeçmeyi hiç istemiyorum doğrusu, galaksilere ulaşabilecek uçaklara binebilmek en büyük arzumdur benim..."

"Bu sözlere şaşırmıştım, 'Seni bundan alıkoyan mı var?' diye sorduğumda, 'İslâm dinini kabul edersem, çöldeki bedeviler gibi çadırlarda yaşayıp vahşi bir hayat sürdürmem gerekmiyor mu yani?' diye soruyla karşılık verdi bana!.."1

Bir defasında Almanya'da, kaldığımız otelin müdürü'nün İngiltere ve Fransa'da doktorasını tamamlamış yüksek tahsilli biri olduğunu fark ettim, Arapça da biliyordu. "Ben Allah'ın birliğine inanıyor ve O'na karşı tam bir iman taşıyorum. Ama dinlerin insanlara tanıttığı ve ibadet ve kulluğa davet ettiği türden bir tanrı inancını kabul etmem mümkün değil, çünkü akla ve mantığa aykırı buluyorum, aydın ve düşünebilen her insan da bunu insanoğlunun yaratılış ve fitratına aykırı bulmaktadır." dedi.

Şaşırmıştım, çok mahzun ve üzgün bir sesle "Dünyaya tevhit ve tektanrı inancını yaymak ve çeşitli topluluklara hâkim olan batıl ve karanlık inançları değiştirmek gerek, in-

1- İslâm ve Aydınların Çıkmazları, s. 298

sanlığın tevhit ve tektanrı inancına ulaşması bir zarurettir." dedi... Bu adamcağız, İslâm dininin dosdoğru bir tevhit dini olduğundan tamamen habersizdi, Kur'ân-ı Kerim'le, bugün artık tamamen tahrif olmuş bulunan İncil ve Tevrat arasındaki farkı bilmiyordu; Kur'ân'daki ilâh tanımının muharref İncil'le Tevrat'taki ilâh tanımı gibi olduğunu ve İslâm'ında hulule inandığını zannediyordu!..

İslâm'ın temel inançlarının yazıldığı Almanca bir kitap-çığı okuması için kendisine verdim.

Müslümanlardan bazıları, yurt dışına çıktığında maalesef çok yanlış bazı davranışlar sergilemekte ve batı halkının İslâm ve Müslümanlar hakkında yanlış fikir ve görüşler taşımasına sebep olmaktadır. Söz konusu otelin müdürü olan bu zat da (Şah dönemi) bazı İranlılarda müşahade ettiği bazı davranışlar nedeniyle, otele İranlı almıyordu, samimî olduğu bir dostun ısrarıyla benim, birkaç günlüğüne orada kalmama razı olmuştu. Orada kaldığım birkaç gün zarfında bana fevkalâde güven duymuş oldu.

Onun güvenini kazanabilmek için hiçbir özel davranışım olmamıştı, bu güven ve dostluğun yegâne nedeni, diğerlerinin yaptığı aykırı ve çirkin davranışlardan uzak biri olmamdı, bana övgüler yağıdırıyor, ikramda bulunuyordu; hatta bir hediye bile verdi bir gün... Misafiri olduğunda benim odamı misafirine veriyor ve kendisine ait olan özel odasını bana bırakıyordu, bütün önemli evrakları bu odada, masanın üzerinde yayılı olduğu hâlde hem de!..

Bir süre sonra oradan ayrılıp başka bir yere gitmem gerekince, kalacağım yerin adres ve telefonunu aldı, İranlı müşteriler müracaat ettiğinde benden soruyor, ahlâkî açıdan onaylarsam onları otele kabul edeceğini söylüyordu. Daha önceden oda ayırtmadan, üstelik hava karardıktan sonra otellerde yer bulmanın yabancılar için orada ne kadar zor olduğunu bildiğimden, onaylamak durumunda kalıyordum.

Bir defasında, oraya yeni gelen birkaç İranlıyı ona gönderdim ve kefilleri oldum, ama ertesi günün sabahı adamcağız beni arayıp çok üzgün ve kırılgan bir sesle: "Gönderdiğiniz

vatandaşlarınız çok kötü insanlardı, beni çok rahatsız ettiler." diyerek yakınınca mahcubiyetle kendisinden özür dile-dim ve artık kimseyi oraya göndermemeye karar verdim.

- * -

Dünyanın çok hassas ve kritik bir dönem yaşadığı günümüzde, bütün medenî milletlerin kalbini İslâm'la fethede-bi-leceğimiz bir fırsat doğmuş bulunmaktadır. Çağımız, bu yüce dinin insanoğluna huzur ve kemal bahşeden özellikle-rinin gereğince açıklanması için, kısmen de olsa müsait şart-lar doğurmuştur.

Her ne kadar bir dinin insan yapısına ve fitrata uygun olması onun tanınip yayılmasını kendiliğinden sağlayan bir faktörse de, bu çağın şartları altında dünya çapında yayıla-bilmesi ve gereğince kendini tanıtabilmesi için gerekli yete-neklere sahip yeni ve güçlü bir kadroyla verimli bir progra-ma ihtiyaç vardır ve ne yazık ki, Müslümanlar arasında teb-lîğin önem ve gereği henüz idrak edilip kavranabilmiş değil-dir.

Bireysel girişimler, eksik ve sağlıklı bir programdan yoksun ve teşkilatlı bir çalışmadan uzak faaliyetler, çağımız şartlarında artık önemli bir sonuç vermemekte, çok sathî et-kiler bırakmakta; bu da, muhalif güçlerin teşkilatlı çalışma-ları ve sınıksız safları karşısında pek naçiz kalmaktadır.

Bizim en büyük hatamız tebliğ ve propagandaya önem vermememiz ve örgütsüz olmamızdır. Köklü değişimler, iler-leme ve kalkınma için gerekli yapılanmanın İslâm kültürün-de çok güçlü ve inanılmaz oranda bulunuyor olmasına rağ-men maalesef bazı sebeplerle, İslâm kültürünün inkılâp ya-ratıcı özelliğiyle biz Müslümanlar arasında bir uçurum oluşmuş durumdadır.

Bu nedenledir ki, en doğru ve en tutarlı ideoloji ve hak bir görüşe inandığımız hâlde inanılmaz bir yozlaşma ve do-nukluk içindeyiz, bu da meydanın İslâm düşmanlarına kal-masına yol açmıştır.

BATI DÜNYASINDA AHLÂK

Batılıların yaşam tarzı genellikle ruhsuz, kuru, soğuk ve makineleşmiş bir hâldedir. İnsanoğlu maddî hayatın çeşitli sahalarında kaydettiği ilerlemeler sayesinde günlük yaşamının birçok sorunlarını halletmiş ve geçmişteki problemlerinin pek çoğundan kurtulabilmeyi başararak refah yolunda büyük adımlar atmışsa da, hayatın bütün boyutlarında ege-men hâle gelen maddeci görüş insanın birçok hakikati idrak edip anlamasına engel olmakta, maneviyat ve ahlâkın hızla unutulmasına yol açmaktadır.

Çağdaş medeniyet ve teknolojinin getirdiği yeni acı ve bozulmaları görmezden gelebilmek mümkün değildir. Medenî kalkınma ve ilerlemeyi sağlayan buluş ve teknikler insanoğlunun fikrî rahatsızlık ve tedirginliklerini azaltmamış, tehlikeli sosyal sorun ve buhranları gidererek insanoğluna saadet ve mutluluğu kazandıramamıştır.

İnsanoğlunun çeşitli fizikî ihtiyaçlarının yanı sıra, manevî ve ruhî ihtiyaçları da vardır. Fizikî hazlara olduğu kadar, fikrî ve manevî hazlara da ilgi duymaktadır insan; onun bu tür ihtiyaçlarını giderebilecek kaynağı ise madde ötesinde aramak gerekir. İnsanî düşüncelerin maddiyatla sınırlandırılması affedilemeyecek bir hata olup onun yaradılışıyla uyumlu değildir.

İnsan hayatının aynı zamanda en büyük gayesi de olan saadetin ilk merhalesi, onun düşünce tekâmülünün maddî medeniyet merhalesinden bir adım öteye adım atabilmesiyle başlar, bilim ve teknoloji sahalarındaki muazzam ilerlemele-re paralel olarak iç dünyasındaki ruhî güç ve manevî yete-

neklerinin de gelişmeye başladığı ve bu yolla insanî kemallerden sağlıklı bir şekilde faydalanıldığı merhaledir bu...

Zira bu ikisi arasında denge sağlanmadan insanî saadet ve mutluluğu medeniyet bazında tam anlamıyla temin edebilmek mümkün değildir.

Çağımızdaki ahlâkî ve sosyal bozulmalara baktığımızda, insanî tekâmül faktörlerinin gerektiği ölçüde çok boyutlu gelişmediğini ve çağdaş insanın saadet ve mutluluk faktörlerini teşhis konusunda hataya düştüğünü görmekteyiz.

Tarihte, hayatının bütün boyutlarının bozulmaya uğradığı ve sağlam olan hiçbir boyutunun kalmadığı bir kavme rastlayabilmek mümkün değildir, çağdaş batı dünyasında da bunca ahlâkî yozlaşma ve bozulmalara rağmen hâlâ sağlam kalabilmiş bazı erdemler vardır, insanların çoğu hâlâ emanete sadakat, doğru sözlülük ve dürüstlüğe değer vermektedir, ancak bu erdemler onların işlediği rezalet ve çirkefleri gidermeye ve işledikleri kötülükleri telâfiye yetmemektedir.

Dahası, bu vasıflar ahlâkî erdemler olduğu hâlde çeşitli amaçlarla ve çeşitli şekillerde kullanılabilecek hasletlerdir, nitekim çağdaş batı dünyasında bu ahlâkî sermayeler dinden kopmanın olumsuz akışından etkilenmiş ve semavî programlamadan uzak düşmüş olduklarından manevî açıdan hiçbir değer taşımamaktadırlar.

Çağımızın insanını dürüstlüğe iten ve dürüstlüğü benimsemesini sağlayan faktör, onun çıkar sağlama duygusudur. Bu hasletlere bugün salt maddî çıkar açısından bakılmakta ve bu amaçla kullanılmaktadırlar, nitekim herhangi bir çıkar sağlamayacaksa, hiçbir kıymeti harbiyesi bulunmamaktadır. Evet, çağdaş dünyamızda ahlâk da, maddî çıkarların hizmetine girmiş durumdadır.

Cinsel iffet ve namusluluk konusunda batı ahlâk sınırlarını tamamen çiğnemiş, bu konuda bozulma ve koflaşma doruğa varmıştır. Batıda da insanlar önceleri cinsel iffete ve namusa değer veriyor ve bunu önemsememenin ahlâkî bozulmalara yol açacağını biliyordu elbet, ama gitgide bu haki-

kati unuttur oldular, ya da kimi saptırıcılar gelip bu değerleri yozlaştırdılar onların nazarında...

-*-

Bugün namus ve iffet büsbütün unutulmuştur batıda; sanki önceden hiç varolmamış gibidir. Ahlâk kontrolü ve ahlâksızlığı engelleyecek hiçbir yaptırım garantisi yoktur batıda.

Bir dostum, Almanya radyosunda bir genç kızın şu konuşmasını aktardı:

"Yıllardır bir erkek arkadaşımla beraberim, ama son günlerde ona ilgimin azaldığının farkındayım. Başka bir erkekle arkadaşlık kurmak istiyorum. Bu arkadaşımı kaybetmeden başka biriyle olabilir miyim? Yoksa onunla yetinmemi ve başka arkadaş aramamamı mı tavsiye edersiniz? Bu problemi çözebilmem için yardımcı olur musunuz acaba? Şimdi ne yapmam gerekiyor sizce?!"

Bu kızın sorusundan daha ibret verici olanı, ona yol gösteren radyodaki uzmanın (!) şu kılavuzluğuydu:

"Size tavsiyem, 28 yaşına kadar hiçbir kısıtlamaya gitmeden istediğiniz kadar istediğiniz kimselerle birlikte olmanızdır, kafanızı bunlara takmadan yaşamınıza bakın!"

İşin kötüsü, fuhuş ve ahlâksızlığı yayanların, güya bununla mücadele için kurulan yerler olmasıdır! Bireyi ve toplumu yozlaşmadan koruyarak iffet ve namusluluğa yönelteceği yerde, bizzat sapma ve bozulmalara yardımcı olmakta, ahlâkî prensip ve esasları çiğnemeyi tavsiye edip "evlilik öncesi özel hayat" veya "kanuna aykırı olmayan arkadaşlık ilişkileri" gibi kılıflar altında açıkça fuhuş ve ahlâksızlığı yaymaktadırlar; bu namussuzluk ve ahlâksızlığın adı bugün batı ve onu izleyen ülkelerde "özgürlüğün tadını çıkarmak" olmuştur, bu isimler altında insanlar şeref, erdem namus ve iffete aykırı davranışlarda bulunmaya açıkça teşvik edilmektedirler.

Tanınmış batılı sosyolog ve tarihçi Wil Dorant şöyle diyor:

"Bugünkü şehir hayatı, insanları evlenmekten vazgeçiriyor. İnsanları bir yandan sürekli cinsel konularda tahrik edip, diğer taraftan bunu gayrimeşru yollarla kolayca tatmin edebileceği ortamlar yaratan korkunç bir sistem çalışıyor..."

Bugünkü batı medeniyeti erkeklerin bile ileri yaşlarda evlenmesine neden olmaktadır, otuz yaşını geçtiği hâlde bekâr olan pek çok erkeğe rastlamak mümkündür artık... Bu durumda bireyin içgüdülerin etkisinde kalacağı, uygunsuz davranışlara karşı direniş gücünün giderek zayıflayacağı ve bir zamanlar erdem olarak gördüğü iffet ve namusu, giderek küçümseyip alaya alacağı apaçık ortadadır.

Böyle bir ortamda utanma ve ar denilen şey de büsbütün ortadan kalkmakta ve bir zamanlar insanoğlunun güzellik ve değerini kat kat artıran bu haslet bir kenara itilmekte, erkekler işledikleri günah ve ahlâksızlıkları övgüyle saymaktan utanmamakta, onlardan geri kalmayan benzeri kadınlar da 'kadın-erkek eşitliği' ve 'feminizm' kılıfı altında ahlâksız ilişkiler ve 'çoğul aşklar'a meyletmekte, evlilik öncesi ilişkiler gayet normal karşılanır bir hâlde getirilmektedir."

"Batıda, cadde ve sokaklardaki fahişe sayısının azalma nedeni polis korkusu değildir artık; giderek artan amatörlerin piyasayı kesata uğratmasıdır..."¹

İnsan fıtratı, bünyesindeki güç ve yetenekleri kontrol etmeyi sever, onları dengeli şekilde kullanmaya müsait hâlde getirmeye eğilimlidir. Fıtrata aykırı düşen davranışlar acı sonuçlar doğurur, fıtrat ve yaradılışın çiğnenmesi hâlinde insanın hürriyet çatısı altında elde etmeyi arzuladığı mutluluk ve huzura kavuşmasının imkânsız olacağı bilinmelidir.

Batı, bütün toplumun şehvetini serbestçe tatmin edebi-

1- Felsefenin Lezzetleri.

leceği bir ortam yarattı; ama buna rağmen, şehvetperestler güruhunun bu sınırsız serbesti ortamında tatmin oldukları ve artık doygunluğa ulaştıkları söylenebilir mi gerçekten? Batı ve onu taklit eden toplumlarda yaşanan bunca intihar, suç işleme, fuhuş, sinirsel baskı ve psikolojik hastalıklar, delirme ve sık sık kriz geçirmeler hep bu cinsel serbesti ve lâkaytlıkların doğurduğu acı sonuçlar değil midir? İsveç'te tam 20 yıl boyunca sınırsız bir cinsel serbesti tanındı, bu ülkenin gençleri öylesine korkunç hallere düştüler ki bilim adamları ve yetkililer dehşete kapılarak ne yapacaklarını bilemez duruma geldiler. Ortaya çıkan korkunç tablo ve çok tehlikeli boyutlara varan sosyal bozulmalar bu ülkenin parlamentosunun ana gün-demine oturdu ve İsveç başbakanı sarih bir ifadeyle: "Yirmi yıl boyunca süregelen bu hatamızı telâfi edebilmek için kırk yıllık programlı bir çalışma yapmamız gerekiyor." diyerek bu acı gerçeği itiraf etmek zorunda kaldı.

İnsanlar, bu beldede Freud gibi bir sapığın sözlerine kanmanın bedelini pek ağır ödediler, insanoğlunu hayvan mesabesine indirgeyip insanın bütün davranışlarının nedenlerini "şehvet ve cinsellik"le açıklamaya kalkışan bu hasta ruhlu adamın izinden gidip cinsel eğilimler bataklığına daldılar, böylece cinsel prensipler ahlâktan tamamen soyutlandı; namus ve iffet yokuş aşağı itildiği uçuruma yuvarlanırken nerede durabileceği -ve esasen duramayacağı- tasavvur dahi edilemezdi, aşağıdaki istatistikler, Freud okulunun batı ve taklitçilerine armağan ettiği ahvale birkaç örnektir:

"Batı Almanya'da devlet tarafından yayınlanan istatistiklere göre son birkaç yılda fatih devletlerin askerlerinin Alman kadınlarla kurduğu cinsel ilişkilerden dünyaya gelen gayrimeşru çocukların¹ sayısı 200 bin olup bakımlarını devlet üstlenmiş durumdadır, bu bebeklerin beş bini siyah derilidir."

1- Batıda gayrimeşru çocuk denildiğinde sadece zorla tecavüz yoluyla meydana gelen çocuk kastedilmekte; evlilik dışı ilişkilerden dünyaya gelen çocuklarsa gayrimeşru sayılmamaktadır.

"Bizzat Alman halkının da vurguladığı üzere bu rakam, söz konusu ilişkilerden dünyaya gelen bebeklerin sadece onda birini yansıtmaktadır, gerisi ya düşürülmekte, ya kürtaj olmakta, ya da benzeri yollarla anneleri tarafından yok edilmektedir."

"Kaldı ki bu rakam bile sadece Batı Almanya'ya aittir, Doğu Almanya için elde hiçbir resmî veri yoktur, ama orada da durumun bundan daha iç açıcı olmadığı kesindir."¹

Diğer batı ülkelerinde de durum Almanya'dan farklı değildir. Bunların en acı olanı, Nothampton'da, şehrin Ahlâk Kurulu'na sunulan raporda geçer. Bu raporda, İngiltere'nin merkezi bölgelerinden biri olan Nothampton'da dünyaya gelen gayrimeşru bebek sayısının, meşru bebek sayısından %50 daha fazla olduğu kayıtlıdır! Ayrıca bu durumun, bir çiftlik ve tarım bölgesi olan Nothampton'un hızla bir sanayi şehrine dönüşmesiyle ortaya çıktığının gözlemlendiği de belirtilmektedir."²

Ünlü Psikolog **Deil Karrengy** şöyle yazar:

"Amerika'daki bilimsel kuruluşlardan biri eşlerine ihanet eden kocalarla ilgili bir araştırma yapmış, bu araştırmada çeşitli sınıflar ve çeşitli yaş gruplarının eşlerine karşı türlü ihanetlerine yer veriliyor. Bu araştırmadaki istatistiklere göre, Amerikalı kocaların %50'si eşlerine ihanet ediyor; dahası, önemli bir çoğunluk sürekli olarak yapıyor bunu. Eşlerine ihanet etmeyenlerin çoğu ise ya skandal olur korkusuyla, ya da fırsatını yakalayamadıkları için eşlerine sadık kalıyorlar. Birkaç yıl önce New York'taki telefon görüşmeleri kontrol edilince, birçok kadının da kocasına ihanet etmekte olduğu anlaşıldı."³

"Amerika Birleşik Devletleri'ndeki hastanelerin önemli bir kısmını teşkil eden 650'si, zührevî hasta-

1- Handeniha, yıl: 15, sayı: 110

2- Boşanma ve Çağdaşlık, s. 34

3- Keyfine Bakmanın Yöntemleri

lıklara ayrılmıştır. Kaldı ki, özel doktorlar veya aile doktorlarına başvuran zührevi hastaların sayısı bunun tam bir buçuk katı daha fazladır!"¹

"Her yıl Amerika'da yaklaşık 40 bin bebek cinsel hastalıklara yakalanarak ölüyor. Amerika'da da cinsel hastalıklardan ölen çocuk ve bebeklerin sayısı, verem dışında diğer bütün hastalıklardan ölen toplam çocuk sayısından daha fazladır."²

Sexoloji Dergisi'nin Aralık-1960 sayısında şöyle yazılıdır:

"Gayrimeşru bebek sayısının her geçen yıl gide-rek artması Amerika için büyük bir sorun hâline gelmiştir. Resmî istatistiklere göre, 1957'de Amerika'da 200 binden fazla gayrimeşru bebek dünyaya gelmiş olup son yirmi yılda bu rakam %5 artış göstermiştir."³

"ABD'nin yıllık kürtaj bilançosu bir milyonu aşmaktadır; bunun %50'si de evli olmayan kızlara aittir."⁴

Londra'nın güney semtlerinde çalışan **Doktor Molense** şöyle diyor:

"İngiltere'de kiliseye giden beş kızdan biri hamiledir. Her yıl Londra'da 50 bini aşkın düşük ve kürtaj yapılmaktadır; dünyaya gelen her 20 çocuktan biri gayrimeşrudur, hayat şartları ve refah düzeyi her yıl daha iyiye gittiği hâlde bu tür bebeklerin sayısı giderek artmaktadır."

Dr. Molense göre gayrimeşru bebeklerin çoğu, zengin ailelere ait; gayrimeşru bebekleri doğuran kızların çoğunluğunu zengin ailelerin kızları teşkil ediyor.⁵

1- Büyük Britanya Ansiklopedisi, c. 23, s. 45

2- Cinsel Prensipler kitabı, s. 304

3- İttılaat Gaz. 10414

4- Siyah ve Beyaz, 370. Sayı

5- Keyhan Gaz. 5356. sayı

Bütün bu örnekler çağdaş insanın cinsel içgüdülerin karanlık zindanında tutsak olduğunu gösterir. İş öyle bir raddeye varmıştır ki, aile yapısının temelini teşkil eden ahlâkî ve insanî değerlerin çoğu bir anlık heves ve zevklere kurban edilmiştir, şehvetine esir olan sözde çağdaş insan, bu yolda hiçbir sınır ve had tanımaz olmuştur.

Birkaç yıl önce gazeteler, Amerika'nın Aydaño eyaletinde sapık bir güruha üye olan birkaç Amerikalı ailenin eşlerini 3 haftalığına değış tokuş ettiklerini ve arkadaşlık belirtisi olarak hanımlarını yekdiğerine peşkeş çektiklerini yazmıştı. Bu hadise Amerika'da çok gürültü koparmış, kamu ahlâk ve maneviyatını zedelemek ve fuhşu yaymak suçuyla bu aileler mahkemeye çıkarılıp yargılanmıştı.

Bütün bu bozulma ve dengesizlikler hep, insan hayatının bir tek boyutunda, yani cinsel konularda meydana gelmiştir.

Bir toplumun büyükleri, ileri gelenleri ve eğitenleri, bireylerin inanç ve fikrî yapılarının oluşmasında doğrudan rol oynarlar. Ahlâksızlık ve bozulmaların bu kesim tarafından yayılmaya başlaması hâlinde bütün toplumun hızla bozulacağı ortadadır.

Her insanın doğal olarak cinsel içgüdüler taşıdığı hesaba katılacak olursa, eğitim ve öğretim sorumlularının cinsel konularda olumsuz ve tahrik edici telkinlerde bulunmalarının süratle etki bırakacağı ve fikir ve düşünceleri kuvvetle etkileyeceği görülecektir. Sorumsuzluk ve lâubaliliğin telkin edildiği bir ortamda yetişenler elbet kendilerini sınırsız bir serbestiye sahip görecek, iffet ve namus gibi değerler onun için hiçbir anlam ifade etmeyecek ve akıllı fikri şehvetten başka şeye yönelmeyecektir.

Ahlâksızlığı destekleyenler gerçekte âsi, lâubali ve zevkine düşkün bir gençlik yetiştirmektedirler. Böyle gençler nef-sanî istekleri karşısında çok zayıf ve bedbahtlardır; bu nedenle de, akıl ve vicdanlarının hükmettiği görev ve sorumluluklara pekâlâ kayıtsız kalabilmektedirler.

Amerika devlet başkanı Kenedy, 1962'de yaptığı bir konuşmada bunu itiraf edecek ve şöyle diyecekti:

"Amerika'yı çok acı bir gelecek bekliyor; çünkü gençlerimiz sorumsuz, tamamen zevk ve eğlence peşinde... Görev ve sorumluluk bilinci diye bir şey tanı-mıyorlar. Meselâ Amerika'da asker olan yedi gençten altısı yetersiz ve pısrık çıkıyor; bu da, şehvetperestlik ve eğlenceye düşkünlük neticesinde fizikî ve ruhî yeteneklerini kaybetmiş olmalarından kaynaklanıyor."

Aynı yıl, Sovyet lideri Kruşçev de şöyle diyordu:

"Sovyetlerin geleceği tehlikede, çünkü gençlerin durumu hiç ümit verici değil; sorumsuz ve şehvetperest bir gençliğimiz var."

Ne kadar düşündürücüdür gerçekten... İnsanoğlu bilim ve teknoloji çağında genç neslin sorumsuzluk ve lâubaliliği karşısında ne yapacağını bilememenin çaresizliği içinde kıvrılmaktadır. Bu usandırıcı, yorucu ve ruhsuz teknoloji medeniyeti her gün yeni bir olayı beraberinde getirmektedir.

Bir gün düzensiz ve sorumsuz hareketleriyle Bittle grubu zuhur etmekte ve gençleri çılgınca peşinden sürüklemektedir, ertesi gün hippy denilen bir başka grup, tıpkı zararlı otlar gibi makineleşmiş medeniyetin tam göbeğinde bitivermekte ve bu ruhsuz maddeci medeniyete karşı ayaklanarak bütün manevî değerlere ve mukaddesata sırt çevirmekte, insanî hasletlerle dalga geçmekte, normal ve makul yaşam tarzını alaya almakta, bütün usul ve prensipleri çiğneyip çağın medeniyetinden tamamen yüz çevirdikten sonra ne yapacağını bilememenin ve hiçbir çıkar yol bulamamanın avareliğiyle, herhangi bir manevî dayanak ve ruhî bir destekten yoksun bir hâlde orta yerde kalâkalmaktadırlar.

Bu sosyal hadiseler ve sırf gençlerin bu tür sapık akımlardan kolayca etkilenip bozulma ve yozlaşmaya bunca elverişli olmaları bile, bireyleri bir makinenin vidaları hâline getirmekten başka bir şey yapmayan çağdaş medeniyetin, in-

sanoğlunun ruhî ihtiyaclarını karşılamaya kadir olmadığını, bireylerin manevî ve insanî duygu ve fitratlarına sağlıklı ve doyurucu bir karşılık veremediğini gözler önüne sermeye yetmektedir. İntiharların artması da bu durumun doğurduğu bir sonuçtur; maddî refah oranı giderek yükseldiği hâlde intiharlar artmaktadır.

"Alman polisinin istatistiklerine göre 1976'da bu ülkede intihar edenlerin sayısı on bini geçmektedir. Aynı yıl intihara kalkışıp da kurtarılan erkek sayısı 6 bin, kadın sayısı ise 7 bindir."¹

Çağdaş medeniyette en ön sıralarda yer alan Fransa toplumunda her yıl yaklaşık 35 bin kişi intihara teşebbüs etmektedir.

"Amerikalı gençler arasında uyuşturucu kullanımı korkunç boyutlara varmış bulunuyor. New York polisi bir² süre önce aşırı uyuşturucudan ölen 16 ilâ 35 yaşları arasında 38 gencin cesedini buldu; bazıları, şırıngayı damarından çekecek fırsatı bile bulamamıştı bunların. Uyuşturucu kullananların çoğunluğunu e-roinmanlar oluşturuyor Amerika'da... Sırf New York'ta 100 bini aşkın eroinman var, yani her 80 kişiden biri morfin kullanıyor."

"Zengin kesim arasında uyuşturucuya müptelâ olanların başında sanatçılarla oyuncular geliyor. New York doktorlarından biri, Amerikalı ünlü bir oyuncunun her gün iki kez kendisine morfin şırınga ettiğini söylüyor; her şırıngada 69 dolarlık morfin kullanılıyor. Kalp krizinden öldüğü açıklanan Amerikalı ünlülerin büyük bir çoğunluğunun gerçek ölüm sebebi uyuşturucudur aslında!"

"Medeniyetin beşiği olduğunu iddia eden Amerika'da her 25 dakikada bir büyük suç işlenmekte, her 24 saatte bir, üç cinayet ve 5 zorla tecavüz ve yüz kı-

1- Tendorost Dergisi'nden iktibas.

2- İttılaat gazetesi, No: 13015.

zartıcı suç; 30 büyük, 3 bin de küçük gasp ve hırsızlık vuku bulmaktadır. Bu sözde medenî ve kalkınmış ülkede bu tür suçlarla mücadele ve kanunun icrası için dört milyon dolar gibi astronomik bir bütçe harcanmakta, sırf New York'ta sadece 'suçtan caydırma ve suç işlenmesini önleme' amacıyla harcanan rakam yüz bin doları bulmaktadır."¹

Fikir, çağdaşlık ve medenî kalkınmadan dem vuran kendini yitirmiş yozların dünya insanlarını gururla davet ettikleri yaşam tarzı budur.

1- İnsan Ruhu, s. 32

KİLİSEDE İBADET

Her ne kadar kilise çok güçlü propaganda ve nüfuzu sayesinde batı toplumunun kültürel ve sosyal yönlerine müdahale ediyorsa da bu propaganda ve nüfuz gücü, halkın ahlâk ve maneviyatını kurtarıp iman ve takvaya yol açamamış; batı toplumunun ruhî iflâsına çare olup zevk ve eğlencesine düşün ve şehvetperest camianın gemi iyice azıya almış bulunan şehvet ve nefsanîyetini dizginleyememiştir. Mensuplarını günah ve ahlâksızlıkta önemli ölçüde serbest bırakmış olan bir din, onları ahlâkî çöküş ve bozulmadan nasıl kurtaracak, bunca yozlaşmayı nasıl önleyebilecek, bu ahlâk erozyonuna nasıl set vuracak ve toplumun mahvına sebep olan nedenleri nasıl ortadan kaldıracaktır?...

Sadece ve sadece Allah rızası için ve tam bir ihlâsla yapılması gereken ibadet ve nefis muhasebesi gerçek mecrasından saptırılmış ve bizzat bozulmayla yoğrulmuşsa, ondan ne beklenebilir sahi?

Hıristiyanlık sadece akidevî meselelerde tahrif olup hu-rafe ve batıl inançlara bulaşmakla kalmamış, Allah'a ibadet de bu dinde kendi hakikatini yitirerek yozlaştırılmıştır. İlk bakışta inanılmaz gibi gelse de, gerçektir bu; kilise, güya şehvetperest gençleri kendisine çekebilmek için dans salonlarına sahiptir bugün!..

Evet, iffet ve takva yuvası olup insanî ve manevî hasletlerin eğitilip terbiye edildiği bir merkez olması gereken mabet, Hıristiyan batıda böylesine esef verici bir duruma düşürülmüştür!..

Bu ahlâk erozyonunun karşısına dağ gibi dikilmesi gereken din adamları bizzat bu ahlâkî çöküşün seline kapılmış olup sürüklenmektedirler... Bu acı gerçek, Hristiyanlık dininin batıda ahlâkî ve manevî bir diriliş inkılâbı yaratabilecek yapıdan yoksun olduğunu anlatmaktadır. Böylesine bozulup tahrife uğramış bir dinin, insanlara pırıl pırıl ilâhî maarif ve inançları aşılayamayacağı, aşağıdaki örnekte net olarak gözler önüne serilmektedir sanırız:

"Aziz pederler, kilisede tertitledikleri dans ve müzik yardımıyla, günahkârları doğru yola hidayet etmektedirler. Kanada'nın Montreal şehrindeki Fransis Miassis Kilisesi'nin papazı aziz peder pek yetenekli(!) bir müzisyendir ve çeşitli müziklerin tasnif, güfte ve uygulamasında da oldukça mâhirdir. Şimdiye kadar 1500'den fazla güfte ve bestesi olan bu aziz peder (!) dini çalışmalarla sanatı birlikte ve iç içe yürütmektedir!"¹

İbadet mekânı olan mabetlerde yapılan bu girişimler, din ve mukaddesatı açıkça alaya alıp laçkalaştırmak değil midir? İbadet, peygamberlerin getirdiği en ulvî eğitim prensiplerinden biridir. Hiç kimse, maddiyata aşırı düşkünlükten kaynaklanan bozulmalar ve yozlaşmalarla dolu ahvâlden, Allah'a sığınmadan ve sadece O'na yönelmeden kurtaramaz kendisini... Zira Yüce Yaratıcı'yı bilip tanıma; insanoğlunun hayatının ana eksen ve temel dayanağıdır; bu eksen ve dayanak olmadan insan hayatının hiçbir boyutu ıslâh olmaz.

İnsanoğlunu şehvet zincirlerinden kurtarıp manevî saadet ve Allah'a yakınlaşmayla tanışık kılan yegâne unsur ibadettir. Böylesine paha biçilmez bir değer ve hakikatin, bir avuç hevesbaz ve şehvetperestin elinde oyuncak olduğunu görüp de esef etmemek kabil midir?

Gaflet ve bilinçsizlik karanlığını yırtarak büyük bir manevî ve ahlâkî inkılâp ve değişim yaratmak, İslâmî ibadetlerin en büyük felsefelerinden biridir. Müslümanlarla Hristi-

1- Haftalık İttılaat Dergisi, no: 10890.

yanların ibadetleri arasında insaflıca bir karşılaştırmada bulunan "Stahwood Cobb" adlı Hristiyan bilim adamının şu tespitlerine katılmamak mümkün müdür:

"...Ayasofya Camii'nde Müslümanların namaz ve dinî ibadetlerine yakından şahit olma fırsatı buldum. Bu ibadette **rûku** ve **secde** denilen hâller epey dikkatimi çekti. Her rekâtta tekrarlanan bu iki durumda Müslümanlar belli bazı zikirlerle kutsal bazı sözler söylüyor ve Yüce Yaratıcı'yı saygıyla anıyorlardı."

"Namaza duran Müslümanların o muazzam huzu ve huşu'undan fevkalâde etkilendiğimi itiraf etmeliyim... İbadette böylesine ihlâs ve açık kalplilik, böylesine derin bir teslimiyet ve Yüce Yaradan'ın huzurunda böylesine samimî ve içten bir kulluğu hiçbir kilisede görmedim ben..."

"Bir başka seferinde de, Kur'ân'ın İslâm Peygamberi'ne nazil olduğu gece olan 'Kadir Gecesi' merasimlerini, yanımdaki diğer birkaç ecnebi arkadaşım ile birlikte bir balkondan izleme fırsatı buldum. Ayasof-ya'nın avlusuna taşan cemaat beş bini buluyordu. Onca insan, muazzam bir ritim ve ahenkle hareket ediyor, hep birlikte rûkua gidiyor, hep birlikte huşuyla secdeye kapanıyordu."

"Rûkua gittikleri sırada kubbede yansıyan o yumuşak, aheste ses dalgası, secdeye kapanırken el ayâlarının yere değer ve doğrulurken çıkardığı o aheste ses ve secdeden kalkarken ve hep bir ağızdan tekbir getirirken sergiledikleri o inanılmaz ahenk ve uyum, olanca hafifliği ve etkileyiciliğiyle son derece görkemliydi, büyük bir güvercin sürüsünün kanatlanışı gibi lâhutî ve etkileyici bir ses..."

"Muhteşem, etkileyici ve aynı zamanda teslimiyet getiren çok etkileyici bir manzaraydı bu... Müslümanların bu toplu ibadetinde fevkalâde derin bir teslimiyet ve tapınma duygusuyla birlikte çok etkileyici bir hürriyet, eşitlik, görülmemiş bir demokrasi

ve gönül birliği hissettim; zerrece ayrımcılık, ayrılık ve gayriliğin olmadığı lâhutî bir atmosfer..."

"Tertemiz ve pahalı halılar üzerinde, bir hamalla bir paşanın yan yana, omuz omuza aynı safta durduğunu ve hiçbir ayrılık ve ayrıcalık hissetmeden birlikte rükua gidip, birlikte secdeye kapandığını gördüm hayretle... Şehrin en şık giyimli Türkleriyle siyah derililerin aynı huzu ve huşuyla birlikte Allah'a eğildiklerine defalarca şahit oldum..."

"İslâm, ortaya çıktığı ilk günden itibaren çok etkileyici bir '**kardeşlik dini**' olagelmıştır ve bu özelliğini bugün de yitirmemiş, olanca güzelliğiyle korumuş durumdadır."¹

Din ve inanç konusunda batının düştüğü en büyük hata, dini, bireyin salt özel hayatı ve iç dünyasıyla ilgili bir olay olarak değerlendirip günlük hayatın gerçeklerinden tamamen soyutlanmış bir hakikat sanması, "dinle dünyayı ayrı şeylermiş gibi telakki etmesi"dir. Akidevî alanda düştükleri bu açmaz ve sapma günlük hayat ve davranışlarının tamamına olanca uğursuzluğuyla çökmüş, düşünce ve davranışlarını zehirlemiştir. Bu akidevî açmaz ve krizin baş gösterdiği bir toplumun günlük yaşamında ciddi sapma ve çıkmazlar oluşmakta ve her nevi hak ve hakikat; kolayca şehvet ve nefsaniyete kurban edilmekte, sonuçta fesat, koflaşma ve bozulma bütün topluma yayılıvermektedir.

Bununla da bitmemekte, böylesine yoz bir düşünce tarzının hâkim olduğu birey ve toplumlarda manevî değer ve inançlar arasında içten içe, sürekli bir keşmekeş ve çekişme yaşanmakta, birey, inandığı şeyle; inanmadığı, ama yaptığı şey arasında sürekli gel-git yaşayıp bocalamaktadır. Başka bir deyişle "diniyle dünyasını ayrı tutması" gerektiği şeklinde yanlış ve batıl bir fikirle şartlandırılan birey, inancı gereği yapması gereken bir davranış; pratik yaşamında "yapmaması gereken bir davranış" olarak tanımlamakta ve kendi

1- İki Kâbe'nin İlâhı, s. 227

kendisiyle sürekli çelişen, sürekli pişmanlık duyan "iki arada bir derede" bir yaşam tarzına mahkûm olmaktadır.

Davranış ve düşünceye şekil ve ruh veren şey, kişinin inançlarıdır; esasen hayat, inançtan başka bir şey değildir, insanlar inandıkları gibi yaşamaktadırlar aslında... Dinle dünyayı, yani inançla günlük yaşamı ayırmaya kalkışmak veya ferdin inançlarından dinî prensipleri soyutlamak, telâfisi imkânsız hatalara yol açmakta ve tamamen yıkıcı olmaktadır. Amerikalı yazar De R e Piyer "Dinle Bilim Çatışması" adını verdiği bir kitabında bu hatayı şöyle izah etmeye çalışır:

"Roma İmparatorluğu'nda Konstantin, Hristiyanlığı devletin resmî dini olarak ilân etti. Bu arada, akli sıra putperestleri de bu dine çekebilme düşüncesiyle, putperest ve totem inançlarından birçok kavramı Hristiyanlığa soktu... Şu noktanın altını önemli çizmek gerekir: İster Ortaçağ, ister tanrı inancının büsbütün inkâr edildiği Yeniçağ'ın Hristiyan Avrupa'sında olsun, din, bireyle tanrı arasındaki bir inanç ve neticede sırf şahsi bir irtibat olarak algılandı ve günlük yaşamda dinin bundan öte bir rolü olmadığı zannedildi. Başka bir deyişle insanın inancını salt onun kalbiyle ilişkilendirdiler ve bireyin günlük yaşamıyla inançlarını, birbirinden ayrı şeylermiş gibi görme hatasına düştüler."

ALKOLÜN ÜRKÜTÜCÜ YAYILIŞI

Toplumun uğradığı ahlâkî yozlaşma ve sosyal bozulmalarda en önemli rolü oynayan çağdaş unsur, alkol tüketimi ve bu sahada giderek artan yayılmadır. Bu felâketin ahlâk, dinî inanç, karakter ve sağlık üzerinde yarattığı ferdî ve iç-timaî korkunç tahribatı inkâr etmek mümkün değildir, akıl ve izan sahibi hiç kimse bu acı gerçeği görmezden gelemmez.

Bu tehlikeli zehir her yıl yüz binlerce insanı alkolik edip tımarhanelere tıkmakta, binlerce insanı ihanet, cinayet, intihar, hırsızlık, gasp, soygun, tecavüz ve daha birçok rezalet ve kepezeliğe itmektedir.

Alkol kullanan insanların önemli bir çoğunluğu, dert, keder ve sıkıntılardan kurtulabilmek ve kendi deyişleriyle "teselli bulabilmek" için alkole sığınmakta, ama bu yolla gerçekte, hayatın zorluk ve sıkıntıları karşısında yenilgiye uğradıklarını bilfiil kabullenip, bu zorluk ve sıkıntılarla mücadele ederek onları giderme cesaret ve gayreti gösterecekleri yerde, teslim olup diz çökmektedirler.

En küçük bir sıkıntı veya rahatsızlık karşısında hemen içkiye sığınmakta ve hayatın gerçekleri olan zorluklardan güya kurtulabilmek için alkolün yardımıyla bu problemlerin kısa bir süre unutulduğu bir vehim ve hayal âleminde kendilerini oyalayıp kandırmaktadırlar.

İnsanoğlunu içkiye iten bu bahaneler hiçbir zaman meşru ve "makul sebep"ler olmamış ve olmayacaktır da; bizzat içki ve alkolün varlığı bile toplumun hastalığa yakalandığını gösteren bir belgedir. Fikir ve ruhları eğitmek suretiyle, in-

sanlığı bu felâket kaynağından kurtarabilmek kolaylıkla mümkündür.

Akliselim sahibi insan, aklını zail ve zekâsını yok eden alkolle değil, akıl ve zekâsını bileyip parlatacak olan bilgi ve ilimle sarhoş olur; aşağılanıp dengesini kaybetmek yerine, onur ve izzetini artırıp dengeli yaşamayı yeğler.

- * -

Hamburg'da çok şık bir Yahudi mabedi dikkatimi çekti, fevkalâde çekici bir dış görünümü vardı bu binanın. Mabedin sorumlusu olan zatın rehberliğindeki binayı gezdik. Bu mabedin içinde bir içki büfesi görünce hayretten donakaldım. "Mabette içki içilir mi?" diye sorduğumda, çok ciddi bir yüz ifadesiyle: "Evet" dedi, "Ama herkese açık değil burası tabi, sadece özel bazı kişiler burada toplanıp içki içebilirler!"

Alkolün günden güne yayılması batılı bilim adamlarıyla, devlet adamlarını olduğu kadar doktor ve diğer tıp uzmanlarını da dehşete düşürmüş durumdadır bugün. Bu amaçla kurulan "Alkollü İçkilerle Mücadele Teşkilatı" ve "Yeşilay" gibi kuruluşlar da bu sosyal belâ menşeiyle baş etmekten âcizdirler. Zira içki tüketimi serbest ve meşru olduğundan, ocakları söndürüp evleri yıkan bu belâ günbegün yayılmaktadır. Genç ve üretken neslin hızla alkole bulaşıp bir avuç zavallı alkoliğe dönüşmesi işten bile değildir. Alkolün topluma armağan getirdiği felâketi bir nebze de olsa fark edebilmek için birkaç istatistik bilgiye başvurmak yeterlidir sanırım:

Fransa'da doktorların yaptığı bir araştırmanın sonuçları, alkolle mücadele uluslararası kongresinde değerlendiriliyor ve alkolün ruh ve akıl üzerindeki etkileri şöyle belirtiliyordu:

"Hastanelere müracaat eden kadın hastaların %20'sinin ve erkek hastaların %60'ının alkol bağımlısı olduğu belirlendi. Akıl hastalarının %70'i ve cinsel hastalıklara yakalananların %40'ının da alkole müptelâ olduğu hayretle müşahade edildi..."

"İngiltere'de bilim adamlarının yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre bu ülkedeki akıl hastalıklarının %95'inin nedeni alkol bağımlılığı!.."1

"Fransa Sağlık Bakanlığı'nın alkol tüketiminin bu ülkede yol açtığı felâketlerle ilgili bir raporu Fransa medyasında 'ürkütücü' olarak değerlendirildi. Bu rapora göre aşırı alkol tüketimi bu ülkede bir yıl zarfında -1956'da- yirmi bini aşkın can aldı. Alkolle Mücadele Uluslararası Genel Sekreteryası Fransa'daki iş kazalarının %25'i ve trafik kazalarının %57'sinin alkol tüketiminden kaynaklandığını ilân ediyor."2

Dönemin Fransa Cumhurbaşkanı ve Yeşilay Cemiyet Başkanı Yurankar, Dünya Savaşı sırasında yayınladığı bir bildiride şöyle diyordu: "Ey Fransa'nın evlâtları! Sizin en büyük düşmanınız içkidir! Almanlardan önce, içkiyi yenmeye çalışın. Fransa'nın 1870'de içki yüzünden uğradığı mal ve can kaybının bugünkü dünya savaşındakinden çok daha fazla olduğunu biliyor muydunuz? Zevkle içtiğiniz içki sizi zevkle zehirleyen katilinizdir; erken yaşlanmanıza ve ömrünüzün yarısını kaybetmenize neden olmakta, çeşitli hastalıklara, zaaf ve acizliklere mahkûm etmektedir sizi."

"Fransa hastanelerinde müşahade edilen hastalıkların % 40'ının alkol tüketiminin yol açtığı hastalıklar olduğu belirlenmiştir. Keza, akıl hastanelerindeki hastaların da % 50'si alkol yüzünden tımarhanelik olmuş, çocuk hastanelerindeki bebeklerle çocuklarda görülen hastalıkların da yine % 50'sinin, nedeninin anne-babanın alkol kullanması olduğu ortaya çıkmıştır."

"Fransa adliyesinin giderlerinin % 60'ının nedeni alkoldür. Fransa bütçesinin her yıl hastane, tımarhane vb. mekânlarda alkolün neden olduğu hastalık

1- Tendorost Dergisi.

2 Ae, 12. sayı, s. 5.

vb. problemler nedeniyle ödemek zorunda kaldığı zararın meblağı 325 milyar franktır."

"Alkol tüketimi ölüm oranının da artmasına sebep olmaktadır; istatistiklere göre erkeklerde ölüm oranının %55'i ve kadınlarda ölüm oranının %30'u alkolden kaynaklanmaktadır; çocuk katillerinin %95'inin alkolik olması ve ahlâksız gençlerin %60'ının alkol kullanan ebeveynlerin çocukları olması alkol tehlikesini tanıma açısından yeterli örnekler olsa gerektir."¹

Almanya mahkemelerinde bir yıl zarfında alkol tüketimi nedeniyle suç işleyip hüküm giyen tutukluların sayısı 150 bini aşmaktadır. Keza Alman mahkemelerinde, alkol nedeniyle suç işleyip hüküm giyen kadın tutuklu sayısı 1878'de 5348 iken bu korkunç rakam 1914'te 6031'e ulaşmıştı.

Atazony bakanlarından biri bir konuşmasında şöyle di-yordu:

"Amerika on yılda tam 18 milyon dolarını alkole harcadı, dahası alkol tüketimi sonucu yüz bin genç yetimhane ve ıslâh evlerine gönderildi. 150 bin suç-lu cezaevlerine tıkıldı. 1500 kişi canını yitirdi, 2000 kişi intihara teşebbüs etti, 200 bin kadın dul ve bir milyon çocuk yetim kaldı!"

Uluslararası Alkolle mücadele kongresi'nin şu resmî ra-kamları ürkütücüdür:

"Alkolün yol açtığı zarar ve felâketler ekonomi sahasında da korkunçtur; alkolün devlet bütçesine verdiği zarar 128 milyar frankı aşmaktadır ki bireysel zararlar bu rakamın dışında tutulmuştur; bunun 10 milyarı hastanelere, 40 milyarı kamu çalışmaları ve hayır kurumlarına, 17 milyarı sosyal güvenliğe, 60 milyarı da adliye ve cezaevlerine harcanmaktadır, bir de meyve olarak kullanılan üzümün gıda yerine içkide kullanılmasının doğurduğu 11 milyarlık

1- Handeniyha, Sayı: 7, 26. yıl

zarar var... Oysa, verdiği onca zarara ilaveten alkol satışından Fransa'nın eline geçen meblağ sadece 53 milyar franktır. Bu rakamlar alkol üretim ve tüketiminin devletin ekonomisine verdiği zararı gözler önüne sermektedir."¹

"Dün Sovyetler'de alkol ve ayyaşlıkla ciddi bir mücadele başlatıldığı ilân edildi. Alkolizme karşı başlatılan bu girişimlerin nedeni, alkolün Sovyetler'in ekonomisine verdiği büyük zarardır. İki hafta önce Sovyetler Birliği başbakan yardımcısı, bu ülkede alkole karşı ciddi bir mücadele başlatılacağını açıklamıştı."

"Pravda gazetesi şöyle yazıyordu: Alkol kullanımı Sovyetler'de cinayet, işini savsaklama ve fabrikaların düzen ve disiplinini bozma girişimlerini artırmıştır. Bu nedenle, yakında aşırı alkol kullanımına karşı ciddi bir mücadele ve sert yaptırımlara şahit olacağız."²

Yapılan araştırmalar, hava yolculuklarındaki kazalar ve uçakların düşmesinde de en önemli etkenin yine alkol kullanımı olduğunu göstermektedir.

"Sanayi psikoloji uzmanı olan Dr. Klement Korn Gold, uçak kazalarıyla ilgili bir araştırma yapmış ve uçak kazalarının nedenlerini saptamış bulunuyor. Dr. Gold, Amerika havayollarında yaşanan kazaların çoğunun, özel uçak ve helikopter şirketlerinde olduğu gibi belli bazı nedenlerden kaynaklandığını tespit ettiği bu detaylı incelemesinde uçakların iki ana nedenden dolayı düştüğünü, bunun da ansızın baş gösteren bir teknik arıza ve pilot ya da yardımcı pilotun sarhoşluğu olduğunu saptamış. Bu tespitlere göre, söz konusu nedenlere en çok Amerikalı pilotların kullandığı uçaklarda rastlanıyor; nitekim bugüne kadar pilotun sarhoşluğu nedeniyle düşen uçakların

1- Tendorost Dergisi, Yıl: 5, 12. Sayı.

2- İttilaat, 13108. Sayı.

çoğunun Amerikalı pilotlar tarafından kullanıldığı bilinmektedir."

"Düşen uçakların pilotlarının cesetlerinde yapılan otopsiler, söz konusu pilotların çoğunun uçuş sırasında alkol kullandıklarını ortaya koymaktadır."

"Son yıllarda uçak kazalarının artması üzerine bunun nedenlerini araştıran yetkililer bu korkunç gerçeği ortaya çıkardılar. Uçak kazalarının çoğu ya pilotun sarhoşluğundan, ya da hostesle flört etmesinden kaynaklanıyor!"

"Evet, havayolları kazalarının da önemli bir çoğunluğu içki ve kadın eksenli... Alkol, düne kadar sadece içene zarar veriyordu; ama bugün, ömründe ağzına bir damla içki koymayan binlerce insan da böylece alkole kurban gitmiş işte!.."1

1- Handeniyha, 37. sayı, 26. yıl

ÇAĞDAŞ DÜNYADA YAŞAMIN TEZAT VE ÇELİŞKİLERİ

Kapitalizmin günbegün güçlenip yayılması ve sanayi devrimi sonucu hayatın birçok sahasında, özellikle yaşamın maddî boyutunda derin çatlaklar oluştu. Teknoloji ve sanayi dalındaki kalkınma ve ilerleme büyük sermayeleri holdinglere, çokuluslu şirketlere, kartel ve tröstlere çevirdi. Bir avuç azınlık, efsanevî bir refah ve lükse kavuşarak her şeye sahip oldu, hatta kedileri ve köpekleri için bile özel bakıcılar ve özel imkânlar yarattılar; buna karşılık emek ve alın teriyle çalışan önemli bir çoğunluk günlük zarurî ihtiyaçlarını bile karşılamaya yetmeyecek bir gelire mahkûm edildi...

Çağdaş dünya düzeninin insanlığa armağan ettiği bu büyük zulüm ve adaletsizlik, vicdan sahibi düşünür ve bilim adamları için fevkalâde acı ve rahatsız edicidir.

Geçmişte belli ve çok dar kalıplarda insanoğluna musallat olan problemlerin çoğu, bugün çok daha geniş bir çerçevede ve bütün dünya çapında insanlığa musallat olmuş durumdadır. Çağdaş dünyada hayatın birçok boyutunda inanılmaz bir aşırılık, ifrat, tefrit ve fâhiş çelişkiler yaşanmakta ve bu da, mide bulandırıcı sonuçlara neden olmaktadır.

Kalkınmış ülkelerdeki ekonomik ilerleme faaliyetleri bütün bir dünya insanlığının lehine olacak şekilde gerçekleşmediği gibi, bilâkis, sırf şahıs ve grup menfaatlerine göre hareket edildiğinden, çoğu zaman diğer ülkelerle milletlerin mahvı ve çöküşü pahasına elde edilmekte ve sonuçta ülkeler, milletler ve sınıflar arasındaki uçurum günbegün büyümekte, yeni çatlaklar oluşmaktadır.

Dünyanın birçok beldesinde bugün yoksulluk ve açlık hâkimdir. Resmî istatistiklere göre uluslararası beslenme şu iki noktada çok belirgindir:

1- Gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde yaşayan 2,5 milyar nüfusun 500 milyonu yeterince beslenememekte ve açlıkla boğuşmaktadır.

2- Bir buçuk milyar insan yeterince beslenememekte ve aldıkları gıda yetersiz olmaktadır.

Bunun dolaylı veya doğrudan yol açtığı sonuç, her yıl 8 milyonu aşkın insanın açlıktan ölmesidir!...

Sırf Brezilya'da beslenme yetersizliğinden, her yıl 250 bin çocuk ölmektedir. Yoğun bir nüfusa sahip olan Hindistan'da bu rakam, nüfusa paralel olarak çok daha yüksektir. Orta gelirli bir Amerikalı ailenin günlük sofrasındaki artıklar, Hindistan'da yaşayan bir ailenin dört günlük gıdasına denktir.¹

Durum böyleyken, insanlıktan nasibini almamış bir avuç bencil güruh, fiyatların inmesini önlemek ve kendi yarattıkları suni arz-talep seviyesini sürekli kendi kontrollerinde tutabilmek için, açlığın pençesinde kıvranan milyonlarca insanı mutlak bir ölümden kurtarabilecek milyonlarca ton gıda maddesini barbarca yok etmekte, denize dökmekte veya yakıp, kül etmektedir... Sırf bu gayri insanî ve ayrımcı israfların engellenmesi bile, dünyada gıda sıkıntısı çeken bir tek insanın kalmaması için yeterlidir. Medyada yayınlanan bir istatistik bu gerçeği olanca acılığıyla gözler önüne seriyor:

1960'da, Amerika'da gıda depolarında 125 milyon ton ekmek yok edildi... Sırf bu bile, Hindistan'da yaşayan 500 milyon aç insanı tam bir yıl boyunca beslemeye yeterdi. Amerika, her yıl milyonlarca ton gıda maddesini çeşitli şekillerde yok etmektedir. Sırf kendi gücünü ve kaynaklarını koruyabilme uğruna hem de!.. Batının kapitalist merkezlerinin, dünyada-

1- Ferdowsi Dergisi, hş. 28.7.1348.

ki kıtlık ve fakirliğin devam etmesi için uyguladıkları baskı son birkaç yılda adamakıllı artmış bulunuyor.

Amerika milyonlarca ton gıda malzemesini depolarda toplayıp kasıtlı olarak çürütünce, bütün dünyada açlığın yayılmasına bizzat neden olmakta, bununla da kalmayıp, diğer ülkeleri, gıda maddelerini çok yüksek fiyatlarla alıp satmaya mecbur etmekte, böylece bu ülkelerin ekonomisine çok ağır darbeler indirmektedir. Bir avuç bencil çıkarcının dünyanın çeşitli noktalarını sömürüp yağmalayarak elde ettiği bu çalıntı servetler, gerçekte milyonlarca masum insanın açlıktan ölmesine neden olan güçlü silâhlarıdır.¹

Ünlü Avrupalı düşünür Bertrand Russel şöyle diyor:

"Son 14 yıl boyunca Amerika, kendi buğday üreticilerinin üretim fazlası buğdaylarını satın almak için 4 milyar dolar harcamıştır. Milyonlarca ton buğday, arpa, mısır, peynir ve tereyağı; sırf dünya borsasında fiyatların yüksek tutulmasını sağlamak amacıyla Amerika'da depolanmış ve bile bile çürümeye terk edilmiştir. İşte şimdi de, süt ürünlerinin fiyatı ucuzlamasın diye, milyonlarca ton tereyağı ve peynir boya katılmak suretiyle tüketilemez hâle getirilmektedir!"

Bu durumun devamı gelecekte elbette korkunç bir patlamaya yol açacaktır ve bunu engellemenin tek yolu, Amerikalıların çıkarcılığa dayalı bu iğrenç yaşam prensiplerini değiştirmeleridir.

Bu yüz kızartıcı şeytanî tutumun yegâne nedeni, insanî değerler fakirliği, ahlâkî yozlaşma ve kısacası insanlıktan kopuştur.

Temelinde ahlâk ve inanç bulunmayan ve bu ikisini ek-sileyen bir teknolojik medeniyet ve kalkınmanın insanlığa verebileceği şey budur işte...

1- Aydın, 719. sayı

Ünlü sosyolog ve düşünür A. Sorokin bakın ne diyor:

"Teknoloji ve sanayi dallarındaki ilerleme ve kalkınmamıza rağmen geçmişe oranla çok daha 'ahlâk fakirliği' yaşamadayız, insanî hasletlerden mahrum durumdayız. Kalkınmış ülkeler ahlâk ve insanî seciye açısından fakir ve geri kalmış ülkelerden çok daha geri durumdadırlar. Bugünün maddeci medeniyeti tezat ve çelişkilerle doludur; sözlerle eylemlerde, inançla amellerde, duygu ve düşüncelerde hep tezat ve çelişki vardır günümüzde..."

"Çağdaş maddeci kültür, kendi hukuk anlayışı çerçevesinde bütün insanların eşit olduğuna inandığını söyler; ama sıra pratikte uygulamaya gelince hiç de öyle davranmaz, akla gelmedik ayrımlar, ahlâkî adaletsizlikler, eşitsizlikler; dinî, ekonomik, sosyal, siyasî, psikolojik, ailevî vb. gibi akla gelen her konuda ayrımcılıkta bulunur. Dahası, bununla da kalmaz, tam bir dogmacılıkla bizzat bu ayrımcılıkları zorla dayatır insanlara. Demokrasiden dem vurur, halk için, halkın kendi yönetimi sloganlarını atar; ama pratikte tam bir oligarşik yönetim tarzı sergileyerek kendini beğenmişlerin diktatörlüğe varan keyfiliklerine meydan verir ve halkı hiçe sayar."

"Lafa gelince bütün insanların mutluluk ve refahından dem vururken, pratikte umutsuzluğu, yenilgi duygusunu, eziklik, tedirginlik, korku ve zilleti aşılar insanlara..."

"Çağdaş maddeci kültür, insanlara verdiği eğitim ve öğretim programlarında bencilliği yerer ve keyfiliği kınar, başkalarına da düşünmeyi ve çoğulculuğu tavsiye eder; ama pratikte her nevi bencillik, kendini beğenmişlik, başkalarının hak ve hukukuna itina göstermeme, başkalarının gelecek ve istikbaline değer vermeme, bireysel ve hizipçi çıkarlara öncelik verme, hemcinslerini salt çıkar vesilesi ve sömürülüp kullanılmaya müsait nesneler olarak görme gibi

olumsuz ve yakışıksız davranışları alabildiğine sergiler."¹

"Kalkınmış ülkeler dünya nüfusunun sadece % 25'ini teşkil ettikleri hâlde bütün dünyadaki servetlerin %85'ine sahip bulunurken, dünya nüfusunun %75'ini oluşturan geri kalmış ülkeler dünya servetlerinin sadece %15'ine sahiptirler ve bu uçurum günbegün büyümektedir. Kaldı ki söz konusu kalkınmış ülkelerde de büyük servetler bir avuç mutlu azınlığın elinde bulunmaktadır."

"Amerika senatosundaki bir araştırma komitesinin 1946'da yayınladığı bir rapora göre Amerika'daki şirketlerin sadece %5'i gibi azınlık bir güruh, sanayi ve teknoloji sermayesinin tamamının %80'den fazlasını elinde tutmaktadır; sanayi ve teknoloji çalışanlarının %60'tan fazlası bu kesimin istihdamında olup bütün fabrika ve üretim birimlerinin net kârının % 84'ten fazlası bu kesime kaymaktadır."²

Birleşmiş Milletler Uluslararası Tarım ve Tahıl Başkanı şöyle diyor:

"Dünya nüfusunun üçte ikisi hâlâ sürekli açlık çekmektedir ve dünya nüfusunun 1,5 milyara yakın kesimi, bu dehşetengiz sosyal felâketten kurtulabilmek için gerekli gelir seviyesine hâlâ ulaşabilmiş değildir."³

Dö Castro, milyonlarca insanın açlığın pençesinde kıvrınmasının asıl nedenlerini açıklarken, bir yerde şöyle diyor:

"Amerika Devlet Başkanı Truman'la yaptığım bir görüşme sırasında Amerika'daki tarım ve gıda ürünlerinin üretim fazlasının açlık sıkıntısı yaşanan ülke-

1- İki Kâbe'nin İlâhı, s. 145-146

2- Sosyoloji, Samuel Koeing, s. 157

3- Aç İnsan, Jozoc Dö Castro, s. 26, sayı: 18

lerin yoksul halkına dağıtılması için uluslararası bir kuruluşa verilmesini önerdim. Truman, ABD başkanı olarak bu teklife olumlu cevap vermesinin mümkün olmadığını, çünkü bu tür yardım girişimlerinin de politik amaçlara hizmet etmesi gerektiğini ve bu tür yardımların politik çıkarlar dışında mütalâa edilemeyeceğini söyledi!"

MEDENÎ ÇAĞDA BARBARLIKLAR

Kimi sosyologlar savaşın insan hayatının ayrılmaz bir parçası olduğunu ve insanoğlunun yaşamının öteden beri savaş, çatışma ve kanla yoğrulduğunu söylese de sosyoloji ve psikoloji uzmanlarının yaptığı ciddi araştırmalar bu görüşü reddetmede; savaş ve çatışmanın insan hayatının vazgeçilmez unsuru olmadığını, bilâkis, ahlâkî bozulmalarla sosyal ve ekonomik yozlaşmaların savaş ve çatışmalara neden olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenledir ki niza ve çekişmelerin asıl sebebi insan doğası ve insanî fitratın dışında aranmalıdır. Sağlıklı bir eğitim ve öğretim programı uygulayıp sosyal ve ekonomik bozuklukları gidermek suretiyle niza ve çatışmanın nedenlerini ortadan kaldırmak ve insanlığın bu yolla aldığı ağır ve telâfisi imkânsız darbe ve hasarları önlemek gerekir.

Çağımız insanının elde ettiği muazzam ilmî başarılar ve teknolojik gelişmelere rağmen, bir avuç bencil ve müstekbir gürhunun yayılmacı, maddeci ve şehvetperest emelleri sonucu 20. yy'da insanlık tarihinin yüzkarası denilebilecek en kanlı savaşlar, toplu katliamlar vuku bulmuştur.

Yirminci yüzyılın 79 yılını geride bıraktığımız şu sırada söz konusu insanlık dışı savaşların kara karnesine kısaca bir göz atıldığında, adına medeniyet denilen bu kısa zaman diliminde şahit olunan cinayet ve toplu katliamların bütün bir tarih boyunca işlenen cinayet ve katliamlardan daha fazla ve çok daha barbarca olduğu görülecektir.

En ileri teknoloji ve onun getirdiği atom bombasına sahip olan batı dünyası bilim gücüyle insanları kitleler hâlinde

imha edip ortalığı kan deryasına çevirmekte, yeryüzünün mamur beldelerini göz açıp kapayıncaya kadar viran etmekte ve sonuçta batının bu fikrî zaaf ve ahlâkî çöküşünün ardından mazlumların feryadı arşı inletmektedir.

Sömürücü ülkelerin çıkar çatışmalarının ürünü olan iki dünya savaşının insanlığa maliyeti çok ağır ve uğursuz oldu. Bu iki yıkıcı savaşı insanlığa dayatanların alnındaki iğrenç lekenin silinmesi mümkün değildir.

Aşağıdaki rakamlar, bu korkunç çağdaş barbarlığı kısmen de olsa tavsif etmektedir:

Birinci Dünya Savaşı 1565 gün sürdü. Bu süre zarfında savaş meydanlarında 9 milyonu aşkın insan canından oldu, 22 milyon kişi sakat kaldı ve beş milyon kişinin akıbeti meçhul oldu... Bunlar, sadece savaş meydanlarındaki askeri rakamları teşkil ediyor; sivil ölü ve yaralı sayısı ise çok daha fazla ve yakılıp yıkılan, harabeye çevrilen nice ülke ve şehirler de cabası...

O günün şartlarında bu savaşın 450 milyon dolarlık bir bütçeye mal olduğunu belirten "Uluslararası Barış İçin Vakıf" adlı "Karengy" kuruluşunun istatistiklerine göre bu parayla İngiltere, İrlanda, İskoçya, Belçika, Rusya, Amerika, Almanya, Kanada ve Avustalya'da yaşayan bütün ailelere dayalı döşeli lüks birer ev satın alınabilirdi!...¹

Evet, Birinci Dünya Savaşı çok ağır maddî ve manevî hasarlar bırakarak son buldu; ama bu savaşta ölenlerin, evsiz barksız kalan yetimlerin henüz gözyaşları kurumadan İkinci Dünya Savaşı olanca dehşet ve vahşi görünümüyle patlak verdi ve birincisini mumla aratan bu savaş, baştanbaşa bütün dünyayı tekrar kan ve gözyaşına boğdu.

İkinci Dünya Savaşı'nda resmî rakamlara göre tam 35 milyon insan öldü, 20 milyonu aşkın insan sakat kaldı, 17 milyon litre insan kanı döküldü, 12 milyon bebek, dünyaya

1- 20. yy. Dünyası

gelme şansına kavuşmadan düşük doğdu; 13 bin ilk, orta ve lise binası, 6 bin üniversite, 8 bin laboratuvar yerle bir oldu, havada patlayan roket ve kurşun sayısı 390 trilyonu aştı...

1945'te Amerikalılar Japonlarla baş edemeyeceklerini anlayınca, bu ülkeye iki küçük atom bombası attılar; bunlardan biri Hiroşima'ya, diğeri de üç gün sonra Nagazaki'ye atıldı. Hiroşima'da 70 bin kişi hemen ölürken, bir o kadar insan da korkunç yaralar aldı. Nagazaki'de 40 bin sivil öldü, bir o kadarı da yaralandı veya bir ömür boyu sakat kaldı. Bu iki şehir tam anlamıyla harabeye döndü, hayvanlarla bitkiler bile atomun tesiriyle küle döndü, binlerce çocuk öldü, binlercesi nükleer hastalıklara yakalandı. Bu insanlık dışı faciadan beş gün sonra Japonya, kayıtsız şartsız Amerika'ya teslim oldu. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna doğru gazeteler şu haberi geçtiler:

"Sovyetler Birliği, savaşta ayağını kaybeden askerler için, Amerika fabrikalarına 4 milyon takma bacak ısmarladı. Bu dehşetengiz haber bile, başka organlarını kaybeden milyonlarca sakatın acı durumunu gözler önüne sermeye yetmektedir."

"Kaldı ki, Sovyetler Birliği'ndeki ortopedi atölyeleri, ihtiyacı karşılayamayınca Amerika'ya bu siparişi vermek zorunda kalmıştır. Yani gerçek rakamlar, bunun çok daha üzerindedir. Sırf bu rakam bile diğer uzuvlarını kaybedenlerle, savaşta hayatını yitiren Sovyet ve Avrupa ülkeleri askerlerinin ne kadar fazla olduğunu göstermekte, dünya savaşından sonraki durumun ne kadar feci olduğunu ifade etmektedir."

1945 Ağustos'unda Hiroşima'yla Nagazaki'ye atılan bomba sadece 235 birim uranyumla 239 birimlik plütonyum ve 335 bin birimlik TNT patlayıcısına sahip bir bombaydı. Normal bir atom bombası, Hiroşima'ya atılan bu bombadan 5 bin kat daha etkili ve yıkıcıdır. Keza bir hidrojen bombasının tahrip gücü, atom bombasının gücünden 5 milyon kat fazladır... New York, Paris, Londra ve Moskova'yı yerle bir

etmek için bir tek atom bombası yeterlidir. Dahası, bu bombaları kullanmak için, düşmanın hava savunmasını yarabilecek kahraman pilotlara da gerek kalmamıştır artık. Binlerce mil menzilli kıtalararası nükleer başlıklı füzelerle, istenilen noktaya atom bombası atmak mümkündür artık...

Atom denemelerinin etkisi, 7 bin millik bir mesafeye kadar uzanmaktadır...

Nobel ödülü alan Amerikalı ünlü kimyager Dr. Linous Poling'in araştırmalarına göre mega bombaların tahrip gücü o kadar yüksektir ki, on bin megatonluk bir bombayla, bir saat zarfında, kalabalık nüfuslu ülkelerde 175 milyon kişiyi yok etmek kabildir!

Yayınlanan resmî istatistiklere göre Amerika'da 240 bin, Sovyetler'de 80 bin ve İngiltere'de yaklaşık 15 bin megaton bomba bulunmaktadır.

Amerika genelkurmayından **"Neumann"** geleceğin savaşları hakkında şöyle yazıyor:

"Geleceğin savaşlarında sadece askerler ölmeyecektir artık; üçüncü bir dünya savaşı vuku bulacak olursa yeryüzünde hiçbir millet sağ kalmayacak; kadınlarla çocuklar da yok olacaktır. Zira fizik biliminin dahileri, savaşın iplerini artık askerlerden alıp bilinçsiz savaş gereçleri, fizik ve kimya terkiplerine aktarmışlardır. Bilinç ve duygudan yoksun bu korkunç si-lâhlar asker-sivil, kadın-çocuk ayrımı yapmamakta, bütün canlıları yok etmektedir.

Artık ordular savaş meydanlarında göğüs göğse çarpışmamakta, veya kaleler kuşatılmamaktadır; çağ-daş savaşların meydanı bütün şehirler, kasabalar ve köylerdir; zira yeni savaş teorisine göre asıl güç ordu değil, kalkınmış şehirlerdir, yüksek üretimli fabrikalar, trafolar ve ticaret merkezleridir. Bu nedendir ki bir savaş durumunda artık öncelikle bu tür merkezler bombalanacaktır; hem de tahrip gücü yüksek zehirli gazlar, kimyasal ve mikropu biyolojik bombalarla..."

Bütün dünyayı kan ve ateşe boğan felâket kaynağı bu iki dünya savaşı, onca tahribat ve hasara rağmen batı insanının ahlâk ve gidişatını zerrece değıştirmede, para, zevk ve içki batağında debelenen batılı hiç değışmedi; bu iki büyük ve acı felâketten ders almadı... Artık her gün dünyanın bir köşesinde bir savaş patlak vermekte, giderek çeşitli bölgelere yayılan bu savaşların bütün dünyayı içine çekeceğı bir anafora doğru hızla yaklaşmaktadır.

Çağdaş medenî toplumlar; insanlığın kalkınma, saadet ve refahı için kullanılması gereken maddî ve fikrî sermayeleri yeni kitle imha silâhları üretme yolunda harcamakta ve aslında kendi sonlarını hazırlamaktadırlar. Her gün devlet bütçelerinin önemli bir kısmının harcandığı onca tehlikeli silâhların sırf eğlence olsun diye üretilmediğı bilinmektedir...

İngiliz düşünür Bertrand Russel şöyle diyor:

"Aya uzay araçları gönderip çeşitli yörüngelere sun'î uydular yerleştirme yarışına giren süper güçlerin bu yarışı bütün dünyanın hayatına mal olacaktır. Geçmişte vuku bulan savaşlar ve talanların kimi toplumların hayatının devamı için gerekli olduğu söylene de, bugünün savaş ve talanları bütün toplumların kalkınma ve ilerlemesi yolunda birer engel rolü oynamaktadırlar. Bu gidişat çok geçmeden bütün insanlığın izmihlâl ve helakiyle sonuçlanacaktır. Bugün dünyada yaygın olan ekonomik üretim yarışı bile, toplumların sonunu hazırlayan faktörlerden biri durumuna gelmiştir."

"Ekonomik Araştırmalar" dergisinde yayınlanan bir rapora göre 20. yy'ın ilk yarısında silâhlanma ve savaşa harcanan meblağların toplamı 4 trilyon doları aşmaktadır ki, bu parayla 50 yıl bütün dünyayı bedava doyurmak ve dünya nüfusunun üçte ikisini ev sahibi yapmak mümkündür!

Silâh ve ölüme bunca para harcanırken yeryüzü nüfusunun üçte ikisi hâlâ açlık çekmekte, karnını bile doyuramamakta, okuma yazma bilmemektedir... Bu şartlar altında her yıl 120 milyar doları aşkın bir meblağın askerî harcamalara

gidiyor olması çok düşündürücüdür. Başka bir deyişle her gün 350 milyon dolarlık bir emek ve zahmet, tahribat ve öldürme amaçlarına ayrılmaktadır. Ekonomi uzmanları bu meblağın, gelişmekte olan ülkelerin millî gelirlerinin toplamının üçte birine denk olduğunu belirtmektedirler.

Aynı rakam, bütün dünyanın tam bir yıllık ihracatına denk düşmektedir. Yine dünyanın bir yıllık sermaye birikiminin yarısına denk bir rakamdır bu...

Dünya İşçiler Federasyonu'nun yayınladığı bir istatistiğe göre dünyadaki bilim adamlarının %70'i, savaş sanayisine hizmet vermektedir.

Çağdaş medeniyetin ürettiği silâhlar o kadar tehlikelidir ki, üçüncü bir cihan harbinin vukuu hâlinde bu savaşın ne galibi, ne de mağlubu kalmayacak, bütün insanlığın defteri tek kaleimde dürülmüş olacaktır.

Ünlü Rus bilim adamı, "Peter Yoim A. Sorokin" şöyle diyor:

"Çağımızın temel sorunu kapitalizmin mi yoksa komünizmin mi daha iyi olduğu veya nasyonalizm mi olsun, yoksa enternasyonalizm mi sorusuna verilecek cevap değildir; bilâkis, çağımızın en önemli meselesi bugünkü maddeci kültürün yerini bir başka kültürün almaya başlamasıdır. Defalarca belirttiğim gibi bu kaçınılmaz bir değişim çağıdır."

"Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nda tarafların, düşman ilân ettiği diğer tarafı yenmesi hâlinde dünyanın barış ve huzura kavuşacağını iddia ettiğine defalarca şahit olduk. Birinci Dünya Savaşı'nda pek çokları, Almanya İmparatoru Kayser Albert Victor Wilhelm'in ölmesi veya İngiltere'nin yenilmesi hâlinde savaşın son bulacağına inanmadaydı. İkinci Dünya Savaşı'nda da öyle oldu; eğer Hitler olmasa veya ortadan kalksa, ya da Chirchill bir kalp krizinden gitse veya Musolini dünyaya hiç gelmemiş, ya da Japon güneşinin oğlu olan Hirohito imparatorluktan devrilse ve Sovyetler'de Stalin'in yerine Troçki yönetiminde olsaydı kesinlikle savaş çıkmazdı, denildi..."

"Hâlbuki bugün onların hiçbiri artık hayatta olmadığı hâlde hâlâ savaş bitmiş değil ve insanlık, düne nazaran bugün çok daha tedirgin ve geleceğin ne olacağı çok daha belirsiz... Zira 20. yy'ın buhranlarının nedenleri aslında Kayser Wilhelm, Hitler, Mussolini, Stalin veya Chirchill değildi; tam tersine, onlar söz konusu buhran ve krizlerin ortaya çıkarıp doğurduğu ve bu krizlerin oyuncağı hâline gelen vesilelerdi sadece. Nitekim onlar olmasaydı mutlaka başka Hit-ler'ler, başka Stalin'ler, Mussolini'ler, Ruzvelt'ler ve başka Chirchill'ler çıkacak ve belki de onlar çok daha sert olacaktı."

"Bütün bu isimler, kanı iyice kirlenmiş iltihaplı bir bünyede baş gösteren çıbanlar gibidirler; çıbanı sıkarak yok edersiniz ama yerine hemen başka bir çıban çıkar. Çıbanı engellemenin tek yolu o hastayı tedavi etmek, iltihabı kurutmak ve damarlardaki kanın temizlenmesini sağlamaktır."¹

Bir taraftan hayvanlara haksızlık yapılmasın diye "Hayvanları Koruma Derneği" kuran ve bir hastayı kurtarabilmek için canlı organ nakli yapan, diğer taraftan da savunmasız sivil halkın tepesine tonlarca bomba döküp suçsuz, günahsız kitleleri acımasızca imha eden bir dünyada yaşıyoruz bugün...

Bir yandan "Birleşmiş Milletler Teşkilatı" ve "Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu" gibi cafcacılı adlara sahip kurum ve kuruluşlar oluşturup diğer yandan milyonlarca çocuğun açlıktan kırılmasını veya iğrenç politikaların çıkardığı çıkar çatışmalarında yüz binlerce suçsuz insanın canını yitirmesine seyirci kalan medenî (!) bir dünyada ve medenî (!) bir çağda yaşıyoruz.

Dahası, insan haklarını savunma adı altında şurada burada oluşturulan ve savaşa karşı olduğunu iddia edip barış havarisi kesilen bu kuruluşlar bizzat savaşları çıkaran odakların ta kendisi değiller mi? Her türlü anlaşmazlığın sadece

1- İki Kâbe'nin İlâhı, s. 150- 151

diplomasi ve müzakere yoluyla çözülmesi gerektiği tekerlemesini diline dolayıp dünya barışından dem vuran bu malum kuruluş ve zevat, o cazip isimler ve cafcacflı sözlerin arkasına gizlenerek zayıf buldukları herkesi kendi boyunduruklarına almak için olmadık hile ve komplolara başvuran ve baskı, ambargo, savaş vb. çarkları harekete geçirenlerin ta kendisi değiller midir?...

Bugün Hristiyanlık dünyasının ileri gelenleri, çağın insanının kulağına hoş gelen her şeyi propaganda aracı olarak kullanmakta ve din adına din sömürüsü yapmaktadır. Kilise erbabının sloganı "savaş değil, barış"tır, ama kilisenin bunda samimî olmadığı herkesçe bilinmektedir artık; çünkü "barış" kelimesini diline dolamakla barış gerçekleşmemektedir. Barışın gerçekleşmesi için, savaş ve kan dökülmesine neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması gerekir... Oysa bugün Avrupa'da yaşayan orta yaşın üzerindeki kesim, Vatikan'ın nazizm ve faşizmle yaptığı iğrenç işbirliğini unutmuş değildir henüz.¹

1- Bosna, Hersek, Kosova, Sancak ve Filistin'de Müslümanlara açıkça bir soykırım uygulanırken de kilise ve yarıdakçılarının tavrı yine aynı olmuştur. -çeviren-

IRK AYRIMI

İrk ayrımı teorisi, milletler ve ırkların eşit olduğu gerçeğine inanmayan sapık bir düşünürün veya felsefecinin görüşüdür. Bu batıl görüşün taraftarları dünyanın en güçlü ve seçkin(!) ırk tarafından yönetilmesi ve diğer zayıf ve aşağılık ırkların(?) ona eğilmesi gerektiğini iddia ederler.

Bu tür bir düşünce tarzı her şeyden önce insanlığın yaşam felsefesine aykırı olup ferdî ve sosyal hürriyete ters düştüğü gibi; zayıf halkaların tezyifine ve büsbütün yok olmasına da zemin hazırlayacaktır. Kaldı ki çağdaş tarihçi ve düşünürlerin çoğu, ırk ayrımının ilmî ve tarihî hiçbir dayanağı olmadığını ve safsatadan ibaret uyduruk bir görüş olarak ortaya atıldığını belirtmektedir.

"Bugüne kadar başka ırklarla karışmamış bir ırka rastlanmadığı ve diğer ırklardan her şeyiyle farklı bir ırk görüşünün hiçbir ilmî dayanağı bulunmaması nedeniyle birçok bilim adamı 'Arya Irkı' görüşünün uydurma bir masal olduğuna inanır ve esasen tarih boyunca Arya adlı bir ırkın varlığına işaret eden hiçbir ilmî delilin bulunmadığını vurgular. İlmî olan gerçek, Arya dillerin varlığıdır ve şüphesiz, çeşitli ırklar aynı dili konuşmaktadır pekâlâ."¹

Bütün dünyayı kana bulayan İkinci Dünya Savaşı'nın ana nedeni, Almanya'da ırkçılık düşüncesine dayalı Hitler "Nasyonal Sosyalizm" felsefesinin ortaya çıkmasıdır. Hitler'in nihâî hedefi Almanya'nın sınırlarını genişletmek ve Avrupa'nın

1- Dinler Tarihi, s. 219

göbeğinde güçlü bir Germen imparatorluğu kurmaktı. Hitler nazizmi, kalabalık ve gürültülü kongreler, kurultaylar ve yoğun propagandalarla milliyetçi insanların dikkatini çekmeyi başardı ve onları yayılmacı emelleri doğrultusunda acımasızca kullandı.

Dr. Gustave Lebon diyor ki:

"Avrupa toplumlarında önemli rol oynayan unsurlardan biri de ırkçılık olmuştur. Geçmişte politikacıların epey ilgisini çekmiş ve alabildiğine kullanılmış olan ırkçılık fikri sonunda kanlı savaşlara neden olmuş, nice ülkeleri harabeye çevirmiştir."

"Bu uyduruk görüşün onca taraftar bulmasının nedeni, tehlikeler karşısında en dayanıklı ve en güçlü halkın en fazla toprak ve en kalabalık nüfusa sahip halk olduğu zannıydı. Hâlbuki böyle bir halk, yenilgiye daha yakındır."¹

Hâlâ en kalkınmış ülkelerde ırk ayrımı yapılmakta ve beyazlar siyahlardan üstün tutulmaktadır. Medeniyetin beşiği olarak bilinen ülkelerde bugün siyah derili olmak suç sayılmaktadır; bu ülkelerde yaşayan siyahlar insan hakları ve meşru hürriyetten önemli ölçüde mahrum bırakılmışlardır. Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde siyahlarla beyazların evlenmesi kanunla yasaklanmıştır. Hatta siyahların okul, üniversite hastane ve diğer sosyal mekânları beyazlardan ayrı tutulmuştur. Beyazların otel, restoran ve salonlarına siyahların girmesi yasaktır. Amerika'da şu anda geçerli olan ve bilfiil uygulanan kanunlara göre siyahların otobüslerde bile beyazların yanına oturmaya hakları yoktur. Bütün bunlardan daha iğrenç olanı, bazı kiliselere bile siyahların alınmaması ve o kiliselerde dinî merasimlere katılıp ibadet etmelerine izin verilmemesidir!...

ABD başkanının 1963'te kongrede yaptığı şu açıklama gerçekten iğrenç ve ürkütücüdür:

1- Milletlerin Ruhî Farklılıkları, s. 194

"Bugün hangi eyalette olursa olsun, Amerika'da dünyaya gelen siyah derili bir bebeğin okula girme şansı bir beyaza oranla %50'dir, üniversiteye girme şansı bir beyaza oranla üçte bir, teknik bir dalda uzman olma şansı üçte bir, ama işsiz kalma şansı, bir beyazın iki katıdır!"

"Dünya'da Olup Bitenler" dergisinin yayınladığı bir araştırmaya göre Amerika'nın 11 eyaletinde siyahlar oy kullanma, ev satın alma veya kiralama; lokanta, bar, mağaza vb. mekânlara serbestçe girebilme hakkından mahrumdurlar ve meselâ Alabama, Misisipi ve Güney Karolina eyaletlerinin okullarında bir tek siyah derili öğrenciye rastlayamazsınız!..

Amerika'da Yüce Divan'ın aldığı bir karar gereğince siyahların da okullarda beyazlarla eşit haklara sahip olması gerekirken, pratikte siyah öğrencilerin sadece %4'ünün beyazların okullarına kaydolunmasına izin verildi. Hatta bazı okullarda siyah derili bir öğrencinin kaydı sırasında çok ciddi hadiseler yaşanmış ve ancak güvenlik güçlerinin müdahalesiyle kayıt gerçekleşebilmiştir.¹

Beyazların Amerika'da siyahlara reva gördüğü eziyet, bas-kı ve işkenceler akıl almaz boyutlardadır; hiçbir suçu ve günahı olmayan masum siyahlara yapılanlar, ortaçağın engizisyon dönemini mumla aratacak kadar iğrenç ve dehşetengizdir.

İnsan Hakları Beyannamesi'nin siyahlara reva görülen bu zulümleri engellemede hiçbir etkinliği olmamış ve medenî dünya uzay çağının tam ortasında inanılmaz şekilde ırkçılık ve kavmiyetçilik âsabiyetine yakalanmış, insanlar sırf farklı renklerde derilere sahip oldukları için yekdiğerinden uzak tutulmuş, insanlar arasında uçurumlar oluşturulmuştur.

Ünlü düşünür A. Sorokin, "Doğu doğudur, batı da batı! Bu ikisinin kavuşması imkânsızdır, mısralarına kesinlikle katılmıyorum." diyor ve şöyle ekliyor:

1- Tahranmusavver, sayı: 1174

"Neden kavuşmasın? İnsanların birbirinden farkı ne? Hz. İsa (a.s) 2000 yıl önce insanların onur ve erdeminin ancak iyi niyet, iyi davranış ve sevgiyle mümkün olduğunu söylerken, yirminci yüzyılda yaşayan ve medenî geçinen bizler, insanların onur ve erdeminin kan grubu ve derilerinin rengiyle ölçecek kadar gerilemiş bulunuyoruz!"

"Hitler'in ırkçı olduğu söylenir ve sırf bu nedenle eleştiri yağmuruna tutulur. Hâlbuki etrafınıza şöyle bir bakın, eline fırsat geçecek olsa Hitler'e taş çıkartacak binlerce '**küçük Hitler**' görürsünüz. İşte Güney Afrika, İşte ABD... Irkçılığın dorukta olduğu ülkelerin başında geliyor her ikisi de. Ben, bizim Vietnam'da başlattığımız savaşın da aslında, kendisini herkesten üstün gören batılı beyaz adamın, Asyalı sarı deriliye karşı üstünlük taslama ve kibir duygusundan kaynaklanan tamamen ırkçı bir savaş olduğuna inanıyorum."¹

Güney Afrika'da siyahlar ülke nüfusunun dörtte üçünü teşkil ettiği hâlde bu ülkede azınlık beyazlar, çoğunluk olan siyahlara karşı korkunç bir ırkçılık göstermekte ve siyahlara inanılmaz zulümlerde bulunmaktadırlar. Bu ülkede ırk ayırımı kanunla tespit edilmiş ve adına "Apartayd" denilen bu kanunla siyahlarla beyazlar fizikî olarak tamamen ayrıcalığa tâbi tutulmuştur.

Bu kanun gereğince Güney Afrika'daki Hint göçmeni melez siyahlarla, buraya Avrupa'dan gelen sömürgeci beyazların yaşamı tamamen birbirinden ayrılmıştır. Hatta bunu her Güney Afrikalının nüfus cüzdanında bile görmek mümkündür; nüfus cüzdanlarında bilinen kimlik bilgilerine ilâveten şahsın ırkının da kaydedildiği bir hane vardır! Farklı ırklar, farklı otobüs ve trenlerde yolculuk ederler; yemek yedikleri lokantalar da ayrı ve farklıdır, hatta taksi durakları ve telefon kulüpleri bile ayrılmıştır; hastaneleri ayrıdır, ölümlerini ayrı ve farklı mezarlıklarda toprağa verirler.

1- İki Kâbe'nin İlâhı, s. 198

Güney Afrika'da bir beyazla siyah evlenemez, bu kanunu çiğnemeye kalkışanlar çok ağır şekilde cezalandırılırlar. Beyaz olmayanlar, beyazların bölgesinde teknik işlerde çalışmazlar; ancak pespaye işlerde ve çok düşük bir ücretle çalışmalarına izin verilir.

Güney Afrika'da kişinin ırk seviyesi onun için hayatı önem taşır, çünkü bu ırk sınıflaması onun yetki ve hürriyetinin çerçevesini belirler; nerede ve nasıl yaşayabileceği, kiminle evlenmesine izin verilebileceği, nasıl bir işte çalışabileceği, hangi mesleği seçme hakkına sahip olduğu, ne tür bir eğitim ve öğretimden faydalanabileceği hep bu sınıflamaya bağlıdır. Kimi zaman bu ülkenin hapishanelerindeki mahkûmların sayısı yarım milyonu bulmaktadır.

Yargı sisteminde siyahları beyazlar yargılar ve onların kaderini beyazlar belirlerler; siyahların lehine olan ve onların haklarını savunan bir tek kanun maddesi yoktur. Bu ülkede yayınlanan gazetelerin aktardığı şu mahkeme kararı konunun anlaşılması için yeterlidir sanırsınız:

"Güney Afrika şehirlerinden birinde beyaz bir ailede siyah bir çocuk dünyaya geldi. Çocuğun siyah olduğunu tespit eden ırkçı mahkeme, bir siyahın beyaz bir ailenin üyesi olma hakkı bulunmadığını belirterek şu hükmü verdi: Bu çocuk hemen ailesinden alınmalı ve siyahların bölgesine -Johansburg'a- gönderilmelidir. Babasının evinde kalabilmesinin tek şartı, hizmetçi olarak istihdam edilmesidir! Karara şaşırın anneyle baba, hangi makama başvuracağını bilmiyordu. Çocuğun babası şöyle diyordu: Yüce Divan, kızımızın konumunu belli etmez ve onun hakkını koruyamazsa, bu insanlık dışı durumu kabul lenmeyecek ve yurt dışında bakımını üstlenmek isteyen bir aileye vereceğim kızımı."¹

Ünlü Sharp Will hadisesi de, Güney Afrika'da beyazların siyahlara reva gördüğü zulmü anlatır:

1 - Keyhan, 7013. sayı

"21 Mart 1960'da, kimlik taşıma zorunluluğunu protesto eden bir gösteri yapıldı. Sharp Will'de kalabalık bir grup gösterici, sokağa kimliksiz çıktıklarını söyleyerek hiçbir taşkınlıkta bulunmaksızın sessiz bir şekilde karakolun önünden geçtiler; amaçları hep birlikte tutuklanmalarını isteyerek bu saçmalığı protesto etmekte. Ama ırkçı Güney Afrika polisi, göstericileri tutuklayacağı yerde inanılmaz bir vahşilik sergileyerek üzerlerine rasgele kurşun yağdırdı. Bu barbar saldırıda 69 kişi öldü, 180 kişi ağır yaralandı."¹

Sahi medenî olduğu iddia edilen bir dünyada bu iddia-nın havarilerince insanlara sırf derilerinin rengi nedeniyle reva görülen bu inanılmaz zulmün adı nedir? Bu zulmü işleyenlere insan demek mümkün müdür? Bunun "kölecilik"ten başka bir izahı var mıdır? Bir grubun diğer grubu zorla itaatte zorlamasının kölecilikten başka adı var mıdır? Medeniyet iddiasıyla yapılan onca girişimler hangi köleliğe son verebilmiştir ki? Hangi adalet bu kölelik saçmalığını ortadan kaldırmıştır?

Ünlü Amerikalı yazar "Havry Harriwood" zencilerin hürriyeti adlı kitabında şöyle yazar:

"Kölelik her ne kadar ortaçağdaki şekliyle artık yoksa da, çağdaş dünyada sadece şekil değiştirerek varlığını sürdürmekte, ırk ayrımı uygulanmakta ve siyahlar kasıtlı olarak çok düşük bir hayat seviyesinde tutulmaktadırlar."

"Çoğu zaman insanlık dışı kanunlarla siyahların hakları alenen çiğnenmekte, hatta devletin dış görünüşü koruma çabası bile kimi zaman görmezden gelinerek en küçük bir bahaneyle siyahlar mahkûm edilmekte, sudan bahanelerle öldürülmektedirler."

AİLE DÜZENİNİN SARSILMASI

Sosyal yaşamın bir parçası olan ve büyük toplumların temelini ve çekirdeğini teşkil eden aile yaşamı her şeyden ziyade sevgi ve samimiyete muhtaçtır. İnsan hayatının çeşitli dönemleri ailede başlayıp yine ailede noktalanır. Bireyler arasında karşılıklı sevgi ve samimiyete dayalı olan bir güven ilişkisi oluştuğunda aile, sıcak bir yuvaya, bir huzur ve saadet merkezine dönüşür. Bireyler arasında ahlâkî ve kalbî bağlar ne kadar güçlü olursa aile ortamı bir o kadar huzur ve güvene kavuşur. Nice zorluklarla dolu bu inişli çıkışlı hayatta insanın huzur ve fikrî asayişe fevkalâde muhtaç olduğu su gö-türmez bir gerçektir.

Batı toplumlarının sade ve gösterişsiz bir yaşam sürdürdüğü sanayi devrimi öncesine kadar batılıların da aile yapısı sevgi ve şefkat doluydu; erkekler evin geçimini sağlayabilmek için sıkı sıkıya çalışır, anneler evde çocuklarının eğitim ve terbiyesiyle uğraşmayı her şeye tercih eder, kadınların çalımı ve faaliyet sahası ev ortamı dışına pek taşmazdı.

Sanayi devrimi, daha fazla işgücü ve daha fazla elemana ihtiyaç duyduğundan bu devrimin batı toplumuna getirdiği ilk değişiklik, kadın-erkek, büyük-küçük demeden eli iş tutabilen herkesi iş muhitine, kamu ve özel iş yerlerine, fabrikalara, sanayi merkezlerine ve özel bürolara çekmek oldu. Kısacası şehirleşme ve şehir yaşamının tarzını tamamen değiştirdi, insanlar daha müreffeh ve daha güzel görünümlü bir yaşama seviyesine kavuşabilmek için geceli gündüzlü, çeşitli işlerde çalışmaya başladılar.

Bu gergin ve yoğun çalışma ortamı o güne kadar süregelen sosyal yapıyı da büsbütün değiştirdi, aile bireyleri dağıldı, herkes bir yerde vakit geçirdiğinden aile bireyleri arasında ayrılık düştü, karı-koca bağları gevşedi, akraba-hısım münasebetleri hissedilir şekilde azaldı, ilişkiler hızla "çıkar" eksenli oldu ve kadın, kendisini çocuklarına ve ailesine adama konusunda tereddüde kapıldı. O güne kadar en büyük arzusu çocuğunu yetiştirip büyütme olan batı kadını bu ilgi ve eğilimini tedricen kaybetti; derken, ev kadını ve çocuğunun annesi olma hasleti batı kadınının banal gördüğü uğraşlar arasına itildi.

Sanayi devrimiyle birlikte iş ve çalışma sahasına çekilen kadınlar, zamanlarının önemli bir bölümünü işyerinde geçirdiklerinden ev ve çocuk bakımı için yeterince vakit ayıramamaktadırlar. Bu nedenledir ki günümüzde kadının genellikle iki mesleği vardır aslında; biri işyerinde memurelik ve işçilik, diğeri evinde ev kadını ve çocuklarının bakımı...

Evet, çağdaş kadın evine çeki düzen vermek ve ailesini derleyip toparlamak için gerekli vakit ve huzura sahip değildir artık. Vaktini işiyle evi arasında paylaşmak ve belli bir saatte işbaşı yapıp zamanının ve enerjisinin en önemli kısmını işinde harcamak zorunda kalan bir kadın evine yorgunluk, bitkinlik ve dağınıklıktan başka bir şey götüremeyecektir elbet.

Bu da yetmezmiş gibi sınırsız serbesti ve kayıtsız şartsız davranış hürriyeti, toplumun baş belâsı kesilmiş ve uğursuz gölgesini sosyal düzenin üzerine düşürmüş durumdadır. Nitekim birçok ailenin iffet ve namus anlayışını yitirmesi, ar ve utanma duygusunu kaybetmesi bu sınırsız davranış serbestisi ve lâubalilikten kaynaklanmış, getirdiği sonuç ise, bedbahtlıktan başka bir şey olmamıştır. Aynı etken, din ve erdem temeline dayalı birçok ferdî haslet ve ailevî geleneği de silip götürmüş durumdadır.

Boşanma olayı çağdaş toplumu kangren gibi sarmış, giderek artan boşanma olayları karşısında iyice çıkmaza giren medenî ülkeler ne yapacaklarını bilemez hâle gelmişlerdir.

Karı-koca arasında en küçük ihtilâf bile çok ciddi bir çekişme ve nizaya sebep olabilmekte, küçük ve önemsiz tartışmalar çok kolay alevlenmekte ve bir incir çekirdeğini bile doldurmayan nedenlerle eşler ayrılmakta, yuvalar yıkılmaktadır. Evlilik hayatının salt şehvî nedenler üzerine kurulduğu ve şehvetin egemen olduğu bir düzende eşler arasındaki fedakârlık, birlik ve dayanışmanın zamanla çözüleceği ve en kutsal münasebetlerin bile en maskara arzu ve heveslere kurban gideceği apaçık ortadadır.

Bu boşanmaların çoğu, kolayca çözülebilecek çok önemsiz şeylerden kaynaklanmaktadır. Çıkan anlaşmazlıkların halli için birazcık anlayış ve özveri yeterlidir. Kadın veya erkeğin evlilik olayında birazcık fedakârlık ve özveri göstermesi evliliğin temellerini sağlamlaştıracak, sevgi ve güveni artıracaktır.

Bir süre Almanya'da yaşayan bir arkadaşım, bütün komşularının boşanma olayını yaşadığını ve eşlerin kısa sürede ayrıldıklarını söylüyordu.

"Evlilik temellerini sağlamlaştırma, aile ihtilâflarını giderme ve boşanmayla mücadele amacıyla Doğu Almanya'da bir süreden beridir bazı bürolar kuruldu; sosyologlar, doktorlar ve hukukçular bu dalda yoğun çalışmalar yaptılar, gazete ve dergilerde bu konuya özel sayfalar ve sütunlar ayrıldı. **Araştırmalar giderek artan boşanmaların genellikle kadının ev dışında işlerle meşgul olmasından ve evine yeterince zaman ayıracak fırsat bulamamasından kaynaklandığını gösteriyor.**"

"Gelir seviyesinin düşük olması, bu bölgede evli kadınların %70'ini çalışmak zorunda bırakıyor. Bunların %60'ı da çocuklu aileler. İşiyile evi arasında sıkışan bu kadınlar strese yakalanıp sürekli hırçın davranışlar sergilemekte, eşler arasında tartışma ve

anlaşmazlıklar artmakta ve sonuç boşanma olmaktadır."¹

Ünlü Rus yazar **Tolstoy** şöyle der:

"Boşanma olaylarında görülen artışın bir nedeni de, zaten kırılgan ve çok değişken ruhlu bir mizaca sahip olan kadına boşanma konusunda tanınan fazla yetkidir. Diğer taraftan giderek makineleşen hayat şartları kadın ve erkeğin sinirlerini germekte, yorgunluk ve bezginliğe yol açmaktadır. Dahası; günlük hayatta, mahrem olmayan kadınlarla erkekler arasında muaşeretin sık ve kolay hâle gelmesi de bir taraftan gayrimeşru ilişkilerin artmasına, bir taraftan da aile yuvalarında gerginlik ve tartışmaların büyümesine neden olmaktadır. Buna bir de kadının, kendi evi dışında çalışmak durumunda kalması gibi nedenleri eklerseniz mesele daha kolay anlaşılır..."

"New York'la Washington'daki evlenme ve boşanma vakalarının istatistiğini hazırlayan bir kuruluş, bu iki büyük şehirde son 50 yılda vuku bulan boşanma olaylarının çoğunun, sayıca epey kalabalık olan oyuncu ve sanatkar kesim arasında yaşandığını tespit etti. Bunun üzerine yetkililer, son 60 yılda Hol-lywood'da yaşanan evlilik ve boşanmaların bir istatistiğini çıkarmaya karar verdiler. Ama Hollywood çalışanları arasındaki evlenme ve boşanma olayları o kadar sık ve fazlaydı ki, elde edilen istatistik bilgiyi yayınlamaktan vazgeçildi."²

"Son günlerde İngiltere matbuatında yayınlanan bir rapor, geçen yıl bu ülkenin boşanma konusunda dünya rekoru kırdığını ortaya çıkardı. Bu boşanmaların yarısı eşlerin birbirine ihanetinden kaynaklanmıştı."³

1- Keyhan gaz. Sayı: 6926.

2- Boşanma ve Yenilik, s. 94- 95

3- Keyhan gaz. 28. Ferverdin 1339 (1960)

Amerika'da boşanma olaylarının çok fazla olmasını bir yazar şöyle açıklıyor:

"1881-1890 yıllarında Amerika'da yaşanan her yüz evlilikten yaklaşık birinin boşanmayla sonuçlandığı farz edilecek olursa, bu rakam 1940-1949'lu yıllarda on katı artış göstermiş ve tahmini bir rakamla her dört evlilikten biri boşanmayla sonuçlanmıştır."

"Kaliforniya eyaletinde 1956'da 87452 evliliğe karşılık 42471 boşanma olmuş, yani yapılan evliliklerin yarısı boşanmayla noktalanmıştır."¹

Amerika'da yayınlanan "Wake" adlı derginin istatistiği de düşündürücüdür:

"İsveç'te son on yılda boşanma oranı %10 ve son 50 yılda %1000 artış göstermiştir."²

Fransa mahkemelerinin 1890 yılında verdikleri boşanma hükmünün sayısı 9785 olup bunun 7000'i, kadının isteği üzerine gerçekleşmiştir. Bugün aynı oran %70'lik bir artış göstermektedir.

Birinci ve özellikle de İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra evlilik oranında görülen ciddi düşüşün nedeni, genç neslin yaşadığı ahlâkî çöküştür. Bu acı durum, gençleri sorumsuz ve sınırsız serbestili lâubali bir yaşama itmiş ve sonuçta boşanma olayları hızla artmıştır.

J. Dö. Poulsy, çeşitli yıl ve dönemlerdeki boşanma sonrası evliliklerle ilgili istatistiğinde, bu evliliklerin arttığını belirtirken şöyle diyor:

"Boşanan çiftlerin evlilik oranının, ilk kez evlenen çiftlerinkine oranla daha fazla olması, 1914-1918'li yıllardaki dünya savaşı sonrası boşanmaların fazlalığından kaynaklanmaktadır."³

1- Keyhan Gaz.

2- Sosyoloji, s. 295

3- Boşanma ve Yenilik, s. 92

"Geçen yıl Fransa'da 30 bin boşanma vakası yaşandı. Bu rakam giderek artış gösterdiğinden 'Fransalı Aileyi Koruma Kurumu' hükümetten, 1945'te yürürlükten kaldırılan ve 1941'de yürürlüğe girmiş olan kanunun tekrar yürürlüğe konulmasını istedi. Bu kanun, evliliğin ilk üç yılında boşanmayı, hangi sebepten olursa olsun, kesinlikle yasaklamıştı."

"İngiltere'de de aynı kanun şu iki istisna dışında hâlâ geçerliliğini korumaktadır: Erkeğin aşırı sertlik ve barbarlık göstermesi, kadının haddinden fazla ihanet ve ahlâksızlıkta bulunması."¹

"Amerikalı kadınlar genellikle iki ay veya 8 ay veya 26 ay sonra eşlerinden ayrılmaktadırlar. Bu ülkede her yıl 150 bin çocuk bu boşanmaların kurbanı olmaktadır. Bugün Amerika'da çeşitli nedenlerle vuku bulan boşanma olaylarının kurbanı üç milyon çocuktur."²

Amerikalı araştırmacı yazar **Luison** bu ülkede korkunç rakamlara ulaşan boşanma istatistiklerini aktarırken şöyle yazar:

"İnsanlık ve vicdandan zerrece nasibini alan biri, bu korkunç boşanma oranı karşısında dehşete kapılacak ve buna bir çözüm yolu arayacaktır. İşin acı tarafı, bu boşanmaların %80'inin kadının isteği üzerine gerçekleşmiş olmasıdır ki boşanma oranındaki artışın asıl nedenini bu noktada aramak ve ne pahasına olursa olsun buna belli bazı kısıtlamalar uygulamak gerekir."

Ne yazık ki biz ve bizim gibi toplumlarda da batıya özenen kesimler arasında boşanma vakaları hızla artmaktadır.

Son on yılda Tahran'da sırf makyaj masraflarının yol açtığı kavga ve geçimsizlikler nedeniyle yaşanan boşanma sayısı bini aşkındır! Kaldı ki aynı nedenle vuku bulan boşan-

1- Handenihâ, yıl: 25, sayı: 103

2- Haftalık İttılaat Dergisi, sayı: 1206

malar aslında çok daha fazladır, çünkü ilgili rakam, sadece günlük matbuata yansıyan haberlerle sınırlıdır.¹

Yayınlanan resmî rakamlara göre h.ş. 1339'da Tahran'da gerçekleşen 15335 evliliğe karşı, 4839 boşanma vak'ası kaydedilmiştir. Başka bir deyişle her üç evlilikten biri boşanmayla noktalanmıştır.²

Daha da acı olanı, bu boşanmaların %76'sının batı taklitçisi ve moda düşkünü olan sözde çağdaş ve sanatçı(!) kadınların isteği üzerine gerçekleşmiş olmasıdır. Boşanma olayındaki bu artışın bir tehlike çanı olduğu ve görmezden gelinemeyeceği apaçık ortadadır. Giderek yayılan ahlâksızlık, fuhuş ve yuvaları yıkan çağdaş medenî (!) hayat tarzı bütün ülkede boşanma oranının artmasına, yuvaların yıkılmasına, medya tarafından sürekli tahrik edilen şehvî duyguların kamçısı altında aile düzenlerinin acımasızca çiğnenip yok edilmesine neden olacaktır.

Korkunç sona yakalanmamanın tek yolu, toplumun tekrar İslâm'a dönmesi ve bu yüce dinin sağlam ve güvenilir hüküm ve kurallarına dört elle sarılmasıdır.

1 - Haftalık İttılaat Dergisi.

2 - Dünya Gaz.

HAYVAN SEVGİSİ!

Evde köpek besleme ve köpeğe duyulan sevgi, batıda bazı ailelerde cinnet noktasına varmış durumdadır. Almanya'da tahsil eden bir tıp öğrencisinin şu sözleri yabana atılır gibi değildir:

"Ev sahibim evde köpek besliyor, onu devamlı kucaklayıp öpüyordu. Bir gün kendisine köpeğin çok tehlikeli bir kist (kysteshydatigues) taşıdığını söyledim, inanmadı; tıp kitabını getirip kendisine gösterdim, okuduğunda çok şaşırıldı. 'Eğer köpek bunca tehlikeli bir hastalık taşıyorsa bizzat bazı doktorlar ve öğretim görevlileri neden evlerinde köpek besliyor-lar?!' diye sordu hayretle. Tıbbî açıdan sağlığa zararı ispatlanmış olan birçok şeyi bu bilim adamlarının çok iyi bildiğini, ama canları çektiği için o şeyleri yaptıklarını; akıl ve bilgileriyle hareket edecekleri yer-de nefsanî arzularıyla hevâ ve heveslerine uyup kendi sağlıklarını bile bile tehlikeye düşürdüklerini izah ettim."

"İran -Şah dönemi- Hayvanları Koruma Millî Derneği"nin yayınladığı bir derginin Amerika matbuatından iktibas ettiği bir yazıda şöyle deniliyordu:

Köpeklerini çok seven bayan okurlarımızdan aşağıdaki sorulara samimiyetle cevap vermelerini ve bu cevapları dergimize gönderip yarışmaya katılmalarını rica ediyoruz:

1- Köpeğinizi mi daha çok seviyorsunuz, kocanızı mı?

2- Az bir yemeğiniz olsa ve ikiniz de aç olsanız, yemeği kendiniz mi yersiniz yoksa köpeğinize mi yedirirsiniz?

3- Köpeğiniz sizin odanızda mı yatar?

4- Köpeğiniz ölürse ağlar mısınız?

5- Köpeğinizin "hayvan üstü" bir kişiliği olduğuna inanıyor musunuz?

6- Köpeğiniz çocuğunuzun bacağını ısırır ve o da ona bir taş savurursa, önce ağlayan çocuğunuza mı koşarsınız yoksa acıyla uluyan köpeğinize mi?

7- Kocanızla köpeğiniz aynı gün hastalanacak olsa önce hangisine doktor çağırırsınız?

8- İşyerinde aklınız hep köpeğinizde midir?

Bu sorulara gönderilen cevapları içeren 75 bin mektup incelendiğinde ortaya çıkan sonuç şöyle ilân ediliyordu:

1- Okuyucuların üçte ikisi: "Kocamı, ancak köpeğimi sevmesi hâlinde severim." diyor, üçte biriye açıkça: "Köpeğim benim her şeyimdir." diyordu.

2- Yetmiş beş bin okuyucudan 60 bini, yemeği köpeğine vereceğini, zira onun açlıktan ölmesine şahit olmaktansa kendisinin ölmeyi tercih ettiğini yazıyordu.

3- Çoğunluğunu bayanların teşkil ettiği 49 bin okuyucu: "Köpeğimi tabii ki kendi odamda yatırıyorum, ne de olsa köpeğim herkesten iyidir!" diyordu.

4- Okuyucuların üçte birinin cevabı köpeklerinin ölmesi hâlinde gözyaşlarını tutamayacakları ve onun için merasim düzenleyip mum yakacakları şeklindeydi.

5- Okuyucuların tamamına yakını, köpeğine hayvan üstü bir kişilik tanıdığını ve onun çok erdemli bir karakteri olduğuna inandığını yazıyordu.

6- Çoğu okuyucuların cevabı aynıydı: "Her ikisini de yaştırmaya çalışıyorum."

7- Cevapların önemli bir bölümü: "Önce veteriner, daha sonra doktor" şeklindeydi.

8- Çalışan okuyucuların tamamına yakını: "Köpeğimi düşünmeden edemem, hep onu düşünürüm." diye cevap veriyor bu şıkka...

Köpeğinin manevî kişiliği ve erdemli bir şahsiyeti olduğuna inanan ve onun ölümüne ağlayan "çağdaş" (!) insanların, hürriyet ve bağımsızlığı için mücadele edip vatanını savunan insanların tepesine acımasızca gökten bomba yağdırmaları çok şaşırtıcı bir çelişki değil midir sahi?.. Köpeğine kendi yatak odasında yer veren çağdaş(!) insanın, sırf derisinin rengi farklı olduğu için kendi hemcinslerinin kamuya ait yerlerde bulunmasına bile izin vermemesi ve köpeği hastalandığında hemen veterinere koşup onun iyileşmesi için telaşla elinden geleni yaparken, milyonlarca çocuğun açlık ve hastalığın pençesinde kıvrınmasına tepki göstermemesi ve milyonlarca insanın açlık ve ilâçsızlıktan can vermesi karşısında kılının dahi kıpırdamaması son derece düşündürücü değil midir?

Amerika'da köpekler için özel mağazalar vardır. Son zamanlarda bu mağazalar tam on çeşit köpek losyonu sürdüler piyasaya! Köpekler için özel diş macunu bile bulunan bu mağazalardan, köpeklere mahsus özel makyaj ve bakım malzemeleri temin edebilirsiniz!

Dünyanın büyük şehirlerinde köpeklerin durumuyla ilgili bir yazı yayınlayan ünlü "Time" dergisinin şu araştırmasına bakınız:

"Büyük şehirlerin çoğu bugün kelimenin tam anlamıyla '**Köpeklerin Şehri**' olarak ün salmış durumdadır. Özellikle Londra, Tokyo ve Mexico City gibi şehirlerde köpek sayısı şehir sakinlerinin huzurunu kaçırarak ve çevre sağlığını tehlikeye düşürecek kadar artmıştır."

"Köpeklerin ısırdığı çocukların sayısında da her gün artış olmaktadır. Havlama, uluma ve boğuşma sesleri zaten fazlasıyla gürültülü olan bu şehirlerde huzuru büsbütün bozacak noktaya gelmiştir. Tokyo'da 280 bin, Los Angeles'ta 300 bin, New York'ta 500 bin, Londra'da 700 bin ve Mexico City'de 1 mil-

yondan fazla köpek var; kısacası köpekler ortalığı karıştırmış bulunuyor."¹

Fransa'da yayınlanan "Animal" dergisi şöyle yazıyor:

"Amerika'da köpek sahiplerinin köpeklerinin süsü ve bakımı için harcadığı meblağ, yılda 300 milyon doları buluyor. New York, San Fransisko, Şikago ve Los Angeles'ta köpeklere ait özel kuaförler, berberler ve güzellik salonları var. Söz konusu şehirlerdeki bu salonların sayısız ve sürekli dolu olduğu biliniyor. Bu salonlarda çalışacak kuaförlerin 6 ilâ 12 ay özel bir kurs alması gerekiyor; bu kursu bitirenlere özel köpek kuaförlüğü diploması veriliyor. Amerika'daki büyük şehirlerin hepsinde en az 2-3 tane özel köpek mezarlığı var. Başlı başına bir sektör hâline gelmiş o-lan bu mezar işlemleri, köpeklerin özel bir şekilde ilâçlanıp tabutlanması ve cenaze merasimi gibi işlemlerden astronomik gelirler elde edilmektedir."

Köpeklerin bakımı için bunca harcamaların yapıldığı Amerika'da beş milyonu aşkın serseri ve işsiz takımı var ki, karınlarını doyuracak para bulmamakta, bir lokma ekmek için her şeyi yapmaktadırlar...

Hayvanları koruma ve onlara eziyet edilmesini önlemenin tamamen insanca bir davranış olduğu şüphe götürmez bir gerçek; ama yoksul ve kimsesiz insanların da hiç olmazsa hayvanlar kadar ilgi görmesi ve çağdaş medenî hemcinslerinin hayvanlara gösterdikleri sevgi ve ilgiyi onlardan esirgememesi gerekmez mi?..

Bunca çelişki karşısında donup kalmamak mümkün müdür sahi? Adına medenî denilen bir dünyada her gün milyonlarca insan açlık ve yoksulluktan can verirken, köpeklerin bakımına yüz milyonlarca dolar harcanmasının insanî bir açıklaması var mıdır?.. Medenî dünya(!)nın bu çelişkileri ve sözde çağdaş insanın, insanlıkla bağdaşmayan bu bencillik

1- İttılaat gaz. Sayı: 13241

ve şaşkınlığı **Dr. Karl** gibi bilim adamlarını galeyana getirmekte ve "İnsanlığın medeniyeti için yeni bir proje hazırlayın. Zira çağdaş medeniyette insanın insanlık onuru tamamen göz ardı edilmiş ve ayaklar altında kalmış durumdadır." dedirtmektedir.¹

1- Yaşama Metodu, s. 10

UKDELER, KOMPLEKSLER VE AŞAĞILIK DUYGULARI

Kadın fizikî ve biyolojik açıdan özel bir bünye ve yaratılışa sahiptir. Yaratılış düzeni ona belli bir amaçla belli yetenekler vermiştir. Kadın, bu doğrultuda etkin olmak ve yaratılış gayesi doğrultusunda adım atmak için vardır. Onun yaratılışında var olan bu fizikî ve biyolojik özelliklerinden biri durumundaki annelik yetenekleri, kadının duygu, sinir ve düşünce sistemine özel nitelikler kazandırmıştır ki, bunun en belirgin tezahürü çocuk bakımı ve çok dakik bir disipliniye sistemiyle çocuğun eğitim ve terbiye edilmesidir. Psikolojik açıdan fevkalâde önem taşıyan bir durumdur bu. Çocuğun bitmek bilmeyen istekleri ve onun latif duygu ve içgüdüleri baştanbaşa şefkat ve sevgi deryası olan annesinin kollarında aradığını bulur ve onun eğitim ve terbiyesiyle doğal şekilde yetişir.

Anne sevgisi ve anne şefkatinin yerini hiçbir şey alamaz; onun boşluğunu hiçbir şey dolduramaz. Ne kadar modern ve sağlık şartlarına elverişli şekilde düzenlense de çocuğun duyguları ve şefkat ihtiyacının ana okulu veya kreşlerde tatmin olabilmesi mümkün değildir. Anne sevgisi ve şefkatiyle büyü-meyen, bu gıdayla doyasıya beslenememiş olan çocuklarda çeşitli kompleks ve psikolojik ukdelerin baş göstermesi kaçınılmazdır. Bugün batı ve onu taklit eden diğer toplumlarda kadın zamanının önemli bir bölümünü evinin dışında ve işyerinde geçirdiği için doğal sınırının dışına adım atmış ve yaratılışında varolan o muazzam duygu ve sevgi deryasını doğal seyrinde kullanmayıp başka mecralara yöneltmiş, yaşam ve yaratılış doğasının en belirgin prensibini çiğnemıştır.

Ne komünizm, ne de ondan bir farkı olmayan maddeci batı medeniyetinin insan doğasını değiştirmeye muktedir olmadığı şüphe götürmez bir gerçektir. Bu iki beşerî sistem, kadını doğal ve birincil konumundan alaşağı etmiş, bu da bir dizi psikolojik, sosyal ve ahlâkî bozulmayı beraberinde getirmiştir. Anne şefkatinden mahrum büyüyen çocuklarda baş gösteren ukde, kompleks ve benzeri psikolojik bozulmaları giderebilmenin mümkün olmadığı bilinmektedir.

Psikoloji uzmanları şöyle diyor:

"Çocuklarla uğraşan bir eğitim ve bakım uzmanının bunu sırf bir geçim mesleği olarak görmesi ve içinden gelen bir ilgi ve coşkuyla bu mesleğe dört elle sarılmaması ve neticede çocuklara bakışı şefkat değil, inat ve asabiyet üzerine kurulu olup kendine güven ve yumuşak huydan mahrum bulunması hâlinde çocukların duygu ve heyecanlarını doğru bir mecraya yönlendirebilmesi mümkün değildir."¹

Ünlü araştırmacı ve bilim adamı Dr. Alexis Carrel Avrupalı ailelerin hatasını şöyle açıklıyor:

"Günümüz toplumunun en büyük hatası, ana okul ve kreşleri, gerçek anne şefkati ve onun sıcak kollarının yerine ikame etmiş olmasıdır. Bu, kadının ihaneti sonucu ortaya çıkan bir vak'adır. Bir işyerinde çalışmak veya eğlence olsun diye kültür ve edebiyatla uğraşmak ya da şu veya bu sanat merkezlerinde vakit geçirebilmek ya da briç,² konken, sinema ve tiyatroya vakit ayırabilmek için çocuğunu kreşlere ve çocuk yuvalarına bırakan anneler, onun en önemli öğrenim ve birikim merkezi olan sıcak aile yuvasından mahrum kalmasına sebep olmakta ve neticede doğru bir şekilde yetişmesini önlemektedirler. Aile yuvasında yetişen çocukların, yatılı okullarda gece gündüz akranlarıyla birlikte olan çocuklardan daha

1- Çocuk Psikolojisi, s. 297

2- Briç, dört kişi arasında oynanan bir kâğıt oyunu -TDK Sözlüğü-

iyi geliştiğı bilinmektedir. Çocuğın fizikî, fikrî ve hissî temelleri, büyüüp yetiştii ortamın şartlarına göre şekillenmekte ve ortama göre biçim ve kalıbına oturmaktadır. Bu nedenledir ki, çocuğın kendi ak-ranından öğreneceğı şeyler azdır, bu durumda okul muhitine adım atıp binlerce öğrenci arasında adı sanı bilinmeyen bir bireye indirgendiğinde yeterince gelişmemektedir. Doğru bir eğitim ve yetiştirme için her çocuğın nisbî bir yalnızlığa ve küçük bir toplum olan ailenin ilgi ve teveccühüne ihtiyacı vardır."¹

Gerçekte vazifeleriyle uğraşacakları yerde vaktini evinin dışında harcayan çağdaş ve medenî kadınların içler acısı durumunu gözler önüne seren şu rapor bir hayli ibret vericidir:

"Amerika'da boşanmak için mahkemelere müracaat eden kadınların %25'i çeşitli psikolojik ve asabî hastalıklara yakalanmış durumdadır. Her yıl 150 bin çocuk, boşanan ailelerin kurbanı olmaktadır.

Bugün Amerikalı kadın yorgun ve bitkin bir şekilde evine dönmektedir. Şehir toplumunda gösterdiği çaba ve çalışmanın ona psikolojik hastalıktan başka bir yarar sağlamayacağını öğrenmiştir artık. Ama Amerikalı kadın evinde de acı çekmektedir şimdi... Milyonlarca ABD'li kadın sakinleştirici haplar kullanmakta, psikologa gitmekte, tedavi görmektedir. Kısacası hasta, yorgun ve bitkindir o. Bitkinliğinin nedeni ise toplum sahnesinde çalışması ve ruhunun hırpalanmasıdır. Makineleşmiş, gürültülü, ucu bucağı olmayan bir toplum... Gençlerin psikologu olan "Dr. George Malley" şöyle diyor:

"Gençlerin problemlerinin çoğu, çocukluk döneminden kaynaklanıyor ve bunun sorumlusu da anneler... Yalan söyleyen, canlılara eziyet etmekten âdeta zevk alan ve toplumda geçerli olan kural ve kaideleri kaale almayan bir çocuk, annesinden ilgi görmemiş, gereğince yetiştirilmemiş demektir.

1- Meçhul Varlık İnsan, s. 260.

"Evet, Amerikalı kadınların birinci ve asıl uğraşı ev kadını ve annelik olmuş şimdi..."¹

Ebeveynle evlât arasındaki kalbî bağlar, sevgi ve yakınlık duygusu zayıflamış durumdadır, gerekli sevgi ve şefkati göremeyen çocuklar anne ve babalarına karşı sorumluluk hissi taşımamaktadırlar. Aynı ailenin fertlerinin yıllarca birbirini görmediği olmuştur. Anne babaların büyük yaşta, özellikle 18 yaşlarından sonraki çocuklarına karşı davranışları çok soğuk ve sert olmaktadır. Kanunî yaş olan 18'ini dolduran çocuklar genellikle evden atılmakta ve tek başlarına yaşayıp geçimlerini sağlamak zorunda kalmaktadırlar. Evde kalmasına izin verilen çocukların çoğunun, evin masraflarına katkıda bulunması ve meselâ bir şeyi kıracak olsa kendi parasıyla onu alıp yerine koyması gerekmektedir. Bu tür pragmatik davranışlar bilhassa genç kızları fazlasıyla incitmekte ve yalnız yaşamının acısını, böylesi şartlarda anne-babasıyla aynı evde yaşamaya tercih etmektedirler. Sonuçta, evden uzak, aileden yoksun ve samimî bir eğiticinin yardımından mahrum kalan bu genç kızlar, diğer gençlerle sıkı ilişkilere girmekte, çeşitli felâketlere maruz kalmaktadırlar.

Toplum fertleri yekdiğerine karşı soğuk, arkadaşlık ilişkiler genellikle sathîdir, köklü ve derin samimiyetlere pek rastlanmaz; insan hayatının en elzem gıdası olan duygusal ilişki ve samimiyet, âdeta teknolojinin çarkları arasında kıyma edilmiştir. Diğerkâmlık, fedakârlık, özveri ve çıkar temeline dayanmayan dostluklar hemen hemen yok gibidir. Bireylerin arkadaş sayısının genellikle bir elin parmaklarını geçmediği bir toplumdur bu...

Medenî dünya, aslında kendi düzenini kurmak ve sosyal disiplini sağlamak için insanlık prensiplerinin âdeta kökünü kurutmuş, bireylerde insaniyet duygularından eser bırakmamıştır. İnsanlık ilişkileri kuru ve ruhsuz klişeler hâline getirilmiştir. Bireyler arasında kalbî yakınlık yoktur, duygu

1- Haftalık İttılaat Dergisi, Sayı: 1206, yabancı kaynaklardan iktibas.

olarak yekdiğerine uzak ve soğuk duran toplum gençlerinin birbirleriyle olan ilişkileri hep kanunî çerçevede cereyan etmektedir. Birinin başı sıkışacak olsa, diğeri onun yardımına koşmamakta, kimse diğeri için kendisini zerrece zahmete sokmamakta, başkası için zerrece maddî kayba uğramayı göze almamaktadır. Böyle bir durum, ancak kanunun emrettiği ve bir polis gibi yaptırımını dayattığı durumlarda görülebilmekte ve hiçbir vicdanî eğilim veya insanî yardım niyeti taşımamaktadır.

Bir defasında Almanya'da hastanede yatmak zorunda kaldım. Gurbette bulunduğum ve hâliyle, ziyaretçilerim pek fazla olmadığı hâlde, yine de Alman hastalardan çok daha fazla ziyaretçimin olması hastane çalışanlarını epey şaşırtmıştı. Alman hastaların en yakın akrabaları bile çok nadir uğru-yordu onlara...

Bizlere medenî ülkeler olarak lanse edilen bu beldelelerde duygu ve insanî hissiyatın ne hâlde olduğunu göstermesi açısından canlı bir örnek aktarmanın faydalı olacağını sanıyorum. Birkaç yıl önce Almanya'da bir öğretim görevlisi, Hamburg İslâm Cemiyeti sorumlusunun huzurunda Müslüman oldu. Adamcağız bir süre sonra bir rahatsızlığı sebebiyle hastaneye yatırıldı. İslâm Cemiyeti Sorumlusu ziyaretine gittiğinde, Müslüman Alman profesörün çok üzgün olduğunu gördü. Nedenini sorduğunda gözleri dolan yaşlı profesör şöyle anlattı:

"Bugün eşimle çocuğum beni görmeye gelmişti. Doktorlar, kanser olduğumu söylemişler, giderken eşim benimle vedalaşıp: 'Kanser olduğunu ve birkaç gün sonra öleceğini söylediler, şimdiden vedalaşalım, artık görüşemeyeceğiz.' dedi... Beni üzen ve ruhumu alt üst eden şey kanser olmam ve hayattan ümidi kesmem değil asla; eşimle çocuğumun duygu ve insanî hasletten tamamen uzak olan bu davranışı kahrediyor beni..."

Onun perişan hâlini gören cemiyet sorumlusu, İslâm dininde bütün inananların kardeş olduğunu ve hasta ziyareti-

nin de pek tavsiye edildiğini, bu nedenle de fırsat buldukça sık sık kendisini ziyarete geleceğini söylediğinde yaşlı adamın gözlerinin içinin güldüğünü görür.

Yaşlı profesör, çok geçmeden kansere yenik düşerek, Hakk'ın rahmetine kavuşur. Müslümanlar, bu yeni din kardeşlerinin cenazesini alıp toprağa vermek üzere mezarlığa götürürler; fakat bu sırada bir genç çıkagelir ve asabi bir şekilde profesörün cenazesini ister. Onun oğlu olduğunu söyleyen bu genç, babasının vefatından birkaç gün önce hastane yetkilileriyle görüşmüş ve babasının naaşını otuz mark karşılığında kadavraya satmıştır! Müslümanlar cenazeyi ona vermez ve saygıyla gömerler. Bu arada sohbet sırasında profesörün oğlunun sabahları bir fabrikada, akşam üzeri de bir köpek ku-aföründe çalıştığı öğrenilir!

Onca ilerlemiş medenî toplumlarda insanî duygu ve ilişkilerin acı hâlini gösteren gerçek bir örnektir bu...

Bugün insanlığın korkunç bir ahlâkî çöküş yaşadığı ve sosyal bozulma ve ahlâksızlığın hızla topluma yayıldığı inkâr edilemez bir gerçektir. Büyük düşünürler bu acı gerçeği itiraf etmekte ve bu dayanılmaz koflaşmaya bir çözüm yolu aramaktadırlar bugün... Çağdaş medeniyetin getirdiği bu manevî hastalığa doğru teşhis koyan akıl ve vicdan sahibi mütefekkirler bu sorumsuzluk, lakaytlık ve şehvetperestlik furiasıyla amansız bir mücadeleye girişilmesi, insanlık, iman ve erdem esaslarına dayalı yeni bir dünyanın kurulması için bir an önce kolların sıvanması gerektiği gerçeğini fark etmişlerdir artık.

Bu tür bir yaşama saplanmış olanlar, yaşamlarının kof ve boş olduğunun giderek farkına varmakta, bu yaşam tarzının insanlığa saadet ve mutluluk getiremeyeceğini itiraf etmektedirler. Amerika devlet başkanının başkanlık yemini sırasında itiraf ettiği bir gerçektir bu:

"İstedığımız refah gereçlerine sahibiz bugün; ama moral çöküntüsü içindeyiz... Fevkalâde titiz bir çalışmayla parlak bir başarı kazandık ve aya ayak bas-

tık; ama burada, yeryüzünde tam bir çaresizlik ve kargaşanın içindeyiz."

"Savaşla boğuşurken barış istemedeyiz; nifak bizi parçalayıp birbirimizden ayırmışken birlik ve beraberlik aramadayız..."

"Dört bir yanımız ruhsuz ve amaçsız yaşamlarla çevrili, bütün amacımız tatmin olmaktan ibaret..."

"Yakalandığımız şu maneviyatsızlık krizinden kurtulabilmenin tek yolu manevî bir cevap aramaktır, bu cevabı bulabilmenin tek yolu da kendimize bakmak... İşte bunu yapıp vicdanımızın sesine kulak verdiğimizde iyilik, güzellik, iffet, aşk ve sevgi gibi sade ama çok değerli şeylerin farkına varabiliriz"

Ünlü Fransız fizik profesörü ve düşünür **Alexis Carrel** şöyle diyor:

"Herkesin, kendi yer ve konumuna kavuştuğu bir dünyaya ihtiyacımız var bugün. Madde ve maneviyanın birbirinden ayrılmadığı bir dünya olmalıdır bu. Nasıl yaşamamız gerektiğini bileceğimiz bir dünya... Çünkü hayat denilen yolu pusulasız ve rehbersiz olarak katetmeye kalkışmanın çok tehlikeli olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlamış bulunuyoruz... Şaşırtıcı olanı, bu tehlikenin farkına vardığımız hâlde hâlâ akıl ve mantığa uygun bir yaşam tarzı için işe koyulmamış olmamızdır. Bu tehlikenin büyüklüğünün farkında olanlar ise çok az..."

"Günümüzde insanların çoğu keyfine göre yaşıyor, teknolojinin getirdiği kolaylıklarla adamakıllı sar-hoş... Çağdaş medeniyetin imkânlarından vazgeçmeye hiç mi hiç niyeti yok... Günlük yaşamımız tıpkı çöllere veya bataklıklara akan bir nehir gibi akıp gitmekte arzu ve heveslerimizin akıntısında... Akla gelebilecek her türlü pislik ve ahlâksızlığa kayıp gitmedeyiz yokuş aşağı... Çıkar, eğlence ve tatmin batağına doğru..."

"Kurduğumuz düzeni bilimsel şekilde, yani hakikatin gerçeklerine göre kuracağımız yerde belli ide-

olojik kalıplara göre kurduk, bu nedenle de gerçek ihtiyaçlarımıza karşılık veremeyen bir dünya oluşturmuş olduk; bu dünyada hep bir yabancı olarak kalacağız. **Çağdaş yenilikçi insan maddeye öncelik verdi ve manevî olan şeyi, ekonomik olan şeye kurban etti, eğlence ve iktidarı huzura tercih etme hatasına düştü."**

"Bugün zaman tüneline fizikî ve ruhî ihtiyaçlarımızı zerrece önemsemeden teknolojik gelişmelerin tesadüfî sürecinde ilerlemekteyiz, bütün varlığımızla maddî bir dünyanın içine gömülüp tamamen maddenin esiri olduğumuz hâlde kendimizi madde-den bağımsız zannetmekteyiz... Hayatın devamı için zevk ve heveslerimize göre değil, kendi varlığımız ve eşyanın tabiatına uygun bir yaşam tarzımızın olması gerektiğini bir türlü anlamak istemiyoruz. Medeniyetle tanışan insanlık, asırlardır bu bataklığa saplanıp kalmış durumda ve günbegün dibe vurmaktadır."

"Makineleşmiş insan, doğanın değil Marksizm ve Liberalizm'in ürünüdür. İnsan denilen varlık sırf üretmek ve tüketmek için yaratılmamıştır. Bilâkis, tekâmülünün başlangıcından beri iyilik ve güzelliğe, maneviyat ve dinî duyguya, öğrenme ve düşünme merakına, yaratıcılık duygusuna, fedakârlık hissi ve kahramanca yaşamaya tutkun olmuştur. İnsanın salt ekonomik faaliyetle sınırlı tutulması, onun varlığının büyük bir parçasının kesilip atılması demektir. Bu nedenledir ki, ister Marksizm, ister Liberalizm olsun; her ikisi de insanın temel doğal eğilimlerini kısırlaştırmakta, onun insanî değerlerini çiğnemektedir."¹

Çağdaş dünya, bunca bozulma ve koflaşmanın kökünü gerçekten kurutmak istiyorsa, Allah'ın peygamberlerinin öğrettiği yolu yordamı izlemelidir, bundan başka yolu yoktur bunun. Evet, insanoğlunun akıl semasını şehvet ve heves fir-

1- Yaşama Metodu, s. 15 ve 34

tınası kararttığı ve iğrenç temayüllerin eline ayağına bir zincir gibi dolanıp onun insanî tekâmül ve saadete doğru yükselmesine mâni olduğu sürece insanlığın kurtuluşundan söz etmenin hiçbir anlamı yoktur. Bu bataktan kurtulmanın, bu bozulma ve koflaşmanın kökünü kurutmanın tek yolu, yolunu yitiren insanlığın düşünce ve fikir dünyasında bir inkılâp yaratmak ve uyuyanların uyanmasını sağlamaktır.

Kısacası, insanlık ve maneviyata gereken değer verilmediği sürece insanoğlunun yaşam ufkunda mutluluk ve huzur görülemeyecektir.

2. Bölüm

Çağdaş Dünyanın Sorunları ve İslâm'ın Getirdiği Çözümler

İSLÂM NE DİYOR?

Bahsimizin buraya kadarki bölümünde batı medeniyetini çok sade ve yalın bir dille incelemeye çalıştık. Şimdi bir de İslâm'ın medeniyet anlayışına göz atmakta fayda var. Bu iki tahlil ve inceleme yan yana getirilip de karşılaştırıldığında, İslâm'ın, hayatın bütün boyutlarında insanlığa ne kadar makul, doğal, tutarlı ve sağlam çözümler önerdiği kolayca anlaşılabacaktır.

Samimî ve ihlâslı bir yönelişle hakikati arayan ve İslâm'ın gösterdiği hakikat ve sunduğu görüşlerini öğrenmek isteyenler için bu bahsin faydalı ve hayırlı olması en büyük arzumuzdur ve bu yolda Yüce Rabbimizden tevfik dilemekteyiz.

Ele aldığımız başlıklar her ne kadar çok daha geniş bahis ve incelemelere müsaitse de, okuyucuyu yorup sıkmamak için çok özet ve yalın bir dil kullanmayı tercih ettik. Bütün temennimiz, okuyucunun hakikate birkaç adım daha yaklaşmasını ve gerçeğe daha yakından tanışmasını sağlamaktır.

~*~

Hayatın bütün boyutlarını kapsayan ve hem maddî, hem manevî bütün alanlarda uyumlu bir harmoni sağlayan İslâmî dünya görüşü; tutarlılık, olgunluk, kemal ve derinlik açısından insanoğluna sunulan en mükemmel düzen ve emsalsiz bir nizamdır. Çünkü insanoğlu için gerekli olan bütün saadet, hayır ve iyilik yollarını içeren bir sistemdir bu; şefkatli bir tabib gibi insanoğlunun bütün dertlerine derman olan, onun bütün acılarını dindirebilen bir yapısı vardır İslâm'ın... Akıl

ve düşüncenin ulaşabildiği bütün boyut ve alanlarda bu yüce ve eşsiz dinin hüküm ve prensiplerinin sağlam, tutarlı ve güvenilir çehresi olanca parlaklığıyla kendisini göstermektedir.

İslâm hükümlerinin en asil gayesi insanoğlunu bütün boyutlarda yetiştirip eğitmek ve onu tekâmüle ulaştırmaktır. Eğitim sahasında hiçbir gerçek görmezden gelinemeyeceği için, İslâm dini insanoğluyla uzaktan yakından ilgisi olan bütün gerçeklere önem verir.

İnsanoğlunun nitelik ve mahiyetini tasavvur konusunda İslâm dini günümüz insanı ve çağdaş bozuk düzenlerin düşmüş olduğu hataya düşmemektedir asla... Günümüzün kof ideoloji ve sistemleri insanı tanımlayıp konumunu belirlerken, onu bazen ilâhlık derecesine varacak kadar yüceltmekte ve insanı salt yersiz kibir ve çirkin bencilliklerine yaslanarak ayakta durabilen bir mahluka dönüştürme hatasına düşmektedir. Kimi zaman da onu kölelik ve süfiliğin en aşağı mertebesine itmekte, bütün irade ve gücünden soyutlamakta, tabîî ve maddî zorunluluklar karşısında tamamen âciz ve güçsüz bir zavallı telakki etmektedir onu...

İslâm dini ise, insana gerçek konumunu tanıır, ona hak ettiği yeri verir ve onu lâyük olduğu en güzel hâliyle tanıtır, diğer varlıklar karşısında sahip olduğu mümtaz ve üstün kimliğini vurgular onun. İslâm dininde insanoğlu fevkalâde yüksek konuma sahip bir varlık olup, diğer yaratılmışların tamamından üstün ve eşsizdir.

İslâm dini, insan hayatının ölümle sona ermediğini, insanın sonsuz ve ölümsüz bir hayatı olduğunu söyler. İslâmî dünya görüşünde dünyayla ahiret yekdiğerinden ayrı şeyler değildir. Ruhla vücut arasındaki birlik ve iç içelik, bu ikisinin ayrılmasının mümkün olmadığını gösterir. Bu nedenledir ki, İslâm her iki dünya için de yaşam programını belirlemiş ve amacının "ebedî insan" yetiştirmek olduğunu vurgulamıştır. Bu, doğrudan doğruya uçsuz bucaksız yaradılış düzenindeki güç ve disiplinden alınan bir ilhamdır.

İslâm dininin ahkâm, fıkıh, akait, ahlâk vb. bütün boyutlarına yaradılış nizamının değişmez prensibi olan ebedîyet

nuru vurduğu ve her şeyin kural ve prensibi net olarak belirlenmiş olduğu hâlde, insanoğlunun kendi gayretiyle tekâmüle erip ilerleyebilmesi için düşünce hürriyeti ve içtihat kapısı açık bırakılmış, birey ve toplumun günlük yaşamında ihtiyaç duyduğu ve duyabileceği her şey için, bu insanî tefekkür ve içtihat ışığında en mükemmel çözüm yollarına ulaşması mümkün kılınmış, böylece günlük yaşamın sürekli değişen şartlarını, yüce İslâm'ın şeriatına uyumlu hâlde getirmesi sağlanmıştır.

İslâm nazarında insanoğlunun maddeyle ilgili temayül ve güdüleridir; aynı şekilde o, bu maddiyattan kopma ve ulvileşmeyi gaye edinen güdü ve emellerle de donatılmış durumdadır. İnsanın vücut, ruh ve aklının kendilerine has ihtiyaçları vardır; birinin maslahatını diğerine tercih etmeksizin bu ihtiyaçların tamamının tam bir gerçekçilikle dikkate alınması gerekir.

İslâm, doğal dengenin bozulmasına karşıdır. İnsanın sadetini onun maddî ve manevî eğilimlerini dikkate alıp meseleyi bütün boyutlarıyla değerlendirerek mütalâa eder. Bunu yaparken insanın fikrî eğilimlerine zerrece zarar vermesini bilir, onu manevî boyutunda yüceltirken, yaşamının bir diğer gerçeği olan maddî boyutundan büsbütün koparmaz. İslâm, insanın doğasının tertemiz olmasına fevkalâde önem verir. Kısacası İslâm; insanın bütün doğal eğilimlerini törpüleyip onun varlığını iğdiş eden sistemle, bunun tam karşısında yer alan ve Freud gibi sapık psikologların önerdiği şekliyle hayvanî eğilimlerde sınırsız ve mutlak bir serbestiyi öngören iki aşırı ucun orta yerinde duran bir "denge sistemi"dir.

İslâm, hayal dünyalarının ürünü olan bir teori ve nazariye değildir ve yaşama yöntemlerini reforme etmek için gelmemiştir. Bilâkis, İslâm bizzat baştanbaşa anlamlı ve amaçlı bir hayatın mucididir, hareketli ve yapıcı bir kültürü vardır, etraflı ve her şeyiyle tutarlı bir kültürdür bu. Yaşam hakkında tutarlı ve kapsamlı bir düşünce ve bakış tarzı olan yegâne canlı düzendir; maddeci eksene dayalı doğu ve batı bloğuna

egemen olan düşünce tarzından çok daha ileri ve üstün bir düşünce şekli ve bakış açısı vardır. Bütün beşerî sistem ve beşerî ideolojilerden daha güçlü, daha mükemmel ve daha tutarlı bir ideoloji üretip tamamının yerine ikame edecek ve onların tamamından çok daha geniş ve parlak bir ufku insanlığın semasına açabilecek güce ve potansiyele sahip bir okuldur İslâm.

Yüce İslâm dini salt maddeci düşünceyi reddeder; madde, ekonomik zevk ve hazzı, mutluluğun ölçüleri olarak görmez. İslâmî düşünce sistemi, hiçbir ulvî gaye tanımayan ve maddî olmayan hiçbir sonucu kabul etmeyen günümüz beşerî sistemlerinden tamamen farklı ve apayrı bir sistemdir.

İslâm insanı maddiyat ve ekonomik çerçevenin sınırlarına hapsedmez; zira İslâm'ın çağrısı ekonomik ıslâhatla sınırlandırılmayacak kadar kapsamlı, geniş ve tutarlıdır. İslâm, insanoğlunun yaşamının diğer yüce ve ulvî boyutlarına da önem verir. İslâm, kendi yaşam düzeni ve hayat biçimini insanoğlunun genel ve özel yaradılış sistemine uygulatabilir olan manevî, ruhî ve ahlâkî prensipler üzerine kurmuş ve sosyal işbirliği ve koordineyi sağlayarak yaşamın değerini, şimdiki maddî ufukların gösterdiği yakın mesafeden çok daha önde ve yükseklerdeki ufuklara götürmektedir. Bireyi ve toplumu küçük ve değersiz gaye ve emellerin dar kâlıplarından kurtararak yüce ve ulvî hedeflere ulaşma yolunda çaba ve gayret göstermeye yöneltir, insanoğlunun güç ve yeteneklerini, yaradılış gayesinin öngördüğü tekâmül, ilerleme ve tahavvüllere doğru yönlendirir.

İslâmî eğitim ve terbiye metodu; insanî duyguları arıtıp temizleme ve onu makul ve doğru bir mecraya doğru yönlendirme esasına dayalıdır, bu doğrultuda gayesine ulaşma yolunda tam bir basiretle ileri doğru adım atar.

İnsanın yaradılış ve mizacında var olan harekete geçirici unsurları onun fitrî ve ulvî eğilim ve ihtiyaçlarıyla özel bir uyum ve koordine içine sokarak bu unsurların her birine özel bir ihtimam gösterir, aşırı eğilimleri çeşitli vesile ve yöntemlerle dizginleyip kontrol altına alır, böylece bu içgü-

dü ve eğilimlerin akli mağlup edip insanın kaderini ele geçirmesine ve insanî değer ve erdemlerin, aşırılık ve ifrat uçurumuna yuvarlanmasına engel olur, bunu yaparken de her birey için belli ölçülerde haz ve tat almayı makul karşılayıp caiz görür.

Binaenaleyh insanoğlu yaşam ve terakki sürecinde güç ve yeteneklerinin bir kısmını günlük geçimini temin etme, bir kısmını da manevî eğilim ve ruhî isteklerini karşılayabilme yolunda kullanacaktır.

Bireyler böyle bir koordine ve uyumu sağlayabildiklerinde, hem birey, hem toplum belli bir düzene girecek; düşünce, davranış ve gidişatlar dengeli olacak ve insanoğlunun hayatı baştanbaşa dürüstlük ve doğruluk olacaktır.

Bu eğitimin temeli akıl ve mantık esasına dayalı olduğundan dinî çağrı bir dizi katıksız ve tertemiz inanca, vehme bulaşmamış imana, ilmî kural ve ahlâkî erdemlere yöneliktir; insan, yaradılışında varolan akıl ve mantık gücü sayesinde bunların gerçeklik ve doğruluğunu kolayca idrak eder.

İslâm, bireylerin güç ve yeteneğine göre onlara sorumluluk verir, bireyi yükümlü kılarken insan doğasının bütün şartlarını dikkate alır, kimseye yapabileceğinden fazla sorumluluk yüklemeyi. Herkes tekâmül veya alçalma yolunda göstereceği irade ve azim çerçevesinde sorumlu tutulmakta ve hesap günü geldiğinde yine bu çerçevede, yaptıklarının karşılığını gör-mektedir.

Bugün hukukun dayandığı en esaslı kaynak toplumun iradesi, yani kamuoyudur. Günümüz dünyasındaki demokraside kanunun dayanağı, çoğunluğun (daha yalın bir deyişle %51'in) isteğidir. Binaenaleyh demokratik sistemde toplumun kaderini tayin konusunda "çoğunluğun isteği"nden başka faktör meşru tanınmaz. Bu tür rejimlerde azınlığın (%49' un) istek ve görüşüne zerrece değer verilmez ve haklı da olsa, azınlıkta kalan gruba davranış ve eylem serbestisi tanınmaz. Kısacası medenî dünya "insan iradesinin egemenliği"ni en kutsal ve en meşru sosyal asıl olarak tanır, bu kutsallık ve meşruiyet çoğunluğun iradesinden ayrılmaz asla.

Başka bir deyişle maddî ve manevî değerlerin değişim veya tespiti millî iradeye bağlı olmaktadır.

İslâm'da ise yegâne yaptırım gücü ve yegâne meşru dayanak, yüce yaratıcının iradesidir; toplumun çoğunluğunu teşkil eden bireylerin sorumsuz ve lâubali eğilim ve duyguları değil. İslâm'da kanun koyucu merci, uluhiyet ve yaratıcılık makamından ayrı mütalâa edilemez. İslâm'ın uluhiyet ve egemenlik anlayışının sınırları varlık âleminin tamamıdır; bu nedenle de bütün varlık âlemiyle birlikte insan hayatının da bütün boyutlarını kapsamına alır. O'ndan başka yaratıcı ve O'n-dan başka ilâh olmadığına göre, yegâne emir ve yaptırım makamı da ancak O'dur. Binaenaleyh, yüce Allah'tan başka kimsenin varlıklar ve bu cümleden olmak üzere insan için kanun koyma ve hükmetme hakkı ve yetkisi yoktur.

Yaşam prensiplerini başka bir merci veya makamın direktiflerine göre tanzim edip, başkasından gelen emirlere göre yaşamını sürdüren birinin, Yüce Allah'ı mutlak ilâh ve yegâne güç olarak tanımış olması mümkün müdür?

Hiç kimse ve hiçbir güç, hâkimiyet ve egemenlik konusunda kendisini Allah'a ortak koşamaz ve O'nun kanun ve hükümlerine rağmen, kendiliğinden kanun koyuculuğa girişemez.

İslâm'ın gayesi, birey ve topluma hayatının bütün boyutlarında "hak" ölçütünü uygulamak ve hakkı hâkim kılmaktır. Zira hak, salt sosyal, siyasî veya ekonomik alanlara mahsus bir kavram değildir; bu mükemmel ve değerli kaftan, bizzat insanoğlu için biçilmiştir.

-*-

İnsanoğlunun yaşamı için belirlenmiş olan kural ve prensipler de, tıpkı onun yaradılış sistemi gibi karmaşık ve esrarenğizdir. Hiç kimse, insanoğlunun varlığının bütün sırlarını bildiğini ve bireylerin farklı fizikî ve ruhî özellikleriyle, yekdiğeri arasındaki irtibat ve ilişkilerden müteşekkil sosyal yapılanmaların özellik ve niteliklerine en ince ayrıntılarına kadar vakıf olduğunu iddia edemez; keza hiç kimse kendisinin her nevi hata, günah ve sapmadan tamamen beri oldu-

ğunu ve insanoğlunu gerçek saadete ulaştırabilecek her şeyi eksiksiz-noksansız bildiğini söyleyemez.

İnsanoğlunun öğrenme kapasitesi ve bilgisinin sınırlı olması nedeniyle, onun yaradılış sırlarının keşfi yolunda bilim adamlarının gösterdiği bütün çaba ve çalışmalara rağmen insanın yaradılış özellikleri ilk günkü esrarengizliğini hâlâ korumaktadır.

Ünlü bilim adamı Dr. Alexis Carrel, çağdaş bilimlerden aldığı ilhamla şöyle diyor:

"İnsanoğlu kendisini tanıyabilmek için çok yoğun bir çaba gösterdi; bu yolda bilim adamları, felsefeciler, büyük düşünürler ve hatta şairlerin yardımıyla epey şeyler öğrendiyse de bütün öğrendiklerinin, aslında insanın iç dünyasının sadece çok küçük bir bölümü olduğunu fark etmiş bulunuyor şimdi... Biz, insanı tepeden tırnağa tanıyabilmiş değiliz henüz... Biz, ancak elimizdeki imkân ve gereçlerin elverdiği ölçüde belirleyebildiğimiz özelliklerinin toplamı olarak tanımadayız insanı... İnsan varlığının her kesiti, bilinmeyen nice hakikatlerle örülüdür aslında."

"İtiraf edelim ki, çok bilgisiz ve cahil durumdayız; bütün hayatını insan üzerinde araştırma ve incelemelere adanmış bilim adamlarının cevabını bulamadığı sayısız sorular var hâlâ... Bunun nedeni, iç dünyamızda henüz varlığını bile keşfedemediğimiz sınırsız sayıda hakikatlerin varlığıdır."

"Bilim adamlarının insanı tanıma konusunda bugüne kadar katedebilmeyi başardıkları yolun çok az olduğunu itiraf etmek zorundayız, bu konuda yolun başındayız hâlâ..."¹

İnsanoğlunun bütün sırlarına vakıf olamadığı kendisi için, her konuda yeterli olabilecek kanun ve kurallar koyabilmesi, işte bu nedenle imkânsızdır. Bu nedendir ki, insanoğlunun bütün ihtiyaçlarına en sağlıklı karşılığı verebile-

1- Meçhul Varlık İnsan, Dr. A. Carrel

cek, onun yığınlarca sorununa en adilane çözümleri getirecek kuralları kendisinin koyabilmesi mümkün değildir. Bunun en bariz delili günbegün artarak ortaya çıkan sorunlar ve çıkmazlar karşısında bilim adamları ve hukukçuların çaresiz kalması ve kendi koydukları kural ve çıkardıkları kanunları sürekli değiştirip yenilemesidir.

Dahası, beşerî kanunları düzenleyip tasvip eden insanlar da nihayet nefsanî istekler, şahsî eğilimler, bencillik, çıkarıcılık, makam sevgisi, özel düşünce tarzı ve olaylara bakış açısı gibi yaşadığı ortamın şartlarından kaynaklanan daha birçok unsur ve faktörden pekâlâ etkilenebilen varlıklardır. Bu nedenle bir kanunu vazederken ister istemez kendi şahsî görüş ve kapasitelerine göre davranmakta ve bilerek veya bilme-yerek kendi düşünce, eğilim ve bakış açılarına uygun kanunlar çıkarmaktadırlar aslında.

Montesquieu şöyle yazıyor.

"Bir kanunu çıkarırken belli bir görüş ve belli bir bakış açısına sahip olmayan hiçbir kanun koyucu yoktur. Çünkü her insanın kendisine göre bir duygu ve düşünce yapısı vardır ve kanun koyarken de doğal olarak bu düşünce ve duygularının doğrultusunda hareket edecektir. Aristo, kanun koyarken bazen Eflatun'a karşı beslediği kıskançlık ve haset duygularını tatmin yoluna gitmiş ve kimi zaman da İskender'e olan sevgisini göstermek istemiştir. Eflatun, Atinalıların zulüm ve zorbalıklarından gına gelmişti. Onun düzenlediği kanunlarda bu nefreti kolayca görmekteyiz..."

"Yani, kanun koyucuların şahsî duygu ve inançları, onların çıkardığı kanunları etkilemekte, hatta bazen tamamen kanun koyucunun duygu ve düşüncelerinin ürünü olmaktadır."¹

Bugünün dünyasında da hürriyet, eşitlik ve halkın iradesi gibi sloganlar içi boş laflardan başka bir şey değildir as-

1- Kanunların Ruhu, s. 593

linda; bu kuru laflarla gerçekler ört-bas edilememektedir artık. Kanun çıkarırken halkın iradesinden bahsetmek, çağdaş politikacıların basit oyunları ve günlük siyasetin bir parçasıdır aslında... Kanunları belirleyen şey halkın iradesi değil, yönetim iplerini ellerinde tutanların iradesidir kısacası...

İngiliz yazar "Hanry Ford", demokrasinin beşiği olarak ün salan ülkesinin durumunu anlatırken şöyle diyor:

"İngiltere'de vuku bulan 1926 genel grevi hâlâ hafızalardadır. İngiliz hükümeti grevi bastırabilmek için bütün kuvvetlerini kullandı ve sermaye sahiplerinin hazırlatmış olduğu kanun gereğince, greve katılanları vatana ihanetle suçladı, polis ve askerî birlikler tanklar ve zırhlılarla göstericilere saldırdı. Grev en kanlı yöntemlerle bastırılırken medyada hükümetin işçilerden yana olduğu yalanı propaganda ediliyordu. Aynı günlerde, hükümet işçi sendikalarını mal varlıklarına el koymak ve sendika liderlerini tutuklamakla tehdit etti."

Doğu bloğunda da durum bundan pek farklı değildi. Sovyetler Komünist Parti Merkez Komitesi'nin 22. Kongresi'nde konuşan Kuruşçef proletarya diktatörlüğü düzeninin gerçek yüzünü ortaya koyuyor ve şöyle diyordu:

"Bireyin ilâhlaştırıldığı yakın geçmişte devlet ve komünist parti yöneticileri arasında ve ekonomik sahalarda çok ciddi bozulma ve koflaşmalar oldu. O dönemin yetkilileri hakkı- hukuku hiçe sayan emirler veriyorlardı, korku ve tehdit ortamı oluşturmuşlardı, insanlar geleceklerinden tedirgindi. Bu şartlar yağcı, yalâka, hokkabaz ve gerçekleri saptıran tiplerin yönetimde yer edinmesine yaradı..."

Doğu ve Batı'da egemen olan sistemlerin gerçek yüzü budur işte; ama dış görünüşte halkın egemenliğinden, parlamenter hukuk sisteminden, millî komiteler ve halkın istekleri gibi cıfcaflı parlak laflarla oluşturulan bir maskeyle korunmaktadır günümüzdeki rejimler.

İster kapitalizm, ister komünizm olsun, bu koflaşmış sistemlerin kanunları beşerî olduğu ve ilâhî hükümlere göre tanzim edilmediği için şu veya bu şekilde güç ve iktidar sahiplerinin eğilim ve çıkarları doğrultusunda şekillenmektedir.

Jan Jack Rousseou şöyle der:

"En mükemmel kanunu çıkarabilmek için mükemmel akla sahip bir bilge lâzım aslında; insanoğlundaki bütün şehvetleri bilen, ama bunları bizzat hissetmeyen; tabiatla alâkası olmayan ama tabiatı çok iyi tanıyan, mutluluğu bize bağlı olmayan, ama bizim mutluluğumuza yardımcı olan bir deha."¹

Bu şartlara en mükemmel hâliyle sahip olan yegâne varlık, insanın ve tabiatın her şeyine tamamen vakıf olan bütün sırlara agâh olan yüce yaratıcıdır; insanlara muhtaç değildir, toplumun şöyle veya böyle olmasında O'nun hiçbir çıkarı yoktur, her şeyden ve herkesten münezzehtir. O hâlde toplum ve birey için en mükemmel ve en sağlıklı kanunları koyabilecek kimse, doğrudan doğruya Allah-u Tealâ'ya bağlı olan ve O'ndan direktif alan, O'nun vahyinden beslenen ve O'nun sınırsız güç ve ilmine dayanan kimse olmalıdır.

-*-

İlâhî kanunlarla beşerî kanunlar arasındaki en temel fark, beşerî kanunların temelini sosyal düzen olması ve toplumun düzen ve intizamını sağlamaktan başka bir gaye gütmemesi ve insanın çeşitli hâlleri, düşünce tarzları, psikolojik yapısı ve kısacası bireyin, toplumla ilgili olmayan özellikleriyle ilgilenmemesi ve onlara karışmamasıdır. Dışa vurmadıkça ve sosyal düzeni bozmadıkça, nice insanların iç dünyasında varolan kötülük, iğrençlik ve sapıklıklarla uğraşmaz, bir bireyin ruhu ve düşüncesi tepeden tırnağa olumsuzluk ve kirli emellerle dolup taşsa da, beşerî kanunlar açısından, eyleme dönüşmediği sürece karışılmaz ona. Evet, bugün batı dünyasına hükmeden kanun ve hukuk anlayışı

1- Sosyal sözleşme, s. 336

insanların sadece fiil ve eylemlerini muhatap alır, onların kalbinin temiz, niyetlerinin olumlu olup olmadığına bakmaz. Oysa İslâm'ın hayata bakış açısı çok geniş ve çok derindir; İslâm prensipleri bireyin ve toplumun tekâmülü eksen alınarak tanzim edilmiştir.

İslâm dini, toplumun düzen ve disiplinini sağlamakla kal-maz, aynı zamanda bireyin de tekâmülüne önem verir ve onun hayatının bütün boyutlarını en sağlıklı şekilde düzenlemeyi amaçlar; bireyin manevî şahsiyetine fevkalâde önem verir, onun kemale ermesini en önemli gaye olarak tanımlar.

İslâm, toplumun muntazam ve düzenli olmasını sağlar. İslâm'ın gagesi insana temiz ahlâk, doğru amel ve olgun bir ruh kazandırmaktır. Bu nedenle de İslâm'ın her konuda kural ve programı vardır. İslâm, hayatın bütün boyutlarına hâkimdir, hiçbir konuya kayıtsız kalmaz, savsaklamaz.

Varlık âleminde büyük-küçük bütün öğeler arasında nasıl muazzam bir uyum ve ahenk varsa, tabiata egemen olan bu muhteşem uyumu insanın maddî ve manevî yaşamında da gerçekleştirmeyi, bireyle toplum arasında da aynı kordineyi sağlamayı ve fikrî gelişmelerde de doğru ve sağlıklı bir düzen ve disiplin oluşturmayı hedefler İslâm... Böylece insanın, yaradılış nizamıyla uyumlu olan bu prensip ve kurallara ters düşmemesini, tutarlı ve tabiatla çelişmeyen bir hayat sürdürmesini ister. Zira aksi takdirde hayatın bütün boyutlarında düzensizlik baş gösterecek ve taşlar hiçbir zaman yerine oturmayacağından insan ve toplum huzursuz ve perişan olacaktır.

Beşerî sistemlerin kanunlarında kolluk ve güvenlik teşkilatları kanunun uygulanmasını sağlamakla mükelleftirler; oysa İslâm'da kanunun uygulanma garantisi insanların köklü inancı ve derin imanıdır. Müslüman bir insan, sırf inanç ve maneviyatından aldığı azim ve güçle, icabında kendisini Allah'tan başka hiç kimsenin görmediği zaman ve mekânlarda bile kanunî, yani şer'î ve dinî vazifesini en mükemmel şekliyle yerine getirir ve sadece inancı gevşek ve münafık olanlar için güvenlik ve kolluk güçlerini harekete geçirir... Kısacası

İslâm hem kalbin temiz olmasına, hem amel ve fiilin salih olmasına önem verir; bu nedenledir ki ancak ihlâsla işlenen amel ve imandan kaynaklanan fiil ve davranışları dürüstlük olarak tanımlayıp ödüle lâyık görür.

ABD Yüksek Yargıtay yargıcı "İslâm'da Hukuk" adlı kitabının önsözünde şöyle diyor:

"Amerika'da kanunla; ahlâkî sorumlulukların yerine getirilmesi arasında sadece çok kısıtlı bir temas vardır. Daha sarîh bir deyişle gerçekte bir Amerikan vatandaşı kanuna tamamen saygılı ve bütün davranışları kanunî olduğu hâlde çok ahlâksız ve tehlikeli biri olabilir. Oysa İslâm kanunlarında durum bunun tam tersidir. İslâm hüküm ve kanunlarının kaynağı Allah'ın elçisi olan Muhammed'e (s.a.a) aşikâr olmuş ve ona inmiştir. Bu kanun, bu hüküm ve bu ilâhî irade, birbirinden farklı olsa da ayrı kabileler, ayrı renkler ve farklı mekânların insanları olsalar da bütün Müslümanları tek birim -ümme- olarak görür ve hepsini birbirinin kardeşi ilân eder."

"Burada toplumun çeşitli kesimlerini birbirine yaklaştırıp kaynaştıran şey milliyet veya coğrafi sınırlar değil, müşterek dinî inançtır. İslâmî sistemde bizzat devlet ve hükümet de Kur'ân'a uyar ve Kur'ân hükümlerine itaat eder. Bu sistemde Kur'ân'dan başka kanun ve Allah'tan başka kanun koyucu yoktur. O'nun kanunları mutlak anlamda sahih ve doğru olduğundan değişmezdir, bölünmezdir; nifak ve ayrılığa izin vermeyen kurallardır bunlar. İslâm'a inanan bir mümin için dünya, ondan daha güçlü ve daha ileri bir tekâmül olan ahirete geçiş için bir köprüdür ve Kur'ân'da bireyin Rabbi, kendisi ve toplumla olan ve olması gereken irtibatları ve bunların niteliğini belirten kanun ve kuralların toplamı olup bu dünyadan diğer dünyaya doğru gerekli olan sağlıklı değişim ve dönüşümü temin eder."

Batılıların İslâm'a bakış açısı genellikle dar ve sığ, hatta kimi zaman garazkâr ve gerçekleri saptıran bir yaklaşım tarzı

ise de, bugün batılı düşünürlerin birçoğu yüce İslâm dininin hüküm ve kanunlarının ne kadar derin ve mükemmel olduğunu fark etmiş olup, bu yüce dinin temellerini atan kimse ve onun getirdiği kural ve hükümler karşısında saygıyla eğilmektedir.

Müslüman bir bilim adamının İslâm'ın kanun ve prensiplerini övmesi elbette ki şaşırtıcı bir olay değildir; ama kendi dininin dogma ve taassuplarıyla sarılı olan gayrimüslim bir bilim adamının İslâm ve onun öncü lideri olan peygamberinden övgü ve hayranlıkla söz etmesi fevkalâde önemli bir hadisedir. Onların bu yüce din karşısında bunca saygı ve hayranlık duymasını sağlayan yegâne faktör, insanlık âleminin en büyük ismi ve yüce İslâm dininin rehber ve lideri olan Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a) efendimizin insanlığa armağan ettiği fevkalâde ileri sistemler, programlar ve bunları sağlayan şaşırtıcı mükemmellikteki kanunlardır.

Batının büyük isimlerinden alıntı ve iktibasta bulunmamızın nedeni, kendi dinimizin takdire şayan büyüklüğünü bir de ecnebilerin ağzından dinlemiş olmak değildir asla; bilâkis, hakkı ve hakikatleri arayan samimî insanların bu büyük gerçek karşısında hiçbir şüphe ve tereddüdünün kalmasına yardımcı olmaktır.

Nepal Üniversitesi öğretim görevlisi ünlü İtalyan profesör Dr. Laura Vaciea Vaglieri, Kur'ân-ı Kerim hakkında şöyle diyor:

"...Bu kitapta en zeki insanların, en büyük filozofların, en güçlü ve en ünlü politikacıların yetenek ve kapasitesinin çok ötesinde olan muazzam bilgi hazineleri var. Bu da, onun tahsilli bir adamın ürünü olamayacağının en yeterli belgesidir. Kaldı ki bu dini getiren peygamber tahsilli bile olmadığı gibi, bütün hayatını bilim, tahsil ve dinî inançlardan tamamen uzak bulunan putperest bir ortam ve totemik bir toplumda geçirmiştir. Bu peygamber, kendisinin de diğer insanlar gibi bir insan olduğunu sürekli hatırlatma ihtiyacı duymuştur çevresindekilere. Böyle birinin, her şeye muktedir ve kadir-i mutlak olan yüce

Yaratıcı'nın yardımı olmadan bu mucizeyi gösterebilmesi elbette ki mümkün değildir. Kur'ân gibi bir kitabın sahibi ve kaynağı, ilminin bütün yeryüzü ve gökleri kaplayıp kapsadığı o yüce Yaratıcı olabilir ancak"...

Bernard Shaw "Allah'ın Elçisi Muhammed" adlı kitabında şöyle yazar:

"Daima canlı ve dipdiri olması nedeniyle Muhammed'in (s.a.a) dinine karşı çok büyük bir saygı beslemişimdir. Bence İslâm, çeşitli şartlar altında varlığını koruyup şartlara egemen olabilen ve bütün çağlara uygulanabilir tek diri dindir. Muhammed'in (s.a.a) inancının yarının Avrupa'sı tarafından canla başla kabul edileceğini şimdiden görür gibiyim."

"Ortaçağın Hristiyan ve Yahudi din adamları ya cehalet ya da taassupları nedeniyle Muhammed'in (s.a.a) dinini hep karanlık bir çehre gibi gösterdiler; kin ve nefretle baktıkları için, onun dinini hep İsa (a.s) karşıtı gibi gördüler. Ben bu fevkalâde insan hakkında araştırmada bulundum ve onun Hz. İsa'ya (a.s) düşman olmadığı gibi, bütün insanlığın da kurtarıcısı olduğunu hayretle gördüm. Bence çağdaş dünyanın yönetimi onun gibi birinin eline bırakılacak olursa, çağın bütün sorunlarını en sağlıklı biçimde çözecek ve insanlığı, en büyük arzusu olan huzur ve mutluluğa kavuşturacaktır."

Önceleri İslâm'ın amansız düşmanı olan ve Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a) hakkında çok olumsuz önyargılarda bulunan Voltaire, dinî, felsefî ve tarihî konularda yaptığı kırk yıllık araştırmalarından sonra açıkça şöyle ifade edecekti gördüğü gerçekleri:

"Muhammed'in (s.a.a) dini şüphesiz, Hristiyanlıktan çok daha ileri ve üstündü. Onun dininde hiçbir zaman Hristiyanlıktaki çılgın küfre rastlanmadı ve tek tanrıyı üçleme, üç tanrıyı birleme gibi bir sapma olmadı. Muhammed'in (s.a.a) dininin yegâne temeli eşi ve ortağı olmayan tek tanrıya inanmaktır. İslâm

dini bütün varlığını bu dinin temelini atan peygamberinin yiğitlik, sevgi ve kalpleri fetheden fütuhatına borçludur. Oysa Hristiyanlar, dinlerini ateş çemberleri ve kılıçların zoruyla başkalarına kabul ettirmeye çalışagelmışlerdir. Tanrım! Keşke bütün Avrupa Müslümanları örnek alsa!"¹

Voltaire, hayran olduğu Martin Luter'i anlatırken: "Luter, Muhammed'in (s.a.a) çizmesinin bağı bile olamaz." der ve şöyle ekler:

"Hiç şüphesiz, Muhammed (s.a.a) fevkalâde bir insandı ve onun erdem ve kemalinin gölgesinde çok büyük insanlar yetişmiştir. O, akıllı ve bilge bir kanun getirici, adil bir yönetici ve takvalı bir peygamberdi ve yeryüzünün gördüğü ve göreceği en büyük inkılâbı gerçekleştirmiştir."²

Ünlü Rus Mütefekkir Tolstoy'un da Hz. Resulullah (s.a.a) hakkındaki sözleri son derece düşündürücüdür:

"Muhammed'in (s.a.a) ne kadar büyük olduğunu gösteren en önemli şey cehaletin pençesinde kıvranan kan dökücü bir kavmi, cehalet döneminin kara geleneklerinden kurtarıp ilerleme ve tekâmül yolunu önlerine açmış olmasıdır. Muhammed'in dini, akıl ve hikmete dayandığı için gelecekte bütün dünyayı kaplayacaktır."³

1- Voltaire 'e Göre İslâm, s. 99

2- Voltaire Külliyyatı, c. 24, s. 555

3- Kahramanların Kitabı

KIT GÖRÜŞLER

Bilim adamlarının bu dünyanın sırlarını keşfetme yolundaki çabaları ve onca ilmî gelişmeye rağmen yaradılışın en ilkel meselelerinden birçoğu hâlâ insanoğluna meçhuldür; insanoğlunun bildiği şeyler, bilmediği şeylerle kıyaslanamayacak kadar fazladır hâlâ...

Sosyal, siyasî ve iktisadî yaşamın alfabesi konusunda günümüzün büyük düşünürleri ne yapacaklarını bilememenin şaşkınlığı içinde olup çeşitli görüş ve farklı düşünceler öne sürmektedirler. Bu yüzdendir ki dünya, yekdiğeriyle tamamen zıt iki kutba ayrılmış durumdadır. Bunlardan her birine mensup bilim adamları kendi görüşlerinin doğruluğunu ispatlayıp karşı tarafın görüşlerini çürütebilmek için binlerce kitap ve makale yazmıştır, her biri diğlerinin önerdiği yaşam metodunu insanlığın felâketi olarak tanımlamakta ve kendi yolunu yegâne saadet ve başarı yolu olarak takdim etmektedir. Bunca zıt görüş ve metodun hepsinin doğru ve haklı olamayacağı ortadadır. Üstelik bu iki kutbun her ikisi de ilmî ve teknik sahalarda kayda değer ilerlemeler kaydetmiştir.

Batı toplumlarının bilim ve teknik açıdan kaydettiği göz alıcı ilerleme ve kalkınmalara paralel olarak insanî yaşamın prensip ve kuralları konusunda da önemli başarılarla imza attığını zannedenler çok büyük bir yanılgı içindedirler.

Bir toplumun ilmî sahada kaydettiği ilerleme ve belli bir konudaki gelişme ve başarısını bütün sahalarda elde edilmiş bir gelişme ve başarı olarak telakki edilemeyeceği unutulmamalıdır.

Bilim ve teknolojiye elde edilen başarılar, insanların bu dalda gösterdikleri çaba, mütalâa ve emeklerinin ürünüdür. Maharetli bir doktor ve seçkin bir fizik profesörünün; meselâ, haritacılık veya mimarlık hakkında hiçbir bilgisinin olmaması ne kadar normalse, ilmî ve teknolojik sahalarda fevkalâde ilerlemeler kaydetmiş toplumların da insanî yaşam, ideal aile yapısı, sosyal muaşeret, ahlâk ve erdem konularında tamamen geri kalmış ve tam bir izmihlâl içinde bulunuyor olmaları pekâlâ mümkündür. Batı dünyasındaki türlü ahlâksızlık ve sosyal bozulmalar, türlü koflaşma ve sapmalar; düşünce, inanç, din, yönetim, devlet, ahlâk gibi, medeniyetin birçok sahasında batının sağlıklı bir ilerleme kaydedemediğini ve tekâmüle ulaşamadığını göstermektedir.

Dr. Carrel, bugünkü medeniyetin eksik ve yanlışlarını şöyle tanımlıyor:

"Çağdaş medeniyet, bizim bünyemizle hiç mi hiç uyumlu olmayan zor bir konumda bulunuyor. Zaten bu medeniyet biz insanların doğa ve yapımızın hakikatleri dikkate alınarak kurulmuş bir medeniyet değil... Bu medeniyet sadece bilimsel kurguların, halkın eğilim ve arzularının, görüş ve müşahedelerinin bir ürünüdür. Bu medeniyeti biz kurduk, ama bizim yapımız ve bünyemizle zerrece bağdaşmıyor. Akliselim sahibi insanlar bir medeniyetin temelini atarken insanlığa faydalı olacak şekilde ayarlarlar bunu. Bizim medeniyetimiz ise insanın eksik tarafı veya onun muğlak bir portresi dışında hiçbir işe yaramamaktadır."

"Bu konuda insan her şeyin ölçüsü olmalıyken bunlar bunun tam tersi davranmışlardır. İnsan kendi dünyasını kendiliğinden kurabilmeye muktedir değildir, nitekim o tek başına hiçbir varlığı tanıyabilmek için yeterli değildir."

Bu nedenledir ki yaşam biliminin ihmal edilip, yerine, bunun dışındaki bilimlerde bunca ilerleme kaydedilmesi insanlığın işlediği en büyük cinayettir. Akıl ve ahlâk bakımından izmihlâle uğramış bed-

bahtlar güruhu olduğumuzu kabullenmeliyiz. Bugün teknolojik ve bilimsel ilerlemenin doruğuna ulaşmış toplumlara baktığımızda, korkunç bir çözüm ve zafla karşılaşsınız. Bu da onların diğer topluluklardan daha önce ilk çağlardaki barbarlık ve vahşiliğe dönüş yapacaklarını göstermektedir."¹

İnsanoğlunun hayatının çeşitli boyutlarında ilerleyip tekâmül bulması için bizzat hayatın gerçeklerine göre düzenlenmiş ve her nevi hata ve sapmadan artırılmış bir dizi kapsamlı, tutarlı ve doğru prensibe ihtiyaç vardır. Bu da vahiy yardımıyla, yaratılışın ekseni ve ana kaynağı olan yüce yaratıcıyla bağlantısı bulunan peygamberlerin getirdiği hüküm ve kanunlara uymakla mümkündür ancak.

İnsan ahlâkı madde ötesi bir güce dayalı olmaz, madde ötesinden ilham almaz ve sadece eğitim ve öğretime dayanırsa kalıcı olamayacak ve ilerleyemeyecektir.

İnsanoğlu yeryüzüne ayak bastığı ve medeniyeti oluştur-maya başladığı günden beri varlığının derinliklerinden yükselen bir maneviyat sesini duymuş ve bu hakikati, ahlâkî düzen ve disiplini korumuştur daima.

İnsanlık dışı faciaların giderek artması ve zulümlerin, haksızlıkların, sömürülerin, hunharlıkların ve kanlı savaşların günümüzde bile giderek artan oranlarda devam etmesi, devletlerle onların koyduğu kanun ve kuralların hiçbir zaman vicdan, insanlık duygusu ve inancın yerini alamadığını ve alamayacağını; sosyal sistemlerde adalet, saadet ve mutluluğu tek başına sağlayamayacağını gösteren en büyük delildir. Bilim ve teknoloji, kaydettiği bütün ilerlemelere rağmen, dinle sıkı bir dayanışmaya girmeden birey ve toplumun sorunlarını çözmeye, sapma ve çözümleri önlemeye ve bu ikisini sağlıklı bir şekilde yönlendirip yönetmeye muktedir değildir.

Amerikalı sosyolog ve düşünür Will Dorant şöyle yazar:

1- Meçhul Varlık İnsan, Dr. A. Carrel

"...Devlet denilen mekânizma, bir kavmin medeniyet ve tarihinin usaresi ve temeli olan ilmî, ahlâkî ve kültürel mirasların tamamını muhafaza edip ileri götürebilecek ve bunların bozulmadan gelecek nesillere intikalini sağlayabilecek ahlâkî ve ekonomik güce sahip midir gerçekten? Yoksa devlet mekânizması bugünkü gidişatıyla kendiliğinden ikinci ve üçüncü sınıf insanların; bilim küfür, kültür ve sanatı da tuhaf ve lüzumsuz şeyler olarak algılayan alt tabakaların eline mi geçecektir?..."

"Amerika'nın en büyük şehirleri neden en küçük insanların idaresine verilmiştir? Yönetim mekânizması neden sağlıklı bir politikaya sahip değildir ve neden vatanperver ve dürüst insanların eline verilmemektedir?"

"Seçimlerde sahtekarlık yapılması ve kamu bütçelerinin hoyratça har vurulup harman savrulması neden bunca yaygın ve kimsenin tepkisini çekmeyecek kadar normal karşılanır bir hâle gelmiştir Amerika'da?... Devletin bütün yaptığı neden ortamı düzeltmek yerine sadece suç işlenmesini önlemekten ibaret? Devlet, bir eliyle barış anlaşmaları imzalarken, neden diğer eliyle savaş hazırlıklarına hız vermektedir?... Kilise ve ailenin, medeniyet ve kültürün muhafazasını bırakabileceği mekânizma, bu devlet midir sahi?"¹

Güç ve imkânlarının nihayet belli bir oranda sınırlı olması sebebiyle batı dünyası bu yozlaşma ve ahlâk çöküntüsüyle onun getirdiği yıkıcı dalgalar karşısında ancak belli bir yere kadar dayanabilecektir. Bu gidişatın devamı mutlak surette tehlike çanlarının çalışması demektir. Zira medeniyet, ancak hedefle vesile ve güçle nitelik arasında belli bir dengenin sağlanması hâlinde varlığını sürdürebilir. Ama bu denge bozulup da kötülük ve bozulmalar doruğa ulaştığında, böylesine zul-manî bir atmosferde artık hiçbir iyiliğin varlık göster-

1- Felsefenin Lezzetleri, s. 326-327

remeyeceği ve bu bozulma ve uyumsuzluğun kaçınılmaz kaderinin izmihlâl ve çöküş olacağı apaçık ortadadır. Şehvet ve koflaşmanın yanı sıra güçlü bir ahlâk ve vicdana da sahip olabilen ve bu şekilde varlığını sürdürebilen bir tek kavim ve medeniyet yoktur.

Bu ahlâkî bozulma ve yozlaşmalar sonunda koskoca Roma İmparatorluğu nasıl zillet içinde yerle bir olduysa, o görkemli ve allı pullu Yunan medeniyeti nasıl aynı akıbete uğrayıp yok olduysa, Fransa'nın ayyaş ve şehvetperest halkı da Nazilerin ilk saldırısında pamuk ipliği gibi çözülüverdi, ilk darbede diz çöküp bütün görkem ve parlaklığını yitirdi. Fransa'nın ünlü generallerinden biri, hatıratında, bu köklü ve medenî milletin uğradığı ağır hezimetin temelinde, vatandaşlarının aşırı ölçüde içki ve eğlenceye düşkün bir şehvetperestler sürüsüne dönüşmüş olmasının yattığını yazar.

Alman Schepgler batı medeniyetinin çökmeye mahkûm olduğuna inanıyor. Ona göre gelecekte başka beldeler yepyeni ve parlak bir medeniyete şahit olacaktır. Bu medeniyetin tekrar doğuda, yani ilk yuvasında gerçekleşmeyeceğini kim söyleyebilir? Ancak, sapık medeniyetin sarayı çöker çökmez insanların kaderi kendiliğinden adil bir düzenin eline düşecek değildir asla. Bilâkis, her medeniyetin yıkılışı, aslında insanların ilâhî bir sisteme ulaşma yollarını bulma ve bu yüce hakikate yönelme ve temelleri iyilik üzerine kurulu bir hayat sistemi oluşturma yolunda onlara verilen bir fırsattır. Ama eğer bu kritik konumdan gereğince faydalanılmaz ve insanlar ilâhî programlardan faydalanma ve doğru yaşam tarzını seçme fırsatını kaçıırırlarsa, iyilik ve doğruluk üzerine kurulu bir yaşama kavuşamayacak ve bir sapmadan kurtulurken başka bir sapmaya müptelâ olacaklardır.

Batının ileri teknolojisi karşısında doğu milletleri maa- lesef büyük bir aşağılık duygusuna kapılmış ve bunun öldürücü etkisi bütün doğuda kendisini gösterir olmuştur. Doğunun dört bir yanında batı karşısındaki bu aşağılık hissine kapılmayı müşahade etmek mümkündür. Bugün birçok Müslüman, batı kültür ve düşüncesinden öylesine etkilenmiştir

ki her şeye batı gözlüğünden bakar olmuştur; ilerlemek ve kalkınmak için batıyı körü körüne taklit etmek, onun ahlâkına, onun kültür ve inançlarına, onun hukuk ve örfüne uymaktan başka çıkar yol olmadığı zannına kapılmıştır. Bu da batı düşünce ve inanç sistemi karşısında körü körüne bir itaat ve teslimiyeti beraberinde getirmekte ve batının kulağı küpeli uşaklığını dayatmaktadır doğulu zihinlere...

Batının ilmî sahalarda kaydettiği ilerlemeler bu batı hayranlarının gözünü öylesine kör etmiştir ki bütün şahsiyetlerini, ferdi, millî ve dinî kimliklerini, irade ve geleneklerini, maddî ve manevî servetlerini batıya peşkeş çekmeyi ilericilik ve medeniyetin gereği sanmış ve bu zilleti iftihar vesilesi sayacak kadar şaşırılmışlardır. Bu kompleks ve aşağılık duygusu Müslümanların maddî ve manevî güçlerini akamete uğratan, esaret, zillet ve bedbahtlık getiren en önemli faktördür. Bu batı çarpılmışları, batının bilim ve teknolojisinin, bilim ve mantıkla halledilmesi mümkün olmayan meseleleri halletmeye muktedir olmadığını idrak edememektedirler; insanlığın karşı karşıya bulunduğu en önemli ve en hayatî meselelerin çözümünün ilmî laboratuvar ve teknik atölyelerde bulunabilecek türden olmadığını anlayamamaktadırlar.

Bu kıt fikirlilerin İslâmî bir düşünce tarzına sahip olmadığı ve çevrelerindeki olay ve gelişmeleri İslâmî bir bakış açısıyla değerlendiremedikleri apaçık ortadadır. İsmen, İslâm ümmetine ait olan bu insanların elinde İslâm dini gerçek kimliğini tamamen kaybetmiştir; İslâm'ın emir, hüküm, kültür ve medeniyetinden tamamen bihaberdirler. Bu nedendir ki, İslâm hükümlerini ve Müslümanların inancı ve geleneklerini daima batı değerlerine göre ölçme hatasına düşmektedirler.

İslâm âleminin önde gelen bir düşünürü şöyle diyor:

"Ne komünist sistem, ne kapitalist düzenin medeniyet çarklarına bizi muhtaç etmeyen; bilâkis, hem sosyal adalete kavuşmamızı, hem uluslararası arenada itibar ve güven kazanmamızı sağlayacak bir sistemimiz olduğuna göre hangi özürlü öne sürebiliriz biz? Bütün dünyada asırlar boyu kazan-

dığımız itibar ve onurumuzu bize yeniden kazandırabilecek, hem bizi, hem bütün insanlığı savaş ve çatışma belâsından kurtaracak bir nizam ve düzen..."

"Kendi dinimizde, bizim sorunlarımızı halledebilecek bütün kanun ve kurallar varken ve bizi insanlık sofrasında izzetle ağırlayıp bedbaht dilenciler konumuna düşmemizi engelleyebilecek, medeniyet düzeninde bizim de pay ve söz sahibi olmamızı sağlayacak ve fevkalâde potansiyellere sahip yapısıyla bizi bizzat gerçek medeniyetin kurucusu konumuna getirebilecek bir dinimiz varken hangi özü öne sürebiliriz sahi?"

"Anlayamıyorum bunu; insan onurlu ve izzetli olmak yerine onursuzluk ve zilleti nasıl tercih eder?! Cömertlik yerine, başkalarına el açan bir dilenci olmayı kim ister sahi? Emir veren bir komutan olmak yerine emir eri olmayı nasıl tercih eder insan? Aşağılık duygusuyla mücadele eden ve zilleti onuruna yedirmemek için çaba gösterip çalışan bir insan elbette doğru yolu bulabilecektir."

"Şüphesiz bizim medeniyet ve insanlığa hediye edebileceğimiz çok değerli birikimlerimiz var. Doğu ve batı bloğunun sürekli telkinde bulunup zihinlerimizi şartlandırmaya çalıştığı gibi 'gerici' ve 'zavallı' değiliz asla. Evet, onlar bizim kendimize duyduğumuz güveni kaybedip onlara yaslanmamız ve ümitlerimizi yitirip ye'se kapılmamız için sürekli bu tür telkinlerde bulunmaktadırlar bizlere... Çünkü o zaman, ne yapacağını bilemeyen korkak avlar gibi, birinin elinden kaçarken diğerinin pençesine düşmüş olacağız kendi ayağımızla..."

"Kaldı ki biz, neyi deneyeceğiz, aynı şeyi denemekten, aynı tecrübeyi edinmekten bıkmadık mı hâlâ? Şu allı pullu ve şişirilmiş sözde medeniyeti başkalarından almadık mı? Tıpkı dilenciler gibi biraz oradan, biraz şuradan toplayıp birbirine yamayarak hayatımızın fikrî, kültürel, sosyal, hukukî vb. bütün alanlarına uyarlamaya çalışmadık mı? Bunu yaptık da ne oldu? Bugün tam bir karnavala benzeyen hâllere, tam bir palyaço durumuna düşmedik mi? Sosyal yaşantımız ve fikrî

yapımızdan, yiyip içme ve giyim kuşama varıncaya kadar hâlimiz böyle değil mi gerçekten?"

"Meselâ kanunlarımızı ele alalım: Önce Fransa, İsviçre vb. ecnebî ülkelerin kanunlarını aldık Avrupa'dan; derken, ne zaman bir kanun veya yeni bir hukukî düzenlemeye ihtiyacımız olsa yine hep bir batı ülkesinden iktibas ettik. Dışarıdan ithal ettiğimiz bu kanunların ruhuyla, bu kanunları uygulamak istediğimiz halkımızın ruhu arasında hiç bitmeyecek, daimî bir tezat ve çelişki vardır."

"Bu halk, söz konusu ithal kanunlarını çiğneyen herkese âdeta madalya vermekte ve onu bir kahraman gibi görmektedir, böyle birine herkes elinden gelen yardımı yapmaktadır. Bu da, söz konusu kanunları uygulamaya kalkışan hükümetlere duyulan nefrete denk bir duygudur. Bu sistemlerde halk yönetici kesime asla güven duymamakta ve bu nedenledir ki, meselâ bir suç işlenecek olsa şahitlikte bulunmak veya suçu ispatlayacak delil ve karinelerin tespitine yardımcı olmak istememektedir."

"Niçin böyledir peki? Bazıları işin kolayına kaçmakta ve 'Halk cahil işte!' diyerek işin içinden sıyrılmaktadırlar; ama gerçek hiç de öyle değildir. Bu tepkiler cehaletten kaynaklanan tepkiler değildir asla. Nitekim nice tahsilliler de bu kanunlara olumlu tepkiler vermemektedirler. Gerçek neden, söz konusu ithal kanunlarının suni ve ağyar olması, halkımızın ruhuyla bağdaşmaması ve bu nedenle de nefret ve tepkiyle karşılaşmasıdır."

"Çünkü bu kanunlar halkımızın sosyal ihtiyaçlarından, tarihî geçmişinden, millî bilinç ve inançlarından kaynaklanmamaktadır asla... Bilâkis, bu halkın ruhuna her bakımdan yabancı olan bir ortamın mahsulüdür, kendine has tarihi, kendine has kültür, din ve ihtiyaçları olan bir halkın konumudur bunlar."

"Bir halka uygulanan kanunlar o halkın inançlarına dayanmıyor ve onun ruhu ve ihtiyaçlarıyla bağdaşmıyorsa, o

halk elbette ki böyle bir kanuna itaat etmeyecek, ona boyun eğmeyecektir."¹

Harvard Üniversitesi öğretim görevlilerinden ünlü Amerikalı bilim adamı "Dünya Politikasının Ruhu" adlı eserinde şöyle yazar:

"İslâm ülkelerinin gelişme ve kalkınmasının yolu, batının değer ve ölçülerini taklit etmeleri, bunları günlük hayatlarına uyarlamaya çalışmaları değildir. Bazıları İslâm'ın, yeni fikirler üretip insanoğlunun çağdaş yaşamındaki ihtiyaçlarını karşılayacak ve sorunlarını giderebilecek bağımsız ve yeterli kanunlar çıkarabilecek güç ve potansiyele sahip olup olmadığını soruyor. Bu sorunun cevabı apaçık ortadadır. İslâm her nevi gelişme, kalkınma ve tekâmül için yeterli potansiyele sahip olduğu gibi, İslâm sisteminin çeşitli şartlar ve çağlara uyarlanma ve değişik şartlarda pratiğe geçme yeteneği diğer sistemlerden çok daha fazladır. İslâm ülkelerinin sorunu, İslâm'da gelişme ve kalkınma vesilelerinin bulunmaması değildir, çünkü bu vesileler İslâm'da vardır. Bu ülkelerin sorunu, İslâm'ın bu potansiyel ve kabiliyetini kullanma niyetlerinin olmayışıdır. Ben, İslâm şeriatının kalkınma ve tekâmül için gerekli bütün potansiyellere fazlasıyla sahip olduğuna inanıyorum."

İslâm dininin hükümlerine uyularak geçirilen ve haram ve gûnahtan uzak durulan bir günün ne kadar muhteşem ve olumlu bir şekilde geçtiğini göstermesi bakımından h.ş. 1345² ramazanın özel bir haberini günlük matbuattan aktarıyoruz:

"Dün, muttakiler imamı Hz. Ali'nin (a.s) şahadet yıldönümüydü. Tahran şehri her zamankinin aksine çok sakin ve olaysız bir günü geride bıraktı. Adlî tıp işsizdi dün, karakollar sakin mi sakindi. Bu nedenle

1- İslâm ve Başkaları, s. 41, 42, 48, 49

2- Yaklaşık 1966 kış. Haber, 14 Dey 1345 tarihli Keyhan gazetesinden alınmıştır.

dün, 'yılın en sakin ve en olaysız günü'ydü. Hemen hemen hiçbir hadisenin yaşanmaması çok ilginçti bu koca şehirde. Adlî tıbbı bir tek ceset bile getirilmedi. Nöbetçi doktor: 'Dün hiç cesedimiz yoktu.' diyor."

"Koca Tahran'da ölümle sonuçlanan bir tek hadise veya kaza vuku bulmadı, şehir inanılmaz derecede sakin ve sessizdi. Karakollarla jandarma karargâhlarında da aynı sessizlik vardı. Nöbetçi karakollar dün erkeklerin vakitlerini genellikle evlerinde geçirdiklerini ve eşleriyle bir tartışma çıkması hâlinde Hz. Ali'nin (a.s) şahadet gününün hürmetine, tartışmalara hemen son verdiklerini, bu nedenle de dün bütün Tahran'da 'aile anlaşmazlığı' nedeniyle bir tek tutanak ve zabıt tutulmadığını belirtiyorlar."

Ve bir başka haber:

"Adlî tıp raporlarına göre Tahran'da bu yıl 2525 cesede otopsi yapılmış, bu hesaplara günlük yaklaşık 6 ilâ 8 cesede otopsi uygulanmış ve ölü raporu verilmiştir. Dinî yaslara denk gelen günlerde bu rakamların çok ciddi ölçüde düşmesi dikkat çekici bulunuyor. Nitekim geçtiğimiz hafta ilim şehrinin kapısı Hz. Ali'nin (a.s) şahadet günü olan h.ş. 13 Dey 1345'te adlî tıbbı bir tek ceset bile getirilmedi. Bu, dinî inançların hâlâ güçlü olduğunu gösteriyor. Diğer taraftan, gazinolar, gece kulüpleri ve benzeri fisk-u fücur merkezleri ve içki satan mağazaların kapalı olması hâlinde toplumun ne kadar temiz ve her türlü yüz kızartıcı kaza ve belâdan uzak olduğunu göstermesi açısından da hayli dikkat çekici."¹

Sahi, her gün, her saat olmadık hadise ve olaylarla çalkalanan dev bir şehre bu asayiş ve huzuru armağan eden güç nedir? Toplumun bütün sathlarında İslâm hükümleri uygulanacak ve insanlar çekinmeden dinî inançlarının gereği yerine getirebilecek olsalar bütün toplum huzur ve güvene ka-

1- Handanîha, yıl: 27, sayı: 37

vuşmayacak mıdır? İnsanlar huzur, neşe ve güven dolu bir yaşamın tadına varmayacak mıdır o zaman?..

Onca güç, teknoloji ve paraya sahip olan batının bir saat, evet, sadece bir saat boyunca toplumda böylesine etkili ve yaygın bir huzur, asayiş ve güven ortamı sağlayabildiği görülmüş müdür?! Baştanbaşa bütün batıda bir tek saatini cinayet işlenmeden, alkolün neden olduğu bir kaza ve olay yaşanmadan, hırsızlık ve gasp hadiseleri vuku bulmadan geçirebilen bir tek şehir veya kasaba yokken, dünyanın en büyük ve en kalabalık şehirlerinden biri olan Tahran'da bir din büyüğü olan Hz. Ali'nin (a.s) şahadet yıldönümünde tam 24 saat boyunca bir tek suç işlenmemekte ve böyle bir huzur ve asayiş bütün bir gün kendiliğinden berkemal olmaktadır. Böyle bir asayiş ve huzuru koca bir şehirde bütün bir gün boyunca sağlayabilmenin malî kıymetini biçebilmek mümkün müdür sahi? Şairin de dediği gibi:

"Âb-ı hayat peşinde geçti şu bütün ömrüm
Gönül, kendinde olan cevheri ağıyarda arar!..."

İSLÂM VE EKONOMİK SORUNLAR

Ekonomi meselesi ve tabiat kaynaklarının kullanımı olayı öteden beri insan hayatının en önemli ve zarurî parçalarından biri olmuş, insan hayatı daima önemli ihtiyaçlar ve bunların teminiyle iç içe olagelmıştır. Ancak bu durum, çağlar geçtikçe şekil değiştirmiştir; eski çağlarda tabiat kaynaklarından faydalanma ve günlük yaşamın temini çok basit ve doğaldı. Ancak, zamanla insanların daha büyük topluluklar oluşturmaları ve ilerleme gösterip daha büyük dayanışmaların içine girmeleri sonucu özel bir ortam oluşmuş ve ekonomi olayı da özel kural ve sistemler hâline gelmiştir. Nihayet 4 asır önce, yani kapitalizm devrinin başlarında ekonomi bilimi, ekonomik hayatın gerekleri doğrultusunda ele alınıp tedvin edildi.

Son yüzyılda medeniyetin baş döndürücü bir hızla gelişmesi, bilim ve teknolojiye yaşanan ilerlemeler, sanayi devrimi, iletişim araçlarındaki modernite ve milletlerin çeşitli sahalarda önemli ilerlemeler kaydetmesi; ekonomi biliminin, sosyal değişim ve gelişmelerin en önemli faktörü olarak takdim edilmesine neden oldu ve doğuyla batı bloklarında komünizm ve kapitalizm sistemleri kurumsallaştırılarak hayat düzenleri bu sistemler üzerine kuruldu. Doğru ve batı dünyasının bütün keşmekeş ve kavgası; insanın ekonomik sorununun nasıl çözüme kavuşturulacağı, günümüzün makineleşmiş olan ekonomisinin düğümlerini hangi ekonomik sistemin çözebileceği ve üretim faktörleri arasında servet dağılımının en adil şekilde hangi yolla mümkün olacağı hakkındadır.

Sınıflararası uçurumları ortadan kaldırabilmek için bilim adamlarının bulabildiği en önemli iki yol, kapitalizm ve sermayedarlığın büsbütün ortadan kaldırılması ve toplumun asgari geçim seviyesinin temin edilmesidir. Marksizm ideolojisi, Sovyetler'de Ekim Devrimi'nin gerçekleşmesini sağlayan bir okul oldu ve birinci yolu seçti. İkinci yol ve yöntemse, bugün çeşitli şekillerde batı ülkelerinin çoğunda uygulanmakta olan yoldur.

Komünizm, sömürünün zulümlerini ortadan kaldırabileceğini ve dünyanın ekonomik problemlerini çözebileceğini iddia eder ve bunun da özel mülkiyet sisteminin kaldırılması ve bütün üretim araç ve kaynaklarının ortaklaşa -komün-kullanılmasıyla mümkün olacağını söyler. Komünizme göre özel mülkiyet tarihin bütün evrelerinde zulüm ve baskı getirmiştir. Bu nedenle de büyük mülkiyetlerin ilgâsı ve üretim araçlarının "burjuva" kesiminin tekelinden çıkarılıp kamusallaştırılması ve servetin adil dağılımıyla ekonomik durum tamamen düzelecek ve sınıfların ortadan kaldırılmasıyla kapitalizmin neden olduğu bütün zulümler son bulacak, sonuçta tek sınıflı toplum modeli oluşacak ve toplumda herkes birbiriyle eşit, uyum ve dayanışma içinde olacaktır...

İşte bu noktada can alıcı bir soru çıkıyor ortaya: Tek sınıflı böyle bir toplum oluşturabilmek için sadece bir faktörün eşitlenmesi ve sadece bir dalda toplumun birbiriyle eşit hâle gelmesi yeterli midir? Oysa ki bir toplumda farklı sınıfların oluşmasını sağlayan daha birçok faktör vardır. Askeri, dinî, mezhebî, siyasî vb. nedenlerle oluşan sınıflar bunun en basit örneklerini teşkil eder. Bu durumda tek sınıflı bir toplumu oluşturabilmek için bütün diğer farklı faktörlerde de eşitlik sağlanmalıdır. Hâlbuki bugün sosyalist ülkelerde her ne kadar kapitalist ve burjuvazi adında bir sınıf artık kalmamışsa da işçi, çiftçi, emekçi, memur, komünist parti üyesi vb. gibi yekdiğerinden tamamen farklı birçok sınıf vardır ve bunların yaşam ve refah düzeyleri de asla eşit olmayıp birbirinden tamamen farklıdır. Sovyetler Birliği'nde bir doktorla bir hemşirenin aldığı maaş eşit midir sahi? Basit bir işçiyle bir mühendis aynı ücreti mi almaktadır? Kaldı ki düşünce,

zekâ, eğilim, zevk, duygu, fizikî güç, yetenek vb. dallarda bireyler arasında daima farklılık olacak ve bu farklılıkların genetik olarak nesilden nesle aktarılmasını kimse engelleyemeyecektir. Komünist ideolojinin önde gelen isimlerinden biri şöyle diyor:

"Mutlak anlamda bir eşitliği sağlayabilmemiz müm-kün değil aslında; bilim adamları, düşünürler, siyasîler ve mucitlerin yaptıkları şeyleri basit bir iş seviyesine indirgeyemeyiz pratikte... Bunun getireceği sonuç fikrî yozlaşma, dogma, aklî ve teknolojik yaşamın üzerine bir sünger çekmekten başka bir şey değildir."¹

Kapitalizm de ekonomi problemini ancak kendisinin çözebileceğini iddia eder ve özel mülkiyeti korur, diğer taraftan da işle emek arasında belli bir denge yaratmak ve sınıflar-arası mesafeleri azaltabilmek için zayıf ve fakir kesimin asgari geçim düzeyini temin eder.²

1- İslâm Ekonomi Doktrini, İmam M. Bâkır es-Sadr, c. 2, s. 216. (Bu kitap 1979'da Türkçe'ye de çevrildi -çev.-)

2- Burada bunun sadece bir iddia olduğunu da hemen hatırlatalım; bunun doğru olduğunu kabul etsek bile şu rapora bir göz atmakta fayda var: Gıda ve beslenme müfettişlerinin hazırladığı bu rapora göre Amerika'da 10 milyon kişi açlık sıkıntısı çekiyor. Söz konusu teftiş heyetinin başkanı ABD devlet başkanından konuya ilgi göstermesini ve 256 şehirle 20 eyalette olağanüstü hâl ilân edilerek durumun acil olduğunu ve bu bölgelere bir an önce ücretsiz gıda yardımının başlatılmasını istiyor. Bu raporla ABD kamuoyunda büyük gürültüler uyandıran bu 25 kişilik heyetin üyeleri geçen Temmuz'da incelemelerini başlattı. Bu heyet Amerika Açlıkla Mücadele Kurumu Başkanı Walter Roiter'in tavsiyesiyle çalışmalarına başlamıştı. Aynı zamanda ABD Otomobil Fabrikaları Emekçileri Sendikası'nın da başkanı olan W. Roiter, bu heyetin bütün masraflarını karşıladı. Heyetin raporunda 10 milyon Amerikalının açlık sınırında yaşamasının nedeninin savaş ve ABD toplumundaki diğer sosyal çatışma ve sürtüşmeler olduğu ve savaşın doğurduğu hercümerç nedeniyle bu insanların karınlarını doyurabilecek imkândan mahrum bulunduğu belirtiliyordu.

Bu reform girişimleri sınıflar arasındaki büyük uçurumları giderebildi mi sahi? Sınıflar arasındaki bu uçurumlar ve bazı zenginlerin efsaneyi andıran lüks ve konforlu yaşamı, aynı toplumun açlık sınırında yaşayan ve sayısı milyonları bulan yoksul kesimlerinin nefret ve tepkisine neden oluyor mu? Söz konusu rejimlerde yaşayan bu insanlar bu fahiş farklılıklara sürekli seyirci kalacak ve tahammül mü edecekler? Günbegün artıp yayılan bu uçurumlar varken, toplumun problemlerinin giderilebileceğini söylemek mümkün müdür sahi?

Sosyalist ve kapitalist rejimler insanların günlük yaşamının mihenk ve ölçüsünün maddiyat olduğu inancıyla hareket eder, ekonomik ve sosyal meseleleri insanın maneviyat ve ahlâkını dikkate almadan değerlendirirler. Maddeci olan bu sistemlere göre asıl hedef ve nihaî gaye zengin olmak ve mal varlığını artırmaktır, bundan öte bir hakikati görememektedirler. Oysa İslâm dini, kendisine has dünya görüşü ve kapsamlı felsefî anlayışıyla insanı bütün boyutlarıyla ele alır ve onu bütün özellikleriyle birlikte değerlendirir; bu nedenle de birey ve toplumun maddî yaşam seviyesini temin etmekle kalmayıp onun en önemli boyutu olan ahlâkî erdemlerle ruhî olgunluk ve kemallerine de önem verir ve bütün hüküm ve prensiplerinde bunu gaye edinir. İslâm'da servet, insanoğlunun bütün fitrî istek ve gayelerinin gerçekleştirilmesi yolunda kullanılan bir araçtır sadece. İslâm ekonomi sisteminin ayrıcalıklı ve mümtaz özelliği, insanın fikrî değerini yüceltip düşünce seviyesini yükseltmek, varlık âleminin yaratıcısıyla yakın bir bağ kurmasını sağlamak ve madde ötesi yaşama inanmaktır.

Batı dünyasında kanun sermaye sahibinden yanadır; işçiler ve diğer çalışanlar karşısında işvereni ve sermaye sahi-

Aynı raporda ABD Tarım Bakanlığı'nın 10 milyon aç Amerikalıyı doyurabilecek imkânâ sahip bulunmadığı da vurgulanıyor ve bu insanlara hükümetin sahip çıkması gerektiği hatırlatılıyordu: United Press International, 22.2.1947

bini korur. Sovyetler'de ise bizzat kendi deyişleriyle kanun, sermaye sahibini ortadan kaldırmak için vardır.

İslâmî sistemde ise kanun ve hükümlerin kaynağı ilâhî vahiydir ki, bu da beşerî kanun koyucuların fikir ve eğilimlerinin ürünü değildir asla; bu nedenle de hiçbir sınıfı diğerinden üstün tutmaz, bir grubun maslahatı için diğerinin haklarına zulümde bulunmayı reva görmez.¹

İlâhî vahiy ve Allah'ın emirlerine dayanan İslâm hüküm ve kanunları belli bir sınıfın maslahatlarını gözetmek için düzenlenmiş kanunlar değildir; belli bir grup ve sınıfın özel eğilimlerinden, hevâ ve heveslerinden ilham almamıştır; bütün varlık âleminin biricik yaratıcısı ve maliki olan rahmet sahibi yüce Allah tarafından herkes ve her şeyi kapsamına alacak şekilde ve mükemmel bir adalet düzeni çerçevesinde vazedilmiştir. Bu nedenle de belli bir kesimin diğer kesimlere üstünlüğü ve egemenlik hakkı gibi bir durum söz konusu değildir İslâm'da. Keza aynı nedenledir ki, adaletten sapılmasına yol açacak gerekçeler de kesinlikle yoktur bu dinde. İslâm'da yönetim için gerekli şartlara haiz kimse, belli bir kesim veya belli bir grubun adayı değildir; bilâkis o, halkın içinden çıkmış herhangi bir bireydir; hiçbir grubun lehine veya hiçbir kesimin aleyhine işleyecek şekilde kanun çıkaramaz, belli bir grubun çıkarlarını gözetemez. İslâmî sistemde yöneticinin güç ve iktidarı, sadece Allah'ın emir ve hükümlerini uygulayabilmesi için kullanabileceği bir vesiledir; bu nedenle de, Yüce Allah'ın hükümlerini uygulama dışında hiçbir gücü ve ayrıcalığı yoktur onun.

İşte böyle bir sistemde, yönetim mekânizmasında bulunanlar, kanun koyma gücünün getireceği gurur ve kibirden silkinmiş olurlar; kendilerinin, Yüce Allah'ın kanunlarını bizzat uygulamak ve başkalarının da uygulamasını sağlamakla yükümlü olduklarını anlarlar, bu hükümler karşısında kendi-

1- İslâm'da esas ölçü ne fert, ne toplum, ne sınıf, ırk vb. değildir asla; İslâm'da temel ölçü ve mihenk "hak" esasıdır. Bütün tavır ve tedbirler bu esasa göre düzenlenir. -çev.-

lerinin diğer bireylerle eşit olduklarını bilirler. İşte böyle bir düzende insanlar gerçek anlamda bağımsızlık ve hürriyetin tadına varabilir, adaletin kesinlikle vuku bulacağına inanarak huzurla yaşarlar.

Beşerî sistemler, yukarıda da belirttiğimiz gibi eksiklik ve çelişkilerle doludur, bu nedenle bu sistemlerin kanun ve hukuk anlayışıyla İslâm'ı karşılaştırmak faydalı olacaktır.

İslâm dini, kapitalist sistemin ürünü olan sınırsız, şartsız ve gayrimeşru mülkiyet ve sermaye anlayışının beraberinde gelen sorumsuz ve mutlak serbestiye ve bireyin aşırılık ve mütecaviz sorumsuzlukları karşısında toplumun müdahale hakkı ve gücü bulunmamasına karşıdır ve toplumu, sermaye sahibi birey karşısında önemli ölçüde görmezden gelen kapitalist sistemin aksine, bireye değer verdiği gibi topluma da değer verir; ama bu arada bireyin bağımsızlık ve hürriyetinin iptali demek olan ferdî mülkiyet hakkının iptaline de karşı çıkar. Keza, halkın rızkını ve geçimini devletin insafına bırakıp bireye zerrece değer ve bağımsızlık tanımayan komünist sistemin tersine, bireyin sırf tek kişi olduğu için topluma feda edilmesini ve halkın, karın tokluğuna devletin kölesi hâline getirilmesini de kabul etmez asla.

Komünistler, ferdî malikiyetin fitrî bir olay olmadığına inanır ve hiçbir bilimsel bulgu ve belge göstermeksizin ilk insan topluluklarında özel mülkiyetin olmadığını ve herkesin komün hâlinde eşit olarak yaşadığını, ilk işverenin komünizm olduğunu ve günümüz dünyasında zuhur eden bireysel malikiyet anlayışının tedricen meydana geldiğini iddia ederler.

Oysa gerçek hiç de öyle değildir; çünkü ferdî malikiyetin ortamları hiçbir ilgisinin bulunmadığı, sonradan edinme bir duygu da olmadığı ve öteden beri var olagelen bu duygu ve eğilimin her insanın yaradılış ve fitratından kaynaklandığı ve fitrî olduğu için de bu duyguya savaş açmanın tamamen anlamsız ve yenilgiye mahkûm olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir artık.

"Filsin Şale" şöyle yazıyor:

"Mülkiyet anlayışının bugün bunca yaygın ve mül-kiyetin sınırlarının bunca geniş ve belirsiz olmasının ve tarih boyunca çeşitli şekillerde yaygınlık kazanarak hiç değişmeden bugüne kadar gelmesinin nedeni, mülkiyet duygusuyla insanoğlunun yaradılış ve doğası arasındaki kopmaz ilişkidir. İnsan, ihtiyaç duy-duğu şeylere doğası gereği sahip olmak, onları elde etmek ister, çünkü kendisine gerekli malzemelere sahip olmadıkça hür hissetmez kendisini."

"Bireysel malikiyetin üçüncü delili ahlâkîdir; ahlâkî açıdan mülkiyetin temeli emek ve kanaatkârlığa dayanır, insan emeğiyle kurulan ve oluşturulan her şey, insanın kişiliğinin uzantısı ve devamı olup tıpkı o insanın kendisi gibi saygın ve değerlidir."

"Şale", ekonomik kalkınma ve sosyal üretim ve sermayenin artmasını sağlayan en önemli faktörün ferdî malikiyet olduğunu söyler ve şöyle der:

"Ancak, malikiyetin en önemli delili sosyal yarıdır. Toplum, bireyin çalışmasına ve işgücüne muhtaçtır, bunun gerçekleşmesi içinse harekete geçirici bir unsur ve saik gereklidir, iş ve faaliyetin artışını sağlamanın en güzel yolu malikiyettir. Toplumun çıkarına uygun olan bir gelişme de, halkın tasarrufçu olması ve sermaye biriktirmesidir. Başka bir deyişle sosyal sermayenin artıp güçlenmesinin sağlanmasıdır. O hâlde toplum, bireylerin kendi biriktirdikleri tasarruflarına sahip olma hakkını tanımalıdır onlara; mülkiyet, hiçbir zorlama olmaksızın, bireyleri çalışıp tasarrufta bulunmaya teşvik eden yegâne faktördür."¹

Yüce İslâm dini de sosyal yaşamın gelişip kalkınması için önemli bir faktör olan bu fitrî eğilimi dikkate alır ve hukukî sistemin de getirdiği kanunlarıyla bunu destekler. İslâm dini insanoğlunun fitrat ve doğasına uygun şekilde davranır ona; kendi alın teriyle ve meşru yollarla kazandığı serveti bi-

1- Mülkiyet Tarihi, s. 94

reyin kendi hakkı olarak görür, bunu kanunen destekler ve üretimin, üreticinin malı ve onun hakkı olduğunu kabul eder.

İslâm dini, bireysel mülkiyet anlayışının fitrat ve insan doğası gereği zulüm ve haksızlığa neden olduğu görüşünü reddeder. Batı dünyası ve özellikle Avrupa'da özel mülkiyetin zulüm ve haksızlığa neden olmasının sebebi, bu beldelerde kanun koyuculuk yetkisinin bizzat sermaye sahipleri ve zengin sınıfın elinde bulunuyor olmasıdır. Bu durumda sermayedarların, bütün kanunî düzenlemeleri kendi çıkarları doğrultusunda tanzim edecekleri apaçık ortadadır. İslâm'da ise, daha önce de belirttiğimiz gibi, kanun koyma hakkı sadece Allah'a aittir, bu sebeple de İslâm hukuk düzeninde belli bir sınıf kollanmaz, sermayedarların lehine ve emekçinin aleyhine kanun çıkarılmaz. Bu nedenle tarih boyunca ne zaman İslâm kanunları uygulanmışsa, özel mülkiyet de var olmuş; ama zerrece zulüm ve haksızlığa neden olmasına izin verilmemiştir.

İslâm nazarında, türlü zorluk ve meşakkatlere katlanarak, bir fabrika kuran adamın elinden fabrikası zorla alınmaz, zira böyle bir tavır her şeyden önce bireyin emek güvencesini hiçe saymak olup sosyal güvence ve saygınlığa aykırıdır, çalışma ve üretim şevkini de kırar. Ancak devlet, millî ve ekonomik maslahatları dikkate alıp sosyal adaleti sağlamak amacıyla stratejik üretim merkezleri ve aynı ölçüde özel öneme haiz kritik sanayi ve üretim birimlerini kendisi kurabilir veya kontrol altında tutabilir.

Kısacası İslâm hem bireye, hem topluma önem verir, birini diğere feda etmez; sosyal ve ekonomik problemleri gidermek için de sosyal adalet çerçevesinde serbest piyasa ekonomisi, nisbî mülkiyet, bireyin bağımsızlığı ve toplumun maslahatlarına dayalı bir düzen önerir ve özel mülkiyeti de, bireyin fitrî ve doğal mülk edinme duygusundan kaynaklanan bir vaka olarak görür ve sosyal maslahatların, hududuna yani toplumun çıkarlarına serbesti hakkı tanır. Böylece insanlar, daha fazla üretebilmek ve daha rahat bir yaşam dü-

zeyine kavuşabilmek için çaba gösterecek, bu saikle hareket edeceklerdir. Ancak, bireyin maddî gücünü kötüye kullanarak toplumun güven, huzur ve çıkarlarını tehlikeye düşürecek girişimlerde bulunmaması, zulüm ve haksızlığa sebebiyet vermemesi için de bu özel mülkiyet için belli şartlar ve çerçeveler tayin etmiştir İslâm. Bunun olumsuz ve zarar verici bir sınırlama olmadığını da hemen belirtelim. Çünkü toplumun varlığını korumak, sorumsuzluk ve lâubalilikleri önlemek ve kanunların uygulanmasını sağlamak için belli çerçeve ve sınırlamalar zarurîdir. Bu tür aklî ve mantikî sınırlamalar hem bireyin, hem toplumun bekasını garantilemektedir aslında.

Özel mülkiyet konusunda İslâm, sorumsuzluk ve kayıtsızlığı önlemiş, sadece meşru yollardan kazanılan serveti sahibinin hakkı olarak görmüş, meşru ve kanunî olmayan yollarla edinilen serveti bir "hak" olarak tanımamıştır. Zulüm, haksızlık, stok, kara para, başkalarının hakkını çiğneme vb. batıl yollarla kazanç sağlanmasına İslâm dini izin vermemektedir; çıkarıcı insanların adalet ve kanuna aykırı şekilde kazanç sağlamasının İslâm şariatında yeri yoktur.

İslâm'da özel mülkiyet hakkı; faiz, spekülasyon, sahtekârlık, yağmacılık, beleşçilik, rüşvet, gasp ve hırsızlık temelleri üzerine kurulu değildir, İslâm bu yollarla edinilen serveti meşru görmez. İslâm'ın helâl kazanç için belirlediği bu kural ve getirdiği bu kısıtlamalarla servet, bugün kapitalist sistemdeki gibi tehlikeli boyutlarda artmayacak ve İslâm toplumu, kapitalizmin getirdiği kaçınılmaz krizler ve acı sonuçlardan uzak kalabilecektir.

Kapitalizm sistemi, ekonomik tahavvüller gereği bugünkü hâlini almış olması gereken özel mülkiyet sistemiyle aynı şey değildir. Zira kapitalizmin güçlenip genişlemesi ancak iki şeyle mümkündür: Spekülasyon ve faiz! Nitekim bizzat ekonomi tarihçileri kapitalist ekonomi sisteminin ortaya çıktığı ilk günlerde basit, hatta faydalı bir sistem olduğunu, ama ekonominin geçirdiği kaçınılmaz evreler sonucu faize dayalı iç borçlanmalarla bugünkü zararlı hâline geldiğini yazmak-

tadırlar. Keza, küçük şirketler ve küçük üreticilerin iflâsına yol açıp, ayakta kalabilmek için büyük bir şirket hâlinde birleştikleri veya küçük sermayelerin yaşayabilmek için büyük sermayelere katılmak zorunda kaldığı "kapitalizmin amansız rekabetleri" vurgun, stokçuluk ve spekülasyonu beraberinde getirmektedir. Kapitalist düzenin en önemli faktörü ve servet yığmanın en iğrenç etkenleri olan faizle spekülasyon İslâm'da haram edilmiş ve yasaklanmıştır. Çünkü faiz hadsiz hesapsız servetleri dört bir yandan kapitalistin kasasına akıtmakta ve halkı günbegün perişan ve daha fakir hâle getirmektedir.

Farklı sınıflar arasında ekonomik denge sağlayabilmek amacıyla servetin belli ellerde birikmesini engellemek için İslâm'ın getirdiği mükemmel kurallardan biri de zekât ve humus sistemidir. Bu sistem bütün toplum bireylerine uygulanmakta ve her yıl servet ve mülk sahiplerinin varlığının belli bir kısmını azaltmaktadır.

Sermayenin belli odaklarda birikmesi ve tekelleşmenin önlenmesi ve sermayenin belli bir dengeyle umurun istifadesine açık olması için İslâm'ın koyduğu kanunlardan biri de bugün bazı ülkelerde adına millî servet veya kamu malları denilen sermayelerin İslâm devletinin idaresine bırakılması ve ormanların, meraların, akar suların, çorak ve ölü arazilerin, bütün maden, taş, ağaç ve bitkileriyle dağların, kamuya ait vakıfların, sahibi belirsiz malların, bir savaşa girmeden Müslümanlara bırakılmış olan toprakların, keffarelerin, mirasçısı olmayan veya bulunmayan mirasların vb. varlıkların İslâmî yönetimin elinde olmasıdır. Bunların bir kısmı İslâm devletinde, Müslümanların emiri olan ululemrin uhdesine bırakılmıştır ki, o da bunları kamu ihtiyaçlarını gidermek için harcamakla mükelleftir zaten. İslâm'ın miras konusunda vazettiği kanunlar da, servetin diğer nesillere sağlıklı aktarımını sağlamaktadır.

Diğer taraftan özel mülkiyetin İslâmî düzendeki dokunulmazlık sınırı, toplumun maslahatıdır, toplumun maslahatı tehlikeye düşecek olursa özel mülkiyetin dokunulmazlığı

kalkar ve böylesine olağanüstü bir durum baş gösterdiğinde adil olan İslâm devleti, belirlenmiş olan özel kurallar çerçevesinden taşmamak kaydıyla, baş gösteren tehlikeyi gidermek ve İslâm ümmetinin geleceğini koruyabilmek için gerektiğinde özel mülkiyete müdahale edip, belli bir denge kurabilir. İslâm'ın genel hukuk düzeninde İslâm devletine böyle bir yetki verilmiştir. İslâm devletinin başkanı -imam- bütün servetlerin bir avuç zengin sınıfın elinde birikmesine ve buna karşılık bir başka kesimin açlık ve yoksulluğun pençesinde kıvrınmasına seyirci kalamaz. Esasen böyle bir durum İslâm'ın usul ve prensiplerine kesinlikle aykırıdır. Bugün batı dünyasında kökleşmiş bulunan çirkin kapitalist düzene İslâm'da yer yoktur; yüce İslâm dini, bir avuç ultra zengin sınıfın keyfi ve çıkarları için kölelik, savaş ve sömürücülüğün yayılmasına izin vermez asla.

Kur'ân-ı Kerim'de Haşr Suresi'nin 7. ayetinde mealen: **"Mal ve servetin dağıtımı ve bölüştürülmesine belli kurallar koymamızın sebebi, aranızdan belli bir zengin sınıfın, bütün varlık ve servetleri ele geçirmesini önlemektir."** buyrulur.

Toplumsal zararı bireyin de zararı olduğundan, böyle bir düzende toplumla bireyin hukuku arasında hiçbir zaman çatışma ve sürtüşme olmaz. Binaenaleyh İslâm dini özel mülkiyete saygı göstermekte ve insanların bu doğal eğilimlerine olumlu yaklaşarak helâl sınırlar çerçevesinde olması kaydıyla sermaye sahibinin taraftar olduğu bütün kolaylıkları özel sermayeye tanımaktadır ve aynı şekilde olağanüstü bir durum baş gösterdiğinde özel mülkiyeti, kamu lehine olacak şekilde kullanabilmekte ve gerekli müdahalede bulunabilmektedir.

İslâm; sermaye ve para gücünün yol açabileceği muhtemel zulüm ve haksızlıkları önleyici ve giderici tedbirleri önceden alan hukukî bir düzenlemeye sahip olduğu hâlde, bunu yeterli görmemiş ve ahlâkî açıdan da bireyleri Allah yolunda infak ve bağışta bulunmaya teşvik etmiş, bu ahlâkî ve kültürel çağrıyla kanunî düzenlemeler arasında paralellikler

oluşturmuştur. Bu konuda İslâm'ın getirdiği fevkalâde öğretici ve eğitici ahlâkî prensipler insanî duyguları harekete geçirmekte ve Müslümanın, din kardeşlerinin ihtiyaçları karşısında kayıtsız kalmasına engel olmaktadır.

İslâm; servetin belli bir grubun elinde birikmesiyle ortaya çıkan savurganlık, israf, ayyaşlık ve keyifçiliğe karşıdır ve bununla mücadele eder, zenginlerin cimrilikte bulunup fakirlere yardımcı olmamasını alenen kınar ve Allah yolunda infakta bulunulmamasını eleştirir. Genel fakirliğe neden olan "işverenin, çalışanın emeğini tam ödememesi ve ona zulümde bulunması"nı haram ilân edip yasaklar ki, bu güzel çağrı ve bu insanî tutum insanın Rabbiyle irtibatını güçlendirip insanî duyguların güçlenmesine de yardımcı olur.

İşte bu İslâmî terbiye sayesinde ki Müslüman bir insan, Rabbinin rızasını kazanmak ve ahiret sevabını elde edebilmek için yaşar; bu gaye doğrultusunda dünya malı ve bütün lezzetler onun nazarında değersiz olur. Nitekim kötü niyetlilikler, adaletsizlikler, haksızlık ve zulümler hep insanların Rableriyle ilişkilerini kesmeleri ve hesap gününün varlığını unutmalarından ileri gelmektedir. Hâl böyle olunca insanoglunun vicdanî ölçüleri tuhaflaşmakta, bu bozulmanın ardından bireyin toplum ve yaratıcıyla, hatta kendisiyle olan ilişki ve irtibatları zikzaklar çizmekte, kesikliklere uğramaktadır.

İnsanoglunun yaratıcısıyla olan ilişkilerinde bozulma ve yozlaşma yaşandığı hâlde sosyal, fikrî ve ahlâkî ilişkilerinde bozulmanın yaşanmadığı bir zaman dilimine rastlamak mümkün değildir. Rabbiyle yakın irtibatları olan bir insanın, diğer insanların hakkını yemesi ve hemcinslerine zulümde bulunmaktan çekinmemesi; mal ve servet uğruna Allah'ın kullarıyla çekişme ve sürtüşmeye girmesi imkânsızdır.

İslâm'da birey ve toplum çıkar ve maslahatlarına nezarete bulunmak ve kollamak, İslâm devletinin vazifesidir. İslâm devleti, hürriyetin yanlış kullanımı ve serbestilerin zararlı şekilde pratiğe geçirilmesini önler ve bu yolda hiç müsamaha göstermeden kanunu uygular. Dahası, İslâm toplu-

munda güzel ahlâk ve insanî erdemlerin yayılması ve toplumun temiz bir hâle getirilmesine nezarette bulunulması bütün Müslümanların da dinî vazifesidir aslında. Böylece İslâmî sistemde bireyin kişiliği yapıcı, olumlu ve faal bir unsur olarak toplumun günlük yaşamında hak ettiği konuma kavuşturulmuş olmaktadır.

Binaenaleyh, kapitalist sistemin zarar ve koflaşmalarından tamamen uzak olan İslâmî sistem, komünist sistemden de üstün ve çok daha ileri bir adalet düzenine sahiptir; İslâm sağın da, solun da aşırılıklarından arınmış bir düzene sahiptir. Kendine has bu muazzam denge ve adalet sistemiyle yüce İslâm dini, komünizm ve kapitalizm ufuklarının çok ötesinde ve fevkalâde parlak bir ufku insanlığın önüne açar.

Bu arada dikkat edilmesi gereken husus, İslâm'ın bedi ve yepyeni bir din olmasıdır. Bu mükemmel din, sosyal adalet denilen şeyden kimsenin haberi bile olmadığı ve ekonomik faktörün hiçbir anlam ifade etmediği bir ortam ve zaman diliminde çıkmıştır ortaya.

İslâmî dünya görüşünde insan hiçbir zaman ekonomi veya bir başka faktörün cebir ve zorlamasına mahkûm olmamıştır; bilâkis, insan, bu varlık âleminin faal ve olumlu olan yegâne gücüdür. Bu nedenle de insan, ekonomik gelişme ve değişimlerin sürükleyip götürdüğü bir köle ve "tarihî zorlamaların esiri olan bir mahkûm" değildir; bilâkis, insan kendi irade ve gücüyle kendi istediği ekonomik düzeni kurar. İslâm'ı diğer ekonomik okullardan ayıran en önemli fark bu dinde değişim zorlaması diye bir faktöre yer verilmemesidir; toplumun ekonomik kaderinin böyle bir faktöre teslim edilmemesi ve bu şekilde "ekonomik zorunluluk gereği"(!) bir sınıfın diğer sınıfa tahakküm ve dayatmada bulunamaması ve bir grubun diğerini sömürememesidir.

Amerikalı felsefeci William James'la İngiliz felsefeci Harold Lawshy, John Strashi ve Bertrand Russell ve bir diğer ABD'li araştırmacı yazar Walter Lipmen gibi birçok çağdaş düşünür, hem kapitalist düzeni, hem komünizmi eleştirmekte ve dengeli bir çözüm aramaktadırlar. Bu düşünürler ko-

münist sistemin ferdî hürriyet, bağımsızlık ve iradeyi dumura uğrattığını; bireysel ve sosyal sahalarda yönetim mekânizmasına mutlak yetki vermek suretiyle ferdin yapıcı ruh ve yeteneklerini bu baskı ve hafakan atmosferinin karanlığında boğduğunu, bireyin tekâmül ve gelişme imkânının sıfırlandığını hatırlatmaktadır.

Diğer taraftan kapitalizmin ürünü olan batı demokrasisi de bireye aşırı serbesti tanıyarak sosyal koordineyi alt üst etmekte, para ve servet sahibi bir avuç zengin ve nüfuz sahibi ayrıcalıklı kesim, bütün imkân ve üretim sistemlerini kendi tekellerine geçirmekte, halkı kendi ekonomik iradelelerine tâbi hâle getirmekte ve iktidar mekânizmasına kolaylıkla sızabilmekte, iktidarı istedikleri gibi yönlendirmektedirler. Her iki sistem de koflaşmıştır bugün, bu nedenle de insanlık üçüncü bir çıkış yolu aramaktadır; her nevi aşırılıktan uzak olan ve hem bireyin, hem toplumun hak ve çıkarlarını adil bir şekilde temin edebilen bir yol olmalıdır bu. Çağdaş sistemlerin eksiklerinin farkına varmış bulunan bu felsefeciler, 14 asır önce İslâm'ın getirmiş olduğu ekonomik düzenlenenden daha adil bir sistem bulabilmiş midir sahi?

Bir taraftan bireye makul ve insanî bir çerçeve dahilinde hürriyet ve serbesti tanırken, diğer taraftan tehlikeli ve azgın kapitalizm düzenini dizginleyip kontrol altında tutan ve insanlığı içine düştüğü bu şaşkınlık ve zavallılıktan kurtarabilecek olan dengeli ve ılımlı orta yoldur İslâm...

İslâm'ın hukukî, sosyal vb. konulardaki kanun ve düzenlemeleri asırlar boyunca İslâm toplumunun bütün ihtiyaçlarına en mükemmel karşılığı verebilmiş; çeşitli beldelede yaşayan çeşitli ırk ve milletlere mensup İslâm ümmetinin sosyal ve ekonomik yaşamını en mükemmel şekilde düzenleyip organize etmiştir. İslâm toplumları geçmişte hukukî düzenleme ve kanun koyuculuk sahasında hiçbir zaman ecnebilere ihtiyaç duyacak hâle gelmemiştir. Binaenaleyh çeşitli değişim ve tahavvüllere şahit olan çağımızda da İslâm'ın aynı mükemmel hukukî sistemi İslâm toplumlarının bütün

ihtiyaçlarını en sağlıklı şekilde temin edip İslâm ümmetini en iyi şekilde idare edebilecek potansiyel ve güce sahiptir.

İnsan yaşamının maddî ve ruhî bütün boyut ve ihtiyaçlarını dikkate alan ve günlük yaşamın akla gelebilecek her boyutu için en mükemmel çözüm ve organizeyi getiren bu emsalsiz nizam; tabiat ve fitratın kurallarına uygun ve insanın doğasıyla uyumlu olduğundan asla eskimemekte, köhne-memekte ve tıkanmamaktadır.

İslâm'ın getirdiği temel kural ve prensipler, insanlığın tarih boyunca görüp yaşadığı bütün kural ve prensiplerden daha ileri olup insanî, ılımlı ve dengeli yapısıyla bütün beşerî kanun ve kurallardan üstündür. İslâm hüküm ve prensipleri, insanları kendisine davet eden beşerî sistemlerle karşılaştırıldığında, onlardan ne kadar ileri olduğu görülecek, ilâhî sistemle beşerî sistem arasındaki farklılıkların neler olduğu kolayca anlaşılacaktır.

Paris Hukuk Fakültesi 1951'de yayınladığı bildiriyle "İslâm Fıkhnı İnceleme Haftası" başlattı ve çeşitli ülkelerdeki İslâm alimleri ve dini kuruluşlara birer yazı göndererek, belirlenen bazı konularda İslâm fıkhnının görüşünü iletmeleri ve gerekli görmeleri hâlinde bu konular dışında, başka meseleler hakkında da İslâm fıkhnının görüşünü aktarabilecekleri bildirildi. Fransızların belirlediği konular şunlardı:

1- İslâm fıkhnında mülkiyet hakkını ispat ve belirleme yöntemleri.

2- Kamu ve amme menfaati gereği özel mülkiyete el konulmasının şartları ve hâlleri.

3- Cinayetle ilgili mevzuat.

4- İslâm mezhepleri arasında fıkıh konusundaki karşılıklı etkileşimler.

Bu konferansa başkanlık eden Paris Avukatlar Barosu Başkanı, konferansın son oturumunda şu açıklamada bulunuyordu:

"İslâm'ın hukuk sisteminin donuk olduğu ve yeni olay ve mevzular karşısında yetersiz kalıp gerekli

çözüm potansiyeline sahip bulunmadığı yolunda şimdiye kadar kendi zihnimizde oluşturduğumuz zihniyet ve önyargılarla; bu konferans boyunca biz-zat görüp anladığımız tam aksi cihetteki gerçekleri nasıl aynı kefeye koyabiliriz?.. İslâm hukukunun muazzam bir dikkat ve fevkalâde bir derinlik ve çok mükemmel bir potansiyele sahip olduğunu bu konferansta hepimiz gördük... Evet, İslâm hukukunun çok geniş bir kapsam gücü var, çağımızın bütün ihtiyaç ve sorunlarına en mükemmel çözümleri getirebilecek bir yapısı var. İslâm fikhını incelediğimiz bu özel haftayı şu kapanış bildirisiyle noktalıyorum:

"Hiç şüphesiz, İslâm fikhı günümüz dünyasının hukuk ve kanun konularında faydalanabileceği çok zengin bir kaynağa sahiptir. İslâm mezheplerinin farklı fikhî hükümleri, hukukî hazinelerle dolu şaşırtıcı bir zenginliğe sahip bulunmaktadır. Bu hükümler yelpazesinde İslâm fikhı çağın bütün ihtiyaçlarını en mükemmel şekilde giderebilir."

BATI MEDENİYETİNDE İSLÂM'IN ROLÜ

Son yıllarda batının teknoloji sahasında sergilediği ilerlemelerle gözleri kamaşıp kendilerini kaybedenler, batı dünyasındaki bu tahavvül ve göz alıcı ilerlemelerde Müslümanların ilmî araştırma ve kültürel birikimlerinin ne kadar etkili olduğunu ya unutmuş ya da görmezden gelmişlerdir.

İslâm'ın insanlığa hediye ettiği bu enerji ve aksiyon öylesine güçlü ve yapıcıydı ki, çok kısa bir süre zarfında dünyanın en geri kalmış toplumunu, en ileri ve en güçlü topluma dönüştürdü ve bu dalganın etkileri asırlar boyunca insanlığa ışık tutup ona yepyeni bir canlılık ve hareket kazandırdı.

İslâm'ın en büyük mucizesi, cehalet ve dogmalarla dolu bir ortama inmesi ve toplumu "hiçbir doğal etkenin zorlayıcılığına teslim olmayan ve yaşam şartlarını kendi elleriyle kurup yarınını bizzat kendisi belirleyen ileri bir toplum"a dönüştürmesidir. Bu zaman diliminde söz konusu toplumun günlük yaşamının bütün boyutları ıslâh olmuş, tarihin en büyük hareketi gerçekleşmiş ve maddî veya çevre şartlarının hiçbir zorlayıcı etkisi olmaksızın insanoğlu utanç verici aşağılık bağlar ve iğrenç eğilimlerden kurtulabilmiştir. Evet, o ortamda insanları öylesine bir kurtuluşa erdiren ve hayatın bütün boyutlarını ıslâh edip düzene koyan tek unsur İslâm'dı ve ondan başka hiçbir faktör yoktu orada...

İslâm dini insanların günlük yaşamına ayak bastığı günden beri her şeyi değiştirdi; duygu ve idraklerde tahavvül yarattı, düşünce ve fikirlerde köklü değişimlere neden oldu, birey ve toplum yaşamının bütün boyutlarında en olumlu ve en köklü değişimlere imza attı.

Yüce İslâm dini, doğuşunun 2. yüzyılında çok süratli, ama sessiz, gürültüsüz ve doğal bir şekilde ilerledi. Akdeniz sahillerinden Afrika'da Büyük Sahra'ya ve Atlas Okyanusu kıyılarından Çin Seddi'ne kadar yayıldı ve o günün dünya-sındaki en güçlü ve en büyük iktidarlara kadar uzandı. İslâm askerleri kuzeyde Endülüs'ün fethiyle Pirene Dağları'na ulaşmış ve Fransa'nın sınır şehirleriyle komşu olmuştu. Bir diğer kolda doğuda ilerliyor ve Sind'le Pencab'ı fethettikten sonra Çin duvarına doğru yürüyordu.

İnsanî prensiplere titizlikle uyulmak kaydıyla elde edilen bu muazzam fetihler tarih boyunca insanlığın şahit olduğu bütün hareket ve fetihlerden farklı ve göz alıcıydı. İslâm ümmetinin sergilediği fevkalâde medeniyet ve çarpıcı ilerlemeler elbette ki Arabistan Yarımadası'yla sınırlı kalmamış ve Müslümanlar ayak bastıkları bütün beldelere yüce İslâm'ın kalplere umut ve zindelik aşıl原因 ulvî mesajını, hayat dolu adalet ve kardeşlik ilkesini armağan götürmüşlerdir.

İslâm, o günün vahşi ve insanlık dışı iktidarlarını alaşağı ettikten sonra adalet sancağı altında kurduğu İslâm devlet nizamında, mağlup milletleri hakikatin nuruyla tanıştırmaya ve onları şefkatle kucaklamaya başladı. Dirayet ve basiretle hareket ederek ince yöntemlerle insanların kalplerini İslâm'ın yüce hakikatleriyle tanıştırdı. Aydın bir mantık ve köklü inanç sistemiyle, fethettiği beldelerde halkın dinî inançlarını derinden etkiledi ve bu beldelerde silinmesi imkânsız çok derin ve olumlu izler bıraktı. Bu tesir o kadar güçlüydü ki, diğer dinler ve inançlar kısa bir süre sonra mevzilerini terk edip İslâm karşısında geri adım atmak zorunda kaldılar. Arabistan'da putperestler, İran'da Zerdüştiler, Mısır ve Şam illerinde Hristiyanlar hiçbir zorlama olmadan İslâm dinini kabul edip bu ulvî dine dört elle sarıldılar.

İslâm öncesi Arap toplumunda böyle bir medeniyetin oluşmasına zemin hazırlayabilecek bir tek faktöre bile rastlamak mümkün değildi; böylesine görkemli bir medeniyeti müjdeleyen bir tek işarete rastlanmıyordu. O günün Arap

toplumu bilim, inceleme ve ekonomiden tamamen yoksundu; dahası, coğrafi açıdan da çok elverişsiz bir konumları vardı.

İslâm medeniyetinin ölümsüz ve parlak sayfalarında insanlık medeniyetinin en etkin ve en ileri dönemlerini görmek mümkündür. Müslümanların bilim ve öğrenme yolunda gösterdikleri yılmaz gayretle derin ve ileri fikir seviyelerini belgeleyen senetlerdir bunlar. Pozitif ve deneysel bilimin ilk adımını atanlar da Müslümanlar oldu ve bunun en bariz örneği, yeni Müslüman olmuş olan Endülüs'te kendisini gösterdi. O dönemde İslâm bayrağı altında oluşan medeniyetin ne önceki medeniyetlerle, ne de çağının medeniyetlerinden hiçbirisiyle kıyaslanamayacak kadar ileri olduğuna bizzat tarih şahadet etmektedir. Bu dönemin ruhî, maddî ve aklî açıdan fevkalâde parlak ve muazzam bir dönem olduğunu bizzat İslâm düşmanları bile itiraf etmektedirler; milletler tarihinde bunca hızlı ve şaşırtıcı ilerlemeye tarihin bir başka diliminde rastlamak mümkün değildir.

Bu uzun süre boyunca İslâm dini ilmî ilerleme, fikrî gelişme ve maddî güç elde etmek için bir tek defa olsun ahlâkî yozlaşmadan medet ummadı, şehvete ve putperestliğe ihtiyaç duymadı. Bilâkis, ilâhî düsturların ilhamı ışığında tecelli eden bu köklü ve görkemli medeniyet, çağının insanların dış yaşamını değiştirmekle kalmadı, onların ruhunu da okşayarak bütün varlıklarını etkiledi; muazzam bir hareketle milletlerin ruhunda inkılâp oluşturup bütün hurafe, kötülük, ca-hiliyet ve asabiyetlerin kökünü kazıdı ve bu süflî boyutların yerine insanî haslet ve seciyeyi hâkim kıldı.

Avrupa'nın kilise zihniyetinin baskı ve dayatmaları altında inim inim inlediği ve vahşilik, barbarlık, cehalet ve dağınıklığın pençesinde kıvrandığı karanlık ortaçağ döneminde İslâm Avrupa'ya her boyutuyla mükemmel bir medeniyet kazandırmış ve Rönesans sonrası ilmî ve teknolojik dönemin temel taşlarının oluşmasını sağlamıştır.

İslâm, çağın en büyük medeniyetini oluştururken Hristiyan Avrupa, Galile'yi Copernik'i izleme ve dünyanın yuvar-

lak olduğunu iddia etme suçuyla yargılıyor ve görüşlerini geri almaya zorladığı Galile'ye şöyle tövbe ettiriyordu:

"...Ben Galile, yetmiş yaşımda olduğum şu sırada siz âlicenap hazretlerinin (papayla orada bulunan diğer papazlar) huzurunda diz çöküyor ve mukaddes kitaba (İncil) el basarak tövbe edip şöyle diyorum: Dünyanın yuvarlak olduğu iddiası gerçek değildir. Ben bu yalanı reddediyor ve dünya yuvarlak değildir diyorum!"¹

Dünyaca ünlü bilim adamı ve filozof Bacon, İngiltere Kralı 2. Edward'ın özel fermanıyla, kimya bilimi konusunda fikir beyanında bulunmaktan men edildi ve Oxford Üniversitesi'nde bu dalda konuşma yapması önlendi; bununla da yetinmeyip, sürekli kilise tarafından göz hapsinde tutulabilmesi için Paris'e sürgün edildi. O dönemde Bacon'un bilime olan ilgisini "kıt görüşlülük" olarak değerlendirmişlerdir; çünkü o günlerde kilise maddenin nitelik ve yapısı hakkında görüş belirtmeyi "şeytanla irtibat kurma" olarak değerlendiriyordu! Bu nedenle Bacon'a dönüp: "Bu sihirbazı susturun! Bu Müslü-manı(!?) durdurun!" diye haykırmaları boşuna değildi.

Tarih bilimi açısından, Avrupa'da bilim hareketinin temellerini İslâm'ın atmış olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. Batılı bilim adamları ve tarihçiler bu inkâr edilmez gerçeği bizzat dile getirmekte, bunu açıkça ifade etmekten çekinmemektedirler. Müslümanların bilim ve teknik dalında kaydettiği ilerlemeleri bizzat batılı bilim adamlarından dinlemenin faydalı olacağını sanıyoruz:

KÜLTÜREL İNKILÂP

İslâm dini zuhur ettiği ilk günlerden itibaren bilime fevkalâde önem vermiş, bilim öğrenmeyi her Müslümanın dinî vazifeleri arasında saymış ve bu amaçla da bilim, kültür ve öğrenimin belli bir grubun tekelinde tutulmasını yasaklayarak bilim ve hikmet sahiplerini, bildiklerini başkalarına da öğretmeye ve değerli öğrenciler yetiştirmeye teşvik etmiştir.

Sevgili İslâm Peygamberi (s.a.a) bilim ve öğretim konusunda ahlâkî ve ferdî açıdan herkesi teşvik etmekle kalmamış, Müslümanların bilgi ve eğitim seviyelerini yükseltebilmek için pratikte de her fırsattan yararlanmıştır. Yüce İslâm Peygamberi'nin (s.a.a) Müslümanlara okuma yazma öğretme ve onların bilgili olmasını sağlama yolunda ne kadar titiz olduğunu görebilmek için İslâm tarihine bakmak yeter: Bedir Savaşı'nda Müslümanlar Mekke müşriklerini yenmiş, birçoğunu da esir almıştı. Esirler arasında, gerekli meblağı ödeyerek kurtulabilecek parası olmayanlardan bazısının okuma yazma biliyor olması Hz. Resulullah'ın (s.a.a) dikkatini çekmişti; "On Müslümana okuma yazma öğreten bir müşrikin serbest bırakılacağını" buyurduğunda, herkes sevindi; çok geçmeden birçok sahabe okuma yazma öğrenmişti!

Resulullah (s.a.a) tarafından ilim şehrinin kapısı olarak tanıtılan Hz. Ali (a.s) Nehc'ül-Belâğa'daki bir konuşmasında İslâm devletinin önemli sorumluluklarından birinin de bilim ve kültürün yayılmasına yardımcı olmak olduğunu hatırlatır ve şöyle der:

"Ey cemaat! Sizin benim üzerimde, benim de sizin üzerinizde hakkım vardır. Sizin benim üzerimdeki

hak-kınız daima hayır ve iyiliğinizi istemem, gerekli öğütlerde bulunmayı sizden esirgememem, gelirinizin ve millî servetlerin artmasını sağlamam ve cehalet içinde yüzmenizi önleyip, görgülü terbiyeli ve kültürlü olmanızı sağlamak için çaba göstermemdir..."¹

Abbasî halifesi Me'mun h.k. 215'te Bağdat'ta, rasathanesi ve zengin bir kütüphanesi de bulunan büyük bir bilimevi (beytulhikmet) açmış ve bu bilimevine, bugünkü parayla bir milyon doları aşkın (200 bin dinar) para harcamış ve dönemin çeşitli bilimlerine vakıf olan ve çok iyi dil bilen mütercim ve bilgileri dolgun maaşlarla bu öğretim merkezine istihdam etmiştir ki bu isimler arasında Huneyn, Bohtîşa, İbn-i Tarık, İbn-i Mukaffâ, Haccac b. Matar, Sergis Rassi gibi bilim adamları vardır.²

Halife Me'mun; İbn-i Tarık ve Haccac b. Matar gibi birçok dili mükemmel bilen araştırmacıları edebiyat, tıp, felsefe, matematik, astronomi, fizik vb. bilimlerle ilgili Hint, Pehlevî, Keldanî, Süryanî, Yunan, Latin ve Fars dillerinde yazılmış kitapları bulup Bağdat'a göndermeleri için yabancı ülkelere yolladı, böylece kısa zamanda Bağdat kütüphanesi dünyanın en değerli ve en nadide eserlerinin bulunduğu bir bilim hazinesine dönüştü. 20. yy. Ansiklopedisi, c.6, s.329'da bu şahısların Bağdat'a gönderdiği kitapların miktarının "100 deve yükü" olduğu kayıtlıdır.

Evet, baştanbaşa bütün Avrupa'da bir tek kültür ve eğitim birimi yokken Müslümanların şehirlerinde çok sayıda bilim, kültür ve eğitim merkezleri vardı ve bütün bilim dallarında uzmanlar ve mahir üstatlar yetiştirilmişti. Haçlı Savaşlarının başlamasıyla birlikte İslâm medeniyeti ve aydın İslâmî düşünceler İslâm sınırlarının ötesine akmaya başladı ve cehalet karanlığına gömülmüş olan ortaçağ Avrupa'sı

1- Nehcül-Belâğa Şerhi, İbn-i Ebi'l Hadid, c. 2, s. 189

2- Medeniyet Tarihi, Will Dorant, c. 11, s. 147

İslâm bilimlerinden doyasıya faydalanma fırsatını yakalamış oldu.

Prof. Gustave Lebon şöyle diyor:

"Kitap ve kütüphanenin Avrupa'da hiçbir anlam ve değer taşımadığı ve baştanbaşa Avrupa'da bulunan kitap sayısının, bazı kilise ve manastırdaki dinî konulu 500 civarındaki eserden ibaret olduğu günlerde Müslüman ülkelerde birçok kütüphane ve bu kütüphanelerde de sayısız kitaplar vardı. Sırf Bağdat'taki Bilimevi'nde 4 milyon cilt kitap olduğu bilinmektedir. Kahire'deki Saray Kütüphanesi'nde 1 milyon, Şam Trablusu'nun kütüphanesinde de üç milyon kitap vardı. O günlerde Müslümanların elinde bulunan İspanya'da her yıl 70 ilâ 80 bin cilt kitap yazılıp piyasaya sürülmekteydi."¹

G. Lowastranser şöyle yazar:

"Mustansariye Üniversitesi'nin çok görkemli bir binası vardı. Mükemmel şekilde döşenmiş ve en iyi teçhizatla donanmış bu üniversite binası çok geniş bir alan üzerine bina edilmişti; İslâm dünyasında benzeri olmayan bir binaydı bu... Bu üniversitede hukuk dersleri verilen dört fakülte vardı, her fakültede 75 öğrenci okuyordu; öğretim görevlileri farklıydı ve öğrenim de parasızdı. Öğretim üyeleri devletten dolgun maaş alıyorlardı. Ayrıca toplam sayıları 300 olan bu öğrencilere de her ay birer altın dinar burs verilmekteydi. Üstelik üniversitenin yemekhanesinde her gün belli miktarda ekmek ve et veriliyordu. İbnu'l Fırat'ın da belirttiği gibi bu üniversitenin kütüphanesinde çeşitli dillerde ve çeşitli bilim dallarında çok değerli kitaplar vardı ve kütüphane bütün öğrencilere açıktı. Üniversite, bu kitaplardan nüsha çıkarmak veya not almak isteyenlere ücretsiz olarak kâğıt ve kalem veriyordu. Üniversitenin çok temiz bir hamamı ve hastanesi bile vardı. Her gün

1- İslâm ve Arap Medeniyeti Tarihi, c. 3, s. 329

bir doktor üniversiteyi ziyaret edip öğrencilere uğrar, hastalarını bizzat ziyaret ve vizite eder, reçete gerekiyorsa hemen orada yazardı. Ambar ve kilerler gerekli malzemeler, yiyecek, içecek ve ilâç doluydu. Asıl hayret verici olanı bu muazzam ilmî gelişme, bunca teçhizat, teşkilat ve bilimde kaydedilen bu büyük başarının, Avrupa'nın cehalet içinde yüzdüğü 13. yüzyılın başlarında vuku buluyor olmasıdır!"¹

Dr. Max Meirhouf şöyle yazar:

"İslâmbul (İstanbul) camilerinde 80'den fazla büyük kütüphane var. Bu kütüphanelerde çoğu, ikinci bir nüshası olmayan çok değerli ve elyazmasından hazırlanmış on binlerce kitap bulunuyor. Kahire, Dimaşk, Musul, Bağdat, Hindistan ve İran'da da çok muazzam kütüphaneler var ki, henüz bu kütüphanelerdeki nefis elyazması eserlerin belli bir fihristi çıkarılmış değildir. Çok az sayıda elyazması basılmış veya tercüme, talik ve açıklamalı nüshası çıkarılmıştır. Hatta batıda bulunan İslâmî eser ve risalelerin en önemli bölümünü ihtiva eden İspanya'nın Eskurpal Kütüphanesi'nden bile tam bir fihrist çıkarılmamıştır bugüne kadar... Yıllardır yapılan araştırmalar sonucu ulaşılan bilgiler, İslâm dünyasının bilimler tarihini önemli ölçüde aydınlatmış olsa da bunların yeterli olmadığı ve gelecek nesillerin İslâm dünyasının bilim gücü konusunda daha yeni şeyler öğreneceği apaçık ortadadır."²

Prof. Gustave Lebon diyor ki:

"Müslümanların bilim ve öğrenim konusunda gösterdiği azim ve ciddiyet gerçekten takdire şayandır. Müslümanlar bir şehri fethettiklerinde ilk işleri oraya bir cami ve onun hemen yanına da bir okul açmaktı. Fethedilen topraklarda birçok okul ve eğitim merkezi vardı. Benjamin Towol (öl: 1173) İs-

1- İslâm Mirası, s. 230

2- İslâm Mirası

kenderiye'de 20 okul ve eğitim merkezi gördüğünü yazar. Bu okul ve eğitim merkezlerinin yanı sıra Bağdat, Kahire, Kurtuba vb. daha birçok şehirde laboratuvar, rasathane, büyük kütüphaneler ve çeşitli araştırmalar için gerekli her nevi teçhizatları bulunan fevkalâde donanımlı modern üniversiteler vardı. Sırf Endülüs'teki kütüphane sayısının 70 ilâ 80 civarında olduğu bilinmektedir. Kurtuba'da 2. el-Hâkim Kütüphanesi'nde 600 bin cilt kitap vardı. Bunların 44'ü bu kütüphanedeki kitapların fihristini içermeydi. Müslümanlarda bilim bu seviyeye gelmişken, bundan tam 400 yıl sonra Akıllı Şarl'ın Paris'te açtığı devlet kütüphanesine koymak için bütün Avrupa'da bulabildiği kitap sayısı 900'ü geçmemiştir ki, bunların da üçte biri Hristiyanlık ve dinî meselelerle ilgili kitaplardı!"¹

"Müslümanların insanlığa yaptığı hizmet, araştırma ve buluşlarla bilimin ilerlemesini sağlayıp ona yeni bir ruh kazandırmaktan ibaret değildir; bunun yanı sıra kitaplar yazıp okullar ve üniversiteler açarak ilmi bütün dünyaya cömertçe sunmuş olmalarıdır da aynı zamanda... Avrupa'nın bilim, fen ve maarifine Müslümanların bu yolla bulundukları muazzam katkıyı inkâr edebilmek mümkün değildir. Daha sonraki bahislerimizde Müslümanların ilmî ve edebî eserlerinden söz ederken onların asırlar boyu Avrupa'ya nasıl öğretmenlik ve öncülük yaptığını, hatta eski Roma ve Yunan bilim ve fenlerinin bile Müslümanlar aracılığıyla Avrupa'ya yayıldığını belgeleriy-le anlatacağız."²

Bir başka yazar da şöyle der:

"Avrupa'nın cehalet, bilgisizlik, bedbahtlık ve barbarlığın pençesinde kıvrandığı ortaçağın son dönemlerinde Avrupa ülkelerinin kral ve derebeyleri

1- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 557-558

2- age. s. 562

tedavi olmak için İslâm ülkelerine geliyorlardı. İslâm ülkelerindeki üniversite ve eğitim merkezlerinde, bilim öğrenmek için gelen birçok Avrupalı öğrenci vardı. İslâm ülkeleri; Bağdat, Kahire, Konstantiniye, Kurtuba ve İskenderiye gibi devrin en modern teşhizatlarıyla donanmış modern laboratuvar ve ders-haneleri olan üniversitelere sahip olmakla iftihar etmekteydi."¹

Jozef Mc. Cop, ilk dönem Müslümanların ilmî ve kültürel ilerleyişi konusunda şöyle yazıyor.

"...İslâm toplumunun alt grubu olan fakir kesimler bile kitap alabilmek için yiyecek ve giyeceklerinden tasarruf ediyor, eski ve köhnemiş elbiseleri giymekten çekinmiyorlardı. Bir işçinin öylesine zengin bir kütüphanesi vardı ki, bilim adamları bile onun kütüphanesinden faydalanmaktaydı. İbn-i Halletka-n'ın Vefiyyatu'l-A'yan'ında adı geçen büyük bilim adamlarının çoğu toplumun alt kesimi olan azat edilmiş köleler veya onların çocuklarıdır. Keza, o dönemin ünlü şairleri ve edebiyatçıları arasında çok sayıda kadın da vardı."²

Endülüs Müslümanlarının parlak kültür ve medeniyetleriyle bilim sahasındaki göz kamaştırıcı ilerlemeleri Nehru'yu da hayran bırakmıştır:

"...Kurtuba, bir milyonluk nüfusuyla çok büyük bir şehirdi; eni 20 km., boyu 40 km. olan büyük bir bağı andırıyordu. İrili ufaklı 60 bin saray ve köşk, 200 bini aşkın normal evin bulunduğu bu dev şehirde 80 bin mağaza ve dükkan, 3800 cami ve 700 hamam olduğu kayıtlıdır. Bu rakamlar mübalâğalı gibi görünse de, Kurtuba'nın o günün şartlarındaki konumunu gös-termesi açısından önemlidir."

"Bu şehirde çok sayıda kütüphane vardı, bunların en önemlilerinden biri olan kraliyet kütüphanesinde

1- 20. yy. Ansiklopedisi c. 6

2- İspanya'da Müslümanların Görkemi, s. 170

400 bin kitap bulunduğu bilinmektedir. Kurtuba Üniversitesi'nin ünü bütün Avrupa'ya, hatta Batı Asya illerine kadar yayılmıştı. Bu şehirde öğrencilerden para almadan ücretsiz ders veren birçok okul vardı."

"Bir tarihçinin şu cümlesi çok çarpıcıdır: Müslümanların yönettiği İspanya'da hemen herkes okuma yazma biliyordu, oysa aynı yıllarda Hristiyan Avrupa'da İncil'i okuyabilen bir avuç papazdan başka okuma yazması olan kimse yoktu. Hatta aristokrat ve sözde soylular arasında bile tahsilli birine rastlamak mümkün değildi."¹

1- Dünya Tarihine Bakış, s. 413, Nehru'nun "Cevahir" adlı eseri.

TIP

Dr. Mirhauf Müslümanların tıp biliminde kaydettiği ilerlemeyi şöyle anlatır:

"Haçlı Savaşları'nda Müslümanların, Avrupalı doktorlara güldüğü ve onların bilgi ve tekniğini çok ilkel buldukları kayıtlıdır. Hristiyanlar, Müslümanların bu bilim gücünden faydalanabilmek için İbn-i Sina, Cabir, Hasan b. Haysan ve Râzi'nin kitaplarını Latince'ye çevirdiler,mütercimi belli olmasa da, bu çeviri eserler bugün mevcuttur. Keza 16. yy'da İbn-i Rüşd ve İbn-i Sina'nın kitapları İtalya'da da tercüme edildi ve bu kitaplar İtalya'yla Fransa üniversitelerinde ana ders kitapları olarak okutuldu."¹

"Râzi'nin vefatından sonra İbn-i Sina, bilim dünyasında bir yıldız gibi parlamaya başladı (hk. 370-429). Çeşitli bilimlerde uzman olan İbn-i Sina birçokları tarafından bugün de felsefe ve fizik bilimlerinin otoritesi olarak bilinirken onun tıp dalındaki ünü, bütün Avrupa'da dilden dile dolaşmaktaydı."²

Dr. Mirhouf bir başka yerde şöyle der:

"Kaldı ki İbn-i Sina'yla Râzi'den başka Ebu'l-Kays-ı Endülüsî, İbn-i Zehra Endülisî, Abbas İranî, Ali b. Rızvan Mısırî, İbn-i Butlan Bağdadî, Ebu Mansur Muvaqqaf Heratî, İbn-i Vefiyd İspanyaî, Mâseviyye Bağdadî, Ali bn İsa Bağdadî, Ammar Musalla ve Endülüs-

1- İslâm Mirası, s. 132

2 -İslâm Mirası, s. 116

lû İbn-i Rüşd gibi daha birçok seçkin ve mahir doktor İslâm beldelerinin çeşitli noktalarında yaşadıkları hâlde ünleri bütün Avrupa'ya yayılmış ve bu bilim adamlarının bütün eserleri defalarca Latince ve diğer Avrupa dillerine çevrilmiştir. Bugün bile batıda birçok bilim merkezinde bu kitaplar ana kaynak olarak kullanılmaktadır."¹

"Müslümanlar birçok bilim dalında çağdaşları olan diğer bilim adamlarını geride bırakmış ve Avrupa'nın hayranlığını kazanmıştır. Müslümanlar Avrupa'ya ayak bastığında Avrupalılar henüz veba mikrobunun varlığından bihaberdi; nitekim İspanyollar vebayı ilâhî bir belâ olarak niteliyor ve günahkâr kulların cezalandırılması olarak değerlendiriyorlardı. Vebanın bulaşıcı bir hastalıktan başka şey olmadığını Avrupa'ya öğretenler, Müslümanlardır."²

Dr. Mirhauf, İbn-i Sina'nın "Kanun" adlı ünlü kitabı hakkında da şöyle yazar:

"Bu kitap tıp dalında İslâm dünyasının nadide şaheserlerinden biridir. 15. yy'ın sonlarında bu kitap Avrupa'da tam 16 kez basıldı. Bu baskıların 15'i Latince, biri İbranice'dir. Aynı kitabın, 16. yy'da yirmiden fazla baskı yapması İbn-i Sina'nın 'Kanun' adlı tıp kitabının ilmî değerini ortaya koymaya yetmektedir sanırız. Bu kitaba Latince ve İbranice dillerinde yazılan şerh ve açıklamalar da bir hayli fazladır. 'Ka-nun', 17. yüzyılın ikinci yarısına kadar Avrupa'da defalarca basıldı ve üniversitelerde ana ders kitabı olarak okutuldu. Tıp sahasında hiçbir kitabın bu kadar etkili olmadığı bilinmektedir. Tıp ilminde kaydedilen bunca ilerlemeye rağmen bu kitabın hâlâ en önemli kaynaklar arasında yer alması bunun en bariz delilidir."³

1- age. s. 118

2- age. s. 128

3- age. s. 116

Will Dorant şöyle yazıyor:

"Müslüman tıp uzmanlarının en ünlüsü ve öncelikli olanı Muhammed b. Zekeriyâ Râzî'dir. Yazdığı iki yüzden fazla eserin çoğu tıpla ilgili olup her biri birer şaheserdir. Râzî'nin kitapları arasında ikisinin apayrı bir yeri vardır:

1- Suççeği ve Kızamık: Bu kitap önce Latince'ye, sonra da diğer Avrupa dillerine çevrildi ve 1498'den 1866'ya kadar, yani 4 asır boyunca 40 defa çeşitli dillerde basıldı.

2- el-Hâvî'l-Kebîr: Râzî'nin bir ömür boyu yaptığı ilmi araştırmalarla tıbbî deneylerinin ürünü olan bu eser tıp bilimiyle ilgili hemen hemen bütün bilgileri kapsamaktadır. Tamamı 20 cilt olan bu muazzam eserin bugün sadece 10 cildine ulaşılabilmektedir. el-Hâvî'nin 5 cildi göz hastalıklarıyla ilgilidir. Bu kitap 1279'da Latince'ye çevrildi ve 1542'de 5 baskı yaptı. Tıp dalında en önemli kaynak oldu. 1394'te Paris Tıp Fakültesi kütüphanesine alınan 9 ana kaynaktan biridir."¹

Dr. Gustave Lebon da şöyle der:

"Cerrahi tekniğini geliştiren de yine Müslümanlar olmuştur. Avrupa'daki okullar, yakın bir geçmişe kadar Müslümanların bu daldaki tasnifini esas almıştır. Hatta yeni buluşlardan biri olan anestezi ve ameliyat olacak hastayı bayılma tekniği Müslüman hekimlerin asırlarca kullandığı bir tekniktir aslında, Müslüman hekimler 'bezr'ul-benc' denilen bir bitkiyle hastalarını bayıltıyorlardı."²

"Uzun süreli ateşleri düşürmek için soğuk su ve buz kullanan ilk hekim Râzî'dir. Ayrıca kalp sekteleğinde hacamat ve sırta bardak atma, cıva merhemi, dikişte hayvan bağırsağından yapılma ince iplikler kullanma vb. birçok buluşun sahibi de yine Râzî-

1- Medeniyet Tarihi, W. Dorant, c. 7, s. 759

2- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 637

dir."¹

"İbn-i Sina'nın eserleri dünya dillerinin tamamına çevrilmiş ve tam 6 yüzyıl boyunca tıp biliminin tek otoritesi ve temel kaynak eseri olmuştur. Fransa'yla İtalya'da tıp fakültelerinde İbn-i Sina'nın eserlerinden başka kitap okutulmamıştır. Fransa'da da elli yıl öncesine kadar tartışmasız tek kaynak olarak onun eserleri okutuldu üniversitelerde."²

"İslâm bilginleri tıp ve cerrahi sahalarında birçok buluşa imza atmıştır. Bunları ilgili kaynak kitaplarda bulmak mümkündür. Tırnak yoluyla verem hastalığının teşhisi, sarılığın tedavisi, soğuk su kullanarak kanamayı durdurmak, mesâne ve böbrek taşı parçalayıp düşürmek, fitık ameliyatı vb. buluşlarda hep Müslüman bilim adamlarının imzası vardır."³

Yine Gustave Lebon şöyle der:

"Müslüman cerrahların en ünlüsü Endülüslü Ebu'l-Kasım'dır. (Ebu'l-Kays olarak bilinir.) 11. yüzyılda yaşayan bu müstesna bilim adamı kullandığı cerrahi aletlerinin çoğunu da bizzat icat etmiş olmasıyla bilinir. Onun icat edip kullandığı bu aletlerin resmini de, kendi kitaplarında bulabilmek mümkündür bugün. Haller şöyle yazar: 14. yy'dan sonraki cerrahların ilmî kaynakları Ebu'l-Kays'ın kitapları olmuş ve bu kitaplar Latinceye çevrilip defalarca basılmış, en son baskısı 1816'da yapılmıştır."⁴

1- age. s. 630

2- age. s. 633

3- İslâm Medeniyeti Tarihi, c. 7, s. 78

4- İslâm ve Arap Medeniyeti.

İLÂÇ YAPIMI

Dr. Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanlar ilâç ve tedavi konusunda birçok buluşun sahibidir aslında. Bunlardan biri de tifoid ateşini düşürmede soğuk su yöntemini kullanmalarıdır. Avrupa birkaç asır terk edilen bu yöntemi yeniden kullandı. Kimyasal ve terkip formüllerinde de Müslümanların dâhi olduğu bilinmektedir. Onların kullandığı kimyasal terkip formülleri bizim batıda hâlâ kullanılmaktadır."

"Müslümanlar ilâç yapım ve kullanımında çok özel yöntemler keşfetmişlerdir; bugün modern yeni buluşlar olarak bildiğimiz teknik ve yöntemlerin çoğu, bunlardır aslında."

"Asırlar önce Müslüman beldelerde, bugün Avrupa'da yeni yeni şahidi olduğumuz ücretsiz sağlık ocakları vardı; haftanın belli günleri hastalar buralara müracaat ederdi. Sağlık ocaklarının bulunmadığı mah-rum bölgelere de haftanın belli günlerinde, yerli ilâç ve malzemeyle doktor gönderilirdi."¹

Corci Zeydan şöyle yazar:

"Avrupalı bilim adamları son yıllarda ilâç yapımı konusundaki araştırmaları sırasında bu bilimin temelini atanların Müslümanlar olduğunu fark ettiler. Çeşitli maddeler kullanarak ilâç yapan ve ilâç keşfinde yeni bir çılgır açan Müslümanlar, ilk eczane açan ve ilâç mağazaları kuran kimselerdir de... Mc.

Cop'ın da yazdığı üzere sadece Bağdat'ta 60 eczane vardı ve bunların masrafları İslâm devleti tarafından karşılanıyordu."¹

"Bugün Avrupa'da kullanılan ilâçların çoğu, Müslüman bilim adamlarının buluşu olduğu için, Avrupa'da hâlâ orijinal isimleriyle yani Arapça, Farsça ve Hintçe adlarıyla bilinmektedir."²

1- İspanya'da Müslümanların Görkemi, s. 183

2- İslâm Medeniyeti Tarihi, c. 3, s. 279

HASTANE

Corci Zeydan şöyle yazıyor:

"İslâm'ın üçüncü yüzyılı tamamlanmadan Müslümanlar Mekke, Medine ve diğer şehirlerde hastaneler yaptılar. Abbasî halifeleri ve vezirler hastane yapımında âdeta birbiriyle yarışmışlardır. Sırf Bağdat'ta çok kısa bir süre zarfında dört büyük hastane açılmıştır. Hk. 368'de Bağdat şehrinin batı yakasında Dey-lemli İzeduddevlet, kendi adını verdiği muazzam bir hastane kurdu. Çeşitli dallarda uzman olan 24 mütehassis hekimin çalıştığı bu büyük hastane, özel imkânları ve modern hizmetleri nedeniyle uzun bir süre İslâm beldelerinin en ünlü hastanesi olarak tanınmıştır."¹

Bir başka yerde de şöyle der:

"Müslümanların kurduğu bu modern hastanelerin fevkalâde düzenli ve disiplinli bir idaresi vardı. Hastaların dinine, mezhebine, mesleğine ve mevkiğine bakılmadan hepsine itina ve özen gösterilir, dikkatle muayene ve tedavi edilirlerdi. Bugün olduğu gibi her hastalığın belli ve ayrı bölümü vardı, salon ve odaları ayrılmıştı. Tıp ve eczacılık fakülteleri de aynı binadaydı. Öğrenciler her şeyi pratik olarak öğrenmekteydi burada, öğrenimle uygulama iç içeydi. Bizim yeni keşfettiğimiz seyyar hastaneleri bundan asırlar önce Müslümanlar keşfetmişti; develer ve katırlara yüklenen malzeme ve beraberindeki

1- İslâm Medeniyeti Tarihi, c. 3, s. 279

doktorlar dere-tepe demeden dört bir yana hizmet veriyordu. Selçuklu hükümdarlarından Sultan Mahmud'un karargâhında 40 deve den müteşekkil bir seyyar hastane vardı."¹

Dr. Gustave Lebon'un şu tespitleri fevkalâde çarpıcıdır:

"Müslümanların hastaneleri temizlik ve sağlık bakımından bugünkü Avrupa hastanelerinden daha ileri konumdaydı. Çok büyük alanlar üzerine kurulan bu binaların oda ve salonları çok geniş, aydınlık, rahat, fevkalâde ferah, hava değişimi ve havalandırması mükemmeldi, su sıkıntısı yoktu. Zekeriya Râ-zî'den, hastane tesisi için Bağdat şehrinin havası ve suyu en iyi olan mahallini seçmesi istendiğinde, bu dâhi bilim adamının kullandığı sade yöntem, bugün bile bulaşıcı hastalık uzmanlarını hayrette bırakmaktadır. Hekim Râzi, Bağdat şehri ve etrafında belli yerleri tespit ederek buralarda birer parça et astırır, açık havada asılı duran bu et parçalarından en geç bozulan etin bulunduğu bölgeyi hastane yapımı için sağlığa en elverişli mekân ilân eder ve hastane binası oraya inşa edilirdi!"

"...Müslümanların kurduğu hastaneler tıpkı bugünkü modern hastaneler gibi geniştir. Her bölümün ayrı ve büyük salonları vardı. Hastanelerde tıp öğrencileri için de yurt yapılmıştı; öğrenciler böylece bütün hastalıkları yakından görüp tanıyor, tedavilere bizzat şahit ve müdahil oluyor, böylece her şeyi pratik ve deneyli öğrenme şansına kavuşuyordu."

"Yine bugün olduğu gibi, asırlar önce Müslümanlar akıl ve sinir hastalıkları için ayrı ve özel hastaneler yaptırmışlardı. Delilere burada özel odalar, hatta ücretsiz olarak ev veriliyordu."²

Mc. Cop şöyle yazar:

1- age. c. 3, s. 282

2- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 635

"...Kahire'de Müslümanlar çok büyük ve modern bir hastane yapmışlardı, çiçeklerle dolu bahçeleri ve fiskiyeli güzel havuzları vardı. Küçük bahçelerin yanı sıra dört büyük bahçesi olan bu modern ve güzel hastaneye müracaat eden her hasta kabul edilir, tedavisi tamamlanıp da iyileşen her hastaya, taburcu edilirken 5 adet altın akçe hediye edilirdi."¹

İslâm Dünyası adlı eserde de şöyle geçer:

"Kurtuba'da 600 cami, 900 hamam, 50 hastane vardı."²

1- İspanya'da Müslümanların Görkemi, s. 183

2- İslâm Dünyası, s. 82-83

KİMYA

Yüce İslâm Peygamberi'nin (s.a.a) mutahhar Ehl-i Beyti'nin imamlarından Cafer-i Sadık (a.s) hazretlerinin yetiştirdiği Cabir b. Hayyan, İslâm dünyasının en ünlü kimyageri olarak tarihe geçmiştir. Max Meirhouf onun hakkında şöyle yazar:

"Cabir'in bilim dünyasındaki lakabı 'Kimyanın Ba-bası'dır. Cabir'den günümüze ulaşan eserler arasında kimya bilimiyle ilgili yüze yakın eser vardır ki bunların tamamı bugün Avrupa'da el üstünde tutulmaktadır."¹

Allâme Seyyid Hibetuddin Şehrstanî şöyle yazar:

"Cabir'in yazdığı el yazması kitaplardan ellisini gördüm, her ilmi bahsin akabinde, bunu İmam Sadık (a.s) hazretlerinden öğrendiğini yazıyordu. Bugün Cabir'in basılan eserlerinin sayısı 500'ü aşkın olup bunların çoğu Berlin ve Paris kütüphanelerindedir. Batıda Cabir'e 'Bilimin Babası' derler. Avrupalı bilim adamlarının Cabir'e çok büyük bir saygı besledikleri bilinmektedir. Bugüne kadar keşfedilen kimya elementlerinin 19'unu bizzat Cabir keşfetmiştir. Cabir bu elementlerin hepsinin bir tek elemente dayandığını, onun da elektrik ve ateş olduğunu ve bu güçlü unsurun maddenin en küçük zerresinin içinde saklı bulunduğunu yazmıştır. Cabir'in bu tanımı günümüzde keşfedilen atom çekirdeğinin etrafında hızla dönen 'elektron'un tarifinden başka bir şey değil-

1- İslâm Mirası, s. 112

dir!"¹

Dr. Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanlar, günlük yaşamda kimya ve teknik sahalarında son derece gerekli bazı maddeleri keşfettiler. Müslüman bilim adamlarının çoğu kimya dalında da birer uzmandı aynı zamanda. Ne yazık ki onların eserlerinin çoğu bugün elimize ulaşmış değildir henüz; ama bugün eldeki kitaplarına bakıldığında, kimya sahasında Müslümanların ne kadar deneyli ve bilgilerinin ne kadar fazla ve kapsamlı olduğu anlaşılmaktadır. Kullandıkları kimyasal terkipler; boyacılık, madencilik, demir ve çelik yapımı ve dericilik alanlarında gösterdikleri maharet ve uyguladıkları teknikler, onların sanat ve zanaat dallarında da kimyayı çok büyük bir beceriyle kullandıklarını göstermesi açısından ilginçtir."

"Bugün bizim kitaplarımız Lawasier'in kimyanın babası olduğunu yazar, bu doğru değildir aslında. Çünkü hiçbir bilim dalı ve bu cümleden olmak üzere de kimya bilimi bir anda oluşmuş değildir. Müslümanların bin yıl önceki keşifleri ve onların kimya dalındaki muazzam laboratuvar çalışmalarıyla deneyleri olmasaydı Lawasier kimya dalında bir tek adım bile atamayacaktı."²

Corci Zeydan şöyle yazar:

"Onca ilmî araştırma, deney ve tecrübeleriyle modern kimyanın temelini atanların Müslümanlar olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. Birçok kimyasal formül ve bileşimi onlar bulmuş ve yeni kimya bilimi onların bu bulgularıyla ortaya çıkmıştır. Bilim adamları nitrik asit, sülfürik asit, nitro asit, hidroklorik, potasyum, nişadır ruhu (amonyak), nişadır tuzu, nitrat darjan, sülfürik klorid, potasyum nitrat, alkol, alkali, arsenik (zırnık) ve borik asidi Müslüman-

1- ed-Delâil ve'l-Mesail.

2- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 612

ların keşfetmiş olduğunu kabul etmektedirler. Dahası, İslâm kimyagerlerinin keşfettiği bazı şeyler daha günümüze ulaşmış durumdadır ki, çağdaş bilim adamları bunları henüz tam olarak tanımlayamamışlardır."¹

Dr. Mirhouf, kimyanın parlak siması Râzi hakkında şöyle yazar:

"Râzi'nin yazmış olduğu 'Kimya Sanatı' adlı eser, birkaç yıl önce bir Hint şehzadesinin kütüphanesinde bulundu. Râzi bu muazzam eserinde çeşitli kimyasal maddeleri sınıflandırmış ve her birinin kimyasal özelliklerini mükemmel bir şekilde izah etmiştir."²

Will Dorant, Kimya biliminin tamamen Müslümanlara ait bir buluş olduğunu söyleyerek şöyle yazar:

"Çünkü o güne kadar Yunanlıların çok kısıtlı bir deney ve tamamen belirsiz bazı teorilerinden başka bu dalda hiçbir edinin yokken, Müslümanlar pratik deneyler, laboratuvar çalışmaları, ayırıştırma, çözünme ve bütün bulguları düzenli şekilde kaydetme gibi ileri yöntemlerle birçok maddeyi ayırtmış, taşlar hakkında birçok kitap yazmış, asitlerle alkollü maddeleri zenginleştirmiş, yüzlerce ilacı dakik şekilde incelemiş ve yüzlerce yeni ilâç ve formül keşfetmişlerdir. Normal metallerin altına dönüştürülmesi gibi teorileri aşmayı becerecek gerçek kimya bilimini kuranlar da Müslümanlardır. Bazılarının yazarı bile henüz belirlenemeyen ve Müslüman bilim adamlarınca kaleme alınan ve Latince'ye çevrili yapılan önemli eserler sayesinde kimya bilimi bugün batıdaki seviyesine ulaşabilmiştir."³

1- İslâm Medeniyeti Tarihi, c. 1, s. 279

2- İslâm Mirası, s. 12

3- Medeniyet Tarihi, Will Dorant, c. 11, s. 155

SANAYİ VE TEKNİK

İlk saati yapanlar Müslümanlardır. Abbasî halifelerinden Harun döneminde Müslümanlar bu büyük teknolojiye imza attılar. Halife Harun, Müslümanların icadı olan ilk saati, Fransa kralı Charlimagne'ye hediye olarak göndermiştir.

Dr. Gustave Lebon şöyle yazar:

"İslâm halifesi Harun'er-Reşid, batı beldelerinin im-paratoru ve Fransa kralı olan Charlimagne'in el-çisi aracılığıyla ona çok değerli hediyeler gönder-miştir. Bu hediyeler arasında en değerli olanı, o güne kadar kimsenin görmediği bir alet olan saatti. Her saat başı çalışıyor, vakti dakik olarak gösteriyordu. Charlimag-ne ve saray erkanını hayretler içinde bırakan bu teknolojik harikanın nasıl yapıldığı ve nasıl çalıştığını anlayabilen bir tek kişi bulunamamıştı Fransa sarayında."¹

Endülüs Müslümanları haçlılar tarafından katliama uğ-rayınca Endülüs sanayinin çökmesi elbetteki tesadüfî bir olay değildir ve Müslümanlarla birlikte teknoloji ve zanaat da ortadan kalkmıştır İspanya'da.

Dr. Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanlardan boşaltılan Endülüs'ün kısa sü-rede yaşadığı çöküntü ve izmihlâl hiçbir ülkede gö-rülmüş bir olay değildir. Bilim, teknoloji, zanaat, sa-nayi ve ziraat gibi bir ülkenin kalkınmasını sağlayan

1- İslâm ve Arap Medeniyeti.

bütün faktörler, Müslümanlarla birlikte terk etmiştir Endülüs'ü."

"Müslümanlardan boşalan bu ülkede fabrika ve atölyeler kapanmış, tarım bir anda felce uğramış, marmur hâle getirilen araziler çoraklaşmış, bunun tabii bir sonucu olarak da şehirlerde göç başlamış ve koca şehirlerde hayat hızla ölmeye yüz tutmuş, 400 bin kişilik nüfusa sahip Madrid'in nüfusu çok kısa sürede yarıya inmiştir. Müslümanların açtığı 1600 fabrika ve atölyeden geriye sadece 300'ünün kaldığı Eş-biliye fabrikalarında Müslümanların döneminde 130 bin işçi çalışıyordu. Yetkililerin 4. Filip'e verdikleri raporda bu şehrin nüfusunun da Müslümanlardan sonra dörtte bire indiği kayıtlıdır"¹

Bu Fransız bilim adamı, Müslümanların pamuk kâğıdı ilk imal eden kesim olduğunu yazar ve şöyle der:

"Ortaçağ Avrupa'sında uzun yıllar boyunca deri ve parşömen üzerine yazı yazıldı. Yazıda kullanılan deri ve parşömenin çok pahalı olması, Avrupa'da kitap basımının yayılmasına ve kültürün gelişmesine engel olan en önemli sebeplerden biridir. Bu değerli malzemeler bütün Avrupa'da o kadar azalmıştı ki, Yunanlı ve Romalı rahipler üzerine eski eserlerin yazıldığı deri ve parşömenleri toplatıp sildiriyor, bunların yerine dinî metinler yazdırıyorlardı. Müslümanlar kâğıdı icat etmiş olmasaydı, o günlerde tamamına yakını kiliselerde toplanmış bulunan Avrupa'nın el-yazması kitaplarından bir teki bugüne ulaşamayacak ve rahiplerle papazlar hepsini yok etmiş olacaktı. Müslümanların kâğıdı icat etmesinin bilim ve kültüre sağladığı faydaları inkâr edebilmek mümkün değildir."

"Casicrie'nin Escorial kütüphanesinde bulunduğu bir kitap, kâğıt üzerine yazılıydı ve bu kitap 1009'da (bin dokuz) yazılmıştı. Avrupa'daki en eski el yaz-

ması kitaplardan biri olan bu eser, dünyada kâğıdın ilk kez Müslümanlar tarafından kullanıldığını gösteren en canlı belgelerden biridir."

"Casicrie, bu gerçeği itiraf ettikten sonra ipek kâğıdı Çinlilerin bulduğunu iddia edenlere şunları söylüyor: İpek kâğıt o günün Avrupa'sı için hiç kullanışlı değildi. Çünkü Avrupa'da ipek, en bulunmaz mallardandı; ama pamuk kolayca bulunabiliyordu. Pamuktan elde edilen kâğıdın mucidi Müslümanlardır, böylece Avrupa'yı gerçekte minnette bırakmışlardır. Müslümanların kullandığı eski kâğıtlar dikkatle incelendiğinde, onların bu tekniği çok iyi kullandığı ve bu dalda gerçekten mükemmeli başarmış oldukları görülecektir. O kâğıtlardan daha mükemmelini yapabilmek bugüne kadar mümkün olmamıştır. Eski bez parçalarını kâğıda dönüştürme tekniğinin o dönemlerde sadece Müslümanlar tarafından kullanıldığı ve onlar tarafından bilindiği herkesçe kabul edilmektedir bugün."¹

1- İslâm ve Arap Medeniyeti

MATEMATİK

Baron Carrol Doveo şöyle yazar:

"Müslümanlar çeşitli bilim dallarında fevkalâde ilerlemeler kaydetmişlerdir; çağlarının insanlarına rakamları doğru kullanmasını öğretmişlerdir. Müslümanlar cebir ve aritmetiği doğru kurallar üzerine oturtturarak geliştirdiler, ardından analitik geometriyi kurdular. Yunan medeniyetinde varlığına rastlanmayan üçgenler ve konikler de Müslümanların buluşudur."

"Hristiyan batı tam bir vahşilik ve barbarlık içinde birbiriyle savaşmakla meşgulken, Müslüman Araplar muazzam bir azim ve kararlılıkla ilim öğreniyor ve manevî değerlerini koruyorlardı."¹

Müslümanlar çok kısa bir süre zarfında matematik dalında göz alıcı bir ilerleme sergilediler; cebir, geometri, üçgenler ve diğer matematik dallarında önemli buluşlara imza attılar. Bugün Avrupa'nın kullandığı matematik biliminin önemli bir kısmı Müslümanlardan alınmıştır. Bunun en bariz delillerinden biri matematik deyimlerinin çoğunun bugün Avrupa'da hâlâ Arapça orijinal adıyla kullanılıyor olmasıdır. Meselâ "cebir" kelimesi Arapça'dır aslında (algedre). Keza, bugün Fransızca'da rasyonel rakamların adı "Chiff rearade", yani "Arap rakamları"dır. Müslümanlar matematik dalında çok büyük bilim adamları yetiştirmiş ve çok önemli buluşla-

1- İslâm Mirası, s. 293

ra imza atmışlardır ki, bunlar çağımızın en önemli bulguları olarak hâlâ kullanılmaktadır.

Usturlab Müslümanların buluşudur; üçgenler ve bu bilimle ilgili bütün deyim ve isimlerde Arap ve İran Müslüman bilim adamlarının imzası vardır. Bu bilimlerin kurucusu ve en nadir çehrelerinden olan Ebu Reyhan Bîrunî ve Hayyam İran Müslümanlarından olup matematik dalında çok önemli eserler yazmışlardır. İngiliz araştırmacı Wolz "Genel Tarihte Deneme" adlı eserinde: "Matematik dalında bugün bildiğimiz her şeyi Müslüman bilim adamlarına borçluyuz." der.¹

1- İslâmî Tebliğ Yayınları Dizisi

COĞRAFYA

Ünlü Fransız tarihçisi Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanlar denizcilik dalında pek korkusuzdular; uzun ve tehlikeli deniz yolculuklarından hiç ürkmemişlerdir. İslâm devleti daha ilk dönemlerinden itibaren Çin, bugünkü Sovyetler'in bazı bölgeleri ve Afrika'nın en kuytu bölgelerine kadar uzanmayı başarmış ve onlarla ticarî ilişkiler kurmuşlardır. Aynı yıllarda Avrupa'nın bu bölgelerden haberi bile yoktu.

"Süleymanname olarak bilinen ünlü eser, Çin konusunda Avrupa'da yayınlanan ilk eserdir. Bu yüzyılın başlarında mezkur eser Fransızca'ya da çevrilmiştir."

"İbn-i Hugel, coğrafya biliminin en ünlü isimlerinden olup büyük bir Müslüman bilim adamıdır. 'İbn-i Hugel Coğrafyası' adlı eserinde şöyle yazar: Bu kitapta yeryuvarlığının enlem ve boylamlarını belirttim, uzaklıkları belirledim, İslâm ülkelerinin tamamını sınırlarıyla birlikte kaydettim, her ülkenin çeşitli coğrafi özelliklerini gösteren bir haritayı da ayrıca o ülkeyle ilgili kısma aldım. Her ülkenin şehirleri, kasabaları, köyleri, denizleri, akarsuları, gölleri, dağları, tarım ürünleri, yolları, komşu ülkelerle uzaklıkları ve ticarî malları gibi coğrafya bilimini şahlar, vezirler ve bilginler için ilginç kılan gerekli bütün bilgileri bu kitapta topladım."

"İbn-i Hugel; Ebu Reyhan Birunî, İbn-i Betute ve Ebu'l-Hasan gibi bazı büyük Müslüman coğrafyacıları da anlattığı bu eserinde şöyle demektedir: Müslümanlar coğrafya biliminde çok önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu dalda gösterilen büyük başarıların iki nedeni vardır: Birincisi Müslümanların dünyanın dört bir yanına seyahat etmeleri ve gezip görmeye önem vermeleri, diğeri de astronomi dalında geniş ve derin bilgilere sahip olmalarıdır."¹

1- İslâm ve Arap Medeniyeti

SANAT

Ünlü Fransız bilim adamı Dr. Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanların camilerine, medreselerine, eğitim merkezlerine, han ve konaklarına bakıldığında, İslâm diniyle medeniyetin yekdiğerinden ayrılmayacak şekilde iç içe kaynaştığı görülecektir. Bu milletin teknik zevkini anlamak için onun iktibas ettiği şeyleri nasıl kullandığına bakmak yeterlidir. Müslümanlar bir şeyi başkalarından aldıkları ve iktibas ettiklerinde onu süratle kendi değer, örf ve inançlarına göre ayarlamakta, renkleri bile kendi zevk ve ruhî inceliklerine göre ayarlamakta, asla körü körüne bir taklitçiliğe gitmemekte ve ortaya yepyeni bir teknik çıkarmaktadırlar."

"Eldeki belgeler bu konuda hiçbir kavim ve milletin Müslümanlardan daha öne geçmeyi başaramadığını göstermektedir. Yaptıkları muazzam ve görkemli eski bina ve eserler Müslümanların yaratıcılık gücünü gözler önüne sermeye yetmektedir. Bunun en güzel örneklerinden biri geleneksel mimarî stiliyle inşa edildiği hâlde birçok yeni yöntem ve metotların da kullanıldığı ve ilginç yaratıcılık örneklerinin göze çarptığı şu ünlü Kurtuba Camii'dir."

Lebon devamla şöyle der:

"Ağaç, sedef ve fildişinden yapılma oymacılık, kakmacılık ve kabartma eserler Müslümanların bu sanatlarda ne kadar ilerlemiş olduklarını gösteren canlı belgelerdir. Tarihî camiler, fevkalâde görkemli işlemeli kapılar, hatem işleriyle süslenen tavanlar ve

kubbeler, her biri birer geometri şaheseri olan ahşap pencereler hep Müslümanların eseri olan nadide şah-eserlerdir ki, bugün bunca teknik imkâna rağmen, çok ağır masraflara katlanmadan hiçbirinin benzerini yapabilmek mümkün değildir."

"Fildişini işleme, oyma ve kakma dalında Müslümanlar pek bilgili ve ustaydı. Bugün Saint İsedeleon Kilisesi'ndeki ünlü tarihî masa ve 11. yy'da Kral Schbilie için yaptıkları fildişi sandık gerçekten birer sanat şaheseridir. Keza, 12. yy.da Müslüman zanaatkarların yaptığı Baevx Kilisesi'ndeki ünlü fildişi sandık gümüş kakmalı ve gümüş üzerine altın dövmeli nadide bir eser olup Haçlı Seferleri sırasında Mısır'dan Avrupa'ya götürülen yağma eşyalardan biridir.

Ardından da şunlara yer verir:

"Bütün bunlardan daha şaşırtıcı olanı Müslümanların bu fevkalâde zarif eserleri son derece sade ve kaba alet ve teçhizatlarla yapmış olmasıdır ki, tek başına bu bile Müslümanların yetenek ve zekâsını göstermeye yetmektedir. Bugün Dimaşk ve Kahire'deki süsleme ve tezhipler, halifeler dönemindeki benzerleriyle kıyaslanamayacağı hâlde yine de, Müslümanların o zamanlar kullandığı o sade ve basit aletlerle onların bir benzerini yapabilecek veya bir tahtın kakmalarını veya bir testi ya da bir bileziğin süslerini aynı zarafetle işleyebilecek bir sanatçıyı Avrupa'da bulabilmek mümkün değildir."

"Müslümanlar seramik, fayans ve çinicilik işlemede de mimarlıktaki kadar başarılı oldular ve bu dalda kazandıkları üstün başarıyı onlardan sonra kimse kazanabilmiş değil henüz..."

"Müslümanların Endülüs'te mine ve fayans kullanmaya başlamaları Milâdî 10. yüzyıla rastlar. Müslümanların kurduğu atölye ve fabrikalarda üretilen fayans ve mine ürünleri bütün dünyada olduğu gibi Avrupa piyasalarında da el üstünde tutulmaktaydı.

el-Hamra Sarayı'ndaki 13. yüzyıla ait çini mine işlemler, ben Dr. Gustave Lebon'un aklını başından alacak kadar alımlıdır. Her biri birer elmas gibi parlayan bu mine işlemeli çinilerle fayanslar, metal el işlemeleriyle de dikkat çekicidir. Bu fayanslar daha sonra İtalya'da üretilen dünyaca ünlü Mocalika fayansları gibi parlak ve dayanıklıdır. Bu arada İtalyanların çinicilik ve fayans yapımını Müslümanlardan öğrenmiş olduklarını da hemen belirtelim. Fayans dalında bugün Müslümanların dünyaya kazandırmış olduğu en değerli eserlerden biri de bir buçuk metre yüksekliğinde ve gerçek bir sanat şaheseri olan el-Hamra Sarayı'ndaki ünlü saksıdır."¹

Dr. Max Meirhouf şöyle diyor:

"Müslüman milletlerin bilim hazineleri yavaş yavaş keşfedilmekte ve bütün insanlık onlardan yararlanmaktadır. Son yıllarda keşfedilen şeyler, Müslümanların bilim tarihine önemli ölçüde ışık tutmuşsa da bunların yeterli olmadığı ve gelecek nesillerin, Müslümanların bilim dünyasını keşfetme konusunda daha başarılı olacakları ortadadır."

"Müslümanların ilmi, tıpkı parlak bir dolunay gibi, Ortaçağ Avrupa'sının zifiri karanlıklar içindeki gecesine ışık tutmuştur. Yeni bilimler ortaya çıkınca bu dolunay silik gibi geldi bize; ama bizi o zifiri karanlıklı gecelerden kurtararak yolumuzu aydınlatan ve bugünkü konumumuza ulaşmamızı sağlayan şeyin İslâmî bilimler olduğunu unutmamamız gerekir. Bugün hâlâ onlardan faydalanmakta olduğumuz da bir gerçektir."²

Avrupalı ve Amerikalı birçok bilim adamı, batıdaki bilim ve teknolojik başarıların, hep Müslümanların bilim ve tekniğinden ilhamla oluşup geliştiğini itiraf etmektedir artık. Cam-bridge Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. John

1- İslâm ve Arap Medeniyeti

2- İslâm Mirası, s. 100- 101-134

Brend Trendth Avrupa'nın önemli bir bölümünün maddî ve manevî açıdan tam bir sefalet içinde yüzdüğü günlerde Müslümanlar İspanya'da muazzam bir medeniyet oluşturmuş, fevkalâde düzenli ve muntazam bir ekonomik sistem geliştirmişlerdi." der ve şöyle ekler:

"Müslüman İspanya'nın bilim, edebiyat, teknoloji, felsefe ve sanayi dallarında yaşanan gelişmelerde çok önemli bir rol oynadığı ve bu güçlü etkinin 13. yy.da Thomas Okinas'la Dante gibi Avrupa'nın en ünlü bilim adamlarıyla düşünürlerini de kendi sahasına alacak kadar tesirli olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Bu nedenledir ki İspanya'nın, Avrupa'da bilimin öncülüğünü yapmış olduğunu kabul etmek gerekir."¹

İngiliz bilim adamı Chembier'in şu itirafı son derece düşündürücüdür:

"Müslümanların insanî muaşeret, âdap, ahlâk ve gerçek saadet konusunda biz Avrupalılara neler kazandırdığı ve batının eğitim ve terbiyesinde Müslümanların ne kadar payı olduğu kelimelerle ifade edilemez. Târik b. Ziyad komutasındaki Müslümanlar Cebelitârik'tan geçip Avrupa'ya girmemiş olsaydı, biz Avrupalıların bugünkü ilmî seviyeye ulaşmamız mümkün olmayacak ve ne kadar zarar ettiğimizi herkes görecekti bugün."²

İngiliz bilim adamı Bugold şöyle yazar:

"Bağdat'la Endülüs'teki İslâm üniversitelerin kapısı Yahudi ve Hristiyan ecnebi öğrencilere açıktı. Hatta Müslümanlar bu ecnebi öğrencilerin masraflarını bile bizzat devlet bütçesinden karşılıyor ve onlara çok iyi davranıyorlardı. Yüzlerce Avrupalı genç, Müslümanların bu insanî yardımları sayesinde o üniversitelerde okuma şansına kavuşmuş, bilim ve maarif edinmiştir."

1- age. s. 152

2- Futuh'ul-Arab ve Kunuz'ul-Adâb, s. 26

Amerikalı ünlü tarihçi Draber şöyle yazar:

"Müslüman bilim adamları eski ve yeni bilimlerin çoğunun temelini atmışlardır. Mekânîk, dengeli sıvılar, eyzer ve stanik, dinamik, ölçülü hareketler, fizikle kimyanın karmaşık problemlerinin çözümü ve damıtma, arıtma ve imbikleme gibi konularda Müslüman bilim adamlarının pek maharetli olduğu herkeşçe bilinmektedir."

İslâm üniversitelerinde fizik, kimya, astronomi, ziraat, tıp, ahlâk, felsefe, mantık vb. akla gelebilecek bütün bilim dalları öğretiliyordu. O günkü gibi altı bin öğrencisi olan bir üniversite bugün bile bizde yoktur".

Philip Hitty şöyle diyor:

"Kurtuba'da millerce mesafelik yollar parke döşeliydi ve iki taraftaki evlerin ışığıyla geceleri bu yollar aydınlatılıyordu. Londra'yla Paris, yedi asır sonra bile böyle bir medeniyete kavuşamadı. Nitekim Paris'te yağmurlu bir günde dışarıya çıkmaya kalkışan biri ayak bileklerine kadar çamurlar içinde kalmaktan kurtulamazdı. Oxford Üniversitesi yıkanmanın, putperestlerden kalma totemik bir hurafe olduğunu söylerken, Müslümanlar tertemiz ve pırıl pırıl hamamlarda banyo yapıyor, yıkanmaya büyük önem veriyorlardı."¹

Brouls; "Making Of Humanity" (İnsan Eğitimi) adlı eserinde şöyle yazar:

"Avrupa'nın tanıştığı bütün kural ve prensiplerin Müslümanların kültürlerinden kaynaklanmış olduğu unutulmamalıdır. Bugünkü bilim aslında Müslümanların Avrupa'ya armağanıdır. Avrupa ufuklarında beliren bütün fenomenlerin İslâm kültüründen yansıyan gerçekler olduğu hepimizce bilinmektedir. Müslümanların bilim ve insanlık dünyasına katkılarını anlamak için bugün herkesi hayrette bırakan

1- Arap Tarihi c. 1, s. 673

bunca ilmî ve teknolojik ilerlemelerin temelinde Müslümanlardan öğrendiğimiz inceleme ve araştırma aksiyonunun yattığını bilmek yeterli olacaktır. Pozitif ve sosyal bilimlerde onlardan aldığımız güç ve potansiyelle bugünkü çağdaş ilmî seviyeyi yakalayabilmiş olduğu-muzu unutmayalım..."

"Müslüman bilim adamlarına ilmî sahalarda borçlu olduğumuz şey, birkaç buluşla birkaç yeni fikir değildir asla; işin gerçeği bunun çok ötesindedir... Meselenin aslını itiraf etmek gerekirse biz; bütün ilmî gelişmelerimizi Müslümanlara borçluyuz. Bugünkü ilmî seviyemizin dünkü hâlimizle hiç bağdaşmadığını ve esasen yakın bir geçmişe kadar bizim dünyamızda bilim ve teknik diye bir şeyin izine bile rastlanamayacağını unutmayalım..."

"Bugün Avrupa'da bilim ve teknik adına sahip olduğumuz her şey, Müslüman Araplardan öğrendiğimiz inceleme, deney, pozitif deney ve sistematik gözlemlleme gibi metotların ürünüdür. Matematik dalında kazandığımız başarıyla eski Yunan biliminin hiçbir alâkası yoktur aslında. Evet bütün bu araştırmacı ruh ve aktif ilmî metotlar, Müslüman Arap bilim adamlarının biz Avrupalılara armağanıdır."

Burada can alıcı bir soru çıkmaktadır karşımıza:

Biz Müslümanlar bunca görkemli ve köklü bir medeniyete sahip olduğumuz hâlde neden şimdi bu hâldeyiz?! Ne oldu bize? Bir zamanlar dünyanın liderliğini üstlenmiş olan biz Müslümanlara ne oldu da bu liderliği kaybettik? Medeniyet, siyasî güç ve bilim sahalarında neden bunca zayıfladık? O muazzam ilerlememize engel olan sebep neydi? Neden yerimizi ecnebilerle değiştirdik; düne kadar her şeyini bizden alan ecnebilerin bilim ve tekniğine muhtaç hâle geldik?... Neden?..

Doğudan batıya bütün dünyada öylesine parlak bir ilmî ve siyasî geçmişi olan Müslümanlar ne oldu da bugün böylesine boynu bükük ve Avrupalılara muhtaç hâle geldiler.

İslâm ümmeti içi boş bir davulu seslendirip kuru gürültüyle ulaşmadı geçmişteki o görkem ve ihtişama... O köklü ve esaslı değişimleri yaratan şey İslâmî eğitim ve terbiyeden başkası olmamıştır. Bütün gücünü ve enerjisini nifak, kavga ve çekişmeye harcayan ve bütün medenî ve sosyal toplumlardan uzak yaşayan bir kavim işte bu İslâmî eğitim ve terbiye sayesinde süratle değişime uğradı, hızla kenetlenip birlik ve vahdet içine girdi, çok kısa bir sürede baş döndürücü bir hızla ilerleyerek büyük milletlerin yönetimini ele geçirdi, çok güçlü devletler kurarak insanları adalet ve istikrarla aşına kıldı.

Bir milletin veya bir ümmetin kalıcı olması ve kalkınmasını sürdürebilmesi için güçlü ve esaslı temellere ve mükemmel bir ahlâkî yapıya ihtiyacı vardır. İslâm, kendi toplumuna kazandırdığı güç ve kalıcılığı topla tüfekte sağlamış değildir; bilâkis, İslâm fikir ve düşünceleri besleyerek işe başlamış, önce düşünceleri gerçeklerin doğru rayına oturtmuş ve topluma adalet, kardeşlik, merhamet ve sevgi ruhu aşılamıştır.

Tarih olanca gerçekliğiyle şunu göstermektedir: Müslümanlar ne zaman bu yüce dinin emir ve hükümlerinden uzaklaşmışlarsa, kesinlikle zillet ve bedbahtlığa yakalanmışlardır. Geçmişte o göz kamaştırıcı medeniyeti kuran Müslümanlar hiç şüphesiz dinî inançlarına bizden daha bağlı ve İslâm'ın yüce ruhuna bizden daha aşına idiler. İslâm ümmetinde bilim, düşünce, inanç ve madde arasındaki denge bozulduğunda Müslümanların ferdî ve sosyal hayatlarının istatistik eğrisi de değişti, yükselmeyi gösteren eğri, inişe geçti. Müslümanların bıraktığı çalışma, fedakârlık ve cihat sancağını batılilar omuzladılar, emek ve zahmet göstererek çalışıp ilerlediler ve sonuçta haklı olarak onların bilim ve teknolojiyle birlikte medeniyet ve fikirleri de egemen oldu dünyaya. Üstelik bu hususta ne mukaddes kitaplarında, ne de diğer dinî metinlerinde herhangi bir emir veya tavsiye bulunduğu hâlde...

Ahlâk ve insanî hasletler konusunda da Müslümanlar değişime uğramışlardı çünkü... Samimiyet, dürüstlük, sadakat ve doğruluk gibi insanî özellikler Müslümanlar arasında günbegün yitmeye, azalmaya, kaybolmaya başladı ve Müslümanlar bu sınırları çiğneyince İslâm'la vedalaşmış oldular aslında... Neticede ilk emri ve ilk direktifi her nevi kötülük, şirk ve cehaletten sıyrılıp temizlenmek olan bu yüce ve mu-kaddes dinin emir ve hükümlerinden sapılmış ve ilâhî emirler kulak ardı edilmiş oldu.

Evet, Müslümanlar gerçek İslâm'dan ayrılmamış ve İslâm'ın gerçeğinden uzaklaşmamış olsalardı, o muazzam birlik ve vahdetlerini koruyabilecek ve bu durumda bütün dünyaya hükmetmeleri iştten bile olmayacak, bugün dünyada İslâm'dan başka hiçbir din ve ideoloji hükmedemeyecekti...

Saint Helen Adası'nda Napolyon'la birlikte bulunanlardan biri olan Lakas şöyle der:

"Napolyon Mısır'da bulunduğu günlerde karşılaştığı her olay ve gördüğü her şeyle sarsılıyor ve hayretini gizleyemiyordu; 'Müslümanlar bunca ülkeyi nasıl bu kadar kolaylıkla fethedebilmiş, nasıl bu kadar kolaylıkla egemenliklerini kurabilmişler?' di-yordu sürekli... Bu da, Napolyon'un İslâm'a karşı büyük bir ilgi duymasına yol açtı. Napolyon'un o günlerde defalarca Müslüman olmak istediğini dile getirdiği bilinmektedir."

Evet, ecnebilerin bile takdirini kazanan yüce İslâm dini bugün İslâm ülkelerinde günlük hayattan soyutlanmış; sosyal, siyasî kültürel ve hukukî alanlardan uzak tutulmuştur.

Esas itibarıyla gerçek bir İslâmî toplumla bugünkü Müslüman toplumlar arasında çok önemli farklar bulunmaktadır; zira gayri İslâmî kanun ve usullerle yönetilen bir topluma esasen İslâm toplumu denilemeyeceği apaçık ortadadır.

Kısacası bugün Müslüman toplumlarda ne İslâmî fikirler hâkimdir ne de İslâmî bir ahlâk. Günümüzde Müslümanların medeniyetlerinin hiçbir kesiti İslâmî esaslara göre tanzim edilmiş değildir. Başka bir deyişle İslâm'la, İslâm adına yapı-

lan uygulamalar arasında hiçbir ilişki bulunmamaktadır. Bu nedenledir ki, yukarıda sözünü ettiğimiz izmihlâl ve çöküşün nedenini İslâm'da değil, Müslümanlarda aramak gerekir; zira değişen İslâm değil, Müslümanlardır.

Bugünkü Müslümanlar, önemli değişimler yaşamakta olan dünyanın gidişatında etkili olmak istiyorlarsa, dünyada olup bitenleri sağlıklı bir şekilde değerlendirebilmeli, kendi konumlarının ne olduğunu doğru teşhis edebilmeli ve geçmişteki hata ve geri kalmışlıkları telâfi edip gerekli ıslâhat ve düzeltmeleri yapabilmek için ruhî ve maddî sorumluluklarının bilincine varmalıdırlar.

Kısacası Müslümanlar bu yüce dinin özüne dönüp İslâm hüküm ve prensiplerini hayata geçirme yolunda azimli bir çalışma başlatarak İslâm medeniyetini tekrar tesis etmedikçe geçmişteki ihtişam, azamet ve onurlarına kavuşamayacak, insanlık kervanından hep geri kalacaktır. Müslümanların bugün yegâne kurtuluş yolu dünyayı da, ahireti de kapsamına alan gerçek İslâm'a dönüştür. Müslümanlar, bu yüce dini kabul ederken tasvip ve takdir ettikleri ilke ve kurallara sadık kalmalı, Müslüman olmanın gereklerini yerine getirmeli, yaşamlarını yüce İslâm'ın hüküm ve prensiplerine göre ayarlamalı, bir Müslüman olarak kendilerine ve Rablerine verdikleri sözü yerine getirip ahitlerine vefa göstermelidirler. Müslümanları geçmişteki azamet, görkem ve iktidarlara kavuşturabilecek yegâne yoldur bu...

İSLÂM VE ALKOLLÜ İÇECEKLER

İslâm dininin eğitim ve öğretim sistemi, medeniyet bazında insanlığın mutluluk ve saadetini garantileyen cihanşümul bir sosyal sistemdir. İslâmî davet insanın akıl, vicdan ve ruhuna hitap eder. Kur'ân ayetleri birçok yerde akidevî ve amelî prensipleri beyan ederken aklî ve mantıkî belgelen-dirme yöntemine başvurmakta ve ilke ve hedeflerini açıklarken insanoğlunun gerçeğe eğilimli olan fitratına uygun davranıp yeterince belge ve delil göstermektedir ona. Başka bir deyişle İslâm dini insanoğlunun algılama ve öğrenme yeteneğine fevkalâde değer veren bir okuldur.

Yüce İslâm dini, yaradılış nizamının fenomenlerinden biri olan insanoğlunu akıl ve mantık melekesiyle hayvanlardan ayırmak ve varlığının da akla göre programlanmış olan hedef ve maksada doğru bilinçle hareket etmesini sağlamak ister.

Yüce İslâm dini bireyin ve toplumun yaşam ve yönetimini akıl ve mantık melekesine emanet etmiş ve bu melekeyi insanın derunî kılavuzu ve yol göstericisi olarak tanımlayıp akla ve mantığa fevkalâde kıymet vermiş, Allah Tealâ'nın insana bağışlamış olduğu büyük bir nimet olan aklın sağlıklı şekilde çalışmasını engelleyip ona zaman verebilecek her şeyi yasaklamış, bir an olsun akli zayi edebilecek her şeyi dışlamıştır.

Alkollü içkiler, doğrudan doğruya insanın aklını ve düşünce yetkisini zayi eden unsurlardır. Dahası, bireyin ve toplumun ahlâkî yapısıyla vücut ve ruh sağlığı üzerinde de son derece olumsuz ve yıkıcı etkiler bırakmaktadır. İnsanoğlu

için, milyonlarca litrelik alkollü içkiler tüketerek tertemiz akıl ve bilinç melekesini zayi etmekten ve neticede olgunluk ve tekâmülden uzaklaşmaktan daha büyük bir zarar ve hüsrân var mıdır gerçekten?

Kendisini hayvandan ayıran tek avantaj ve tek yeteneği olan akıl ve bilinç melekesini alkolle ve bizzat kendi eliyle iğdişe uğratan bir toplumdan saadet ve mutlu bir gelecek beklemenin ne kadar abes olduğu ortadadır.

Yüce İslâm'da, varlık âleminin maslahatını en mükemmel şekilde takdir ve tanzim eden yüce kanun koyucu Rabb'ul-Âlemin (c.c) insanın akıl melekesini zedeleyen ve akletme gücünü öldüren alkollü içecekleri haram etmiş, bir damlasına bile izin vermemiştir.

İslâm'ın şarabı kesinlikle yasakladığı toplum, şarabın yaygın olarak içildiği bir toplumdur; bu kötü alışkanlık cahiliye dönemi Araplarında pek yaygındır. On dört asır öncesini şöyle bir düşününüz:

Cehalet ve ahlâksızlık insanları çepeçevre kuşatmış, fikir ve düşünceleri akamete uğratmış, kötülük, bencillik, bedbahtlık ve perişanlık topluma egemen olmuştur. İşte böyle bir ortamda göklerden emir alan ilâhî bir şahsiyet kıyam etmekte, iman ve takva esasları üzerine kurduğu mükemmel bir nizamla bu toplumu saadete tanıstırmakta ve Rabbinden aldığı vahiyle topluma insanî yaşamın anayolunu göstermektedir.

Bütün topluma yayılmış olan bu kötü alışkanlığı terk ettirme ve yasağı uygulama konusunda İslâm'ın gösterdiği başarı gerçekten şaşırtıcıdır.

Bu yıkıcı alışkanlığı yenmek için İslâm'ın izlediği yöntem "yumuşak ve merhaleli" yöntem olmuştur. İlk merhalede içkinin bireysel ve sosyal zararına işaret etmiş ve A'râf Suresi'nin 33. ayetinde içkiyi "*günah ve haksız yere işlenen bir zulüm*" olarak tanımlamıştır. Ancak, içki konusunda getirdiği en son hükümde onun zararlarına açık ve net bir dille değinmekte ve içkinin kesinlikle haram olduğunu ilân etmektedir:

"Gerçekten şeytan içki ve kumarla aranızda düşmanlık ve kin düşürmek ve sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz, değil mi?" (Mâide, 91)

İçkinin haram olduğunu ilân eden ayet indiği sırada bazıları içki içmekle meşguldü. Bu ayetin indiğini duyar duymaz hemen içkiyi bırakmış, şarap fıçılarını sokakların ortasında paramparça edip bütün şarapları yere dökmüşlerdir.

Enes b. Malik bu olayı şöyle anlatır:

"İçkiyi yasaklayan ayet nazil olduğu sırada biz bir grup arkadaşla beraber Ebu Talha'nın evinde içki sofrasının başındaydık. Bu sırada Hz. Resulullah'ın (s.a.a) görevlendirdiği birinin yüksek sesle şöyle bağırdığını duyduk: 'Ey Müslümanlar! Duyduk duymadık demeyin, şarap haram oldu; şarabı olan, götürüp sokağın kenarında hepsini yere boşaltsın!' Bunu duyan Ebu Talha, benden evdeki şarapları dışarıya götürüp dökmemi istedi, ben de onun dediğini yapıp ne kadar şarap varsa dışarıya döktüm. Bazıları şarap kullanılan kapları bile kırıyor, kimi de bu kapları özenle yıkayıp temizliyordu. O gün Medine sokaklarına o kadar şarap döküldü ki, uzun bir müddet, yağmur yağdığında sokaklar şarap kokusundan geçile-mez oldu."¹

Bu kanun Müslümanlar arasında öylesine güçlü bir şekilde kabullenilip tutulmuştur ki, Müslümanların fethettiği beldelerde bile çok kısa bir zaman zarfında içki sofralarının düürüldüğü ve bu öldürücü illetin toplumdan dışlandığı görülmüştür.

Çağdaş medeniyetin armağanı olan birçok kötü alışkanlık ve fesadın Müslüman toplumlarda da bunca yaygın olduğu günümüzde bile ağzına içki almayan ve hayatı boyunca bunu aklından bile geçirmeyecek kadar içkiden uzak duran milyonlarca Müslüman bulunması, içki illetinin İslâm toplu-

1- el-Burhan Fi Tefsiri'l-Kur'ân, Muhaddis-i Behranî

munda gereğince dışlanmış olduğunu göstermeye yeter bir belgedir.

Beşerî kanunların en önemli kusurlarından biri, insanın zaaf ve tutkularından etkilenmesi ve bunlara göre biçimleniyor olmasıdır. Bu da insanoğlunun hayatını aynı paralelde değişime uğratmaktadır. Şu iki tecrübe bunu yeterince aydınlığa kavuşturmaktadır:

Bunlardan birincisi Amerika'ya aittir. Bilindiği gibi Amerika, birçok kötülük ve bedbahtlığın anası olan ve çeşitli zarar ve ziyanları beraberinde getiren içkiyi, kanun yoluyla yasaklamaya ve bunu zorla uygulamaya çalışmış, toplumun ahlâk ve davranışını kaba kuvvetle islâha yeltenmişti... İkinci tecrübeyse sadr-ı İslâm'da ayetle inen bir hükümle içkinin yasaklanmasıdır. Bu iki hadise dikkatle karşılaştırılacak olursa gerekli ibretin alınacağı kanısındayız.

Amerika anayasasının 18. maddesinin 1. fıkrasında şöyle der:

"Bu maddenin onayından bir yıl sonra Amerika Birleşik Devletlerinin bütün eyaletlerinde alkollü içkilerin üretim, satış, taşınma, ithalat ve ihracatı yasaklı fiilen yürürlüğe girecektir."

Bu islâh maddesinin ABD anayasasına alınmasından önce bu ülkede içki belâsına karşı olanlar çok yoğun bir propaganda başlattılar. On yıl boyunca aralıksız sürdürülen bu propaganda politikası sonucu birçok kitaplar yazıldı, alkoliklerin zavallı ve bedbaht yaşamlarını konu alan sinema filmleri yapıp gösterime sunuldu, alkolün ruhî, fizikî, ahlâkî, ekonomik vb. alanlardaki zarar ve tahribatlarının işlendiği çeşitli program ve etkinliklerle Amerika toplumunun alkolü bırakması için elden gelen çaba sarfedildi.

Bu "alkolden vazgeçirme" çalışmalarının başladığı tarihten 1925'e kadar yapılan propagandalara 65 milyon dolar para harcandı ve sonunda ABD halkının çoğunluğunun isteğiyle, ABD meclisinden içkiyi yasaklayan bir kanun çıkarması önerildi. İlgili tasarı görüşülüp incelendikten sonra ABD

temsilciler meclisiyle kongresinde içkiyi yasaklayan kanun maddesi tasvip edildi.

Ne var ki bu kanun yürürlüğe girmeden, içki ve ayyaşlığa düşkün Amerikalıların fikri tekrar değişti ve kısa sürede meyhanelerle barların sayısı hızla arttı, en tehlikeli içkiler su gibi tüketilir oldu. Kanuna yakalanmak istemeyen Amerikalılar çeşitli yollarla içki alış verişine başladılar, kaçak içki üretilip satan yerler kısa sürede kat kat arttı.

İçki yasağından önce Amerika'da içki üreten fabrikaların sayısı 400 civarındayken bu yasaktan 7 yıl sonra içki üreten ve pazarlayan merkezlerin sayısı 80 bini aştı. Giderek genç kızlarla delikanlılar ve hatta çocuk yaştaki gençler bile barlarda vakit geçirmeye başladı. Dahası, seyyar içki satıcıları, evlerin kapısını çalıyor, okullara, otellere, parklara ve insan kalabalıklarının olduğu her yere bu belâyı taşıyorlardı. Derken kaçak içki, şehirlerden taşraya da akmaya başladı, suç ve cinayet oranlarında korkunç bir artış baş gösterdi.

ABD Yargıtay Başkanlığı'nca yayınlanan istatistiklere göre içki yasağı kanunu uygulanırken on üç yılda 200 kişi bu yolda hayatını kaybetti, yarım milyon kişi hapse atıldı, yaklaşık 400 milyon dolar tutarında menkul ve gayri menkule el konuldu, yasağı çiğneyenlere 1,5 milyon doları aşkın para cezası kesildi. Gençler ve çocuklar arasında suç ve cinayet oranında artış oldu. Bizzat ABD'li hâkimlerle yargıçlar: "Amerika tarihinde bu kadar çocuğun sarhoş olarak tutuklandığı görülüş şey değil." diyordu.

ABD'li yetkililerin yayınladığı resmî raporlara göre, 1920-1928 yılları arasında gençlerle çocuklar arasında sarhoşluk ve ayyaşlık önemli oranda artmış, bu süre zarfında alkoliclerin sayısında da tam üç kat artış olmuştu!

Alkollü içkilerin su gibi tüketilmesi sonucu bu nedenle baş gösteren hastalık ve ölümlerde de artış oldu. İçki yasağı uygulanmadan önce, 1918'de, New York'ta alkolün yol açtığı nedenlerle hastalananların sayısı 3741 ve alkol tüketiminin yol açtığı ölümler 252 iken; söz konusu yasaktan sonra meselâ 1927'de alkol kullandığı için tehlikeli hastalıklara yaka-

lananların sayısı 11 bine ve alkolden ölenlerin sayısı da 7500'e çıktı.

Kısacası ABD, içki yasağını uygulama konusunda onca can ve mal kaybına uğradı ve bütün bunlara rağmen bu yasağı sürdürmede başarılı olamadı. Nihayet ABD yetkilileri geri adım atmak zorunda kalarak içki yasağını kaldırdılar. İlk adımda, 1933 Nisân'ında yapılan bir düzenlemeyle önce % 32 oranında alkollü içkiler serbest bırakıldı. Ama çok geçmeden aynı yılın aralık ayında anayasanın 18. maddesinin alkollü içkileri yasaklayan tamamlayıcı fıkrasının resmen kaldırıldığı ilân edildi; böylece medenî ve çağdaş (!) ABD toplumu, 14 yıl süren bu yasağın sıkıntı ve zorluklarına katlandıktan sonra tekrar "içki serbestisi"ne geri dönmüş oldu.

Bir ara aynı olay İngiltere'de de yaşandı. Alkol tüketiminin ürkütücü boyutlara ulaştığını gören İngilizler tüketim oranını aşağıya çekebilmek amacıyla alkollü içkilere ağır vergiler koydular. Bu kanunun yürürlüğe girmesi İngiliz halkını âdeta perişan etti. Bu vergilerin kaldırılmasını isteyen halk, işyerlerini kapatarak kepenk indirince, devlet söz konusu vergi yasasını uygulamadan kaldırmak zorunda kaldı.

Bu iki canlı örnekte vuku bulan "kanun koymadaki tezat ve çelişki"nin ana nedeni, toplumun nefsanî istek ve keyfî arzularıyla, yine toplumun maslahat ve makul çıkarları arasındaki çelişki ve uyumsuzluktur. İslâm'da ise toplumun hevâ ve hevesleri asla ölçü değildir. İslâm kanunlarında ölçü insanlığın kemali ve toplumun sağlık ve saadetidir ancak.

Bilim ilerledikçe, deneyler ve araştırmalar arttıkça, alkolün zararları daha iyi anlaşılmakta, bu belâ unsurunun sebep olduğu türlü felâketler daha net olarak günışığına çıkmaktadır. Alkol belâsının yol açtığı zilletler, ahlâksızlıklar, boşanmalar, aile sorunları vb. sosyal zararları bilmeyen kimse yoktur bugün. Bu felâket unsurunun insan sağlığı için de öldürücü bir tehdit olduğu tıp biliminin inkâr edemediği gerçekler arasındadır artık.

Alkolün zararlarını anlatan milyonlarca kitap ve derginin basıldığı ve bu yolda astronomik paraların harcadığı

yaklaşık iki asırdan bu yana girilen bütün bu çabaların toplamı, İslâm dininin bir tek ayetindeki hüküm kadar etkili olamamış, hatta bunca çaba ve harcamaya rağmen bir tek şehrin ahalisini bile içki felâketinden kurtaramamıştır.

Oysa sadr-ı İslâm'da bu iş için ne parlamento kurulmuş, ne alkolün zararlarını anlatan yoğun propaganda çalışmaları yapılmış, ne de içki yasağının uygulanabilmesi için tek kuruş harcanmıştır. Yapılan tek şey, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) Müslümanlara, "Yüce Allah'ın içkiyi haram kıldığını iblağ etmesi"nden ibarettir!...

O günün Arap toplumunda içkiden daha büyük bir zevk yokken ve çok az sayıda insan dışında toplumun tamamına yakın kesimi arasında içki kullanımı tamamen normal ve yaygın bir hâl gelmişken, bu iblağın yapılması ve yapılan iblağa toplumun canla başla itaat etmesi bu gerçeği çok daha çarpıcı kılmaktadır.

Sevgili İslâm Peygamberi'nden bu hükmü duyan insanlar hemen oracıkta içkiyi bırakmış ve kötülüklerin anası olan bu belâdan bir tek cümleyle silkinmişlerdi.

İlâhî kanunları beşerî kanunlara üstün kılan nadide özelliklerden biri de, beşeri kanun sistemlerinde insanların duygu, tabiat ve hislerinin dikkate alınmaması ve bu nedenle de koyulan kanunlara uyma konusunda birey ve toplum üzerinde etkin olunamamasıdır.

Bu sistemlerde halkın kanuna uymasının ve kuralları çiğnememesinin yegâne nedeni, genellikle cezaya çarptırılma ve yargı organlarının pençesine düşme korkusudur. Oysa ilâhî sistemlerde insanın özüne ve onun insanlık duygularına hitap edilir, bu nedenle de onun hayır ve iyiliği için düzenlenmiş olan kanun ve kurallara uymasının, insanî haslet ve insanlık doğasının bir gereği olduğu hatırlatılır ve böylece bu kuralların uygulanması için bütün insanî duygu ve hasletler seferber edilmiş olur.

Beşerî sistemlerin hâkim olduğu ortamlarda insanlar kanundan çekinir, cezalandırılmaktan korkarlar; ama kanunun giremeyeceği gizli yerler ve gizli zamanları da iyi bilir-

ler. İnsanoğlu kendi hâline bırakıldığında, doğası ve yapısı gereği zevk ve lezzet peşinde koşar ve sırf devlet istemediği için de bundan vazgeçmez asla; bilâkis, kanunun engel olması hâlinde gizlice zevklerini tatmin yoluna gider.

Bir devletin bütün ahlâkî suçları kanun yoluyla engellerebilmesi ve bu suçların peşinden koşması mümkün değildir; bu durumda birçok suçun ispatı imkânsız olacak ve suçlular cezalandırılamayacaktır.

Adalet mahkemesi bizzat insanoğlunun kendi vicdanında kurulmadıkça ve insanın nefsanî eğilimlerine gem vurup hevâ ve heveslerini kontrol altına alması için gerekli ortam sağlanmadıkça, bireyin ve toplumun ahlâk yapısının ıslâhı yolunda gerçekleştirilen bütün girişimler akamete uğramaya, atılan bütün adımlar yenilgiyle sonuçlanmaya mahkûmdur.

Bütün varlık âleminin yaratıcısı olan ve her şeyi bilip, her şeye muktedir bulunan Kadir-i Mutlak'a iman eden bir insan, O'nun mutlak gücünden nereye kaçacak, O'ndan kaçmaya kalkışan biri kime sığınabilecektir?!

Nice suçlar ve günahların işlenmemesinin yegâne garantisi yüceler yücesi Allah'a iman ve O'nun emirleri karşısında can-u gönülden duyulan teslimiyettir. İnsanoğlunun hayatına gerçek bir anlam veren yegâne hakikat Allah'a imandır. İnsanoğlu bu hayatın sona ermesiyle birlikte her şeyin sona ermediğini idrak ettiğinde, bütün varlığıyla huzur bulmakta ve bu nedenle de bütün yaşamı boyunca makul ve dengeli adımlar atmaktadır.

Bütün bunlara ilâveten ilâhî kanunlar değişmez olduklarından şu veya bu etkenden etkilenmezler, kaypak ve geçici olmadıklarından ne devrimle, ne de inkılâpla alt üst olmazlar. Bugün haram olan bir şeyin yarın helâl sayılabilmesi mümkün değildir; zira bu kanunlar tamamen gerçekçi bir temel üzere vazedilmiş olup sadece hakkı esas almıştır, hak da sabit ve değişmezdir; şu veya bu maslahata göre hakla batılın yer değiştirebilmesi mümkün değildir. Bu nedenledir ki, hakkı ihya ve korumak için düzenlenen kanun ve kurallar

da sabit ve değişmez kurallar olmalıdır. İnsanların arzu, eğilim, dostluk, düşmanlık vb. hâl ve durumlarının, hakkın sınırlarını çiğnemesine izin verilemez.

Günümüzün çağdaş medenî dünyası, "egemenlik ulusundur" veya "millet iradesinin egemenliği" gibi bir kuralla toplumu yönetmeyi iftihar vesilesi sayacak noktaya gelmiştir.

Ne var ki, burada çok esaslı ve hayatî bir nokta gözden kaçmaktadır. "Egemenlik ulusundur." denildiğinde, bir toplumun çoğunluğunun iradesiyle o toplumun yönetildiği kastedilir. Oysa ki bir toplumda "hak" yerine sırf "çoğunluk" esas alınacak olursa, "çoğunluğun hürriyet ve egemenliği"nin, "azınlığın hürriyet ve egemenliğine rağmen" sağlanmış bir egemenlik olacağı, daha açık bir deyişle "azınlığın egemenlik ve hürriyetinin feda edileceği" apaçık ortadadır.

Bunun hukuk bağlamında anlamı şudur: Bir toplumda %51'i teşkil eden çoğunluğun onayladığı bir kanun, onu onaylamayan %49'luk bir kesimin bu olumsuz isteğine rağmen yürürlüğe girip uygulanacak ve %49'luk kesim, hiç istemediği hâlde %51'lik kesimin irade ve isteğine boyun eğip "doğru-yanlış" demeden onu kabullenmek zorunda kalacaktır!

Bir toplumda azınlıkta kalanlar da çoğunluktakiler gibi "insan" değil midir? Azınlıkta kalanın hürriyet ve irade hakkı yok mudur? Sırf sayıca az olmak, sırf sayıca çok olmanın iradesine teslimiyeti gerektirecek bir gerekçe midir? Adına "kölelik" denilen şey de, bir grup insanın hak ve hürriyetine, bir başka grubun egemenlik kurması olayı değil midir?

O hâlde çoğunluğun egemenliğiyle kastedilen hürriyet anlayışının içinde kölelik gerçeği gizlidir.

Allah Tealâ'nın insanlar için belirlediği kanun ve hükümlerde ise kulun kula kul olması engellenmiş, gerçek anlamda ve "insanca" bir hürriyet sağlanmıştır. Allah'ın koyduğu kanunlarda azınlık veya çoğunluk ölçü değildir; ölçü sadece hak ve adalettir, toplumun bütünüdür, bütün bireylerin ve bütün sınıfların huzur ve saadetidir.

Dindar bir insan, yegâne kanun koyucunun yüce yaratıcı olduğuna inanır ve O'nun koyduğu kanun ve kuralların hem kendisi, hem toplum, hem de bütün insanlık için en doğru ve en hayırlı sonuçları getireceğini bilir, bu nedenle de Allah'ın emirleri doğrultusunda yaşamaya özen gösterir ve O'nun belirlediği sınır ve çerçeveyi aşmaz; başında hiçbir zorlayıcı güç olmadığı hâlde can-u gönülden Rabbinin emirlerine itaat eder ve O'nun yasakladığı sınırlara yaklaşmaz.

Beşerî kanunlar konusunda yaşanan sayısız tecrübeler, insanoğlunun ürünü olan kanun ve kuralların, bireylerde ahlâkî yaptırım ve manevî saik güdüsü uyandırmadığını ve onların şehvet ve nefsanî eğilimlerini dizginlemediğini göstermiştir. İnsanoğlu bilim ve teknikte ne kadar ilerlese ilerlesin, fikrî düzeyi ne kadar yükselirse yükselsin, tabiatında varolan hevâ ve hevesleriyle mücadele etmekten kurtulamayacaktır.

Nefsanî isteklerle mücadele edip şehvet ve kötülüklerden kurtulmanın yegâne yolu ise, Allah'a iman ve O'nun kanunlarına uyup hükümlerine itaat etmekle mümkündür. İnsanoğlunun tarih boyunca yaşadığı sayısız tecrübeler de göstermiştir ki insan, ya Allah'ın emirlerine itaat edip hidayet yolunda yürümek, ya da şehvet ve nefsanîyetin batağında çırpınmakla karşı karşıyadır; üçüncü bir yol yoktur.

İslâm'ın içkiyi yasaklayan hükümlerinin sosyal ve insanî açıdan ne kadar değerli ve önemli olduğunu bizzat gayrimüslim bilim adamları da itiraf etmektedir. Tantavi'nin tefsirinde (c.1, s.196) bir İngiliz bilim adamından şöyle nakledilmektedir:

"İslâm'ın fevkalâde çarpıcı ileri kanunlarından biri de, içki yasağıdır. İçki, Afrikalıları cinnetin eşiğine getirmiş, Avrupalıların aklını zayi etmiştir. İçkinin Afrikalıya da, Avrupalıya da haram edilmesi gerekir; hele Avrupalı içki içmesinin bedelini çok ağır şekilde ödeyecektir. Esasen içki dünyanın kuzey yarısında-kileri aptallaştırıp akıllarını zâyî etmekte, güneydekilerin de aklını kaldırıp delirmesine neden olmaktadır."

Voltaire şöyle der:

"Muhammed'in (s.a.a) dini makul, ciddi, temiz ve insansever bir dindir. Makul bir dindir, çünkü hiçbir zaman şirk cinnetine müptelâ olmamış ve yüce Allah'a eş ve ortak koşmamıştır; esrarengiz, gizemli ve akıldışı prensipleri yoktur. İslâm ciddi bir dindir; zira kumar, içki vb. zararlı alışkanlıkları yasaklamış, her gün beş vakit namaz kılınmasını emretmiştir. İslâm tertemiz bir dindir; çünkü Asya ve Afrika sultanlarının ardarda nikâhladığı sayısız kadının sayısını dörde indirmiştir. Bu din fevkalâde insansever bir dindir de aynı zamanda; çünkü zekât verme ve başkalarına infak ve yardımda bulunmayı, hacca gitmekten daha önemli ve daha öncelikli sayan bir dindir. Bütün bunlar İslâm'ın bir hakikat dini olduğunu göstermek-tedir."¹

Mösyö jul La Boum şöyle diyor:

"Araplar aşırı miktarda içki içiyor, vakitlerinin büyük bir kısmını kumarla geçiriyor, üstelik bundan gurur duyuyorlardı. Erkekler istedikleri kadar kadınla evleniyor, istedikleri zaman kadını boşayabiliyordu. Bir erkek öldüğünde eşleri onun mirası sayılıyor ve oğluna kalıyordu; oğlu, babasının eşlerini alıyor ve boşuyordu. İslâm dini bütün bu iğrençliklere son ver-miştir."²

Prof. Edward Monte şöyle yazar:

"İnsanların (ilâhlara) kurban edilmesini, kız çocuk-larının diri diri gömülmesini, içki içilmesini, kumar oynanmasını vb. gibi Arap cahiliye toplumundaki yaygın çirkin geleneklerin tamamını Kur'ân yasaklamıştır. Bu ıslâhatlardan elde edilen sonuç ve bu ıslâhatların yol açtığı ilerleme ve kal-

1- Voltaire Açısından İslâm

2- Ferid Vecdi Ansiklopedesi

kınma, Muhammed'i (s.a.a) tarihin en büyük ve en iyi insanı kılacak kadar önemli ve esaslıydı."¹

1- Bkz: Fikir ve Düşünceler

İSLÂM VE ÇEŞİTLİ AYRIMCILIKLAR

İslâm dininin fikrî ve akidevî temelini tevhit inancı oluşturduğu gibi, İslâm toplumunun temel yapısı da tevhit esası üzerine kuruludur. İslâm inancına göre bütün insanlar büyük bir birimdir, bütün insanlar bu birim ve bütünü birer parçasıdır. Bu esaslı fikrî değişim neticesinde bu büyük bütünü teşkil eden bireyler arasında ihtilâf, sürtüşme ve dağınıklığa neden olan bütün faktörler ortadan kalkmakta ve kardeşlik, sevgi, şefkat ve insanî duygular bu büyük bütünü teşkil eden bireyleri yekdiğerine kenetlemektedir.

İslâm, cihanşümül bir toplum düzenini önerdiğinden ve sosyal yapılanması bu esasa göre ayarlanmış olduğundan dil, ırk, kültür, örf vb. doğal farklılıkları ayrılık ve ayrıcalık sebebi saymamış; bu faktörleri ayrılık ve ayrıcalık olarak görmeyi ise toplumun vahdetini, birliğini ve bütünlüğünü bozacak asıl parçalanış nedeni saymıştır. İslâmî toplum düzeninde çeşitli gruplar, sınıflar ve bireyler arasında karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı birlik ve dirlik anlayışının temelinde işte bu büyük ve derin düşünce ve inanç yatar. Bu nedenledir ki İslâm, gerçekçi bir bakış açısıyla, cihanşümül toplum düzenini bu esas ve prensip üzerine inşa etmiş ve toplumda hiçbir gruba, sınıfa veya bireye ayrıcalık tanınmasına izin vermemiş, hiçbir sınıfı ve bireyi ırk, renk, dil, milliyet vb. gibi nedenlerle diğeri üstün tutmamış, bütün insanların aynı kökten ve aynı hamurdan geldiği esasına vurguda bulunmuş, kadın-erkek, zengin-yoksul, siyah-beyaz, medenî-vahşi, gibi ayrımlar gözetmeden bütün bireyleri insan olmanın kazandırdığı temel haklar konusunda eşit ve ortak kabul etmiş, yaradılış açısından hepsinin aynı bütüne ait olduğunu ve bü-

tün insanlar arasında kökten ve yapıdan gelen bir birlik ve vahdet bulunduğunu, herkesin aynı hamurdan yoğrulduğunu hatırlatmıştır:

"...Hepinizi bir tek nefisten yaratan Allah'tan korkup çekinin..." (Nisâ, 1)

Evet, İslâm bu mükemmel hükümleriyle her nevi kavmiyetçiliği, ırkçılığı ve ayrımcılığı reddetmiş; dil, ırk, renk ve milliyet farklılıklarının üstünlük sebebi olamayacağını ilân ederek bu nevi asabiyetlere son vermiştir.

Kur'ân-ı Kerim insanların farklı renklerinin ve farklı dillerinin olmasını, Allah'ın ayeti ve nişanesi olarak göstermek ve insanları bu konuda dikkatle düşünmeye davet ederek hepsi tek nefisten ve tek hamurdan yaratılmış olan insanların bir dizi doğal ve fitrî etkenler aracılığıyla farklı renklere bürünüp farklı diller konuşuyor olmasını, onların "birbirleriyle tanışıp görüşmesi için şirin bir vesile" olarak tanıtmaktadır:

"Göklerin ve yerin yaratılması ile dillerinizin ve renklerinizin ayrı -farklı ve değişik- olması da O'nun ayet ve nişanelerindendir. Hiç şüphe yok, bunda, ilim sahipleri için gerçekten ayetler ve nişaneler vardır." (Rûm, 22)

"İnsanlar tek bir ümmetti. Allah müjdeciler ve uyarıcı korkutucular olarak peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere hak kitaplar indirdi..." (Bakara, 213)

Bu ayet-i kerime, günümüz toplumlarındaki ayrılık ve ihtilâfların ilk insan topluluklarında bulunmadığını, insanların önceleri tam bir birlik ve beraberlik içinde yaşadıklarını haber vermektedir.

Müminlerin emiri Hz. İmam Ali (a.s) ünlü İslâm komutanı Malik Eşter'e (r.a) yazdığı tarihî mektubunda bu gerçeği fevkalâde çarpıcı bir dille ifade etmekte ve ona şöyle yazmaktadır:

"Ey Malik! Kalbinde insanlara karşı sevgi besle, onlara daima sevgi ve merhametle davran, sakın onların canını ve malını parçalayıp yok eden yırtıcı bir hayvan kesilme; zira hükmedeceğin bu insanlar şu iki durumun dışında değildirler: Ya senin din kardeşindirler, ya da senin gibi bir insandırılar ve neticede yine kardeşindirler!.."1

Bu geniş kapsamlı bakış ve derin düşünce sisteminde, İslâm toplumundaki insanlar farklı ırk, renk, dil ve kültürleriyle İslâm ümmetinin ayrılmaz birer parçasıdır.

Diğer taraftan bu fikrî ve ruhî birlikle inanç ve ülkü bütünlüğünün gölgesinde toplum bireyleri yekdiğeriyle kenetlenmekte ve gerçek anlamda bir vahdete kavuşmakta, böyle bir vahdet ve gönül birliği de elbette ki kalıcı olmaktadır. Esasen bu temele dayalı olmayan bir vahdetin gerçekleşmesi zaten mümkün değildir. Fikrî ve akidevî eksenden mahrum bir toplumun duygusal bağları zayıf ve gevşek olacak, maddî çıkarlarla çeliştiği zaman ihtilâf, nifak ve çekişme yaratacaktır. Bu nedendir ki, milletlerin yapısında bulunan farklı sınıf, ırk ve halkları en mükemmel şekilde birbirine bağlayan en sağlam ve en kalıcı bağ, dinî bağdır.

Böylece İslâm, bütün bireylerin birbirine kenetlenmesini sağlamış ve nifak, ayrılık ve çatışma tohumlarının kökünü kurutmuş, Müslümanları yek diğerinin kardeşi ilân ederek İslâm ümmetini birbirine âdeta perçinlemiştir. Kardeşlik bağı, sosyal münasebetlerdeki en güçlü, en rahat ve en doğal bağıdır. Baba-evlât ilişkisinde daha güçlü bir bağ varsa da bu bağ, taraflar arasında eşit değildir; kardeşlik, eşitliği de beraberinde taşıyan bir bağıdır.

Binaenaleyh kardeşlik bağı, aynı satıhta ve aynı ufukta yaşayan ve hak-hukuk açısından tamamen eşit insanların bağı olup buna ilâveten sevgi ve şefkatle de yoğrulduğundan, kardeşler arasında çok güçlü bir birlik ve dayanışma duygu-

1- Nehcü'l-Belâğa, 153. mektup. (Bu muazzam eser, Türkçe'ye de çevrilmiştir -çev.-)

su yaratır. Bu nedenledir ki Kur'ân-ı Kerim, Müslümanlar arasında en samimî bağı ve karşılıklı en derin ve en güzel sevgiyi yaratmakta ve onları yekdiğerinin kardeşi ilân ederek en samimî ve içten duygularla birbirlerine bağlanmalarını sağlayıp aralarında "kardeşçe bir birlik, beraberlik ve eşitlik" oluşturmaktadır.

Bu din kardeşliği lafta kalan ve teşrifat addedilebilecek bir kardeşlik değildir; bilâkis, Müslümanların yekdiğerine karşı gerçek bir kardeşlik göstermeleri ve bu kardeşliğin gereklerini en güzel ve en mükemmel veçhiyle yerine getirmeleri için ilân edilmiş bir bağıdır bu.

İnsanların inanç ve fikirleri, onların en aziz ve en değerli varlığı sayılır. Bu nedenledir ki, inanç ve fikir birliğine dayalı olan din kardeşliği, kan kardeşleri arasındaki bağdan çok daha derin ve güçlü bir bağ oluşturur. Aynı hedef ve aynı ülküyü taşıyan ve inançları müşterek olan insanların birbirine bağlılığı, ailevî kardeşliğin getirdiği bağdan çok daha güçlüdür; zira gönül ve kalplerin bağlılığı, en derin bağlılıktır.

"İnananlar, birbirlerinin kardeşidirler. Kardeşleriniz arasında barışı sağlayın ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki O'nun merhameti sizin üzerinize olsun."

(Hucurât, 10)

Yüce İslâm Peygamberi (s.a.a) şöyle buyurmaktadır:

"İnanan insanların teşkil ettiği bir toplum, tek vücuda benzer; bir uzvun acıması hâlinde bütün uzuvlar o acıyı duyar ve onun acısını paylaşırlar. Bu nedenledir ki, bir Müslümanın başına bir şey gelecek olursa, bütün Müslümanlar onun yardımına koşmakla ve onun derdini ve acısını paylaşmakla mükelleftirler."¹

İSLÂM ADALET VE HÜRRİYET DİNİDİR

İslâm'ın hürriyet dediği şey, bireyin nefsanî eğilimlerden kurtulmasının yanı sıra, zalimlerin zulüm ve sultasından kurtulması ve zalimler karşısında hür olmasıdır. Zira zalimler ve zorbalılar kendi emellerini gerçekleştirmek için yetenek ve beceri sahibi insanları istihdam edip kullanırlar; insanların şerefini, onurunu, canını ve malını acımasızca talan eder ve kendilerine boyun eğdirebilmek için zorla da olsa onları zillete sürükleyip itaatkâr köleler hâline getirmek isterler. Kapitalizm, komünizm ve benzeri diktatörlük sistemlerinde bireylere ve bütün topluma karşı bu tür bir köleleştirme politikası uygulanır ve dayatılır. Toplum, türlü baskı, tehdit, şantaj, vaat ve dayatmalarla hakka, hakikate ve gerçeğe aykırı kanun ve uygulamaları kabule ve itaate zorlanır.

İslâm dini güç ve iktidarın, hâkimiyet ve egemenliğin sadece ve sadece Allah'a ait olduğunu ilân ederek insanı kendi hemcinslerine köle olmaktan kurtarmış, kula kulluğu önlemiş, zalimlerle zorbalara eğilmemek gerektiğini öğretmiş, hiçbir düzenin ve sistemin temin edemeyeceği gerçek bir hürriyeti ve bağımsızlığı Müslüman insana armağan etmiştir.

Yüce İslâm dini, insanların kendilerinde onur ve izzet duymasını ister. Böylesi bir şey de ancak bütün insanların yüce yaratıcı karşısında eşit ve bir olduğu, hiçbir kulun diğerine üstünlük taslayamadığı İslâmî bir ortamda gerçekleşebilir ancak. İşte böyle bir ortamda hiç kimse kendisinin diğerlerinden daha üstün olduğunu iddia ederek toplumun kaderine hükmedemez, diğer insanları kendi istek ve emel-

lerine itaate zorlayamaz, başkalarının iradesini ve onurunu esir alamaz.

İslâm insanî ve genel değerlere saygı duyar. İslâm'ın uzun vadeli temel gayelerinden biri de insanların doğal haklarını korumak, birey ve toplum hayatının bütün boyutlarında dengeyi ve adaleti sağlamaktır. İslâm kanunları toplum bireyleri arasında en mükemmel eşitliği sağlar, İslâm kanunları karşısında bütün bireyler insanî değer açısından aynı konumda olup eşittirler.

İslâm dini belli bir ırktan yana olup milliyetçi ve kavmiyetçi bir tavır içine girmiş olsaydı, böylesine görkemli ve onurlu başarılarla elbette imza atamazdı. Bu yüce dinin çok kısa bir zamanda bunca ilerleyip yayılmış olmasının sırrı da budur zaten. Kavmiyetçilik ve ırkçılık yoktur İslâm'da. Bu özelliği itibariyledir ki İslâm dini, bir asırdan daha az bir zaman zarfında dünyanın yarısından çoğunun kalbini fetih etmiş, ma-nevî ve ideal bir aksiyon dini olarak çeşitli kavim ve milletlerin yoğun ilgisiyle karşılaşmıştır.

Tarih boyunca bazı kof ve gerçek dışı dogmatik fikirler, toplumların birlik ve beraberliğini bozmuş, çeşitli kavim, millet ve sınıflar arasında kanlı çatışmalara neden olmuş, bazen bütün dünyayı saran korkunç savaflara yol açmıştır ki, bunların en zararlısı ve en kötü olanı ırkçılık, kavmiyetçilik, milliyetçilik, şu veya bu nedene dayandırılan ayrımcılık, insanların dinî veya mezhebî duygularının sömürüsüdür.

İslâm dini ihtilâf ve ayrılıkları değil; bilâkis, inanç birliği ve insanî değerlerde müşterek oluşu esas alan bir dindir. Nitekim bir Müslümanın Hristiyan ve Yahudi gibi kitap ehline karşı şu çağrısı son derece düşündürücüdür: "Neden aramızda ihtilâf olsun? Geliniz hep birlikte: 'Allah birdir.' diyelim."

"De ki: Ey kitap ehli, gelin aramızda müşterek olan asla ve hakikate uyalım, o da şudur: Allah'tan başkasını ilâh edinmeyelim, O'ndan gayısına kul

olmayalım, O'na şirk ve ortak koşmayalım; kimimiz, kimini Allah yerine rab ve efendi edinmesin."¹

Bugün vahdet, birlik, beraberlik ve adalet arayan ve sömürüyle ayrımcılığın pençesinden kurtulmak isteyen milletler, bu değerli yitiklerini yüce İslâm'da aramalıdır. Zira bireylerin insanî açıdan eşitliği ve milletlerin birlik ve beraberliği İslâm sancağı altında gerçekleşebilir ancak; beyazından siyahına, sarısından kırmızısına bütün ırklar ve bütün toplumlar insanî eşitliği ve insanca hürriyeti İslâm'da bulabilirler sadece.

İslâmî dünya görüşünde bireyleri üstün kılan yegâne unsur ilim ve ameldir ancak; insanları değerli ve üstün kılabilecek tek şey dürüstlük, erdem, fazilet ve ahlâktır sadece. İslâm nazarında kişilik ve onur ancak takvayla mümkündür, bireyler için takvadan başka bir meziyet ve üstünlük yoktur İslâm'da. Allah Tealâ şöyle buyurmaktadır:

"Benim katımda hepiniz eşitsiniz, en üstün olanınız, en takvalı olanınızdır." (Hucurât, 13)

Ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) şu çağrısı bütün toplumlara ve bütün çağlardır:

"Takvalı olup Allah'tan çekinme, dürüst, erdemli ve doğru olma dışında Arab'ın Acem'e, beyazın siyahı, kimsenin diğerine üstünlüğü yoktur."²

Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) Mekke'yi fethettiğinde, Arap dilini ve Arap milliyetçiliğini en büyük övünç kaynakları olarak gören kibirli ve mağrur bir grup Arap milliyetçisine hitaben şöyle buyurdu:

"Hamd âlemlerin rabbine ki, yüce İslâm dininin emir ve hükümleri sayesinde cahiliye döneminin izleri olan kavmiyetçilik, kabile ve soyla övünme, kibirleşme ve üstünlük taslama gibi kötü davranışlardan kurtardı sizleri. Ey insanlar, bilin ki Allah katın-

1- Âl-i İmrân, 64

2- Vesail'uş Şia, c. 14, s. 44, haşiye: 1

da ikiye ayrılacaksınız: Birincisi takvalı olup Allah'tan çekinenlerdir ki, bunlar Allah katında pek azizdirler. İkinci grup saldırgan ve günahkâr gruptur ki bunlar da Allah katında aşağılık ve mahcupurlar."

Ehl-i Beyt'in 8. imamına (a.s): "Yeryüzünde ataları sizin atalarınızdan daha onurlu daha soylu kimse yoktu elbet." denildiğinde, İmam Rıza hazretlerinin şöyle buyurduğu vâkidir:

"Benim atalarımın onuru ve büyüklüğü takvalı oldukları ve Allah'a ibadet konusunda çok çaba gösterdikleri içindir."

İmama söylenen bu söz milliyetçilikten kaynaklanıyordu. Bunu gören İmam derhâl müdahalede bulunmuş ve üstünlüğün soy-boyla değil, takvayla olduğunu hatırlatarak kavmiyetçiliği kesinlikle reddettiğini göstermiştir.

Keza, bir başkası: "Allah'a yemin ederim ki siz, dünyanın en iyi insanısınız!" dediğinde, İmam Rıza hazretlerinin cevabı şu olmuştur:

"Yemin etme; takvada benden daha ileri olan, ve Allah'a daha iyi kulluk eden kimse benden daha iyidir elbet. Şu ayetin hâlâ geçerli olduğunu bilmez misin: **Allah katında en üstün olanınız, takvada en ileri olanınızdır.**"¹

Evet, bu takva sınırlama ve mahdudiyet değil, bizzat hürriyetin ta kendisidir; zira mahdudiyet insanı nimet ve sadetten mahrum eder, takva ise ruhun zırhıdır, insana dokunulmazlık kazandırır ve gerçek anlamda manevî hürriyete kavuşturur insanı; nefsanî arzularının ve şehvetinin esiri olmaktan kurtarır; hırs ve öfke prangasını çözer, nefsinin zincirlerinden azat eder insanoğlunu. Takva, sosyal hayatta da hürriyet kaynağıdır; para, mevki ve makam yularını boyuna takmış olan biri sosyal açıdan hür bir hayat sürdüremez, bağımlılıktan kurtulamaz.

1- Muhaddis Behranî, el-Burhan Fi Tefsir'il-Kur'ân, c.4, s.210

Hz. Resulullah (s.a.a) efendimizin ilim şehrinin kapısı ve müminlerin emiri olarak tanımlamış olduğu Hz.Ali (a.s) şöyle buyurur:

"Takva doğruluk ve dürüstlüğü anahtarı, kıyamet gününün sermayesidir. Her nevi kulluk ve kölelikten kurtuluş, her nevi zavallılık ve bedbahtlıktan sıyrılıştır. İnsanoğlu amacına takvayla ulaşır ve düşmanın şerrinden kurtulur, insanî arzularına takva sayesinde ulaşır."¹

İrk ve sınıf çatışmalarının bütün toplumu kuşattığı; akla hürriyete, erdeme, ahlâka ve mantığa aykırı ayrıcalıkların topluma egemen olduğu, zayıflarla yoksulların ferdî ve içti-maî hak ve hürriyetlerden bütünüyle mahrum bulunduğu, halkın zalim ve zorba aşiret beylerinin pençesi altında inlediği bir ortamda yüce İslâm Peygamberi insanlık onuruna aykırı bütün ayrıcalıklarla yanlış geleneklere ve hurafe inançlara bir son vermiş, insanlık açısından toplumun bütün bireylerinin eşit olduğunu ilân etmiş, Allah'a kulluk hudutları içinde insanların hakkı olan bütün hakları tekrar elde etmelerini sağlamış, haşin ve zorba kabile reisleri karşısında tek kelime konuşma cüreti bile bulamayan fakir ve mahrum kesimlerin İslâm'ın hayat bahşedici gölgesinde onur ve hürriyetlerine kavuşup zengin ve eşrafla aynı safta, omuz omuza hareket ettikleri bir ortam yaratmayı başarmıştır. Diğer okul ve akımların da İslâm gibi yoksul ve mahrum kesimlere böylesine arka durduğunu ve zorbalarla egemenler karşısında halkın zayıf ve mahrum kesimlerini koruma yolunda gerekli mücadeleyi verebildiğini zannedenler büyük bir yanılgı içinde olup yüce İslâm dininin hakikatlerinden bihaberdirler.

Gerçekte İslâm, bugüne kadar hiçbir sosyal okulun ve ideolojinin gerçekleştiremediği en mükemmel ve en insanî sosyal adalet sistemini hayata geçirmiş ve bunu bilfiil uygulamıştır. Dine ve maneviyata düşman olan komünistler bile yüce İslâm dininin aksiyon yeteneğini gizleyememiş ve top-

1- Nehc'ul Belâğa, 227. hutbe

lumların kurtuluş ve bağımsızlığı yolunda İslâm hüküm ve inançlarının oynadığı muazzam rolü itiraf etmişlerdir.

İran Komünist Partisi'nin teorik yayın organı şöyle yazmaktadır:

"Milâdî 7. yy'ın başlarında ortaya çıkan İslâm hadisesi insan ve medeniyetin tamamen değişmesini sağlayan ve bu ikisinin gelecekteki tekâmül seyrinde çok derin etkiler bırakan en önemli tarihî gelişmelerden biridir. Yüzyıldan daha az bir zaman zarfında Luar sahilinden Sind ve Ceyhun sahillerine kadar yayılmayı başaran bu büyük tarihî olay, yani İslâm dini, insanoğlunun tarihinde yer eden en şaşırtıcı sayfalardan biridir."

"Arap Yarımadası'nda Yahudi ve Hristiyan ideolojileri yaymak için çalışan güçlü propaganda merkezleri vardı. Mekke Arapları ve çöllerde yaşayan be-devîlerin tamamına yakını da putperestti. Mekke o dönemlerde büyük bir ticaret merkezi ve büyük faizcilerin sömürü yatağı konumundaydı; o sırada kabilecilikten feodalizme geçişi yaşıyordu. Arap milliyetçiliğinin hızla boy salmaya başladığı bu şehir, çeşitli din ve inançların da çatışma odağıydı."

Devamla şöyle der:

"İslâm ilk günlerde hemen fakir ve yoksul kesimle orta kesimin ilgisini çekmiş; çiftçi, köylü, küçük esnaf ve köleler arasında hızla yayılmış, bugünün deyişyle faizcilerle rantçıların oluşturduğu oligarşi karşısında mücadele eden demokratik bir hareket olmuştur. Bir süre sonra İslâm'ın Mekke'yi terk etmek zorunda bırakılmasının nedeni de bu faiz ve rant oligarşisinin karşısına dikilmiş olmasıdır. İslâm dini bir taraftan diğer bütün semavî dinlerin belirgin temel özelliklerine sahipken, bir taraftan da canlı ve maddî boyutlar içermekteydi. Ruhbanlıktan uzak durması, bilfiil yaşamın içinde yer alması, ırklar ve kabileler arasında ayrıcalık tanımaması, kadın-erkek konusuna orantılı bir eşitlik getirmesi, yoksul-

larla mahrumlardan, ezilenlerle horlananlardan yana olması ve hak sahibine daima destek vermesi, hüküm ve prensiplerinin teşrifattan ve gösteriştan uzak, sade ve samimî olması İslâm dinini diğer dinlerden ayrıcalıklı ve üstün kılmakta, ona sosyal bir hareket, güçlü ve canlı bir aksiyon kazandırmaktadır."

"İslâm dini, hunhar ve gaddar egemenlerin tepesine balyoz gibi iniyordu. Köylülerle esnaf kesimi İslâm'ı bir kurtuluş ve rahmet olarak tanıdılar. İslâm, çürüyüp koflaşmış olan imparatorlukların temeline tam zamanında gerekli darbeyi indirdi ve onların çökmesini sağladı, iki asrı bulmadan sınırları Çin'den İspanya'ya kadar uzanan muazzam bir imparatorluk kurdu."¹

İslâm liderlerinin yönetim tarzı bugünün sosyalist veya kapitalist çağdaş toplumlarının yönetim tarzıyla karşılaştıracak olursa, bu sistemlerle İslâm düzeni arasında yerden göğe fark olduğu görülecektir. İslâm sınıf farklılıklarına ayrıcalık tanımayan, eş-dost ayrımı yapmayan ve kesinlikle sınıf ayrıcalıklarına karşı olan yegâne okuldur. İslâm hak ve hukuk tespitinde memur-âmir ayrımı gözetmez, hakkı, hak sahibine verir.

İslâm halifelerinden Hz. Ali'ye (a.s) Basra'ya vali tayin ettiği Osman b. Hüneyf'in şerefine şehrin ileri gelenlerinin özel bir davet ve ziyafet tertiplelediği haberi ulaştığında, Allah'ın aslanı fevkalâde rahatsız olur. Şehrin ileri gelen nüfuzlu adamlarıyla valinin bunca içli dışlı olmasının onlara ayrıcalıklı davranma gibi bir sonuç getirebileceği endişesiyle derhal kaleme sarılır ve Osman b. Hüneyf'i çok ağır bir dille eleştiren çarpıcı ve ibret dolu bir mektup yazar ona.²

İrk ayrımıyla mücadele konusunda İslâm bütün okul ve ekollerden daha önde olup, geçmişi en öncelikli konuma sa-

1- İran basımı aylık Mermom (Halk) dergisi, sayı: 2, yıl: 3

2- Bu muazzam mektubun tam metni, Hz. Ali'nin (a.s) hutbe ve mektuplarının derlendiği Nehc'ül-Belâğa'dadır. Bkz. 45. Mektup

hiptir. Bugün medenî olduğu iddia edilen çağdaş dünyada beyaz-siyah eşitliğinden bolca dem vurulduğu hâlde bunun asılsız bir aldatmaca olduğu, kâğıt üzerinde kaldığı uygulamayla iddia arasında uçurumlar olduğu, uygulamanın yüz-yıllar öncesindeki vahşet ve ırkçı tutumlardan zerrece farklı olmadığı herkesçe bilinmektedir artık... İnsanlık tarihinin en acı ve en barbar gerçeklerinin önüne perde gibi gerilen şu "eşitlik, özgürlük" gibi cafcaflı ama gerçekten uzak lafların bilfiil uygulaması olmadıktan sonra insanlığa ne faydası vardır sahi? Bunca haksız ayrıcalıklar, ırkçılıklar ve benzeri haksızlıklara rağmen günümüzün medenî toplumlarını hürriyet ve eşitliğin temelini atan toplumlar olarak tanımlayabilmek mümkün müdür gerçekten?

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bütün güçlü ülkeler tarafından imzalanan Uluslararası Hürriyet ve Eşitlik Beyannamesi'yle Fransız Devrimi'nden sonra onaylanan İnsan Hakları Beyannamesi güçlü ülkelerin yerel ve bölgesel çıkarlarına uygun olduğu sürece geçerlidir; aksi takdirde güçlü ülkelerin türlü bahanelerle bütün bunları bir çırpıda çiğnediği defalarca yaşanmış bir gerçek değil midir?

Bugün insanın derisinin rengi ve ırkı nedeniyle diğerlerinden farklı ve üstün sayılamayacağı kadar basit bir gerçeği dahi, medenî olduğunu iddia eden toplumlarda birçok kişi kavrayamamış, idrak edememiştir henüz... İslâm tarihinin bunca uzun geçmişine rağmen bir tek defa olsun "ırk ayrımı" addedilecek bir mesele yaşamamış olması, yeterince düşündürücü ve takdire şayan değil midir? Geçmişte ve bugün bütün Müslüman toplumlarda, ırkı ve rengi ne olursa olsun, bütün Müslümanlar kimsenin zerrece şikâyeti olmaksızın bir arada ve kardeşçe yaşayagelmış, kimse diğerini küçümsememiş, herkes sosyal haklardan eşit ölçüde faydalanmış, böylesine muazzam bir adalet ve ileri sistem, Hz. Resulullah (s.a.a) tarafından 14 asır önce bilfiil başarıyla icra edilmiş, hatta bu yüce ülkünün gerçekleşmesi için icabında ilk adımı bizzat kendisi atmış ve Haşimoğulları'nın soylu kadınlarından olan halasının kızı Zeyneb'i, azatlı bir köle olan Zeyd b. Harise'yle evlendirmiştir.

Birgün Hz. Resulullah (s.a.a) siyah ve fakir olan, ama takvaca pek ileri bulunan Cüveybir'e şefkat ve merhametle bakarak:

— Ey Cüveybir, dedi. Evlensen ne iyi olurdu, bir hayat arkadaşı kazanırdın, din ve dünya işlerinde sana yardım ederdi.

Cüveybir:

— Ya Resulullah, dedi. Anam babam size kurban olsun, kim evlenir benimle? Ne ünlü bir aileden gelmişliğin var, ne malım mülküm, ne de kayda değer bir yakışıklılığım... Hangi kadın benimle evlenir ki?

H. Resulullah (s.a.a) Cüveybir'e şefkatle bakarak:

— Ey Cüveybir, dedi. Allah Tealâ, cahiliyet döneminde haksız yere başkalarına üstünlük iddiasını kaldırdı. İslâm öncesi zavallı ve mustazaf olan kesimi aziz kıldı. Cehalet çağının karanlığında horlanıp aşağılananlar İslâm sayesinde insanlık onuruna kavuşup yüceldiler. Bencillik, kabile ve soy-boy üstünlüğü, ırk ve deri farklılığıyla dayatılan ayrıcalıklar gibi haksız ve batıl zihniyetlerin saltanatı İslâm nuru sayesinde yerle bir oldu. Cehalet döneminin zulmeti İslâm nuruyla siliniverdi. Siyah-beyaz, Arap-Kureyş, Arap-Acem, herkes bir ve eşittir bugün, bütün insanlar aynı babanın çocuklarıdır, herkes Âdem'in evlâdıdır ve Âdem de topraktan yaratılmış bir kuldur; Allah katında insanların en aziz olanı O'na kulluk ve itaatte en samimî ve en ileri olanıdır.

Ey Cüveybir! Bugün, Allah'a itaat ve takva konusunda daha ileri olan kimse dışında senden daha üstün birini göremiyorum. Şimdi hemen kalk ve Beyazeoğulları kabilesinin en ileri gelen büyüğünün, Ziyad bin Lübeyd'in yanına git ve ona: "Beni Resulullah gönderdi ve kızını bana nikâhlamanı emretti." de.

Ziyad, bu sırada kabilesinin ileri gelenlerini evinde ağır-la-maktaydı. Cüveybir, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) selâmını ona iletikten sonra:

— Allah Resulü beni sizden bir şey istemem için gönderdi, dedi. Özel mi konuşalım, yoksa burada mı söylememi is-tersin?

Ziyad:

— Resulullah'ın her isteği emirdir ve benim için iftihar kaynağıdır, dedi. Açıkça söyle, gizlemeye gerek yok.

Cüveybir:

— Hz. Resulullah kızını bana nikâhlamanı istedi, dedi çekingen bir tavırla.

Ziyad:

— Ey Cüveybir, biz ensardanız ve bizimle aynı konumda ve bizimle denk olmayanlara kız vermeyiz, dedi ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) yanına dönüp bu özrünü ona iletmesini istedi.

Cüveybir oradan ayrıldı; ama Ziyad pişman olmuştu. Hemen ardından birini gönderip onu geri getirtti. Bir odaya alıp biraz beklemesini söyleyerek bizzat kendisi kalkıp Hz. Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna vardı: "Anam babam size feda olsun. Cüveybir kızımı istiyor; ama biz ensar, bizden olmayan birine kız vermeyi şanımıza aykırı buluruz." dedi.

Bunun üzerine Hz. Resulullah (s.a.a): "Ey Ziyad" buyurdu. "Cüveybir mümin bir insandır ve mümin erkek de mümin kadınla şan ve şerefte birdir ve ona denktir. Müslüman erkek, Müslüman kadının dengidir, binaenaleyh kızını ona ver ve onun sana damat olmasından sakın mahcubiyet duyma!"

Ziyad evine dönüp bu görüşmeyi kızına aktardı. Kızı, Hz. Resulullah'ın emrine itaat etmesini ve Cüveybir'i damatlığa kabullenmesini söyleyince Ziyad Cüveybir'in yanına gitti. Onu alıp kabile büyüklerinin toplandığı odaya getirdi, onların huzurunda kızıyla Cüveybir'in nikâhını kıydı, kızının mihrîye ve çeyizini bizzat üstlendi, evli çiftte dayalı döşeli bir ev verdi, böylece o güne değin Arap Yarımadası'nda vuku bulmamış bir olay gerçekleşti ve bir kabilenin en büyüğünün kızıyla

la, iman ve takvadan başka hiçbir şeyi olmayan yoksul ve siyah bir erkek evlendirildi...

İslâm tarihi bunun gibi nice örneklerle doludur: Bir mecliste, her biri bir millettten olan üç Müslüman oturmuştu: İranlı Selman, Rumlu Süheyb ve Habeşistanlı Bilal! Bu sırada içeriye Kays girdi. Bu üç seçkin müminin Hz. Resulullah (s.a.a) ve İslâm ümmeti nezdindeki konumunu hatırlayan Kays'ın milliyetçilik damarları kabardı, kibrini yenemeyip şöyle dedi:

"Evs ve Hazrec kabileleri Arap boylarındandır, Hz. Resulullah'a destek vermiş, ona yardımcı olmuşlardır. Ama şu üç yabancı nereden çıktı? Peygambere yardımcı olmaları için onları buralara kadar çağıran mı oldu?"

Kays'ın bu sözleri Hz. Resulullah'a (s.a.a) ulaştığında hazret pek rahatsız oldu. Hemen Müslümanların camide toplan-masını emretti. Cemaat toplanınca minbere çıkıp şöyle buyurdu:

"Ey cemaat bilin ki Allah birdir, hepinizin babası birdir ve dininiz de birdir... Şu ikide bir övünüp durduğunuz Araplığınız ne babanızdan geçmiştir size, ne de annenizden. Arapça, sadece konuştuğunuz bir dildir!"

Hz. Resulullah (s.a.a) ırkçılık ve milliyetçilik taassubunun kökünü kazıyabilmek için gayet titiz davranmış, etrafındaki insanların bütün reaksiyonlarını dikkat ve özenle izleyerek gerekli düzeltmelerde bulunmuştur.

Bir gün Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bulunduğu camiye, siyah bir bedevî geldi. Bu sırada orada bulunan ve daha önceden kalma bir kırınlığı hatırlayan Ebuzer Gıfarî bu adama: "Ey siyah oğlu siyah!" diye hitap edince, Hz. Resulullah (s.a.a) pek rahatsız oldu. Ebuzer'i azarlarcasına: "Bir siyahın oğlu olduğu için onu hor mu gördün?" buyurdu. Peygamber'in bu uyarısı üzerine yaptığı hareketin çirkinliğinin farkına varan Ebuzer, hemen pişman olduğunu söyledi, mescidin kapısının eşikine durup yüzünü toprağa koydu ve o siyah Müslüman-

dan kendisini affetmesini istedi. Hz. Resulullah'ın (s.a.a) da rızasını almayıncaya kadar başını yerden kaldırmadı.

Ünlü Fransız bilim adamı Prof. Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanlar arasında gerçek anlamda mükemmel bir birlik ve eşitlik esası vardır. Avrupa'da ise çeşitli kesimlerin dilinden düşürmediği ve cafcacflı laflarla süslediği bu kelime, sadece kitaplarda mevcuttur, uygulamada eşitlik diye bir şey yoktur Avrupa'da. Oysa Müslümanlar arasında bilfiil var olagelmiş olan bir prensiptir bu, hatta artık bir doğu görgüsü hâline gelmiş durumdadır. Avrupa'da sonunda büyük sürtüşme ve devrime yol açan sınıflararası ihtilâf ve anlaşmazlıklara Müslümanlar arasında rastlayabilmek mümkün değildir. İslâm birey, sınıf, aile, renk, dil vb. bahanelerle öne sürülen ayrıcalıkları tamamen iptal ve geçersiz ilân etmiştir. Allah ve Resulü karşısında bütün Müslümanlar bir ve eşittir."

"Arap toplumu içinden bir peygamber çıkıp bütün boy, kabile ve milletleri bir kelime etrafında topladı; bu muhtelif sınıf, ırk ve insanları belli kanun, kural ve hükümlerden ibaret özel ve müşterek bir sistemle yekdiğerine perçinledi. Her Müslüman bu kanun ve kurallar çerçevesinde hareket eder. Nitekim Müslümanlar hangi ırk ve milletten olursa olsunlar, yekdiğerini yabancı ve ecnebi olarak görmezler asla. Meselâ Müslüman bir Çinli, bir İslâm ülkesinde Arap bir Müslümanın sahip olduğu bütün hak ve hukuka sahiptir. Müslümanlar çok çeşitli ırk ve milletlere mensup olsalar da dinî inançları nedeniyle birbirlerine çok yakın ve düşkündürler. Bu dinî inanç onlar arasında çok derin bir manevî bağ oluşturmuştur. Bu köklü duygu, gerektiği zaman bütün Müslümanları tek sancak altında kolayca toplayabilmektedir."¹

1- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 146, 516, 517

Mösyö Leplay şöyle yazıyor:

"İşçi ve emekçileri savunan sistemlerin Avrupa'da şahidi olduğu mahzur ve sakıncalar, Müslüman toplumlar da hiçbir zaman vuku bulmadı. Müslümanlar arasında geçerli olan bir dizi hüküm ve kurallar sayesinde onlarda zenginle fakir arasında barış ve kardeşlik vardır. O hâlde şu tespitte bulunabiliriz: Avrupa'nın eğitilmesi gerektiğini iddia ettiği bu kavimden aslında ders alması gerekir. İslâm'da babadan oğla geçen bir üstünlük ve soyluluk kavramı yoktur. İslâm'da sınıflararası ayrıcalık yoktur. İslâm'ın sosyal ve siyasî prensipleri fevkalâde sadedir. Bu prensipler çerçevesinde yaşayan Müslümanlar zenginiyle yoksuluyla, siyahıyla beyazıyla avamıyla eşrafiyla eşit ve birdirler."¹

Gobb şöyle yazar:

"İslâm, insanlığa üstün hizmetler sunabilecek kurum ve kapasiteye hâlâ haiz durumdadır. Farklı ırk ve kavimleri tek sancak ve tek ülkü etrafında üstelik hiçbir ayırım ve ayrıcalık gözetip uygulamadan toplayıp bir araya getirme konusunda hiçbir okul ve örgüt, İslâm kadar başarılı değildir. Afrika, Hindistan ve Endonezya'daki büyük Müslüman topluluklar veya Çin'le Japonya'daki bir avuç Müslümana şöyle bir bakınız. Bütün bunlar İslâm'ın bunca farklı ırk, sınıf ve grupları çok derinden etkileme ve gönülleri fetihme başarısının belgeleri durumundadır. Doğu ve batının büyük devletleri arasında ciddi ihtilâflar baş gösterdiğinde, bu ihtilâfları gidermek için İslâm'a sığınmaktan başka yol bulunmadığı görülecektir."

İslâm'ın hac ibadeti ve hac menasığı da fikir ve eylem birliği esası üzerine kurulmuştur. Müslümanların haccında, zahirî ayrıcalık ve üstünlüklerin izine rastlayabilmek mümkün değildir. Kâbe; farklı mezhep, ırk ve sınıflara ait Müslümanları inanılmaz bir cazibeyle kendisine çekmekte ve ona

1- age. s. 515, 516

yönelen herkes eşit şekilde aynı kanun ve prensipler doğrultusunda hareket etmekte, kimseye diğeri karşısında ayrıcalık tanımamakta; siyah-beyaz, sarı-kırmızı, zengin-fakir, bütün Müslümanlar bu muhteşem ibadeti aynı saflarda, aynı şartlarda ve aynı konumlarda ve hep birlikte yerine getirip uygulamaktadırlar.

Perniston Üniversitesi öğretim görevlisi Philip Hitty şöyle yazıyor:

"Hac farızası asırlar boyunca Müslümanlar arasında uygulanan en önemli sosyal faktörlerden biri olagelmış, Müslüman millet ve kavimler arasında birliği ve beraberliği sağlayan en önemli etkenlerden biri olmuştur. Zira her Müslüman, gerekli şartlara haiz olduğunda ömründe en az bir defa hac ibadetini yerine getirmekle mükelleftir. Dünyanın dört bir yanından akın eden ve yekdiğerini 'kardeş' bilen müminlerin oluşturduğu bu muazzam toplantının Müslümanlar üzerindeki yapıcı etkilerini inkâr edebilmek mümkün değildir."

"Yüce yaratıcı karşısında zenci, beyaz, Arap, Acem, Çinli, İranlı, Türk, Hintli, Şamlı, zengin, fakir, âmir, memur, âvam, havâs hepsi birdir; hepsi el ele, omuz omuza kelime-i şahadet etrafında kenetlenmektedir. Bütün dinler arasında renk, ırk, kavmiyet ve sınıf gibi farklılıklara ayrıcalık tanımayan ve bu duvarların tamamını yıkıp insanlar arasında gerçek anlamda eşitlik, birlik ve beraberlik sağlayan tek din İslâm'dır. İslâm'da insanlar arasında küfür ve imandan başka, ayırıcı bir çizgi mevcut değildir."

"Yıllık hac törenlerinde gerçekleşen bu muhteşem toplantı, bu birlik ve beraberliği pekiştirmekte ve çeşitli beldelerde yaşamakta olan insanlar arasında İslâm dininin hızla yayılmasına neden olmaktadır."¹

1- Batılı Bilim adamları Açısından İslâm, s. 239, 240.

Bugün bazı İslâm ülkelerinde halka telkin edilen ırkçı ve milliyetçi sloganlarla bu İslâmî birlik ve dayanışma önemli ölçüde zarar görmüş ve İslâm ruhuyla kesinlikle bağdaşmayan ırkçı ve milliyetçi akımlar Müslümanlara telkin edilir olmuştur.

İslâm yargı sisteminde de eşitlik konusunda mükemmel uygulamalar vardır ki, bugünkü medenî toplumlarda benzeri bir tek örneğe bile rastlayabilmek kabil değildir. Oysa çağdaş medenî dünyanın en büyük slogan ve hedeflerinden biri ka-nun karşısında bireylerin eşitliğinin sağlanması ve tarafsız bir yargının gerçekleşmesidir.

Tarihin en karanlık ve en müstebit dönemlerinde bile İslâm'ın vicdan ve gönüllerde tutuşturduğu insaf ve adalet ateşi sönmemiş ve Müslümanların iç dünyasındaki o muaz-zam aydınlık ve ümit ışığını hiçbir güç söndürememiştir.

Abbasî halifesi Harun er-Reşid'in bir mahkemede kadı-nın huzurunda yemin etmesi gerekir. Bu hadisede Fazl b. Rebi, halife Harun'un lehine şahadette bulunur; ama kadı bu şahadeti kabul etmez. Buna pek öfkelenen halife, onun şaha-detinin neden kabul edilmediğini sorunca kadıdan şu cevabı alır: "Onun sana: 'Efendim, ben sizin hakir kulunuzum.' dediğini bizzat duydum. Eğer dediği doğruysa kölenin efendisi lehine şahadeti kabul edilemez; eğer yalansa, o zaman da ya-lancının şahadeti kabul edilemeyeceğini zaten siz de bilirsiz-niz!"

Ünlü Abbasî halifesi Mansur hac yolculuğu için çok sayıda deve kiraladı; fakat hacdan döndükten sonra çeşitli baha-nelerle kiraladığı develerin ücretini ödemekten kaçındı. De-ve sahipleri mahkemeye giderek halifeyi şikâyet ettiler. Me-dine kadısı Mansur'u hemen mahkemeye çağırttı, mahke-mede şikâyetçilerle halife aynı sırada oturdular. Şikâyetçiler haklı bulundu ve halifeden hemen orada alınan meblağ, deve sahiplerine nakit olarak ödendi.

Ünlü Fransız araştırmacı Prof. Gustave Lebon "İslâm ve Arap Medeniyeti" adlı eserinde İslâm yargı sistemi konu-sunda şöyle yazar:

"Yargı sistemi ve yargı merhaleleri İslâm'da çok sade ve kolay tutulmuştur. Halife tarafından atanan bir kadı bütün dava ve şikâyetlerle bizzat ilgilenir ve hükme bağlar; kadının verdiği hüküm kat'i ve kesindir. Davacılar mahkemeye çağrılarak dinlenir, dava hakkında söyleyeceklerini açıkça söyler, delillerini bizzat izah ederler. Tarafları dikkatle dinleyen kadı aynı mahkemede davayı sonuca bağlar ve hükmünü verir."

"Fas'ta bir mahkemeye katılma ve kadıyı bizzat izleme şansı buldum. Kadı, hükümet binasının bitişiğindeki bir açık alanda mahkemeyi başlattı. Davacılar söyleyeceklerini bizzat söylediler. Gayet sade, öz ve kısa bir şekilde şikâyetler ve deliller ifade edildi. Bir davada davalı birkaç kırbaça mahkûm edilince, hüküm hemen oracıkta icra edildi ve dava bitti."

"Bu yöntemin en faydalı yanı, davacı ve şikâyetçinin vaktinin telef edilmemesi ve bizim bugünkü mahkeme sistemlerimizdeki sinir bozucu bürokrasi ve gereksiz yüzlerce yorucu işlemin davacıya dayatılmamasıdır. Gayet sade ve gösterişsiz bir şekilde dava sonuca bağlanmakta ve azami ölçüde insaf ve adaletle hükmedilmektedir."

Bir toplumda insanlar, onlara hükmeden kanunların adalet sahibi yüce Allah'ın emri olduğunu ve başlarındaki yöneticilerin de bu kanunlara uymakla mükellef olup onlarla eşit haklara sahip bulunduğunu ve bir ihtilâf durumunda hüküm verecek olan kadı ve hâkimin şahsî görüşleriyle nefsanî eğilim ve heveslerine göre değil, Allah'ın kanun ve kurallarına göre hükmettiğini gördüklerinde, zulme ve haksızlığa uğramayacaklarının bilincine vararak huzur ve sükûnet bulacak ve böyle bir topluma elbette ki istikrar, huzur, güven ve asayiş egemen olacaktır.

Eğer çağdaş dünya bu haksızlığa ve adaletsizliğe gerçekten bir son vermek ve türlü ayrımcılıkların egemen olduğu bu düzeni islâh ederek huzur ve güven dolu bir atmosfer ya-

ratmak istiyorsa, İslâm'ın mükemmel prensiplerine eğilmeli ve bu büyük dinin sosyal ve siyasî sistemlerinden ilham almalıdır. Mevcut uluslararası kuruluşlar, sendikalar ve benzeri türlü örgütlenmeler çeşitli şekillerde sınırlandırılmış olup ırk, kavim, coğrafî, bölgesel vb. etkenlerin tesiriyle yönlendirildiğinden çağdaş dünyanın meselelerini halledebilecek güç ve yeterlilikten yoksundurlar. Bu nedenle de aralarında bunca ihtilâf ve anlaşmazlıklar olan ülke ve milletleri yekdiğerine yaklaştırıp adalet ve eşitlik ilkelerine dayalı huzurlu ve istikrarlı bir dünya kurma yolunda fikir ve eylem birliğinde bulunmaya davet edebilecek tesir ve güçten de mahrumdurlar. Diğer taraftan "Parçala, yönet" politikası doğrultusunda körüklenen milliyetçilik ve nasyonalizm duyguları günümüz dünyasında milletlerin yekdiğerine yaklaşıp bütünleşmesini engelleyen çatışma ve sürtüşme sebeplerinin başında gelmektedir. Amerikalı öğretim görevlisi Lous L. Snaidir bu acı gerçeği şöyle açıklamaktadır:

"Yeni nasyonalizm ve milliyetçilik akımları neticesinde tarihî ve doğâl sınırlar konusunda sayısız ihtilâflar yaratılmış oldu, ülkeler arasında nice zamandır süregelen kültürel ve ekonomik ilişkiler bozuldu ve bunun doğurduğu güvensizlik ve istikrarsızlık ortamında bireysel hak ve hürriyetlere getirilen çeşitli kısıtlamalar, hızla silâhlanma, ülkeler arasındaki ilişkilerin hızla gerginleşmesi ve bölgesel sürtüşmeler baş gösterdi. Yirminci yüzyılın son çeyreğinde ulusal bağımsızlık ve millî egemenlik hareketleri giderek yaygınlaşıp kutsal bir değer olarak telakki edildiyse de, bireysel hak ve hürriyetlerle uluslararası barış ve huzuru sağlama yolunda bunun pek güvenli bir yol olmadığı anlaşıldı."¹

Bütün insanlığı müşterek bir sancak altında toplamayı başarıp insanlığa bu değerli armağanı sunabilecek yegâne unsur, Allah'a iman ve insanî erdem eksenli bir birlik ve beraberliktir. Zira ancak bu birlik ve beraberlik sayesinde kar-

1- 20. Yüzyıl Dünyası, s. 34-35

deşlik ve samimiyet ruhu canlanacak, fikirler ve yürekler arasında yakınlaşma sağlanacak; maddî ayrıcalıklarla ırk, coğrafya ve kavim farklılıkları gibi etkenler böyle bir kenetlenmeyi sarsamayacaktır.

Eşi ve ortağı olmayan Allah'a iman, İslâm hüküm ve kullarına inanma ve insanî sorumluluklar karşısında içten gelen bir mesuliyet duygusu taşıma gibi güçlü etkenler sayesinde İslâmî bir toplumda bütün bireyler türlü ırk, kavim, dil, töre vb. farklılıkların renkli mozağinde derin ve samimî bir kardeşlik bağıyla yekdiğerine bağlanır ve hiçbir çekişmeye girmeden huzur ve güven içinde bir arada yaşarlar.

İslâm dini, toplumu insaniyetin yüce sathına ulaştırma-ya pek önem verir; Müslümanların yekdiğerine olan bağlılıkları ve aralarındaki işbirliğini, güçlü ve samimî duygularla perçinlemeye, gönülleri en temiz ve en samimî insanî duygularla yekdiğerine kenetlemeye özen gösterir. Allah Tealâ insanları ihtilâfa düşmeleri, kalpler arasında uçurumlar yaratmaları ve asgari müştereklerini bile görmezden gelip yekdiğerini tanımamaları için var etmiş değildir.

"Birbirinizle tanışmanız için sizi halklar ve kabileler şeklinde kıldık..." (Hucurât, 13)

İslâmî kardeşlik denilen şey kof bir olay değildir; karşılıklı bütün sevgilerin kaynağı, bütün insanî duyguların menşei olan fevkalâde değerli bir hakikat ve pek tatlı bir gerçektir. Çeşitli kavim, kabile ve halkların, türlü yakınlık ve akrabalıkların nedeni insanlar arasında köklü ve derin bağların oluşmasına zemin hazırlamak ve bu güçlü dayanışma ortamında insanların kemal ve tekâmül yolunda ilerleyip yücelebilmesini sağlamaktır.

Bugün batıdan sirayet eden bozuk ve batıl fikirler neticesinde Müslüman toplumlarda maddiyat ve çıkarıcılık yaygın hâle getirilmişse de, çoğu Müslümanın hayatı hâlâ insanî değerler ve ulvî duygular temeline kurulu olup birçok Müslüman, ne pahasına olursa olsun inancını koruyarak erdem ve şerefle yaşamayı tercih etmektedir. Müslümanların bu

ruh yapısından fevkalâde etkilenen ünlü filozof Laintier'in şu tespitleri oldukça düşündürücüdür:

"Doğu insanlarında özellikle yüce İslâmî prensiplerin beslediği sevgi, şefkat, yabancılara, gariplere ve misafire gösterilen fevkalâde içtenlik ve samimiyet onlara apayrı bir güzellik kazandırmaktadır ki bencilik, acımasızlık ve çıkarıcılığın esiri olan Avrupa toplumlarında bunun zerresine bile rastlayabilmek kabil değildir."

İSLÂM'DA CİHAD

İslâm dininin küfre ve şirke karşı açmış olduğu cihat bayrağı ve bu uğurda girdiği savaş ve mücadelelerin nedeni yayılcılık, topraklarını genişletmek, başkalarının zenginliklerini yağmalamak, salt egemenlik kurmak vb. gibi nedenler değildir asla. Bu konuda İslâm'ın bütün okul ve ekollerden farklı olduğunu hemen belirtelim. İslâm dininin emrettiği cihat; fevkalâde ileri insanî erdemlere, büyük gayelere ve ulvî değerlere yelken açan bitmez bir çaba ve tükenmez bir gayrettir.

İslâm dini zuhur ettiği ilk günlerden itibaren yapıcı özelliği ve aksiyonu gereğince zalim, zorba ve eşraf takımının konumu için bir tehdit hâline geldi. Bu nedenle ona muhalif güçler el ele verip tek cephede toplanarak bu inanç ve fikir sisteminin yayılmasını engellemeye çalıştılar, bütün imkânlarını seferber ederek İslâm'a karşı amansız bir savaş açtılar, hatta bu yüce dinin hakikatleriyle aşına olup ona gönül verenleri en acımasız işkencelere maruz bıraktılar.

İslâm tarihinin bu kesiti oldukça ilginç ve çarpıcıdır. Ku-reyşliler, Hz. Peygamber'le ona inananlara karşı boykot ve ambargo uyguladılar; onlarla bütün ilişkilerini kestiler. Hz. Resulullah'la (s.a.a) ona inananlar tam üç yıl boyunca Mekke çevresindeki bir dağa çekilmek zorunda bırakıldılar, amansız bir ambargo altında olmadık eziyetlere uğratıldılar, çoğu zaman yiyecek bir lokma bile bulamadıkları oldu...

Hz. Resulullah (s.a.a) bu ortamdan kurtulup da müşrik-lere karşı Medine'de güçlü ve istikrarlı bir topluluk oluşturduğunda bile onu rahat bırakmadılar. Müslümanlar sürekli

kâfirlerle müşriklerin komplo, tehdit ve saldırılarına maruz kaldılar. Bu şartlar altında Müslümanların kendilerini savunmaktan başka çareleri yoktu ve çok geçmeden bu savunmayla mükellef kılındılar.

Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) gazvelerinin önemli bir bölümü savunma amaçlıydı. Medine'ye saldırı hazırlıkları içinde olan müşriklerin üzerine gönderilen gruplar da aslında bu müdafaa gayesine hizmet etmekte, kimi zaman düşmanın saldırılarına karşılık misilleme yapılmakta, kimi zaman da İslâm düşmanlarının silâhlanmasına ve küfür kuvvetlerinin toparlanmasına meydan vermemek için savaşılmaktaydı.

Hac Suresi'nin 39 ve 40. ayetlerinde İslâm düşmanlarıyla zorbaların saldırı ve tecavüzlerine karşılık savunma amaçlı savaşa şu şekilde izin verilmektedir.

"Kendilerine zulmedilmesi dolayısıyla, savaşa uğrayan müminlere, savaşma izni verildi. Şüphesiz Allah'ın gücü, onlara yardım etmeye yeter. Onlar sırf: 'Rabbimiz Allah'tır.' dedikleri için haksız yere yurtlarından sürgün edilip çıkarıldılar..."

Bakara suresi'nin 190. ayetinde de şöyle buyrulmaktadır:

"Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda savaşın; ancak aşırı gitmemeye de dikkat edin..."

İslâm dini belli bir kavim ve coğrafya için gelmediği, bilâkis cihanşümul bir inanç olup bütün dünya ve bütün insanlık için inmiş olduğundan belli bir coğrafyayla sınırlandırılmaz. İslâm dini bütün dünyayı küfür, şirk ve zulümden temizlemek ve insanlara hidayet yolunu gösterip hakkın ihyasını sağlamak için gönderilmiş bir okuldur.

Yozlaşmış bozulmuş sistemleri devirmek ve yerine sağlıklı ve doğru bir sistem kurmak için harekete geçen bir okul ve düşünce, icabında amansız bir mücadele ve savaşa girişmeden yanlışı yıkıp doğruyu kurmaya muktedir değildir.

Bugün dünyada vuku bulan hangi inkılâp, devrim ve büyük mücadeleler, savaş ve çatışma olmaksızın gerçekleşe-

bilmiştir? Fransa devrimi, Hindistan'ın bağımsızlık hareketi, Amerika halkının bağımsızlık hareketi, kokuşmuş çarlık düzenine karşı -görünüşte bir halk kıyımı olarak başlayan -Rus devrimi gibi devrim ve inkılâplara kısaca bir göz atılacak olursa, bu hakikat kolayca anlaşılacaktır. Bu inkılâpların hangisi tereyağından kıl çekercesine ve inkılâpçılar hiçbir zahmete ve eziyete katlanmadan, yer yer de olsa çatışmaya girip kan dökmeden gerçekleştirebilmiştir?

İslâm da kokuşup yozlaşmış düzenleri yıkmaya, zulüm ve zorbalığa son vermeye, haksız ayrıcalıklara engel olmaya kararlı ve esasen bu gayeyle gönderilmiş bir din olduğundan, elbette ki haksız çıkarlar sağlayan ve İslâm'ı kendisi için tehlike görenlerin saldırı ve komplolarına maruz kalacak, bu da savaş ve çatışmayı kaçınılmaz kılacaktır.

İnsanoğlunun hayatının bütün boyutlarını ıslâh etmeye ve bütün yanlışları düzeltmeye kararlı olan cihanşümul bir dinin yayılabilmesi için sırf kalem ve beyan gücü yeterli değildir. Kalem ve beyan ne kadar kuvvetli ve etkileyici olsa da yeryüzünden bütün kötülükleri kaldırmak, bütün bozulma ve zulümlerin kökünü kazıyıp adalete dayalı hür ve insanî bir dünya kurabilmek için tek başına yeterli değildir.

Bazı insanlar batıl ve hurafe inançlarında öylesine tutucu ve dogmatik olmaktadır ki, en güçlü mantık ve delil bile onların doğruyu kabul etmesini sağlayamamakta, kaba kuvvet ve güç kullanma dışında hiçbir yol ve yöntem, onları işlemekte oldukları kötülük, zulüm ve iğrençliklerden vazgeçirmeye kadir olamamaktadır. Böylelerine karşı güç ve kuvvete başvurulmadıkça şirk ve tecavüzden caydırılmaları mümkün değildir. Sevgili İslâm Peygamberi (s.a.a) bu gerçeği şöyle beyan buyurmaktadır:

"İyilik ve hayır, kılıcın gölgesindedir. Bazıları vardır ki güç kullanmadan onlara hakkı kabullendirip doğru yolda yürümelerini sağlayabilmek mümkün değildir."¹

Hak dine karşı olanlar onun karşısına dikilir ve askerî güçlerini kullanarak İslâm'ın uygulanmasını, yaşanmasını ve yayılmasını engellemeye kalkışırlarsa, onlarla savaşmaktan başka çare var mıdır?

İnsanların düşünme, doğru yolu seçme ve bu yolda yaşama hürriyeti ellerinden alınıp da inanç ve fikirlere baskı ortamı oluşturulunca, Müslümanların askerî güç kullanmasına ve savaşmasına izin verildi; İslâm'ın hak davetini engelleyen zorba egemenlere karşı silâhlı mücadele başlatıldı; fikir ve inançlara yapılan baskılara son vermek, ortamın olumsuz ve yıkıcı unsurlardan temizlenip garazkârlardan arıtılmasını sağlamak ve insanların baskı ve tehditten uzak bir ortamda, doğru yaşama ve doğru düşünme haklarını kullanmalarına yardımcı olmak için savaşıldı. İş bu noktaya vardığında savaşıl-mazsa hak ve hakikat acımasızca yok edilecek, doğrular, söylenmeye bile fırsat bulunmadan mezara verilecektir.

İslâm'ın başlattığı bu savaş gerçek anlamda "insanlığın kurtuluş ve hürriyet savaşı"dır aslında; aklın şehvet, evham ve hurafelerin esaretinden kurtulması, insanoğlunun bütün gayri insanî zincir ve prangaları kırıp parçalamasıdır... Kişisel eğilim, şehvet, zorbalık ve nefsanîyetlerden uzak bir savaştır bu. Allah'ın adına karşı savaş açanlar, yeryüzünde fesat ve bozgunculuk çıkaranlar ve insanları Allah'ın ismindeki nurdan mahrum bırakanlara karşı savaş.

İslâm dini, insanî değer ve kıstasların kalıcılığı için mücadele eder, insanlığa adalet, izzet ve onur kazandırır.

İslâm bütün insanların hayrını ve iyiliğini ister, kamu hayrını engelleyecek ve insanların iyiliğine mâni olacak sebep ve bozulmaların kökünü kazır, bunu yaparken de kimseye ayrıcalık ve istisna tanımaz, kimsenin çıkarını gözetmez, hiçbir keyfilik ve enaniyete meydan vermez.

Müslümanlar sırf İslâm'ı kabul etmiş oldukları için Mekke'de zulüm ve işkence altında inlerken, mazlum kitleleri Mekke zalimlerinin sultanından kurtarmakla görevlendirildiler. Bu ilâhî emir, Müslümanlara bu yolda askerî güç kullan-

ma izni veriyordu. Henüz oluşmaya başlayan İslâm toplumunun hür ve insanî bir ortamda gelişebilmesi için indirilen bu ilâhî hükümde şöyle buyrulmaktaydı:

"Size ne oluyor ki Allah yolunda ve 'Rab-bimiz, bizi halkı zalim olan bu ülkeden çıkar, bize katından bir veli, lider ve yardımcı gönder.' diyen mustazaf, savunmasız, kimsesiz ve mazlum erkek, kadın ve çocukları kurtarmak için savaşıyorsunuz?" (Nisâ, 75)

Bugün dünyada savaş denilirken öldürmek, yakıp yıkmak, gaddarlık ve düşmanı acımasızca yok etmek gibi kavramlar oluşmaktadır zihinlerde. Oysa İslâm'ın "savaş" yorumu çok farklıdır. İslâm, savaş derken zulme, cehalete, zorbalığa, fesat ve ahlâksızlığa karşı mücadeleyi kasteder. Zülüm, haksızlık ve tecavüzün kökünü kazıyıp hakkı ve hakikati egemen kılmak, sapıklık ve kötülüğe son verip erdemin ve adaletin yaşamasını sağlamak için başvurulacak son, ama zarrî bir çaredir savaş.

İslâm dininin davetinin esasını, Allah'tan başka ilâh edinmeme ve O'ndan gayrisine ibadet etmeme prensibi oluşturur. Bireyin ve toplumun kalbine ve düşüncesine yüce yaratıcının irade, hüküm ve şeriatından başka gücün hükmetmemesi esas teşkil eder. İnsanın taş, odun ve benzeri gibi bilinçsiz ve cansız eşyalar karşısında saygıyla eğilip ibadet etmesi veya kula kullukta bulunarak kendisini aşağılık ve zavallı bir hâle getirmesi, fitrat ve akıl yolundan uzak olup insanın kendisine reva görebileceği en büyük zulüm değil midir?

Müslümanlar, savaşa başlamadan önce, düşmanı İslâm'a ve hakka davet etmekle yükümlü kılınmışlardır ki, tek başına bu bile, İslâm'ın "savaş" yorumunu net olarak açıklamaya yetmektedir.

İslâm kuvvetleri İran ordusuyla karşı karşıya gelince, İran ordusunun komutanı Rüstem Ferehzad, İslâm ordusunun komutanı Sa'd b. Ebi Vakkas'tan Müslümanların niçin savaştıklarını açıklayacak bir temsilci göndermesini istedi.

Gönderilen temsilci, İslâm'ın cihat anlayışını şöyle anlattı Rüstem'e:

"Biz, Allah'ın kullarını sahte mabutlara kulluktan kurtarıp eşi ve ortağı olmayan yüce Allah'a ve onun Resulü'ne (s.a.a) itaate çağırmaya geldik. Allah'ın kullarını kula kulluktan kurtarıp Allah'a kullukta bulunmalarını sağlamaya geldik. Sizleri hesap günü olan ahirete inanmaya ve dünyanın baskı ve sınırlamalarından azat edip ölümsüzlükle tanıştırmaya, zulüm ve haksızlığın kökünü kazıyıp hurafe ve batıl gelenekler yerine hakkı ve adaleti ikame etmeye geldik."

Üç gün boyunca Rüstem üç ayrı temsilciyle görüştü. Üçü de aynı şeyleri söylüyor, hakka ve adalete davet ediyor, İslâm'ı kabullenmeleri hâlinde onlarla savaşmayacaklarını ilân ediyordu...

Bir diğer örnekte, Hz. Resul-ü Ekrem efendimiz (s.a.a) Hz. Ali'ye (a.s) şöyle buyurmaktadır:

"Ya Ali! İslâm'a davet etmeden önce hiç kimseyle savaşma. Allah'a andolsun ki, senin vasıtanla bir tek insanın hidayet bulması, güneşin gördüğü her şeye sahip olmandan yeğdir!"¹

İslâm mantığında savaş, Allah yolunda cihat demektir; O'nun rızasını ve yakınlığını kazanmak ve böylece ebedî sadete kavuşmaktır. İslâm Müslümanlardan yayılmacılıkta bulunmalarını, topraklarını genişletmelerini, ülkeleri kendi sömürgeleri hâline getirmelerini ve insanları kendilerine köle kılmalarını istememektedir asla. Bu nedenledir ki, böylesi sebeplerle yapılan savaşları, İslâm'ın Allah rızası ve insanlığın saadeti için bir farz kıldığı cihat ibadetiyle kıyaslamak dahi mümkün değildir, hiçbir ilâhî saiki olmayan ve salt maddî çıkarların gözetildiği, sömürü ve sömürgecinin plânlandığı savaşlarla İslâm dininin emrettiği cihat arasında hiçbir benzerlik yoktur.

1- Vesailu's-Şia, c. 2, s. 421

Müslüman Allah için savaşır, cihat dini bir farizadır çünkü. Müslümanın cihadı ilâ-yı Kelimetullah'tır. Allah adının yü-celtilmesini sağlamak için en amansız savaşlardan çekinmez. Müslüman, Allah adının bütün dünyayı sarıp kuşattığı gün yeryüzünde zulüm ve haksızlıktan eser kalmayacağını, insanlar arasında gerçek anlamda eşitliğin sağlanacağını bilir. Allah Tealâ da, O'nun yolunda er meydanlarında korkusuzca çarpışan yiğitleri sever ve Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurur:

"Allah, O'nun yolunda sapasağlam ve kuvvetle kenetlenmiş bir şekilde aynı safta cihat edenleri sever." (Saf, 1)

Bir savaşta bazıları, cahiliye döneminden kalma bir alışkanlıkla ganimetlere göz dikince hemen azarlanıp uyarılmışlardır:

"Siz, dünyanın geçici metanını istiyorsunuz, oysa Allah sizin için ahireti ister..." (Enfâl, 67)

Hürriyet, şeref ve insanlık uğruna verdiği mücadelede bu özellik İslâm'a fevkalâde çarpıcı bir değer ve ayrıcalık kazandırmaktadır şüphesiz... Dr. Mecid Hadduri şöyle der:

"İslâm'da cihadın daru'l-harbi daru'l-İslâm'a dönüştürmek için öngörülen bir vasıta olduğu unutulmamalıdır. Bunun sağlanması ve daru'l-harb bölgesinin kalmaması hâlinde cihat, sadece İslâm'ın dahilî (İslâm toplumu içindeki) düşmanlarına karşı gerekli olur ve dahilî savaşlar da böylece çabucak son bulurdu. Binaenaleyh İslâm hukuk düzeninde savaşın bizzat gaye olmadığı, barışı sağlamak ve korumak için öngörülmüş nihaî bir vesile olduğu bilinmelidir."¹

İslâm savaş kanunlarında, insanî ahlâka fevkalâde önem verilmiş, Müslümanlar savaşın en acımasız ve öldürücü anlarında bile insanî haslet ve ahlâkı çiğnememişlerdir. İslâm dininin askerî prensiplerinde yer alan şeref, ahlâk, mertlik

1- İslâm'da Savaş ve Barış, s. 214

vb. insanî seciyelerle ilgili kural ve prensiplere bugünkü medenî toplumların askerî sistemlerinde rastlayabilmek mümkün değildir. İslâm dini kan dökülmesini önlemek için fevkalâde önlemler almakta ve insanların boş yere ölmemesi için yapılabilecek her şeyi yapmaktadır.

İslâm cihat sisteminde savaşın sona ermesi ve ateşkes ilânı için tek yol düşmanın tamamen hezimete uğratılması veya teslim alınması değildir. Müslümanlar için tehlikenin tamamen son bulması ve düşmanın İslâm toplumunun mukaddesatına tecavüzde bulunmayacağını taahhüt edip komplo ve isyandan tamamen vazgeçmesi de yeterlidir.

İslâm cephelelerinde bir Müslümanın bir düşmana aman vermesi ve onunla belli şartlarla bir ahitleşmede bulunması hâlinde en yüksek İslâmî merci bile o amanı bozmaz ve o ahdi çiğnemezdi. Savaşta kundaklama, tarlaları yakıp yıkmak, düşmana erzak ve su yolunu kesme yasaktı. Yaşlılar, çocuklar, kadınlar, deliler ve hastalara aman verilmiştir. İslâmî cihat anlayışında düşmana darbe indirmiş olmak için bu zayıf kitlenin kanının dökülmesi reva ve caiz görülmemiştir. Aynı şekilde, düşman tarafından gönderilen elçi ve temsilciye de aman verilmiştir. Paris öğretim görevlilerinden profesör Muhammed Ha-midullah şöyle yazar:

"Hz. Muhammed (s.a.a) 1 milyon mil karelik bir coğrafyaya hükmediyordu. Rusya dışında bütün Avrupa ülkelerinin alanına denk bir coğrafyadır bu. Diğer taraftan, bu coğrafya üzerinde milyonlarca insan yaşamaktaydı. Bunca geniş bir bölgenin fethinde 150 bin düşman öldürülmüş, buna karşılık Müslümanlar toplam on yıllık süreçte her ay yaklaşık sadece bir şehit vermişti. İnsanlık tarihi boyunca insan canına bunca değer verilen başka bir sürece rastlamak mümkün değildir."¹

Bu muazzam gerçeğe ilgili olarak İslâm tarihinden birkaç örnek aktarmanın faydalı olacağı inancındayız:

1- Hz. Resulullah (s.a.a) Savaş Meydanında, s. 9

H. Resul-i Ekrem (s.a.a) Müslümanları savaşa hazırlarken onlara şu direktifte bulunurdu:

"Allah adına, Allah yolunda, Allah'ın yardımıyla ve Resulü'nün yolu ve yordamı olan sünneti üzere gidin. İhanet ve komploda bulunmayın. Kimsenin vücudunun azalarını kesmeyin. Yaşlıları, çocukları, güçsüzleri ve kadınları öldürmeyin. Çok mecbur ve çaresiz kalmadıkça ağaç kesmeyin. En yetkilinizden en astınıza kadar hanginiz bir düşmana aman verecek olursa o düşman, hakkı duyup hidayet yolunu dinleyinceye kadar kesinlikle amandadır ve dokunulmazlığı vardır. İslâm kendisine anlatıldığında Müslüman olursa sizin kardeşiniz olur; kabul etmezse, aman vermiş olduğunuz için onu amanda kalacağı ve canını kurtaracağı yere götürün. Her hâlükârda yüce Allah'tan yardım ve nusret dilemeyi unutmayın."¹

İlim şehrinin kapısı ve Allah'ın aslanı H. Ali (a.s) de Muaviye'yle savaşa hazırlanan askerlerine şu talimatı vermişti:

"Savaş meydanından kaçanı kovalamayın, peşine düşüp onu öldürmeyin, kendisini müdafaa edecek gücü ve imkânı kalmayan veya yaralı hâlde yere düşmüş olanlara saldırmayın. Çocuklarla kadınları sakın rahatsız etmeyin, onlara ilişmeyin..."

Bazen savaş zamanlarında düşman, Müslümanların intikam duygularını tahrik edecek girişimlerde bulunabilir. Bu gi-bi anlarda bile Müslümanlar hak ve erdemi müdafaa edip korumaktan ibaret bulunan asıl görevlerini unutmamalı ve düşmanın tahriklerine asla kapılmamalı, duygularını kontrol edebilmelidirler. İslâm tarihinin şanlı sayfalarından biri olan şu hadiseyi her Müslüman bilir:

Bir savaşta müminlerin emiri H. Ali (a.s) güçlü düşmanını bir darbeye yere indirmiş ve bir çırpıda göğsüne dizini dayamıştı. Bu sırada düşman o hazretin yüzüne tükürme terbiyesizliğini gösterince,

1- Vesâilu's-Şia, c.2, s. 424

İmam derhâl ayağa kalkıp onu bıraktı. Bu hareketinin nedenini sorduklarında: "Onun bu hareketi beni öfkелendirdi, o durumda onu öldürecek olsam bu intikam duygusuyla yapılmış bir girişim olacak ve sırf Allah rızasından ibaret bir cihat sayılmayacaktı." dedi.

İslâm dini, bütün mensuplarının kalbinde, insanlara karşı samimî bir sevginin tohumlarını ekti; hiçbir zaman, hiçbir durumda adaletsizliğe izin vermedi. Adil olan yüce Allah adına savaşılan Müslümanlara, adaleti çiğneme ve düşmana haddinden fazla saldırıda bulunma izni verilmemiştir. Düşmana saldırının sınır ve ölçüleri, bizzat düşmanın saldırılarının sınırlarıyla mahduttur. Yani düşmanın yaptığından fazlasını ona reva görmek caiz değildir. Bu konu sarîh bir dille Müslümanlara aktarılmış ve Bakara Suresi'nin 194. ayetinde mealen şöyle buyurulmuştur:

"Kim size saldırırsa siz de, onun size saldırdığı kadar ona saldırın. Allah'tan korkup sakının ve bilin ki Allah, muhakkak ki korkup sakınanlarla beraberdir."

Mâide, 8'de de şöyle buyrulur:

"Bir topluluğa olan kininiz sizi adaletten alıkoymasın. Adaletle davranın; bu, takvaya daha yakındır..."

Mâide, 2'de şöyle buyrulur:

"Sizi Mescid-i Haram'dan alıkoyduklarından dolayı bir topluluğa olan kininiz, sakın sizi haddi aşmaya sürüklemesin..."

İslâm, baştanbaşa bütün dünyaya adaleti yaymak amacıyla gelmiştir, bütün dünyada sosyal ve uluslararası adaleti sağlamak amacıyla gönderilmiştir. Nitekim Müslümanlar arasından bir grup da, hak ve adaletten ayrılarak zulüm ve saldırganlıkta bulunacak olursa, bütün Müslümanlar onu cezalandırmakla ve gerekirse Allah'ın emrine itaat edinceye kadar onunla savaşmakla mükelleftirler:

"Müminlerden iki grup savaşacak olursa, aralarını bulup onları barıştırın. Biri diğerine saldırıp da tecavüzde bulunacak olursa, tecavüzde bulunan saldırgan tarafla, Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın. Eğer sonunda Allah'ın emrini kabul edip dönerse, bu durumda adaletle aralarını bulun ve her konuda adil davranın. Şüphesiz, Allah adil olanları sever." (Hucurât, 9)

Bu ayette fevkalâde dikkat çekici olan nokta, savaşan taraflar arasında tam bir adaletle arabuluculukta bulunulmasının vurgulanmasıdır; tarafların hak ve hukukunun tam anlamıyla yerine getirilmesi emredilmektedir. Zira bir tarafın saldırısı veya diğerine tecavüzüyle başlayan bu tür savaş ve nizalarda arabuluculuk yapanlar, saldırıya uğrayan tarafı biraz müsamahakâr davranmaya razı edecek olur ve o da, barışın sağlanması için kendi hakkından biraz da olsa vazgeçecek olursa, bu meşru müsamaha ve özveri, zorbalıkla başkalarının haklarını gasp edenlere meydan verebilir ve onların daha da küstahlaşmasına yol açabilir. Nitekim hak ve adaletin esas alınmadığı günümüz şartlarında da maalesef genellikle saldırgan ve güçlü tarafa birtakım imtiyazlar verilerek - ve neticede zayıf tarafın hakkı çiğnenerek- barış sağlanabilmektedir.

Her ne kadar özveride bulunup müsamahakâr davranmak güzel bir davranışsa da, bu gibi durumlarda ister istemez saldırgan tarafın küstahlaşmasını da beraberinde getirmektedir. Oysa İslâm, Müslüman toplumlarında zorbalığı ve adaletsizliği ortadan kaldırmayı ve kimsenin zorbalıkla bir şey elde edemeyeceğini bilfiil göstermeyi amaçlayan bir dindir.

Müslümanların mağlup ettikleri düşmanlarına karşı izledikleri tutum ve davranışın son derece insanca ve mertçe olması, bunu duyup öğrenen milletlerin yüce İslâm'a ve Müslümanlara karşı ilgi duymasına ve ecnebi kamuoyunun gönlünün fetholunmasına yol açıyordu. Humus şehrinin ahali Herkül ordularına şehrin kapılarını kapatırken Müslü-

manlara gönderdikleri mesajda onların adil ve mert yönetimini Romalıların zalim ve gaddar yönetimine tercih ettiklerini ilân ediyorlardı. Nitekim Ebu Ubeyde komutasındaki İslâm ordusu Ürdün'e ulaştığında bu beldede yaşayan Hristiyanlar, şu mealde bir mektup göndermişlerdir Ebu Ubeyde'ye:

"...Ey Müslümanlar, siz Romalılardan daha mutebersiniz bizim için... Zira Romalılarla aynı dinden olmamıza rağmen siz bize onlardan çok daha iyi, daha adil ve daha insanca davrandınız. Romalılar bizim topraklarımıza hükmetmekle yetinmediler, evimizi barkımızı da talan edip yağmaladılar çünkü..."

Ünlü şarkiyatçı Philip Hitty, Müslümanların İspanya'yı fethini anlatırken şöyle der:

"İslâm ordusu ayak bastığı yerlerde halkın yoğun ilgisiyle karşılaşıyor, halk onları coşkuyla bağrına basıyor, onlara azık ve su ulaştırıyor, İspanyollar siperlerini ardarda boşaltıp gönül rızasıyla Müslümanlara teslim ediyorlardı!..."

"Vizigot krallarının inanılmaz gaddarlıklarını bilenler, İspanya halkının Müslümanları neden böylesine coşku ve sevgiyle bağrına bastığını anlamakta zorluk çekmeyecektir sanırım..."¹

Müslümanlar fethettikleri toprakların ahalisini İslâm dinini kabule zorlamıyorlardı.

İslâm yönetim sisteminde, dinî azınlıkların inançlarına göre yaşamaları için tam bir hürriyet verilmiştir onlara. İbadet, yaşam tarzı, akidevî törenleri vb. konularda İslâm'la hiçbir noktada çatışmaları olmaz. Kısacası İslâm dininin inançlarıyla diğer semavî dinlerin inançları İslâmî devlet düzeninde kanunî bir hak ve hukuka sahiptir.

Müslümanlardan zekât olarak alınan vergi hem vergidir, hem ibadet boyutu vardır; ama diğer dinlerin mensupları

1- Arap Tarihi, c. 2, s. 638

zekât ödemekle mükellef kılınmamıştır. Onlar, zekât yerine, ibadet boyutu olmayan bir vergi türü olarak "cizye" öderler ve böylece Müslüman olmadıkları için İslâmî bir ibadet olan zekâta zorlanmamış olurlar.

Diğer dinlerin mensupları İslâm devletine cizye ödemek suretiyle bu devletin tam himaye ve desteğinde yaşar ve Müslüman toplumda devletin halka verdiği bütün hizmetlerden faydalanma hakkına kavuşmuş olurlar.

Binaenaleyh İslâm nizamı sadece kişisel konularda değil, çok daha geniş bir yelpaze olan kanun koyuculuk hadisesinde de diğer semavî dinlerin mensuplarının vicdanî duygularını özenle dikkate almıştır. Hatta cinaî, medenî ve ticarî kanunlarda bile onların dini inançlarıyla ilgili olan noktaları bütün boyutlarıyla göz önünde bulundurmuş, onların dinî yaşamlarında tam bir hürriyet içinde olmalarını sağlamıştır.

Kur'ân-ı Kerim gayrimüslimlere nasıl davranılması gerektiğini açık bir dille beyan etmekte ve İslâm devletinin sancağı altında yaşayan barışçı ve zimmî gayrimüslimlere sevgi ve şefkatle davranılması tavsiyesinde bulunmakta ve sadece Müslümanlara karşı gizli ve açık komplolara girişen, saldırganlık ve tecavüzde bulunan gayrimüslim halklarla dostluk kurulmasını emretmektedir:

"Allah, sizinle din konusunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan sürüp çıkarmayan gayrimüslimlere iyilik yapmanızdan ve onlara adaletli davranmanızdan sizi sakındırmaz; çünkü Allah adaletle davrananları sever. Allah ancak din konusunda sizinle savaşanları, sizi yurtlarınızdan sürüp çıkaranları ve sürülüp çıkarılmanız için arka çıkanları dost edinmenizden sakındırır. Kim onları dost edinirse, artık onlar zalimlerin ta kendileridir."¹

İslâm devletinin sınırları dahilinde yaşayan Hristiyan ve Yahudi azınlıklarla, İslâm toplumu arasında belli sözleşme ve ahitlere dayalı barışçı bir hayat sürmedeydi. Müslü-

manlar gerekli güç ve imkânlarla sahip oldukları hâlde hiçbir zaman gayrimüslim azınlıklara karşı şiddet kullanmamış ve barış anlaşmasını bozan taraf olmamışlardır. Medine Yahudileri Hz. Resulullah (s.a.a) zamanında Müslümanlarla imzaladıkları ant-laşmalara sadık kaldıkları sürece kimse onlara karşı şiddet kul- lanmamış, aynı minval, halifeler döneminde de sürmüştür.

Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) sürekli: *"Bir zımmîyi rahatsız eden, beni rahatsız etmiş gibidir."* buyururlardı.

Bir başka hadiste şöyle buyrulmaktadır:

"Biliniz ki kim bir gayrimüslimle bir antlaşma imzalar ve ona haksızlıkta bulunursa veya onu ağır şartlar yüklenmeye zorlarsa veya onun malını zorla elinden almaya kalkışırsa, kıyamette bana hesap verecektir."

Bir başka hadiste şöyle geçer:

"Hz. Ali (a.s) hilâfeti döneminde kör ve yaşlı bir adama rastladı. Kim olduğunu sorduğunda, gençliğinde hükümet işlerinde çalışan bir Hristiyan olduğunu söylediler. Hz. Ali (a.s): *'Gençliğinde çalıştırmış, ihtiyarladığında da hakkını yerine getirmemişsiniz.'* buyurdu ve kâtibini çağırarak bu yaşlı adamın bütün geçim ve masraflarının beytûlmalden temin edilmesini emretti."¹

Nepal Üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Laura Vaceia Vaglieri şöyle yazar:

"Müslümanlar fethettikleri topraklarda mağluplara karşı ayırmda bulunmadılar, onların malî ve medenî hakları Müslümanlarla hemen hemen aynıydı, bütün hakları korunmadaydı. Fatih Araplar güç ve iktidarın doruğunda oldukları hâlde düşmanlarıyla savaşa girmeden önce onlara mesaj gönderiyor ve şöyle diyorlardı: 'Savaşa girmeyip bize belli bir vergi öderseniz sizi himayemize alır, bütün hak-

1- Vesâil, c. 11, cihad kitabı, s. 49

larınızı koruruz, bizimle aynı hukuka sahip olursunuz.' Muhammed'in (s.a.a) sözlerine veya Müslümanların fütuhata dikkat edilecek olursa Müslümanların kılıç zoruyla insanlara İslâm'ı kabul ettirmeye çalıştıkları yalanının ne kadar kof ve dayanaksız olduğu görülecektir. Müslümanların mukaddes kitabı olan Kur'ân'da da sarîh bir dille: '*Dinde zorlama yoktur.*' denilmektedir." (Bakara, 255)

Tarih, Müslümanların semavî din mensuplarına karşı ne kadar insancıl ve müsamahakâr davrandıklarını gösteren sayısız örneklerle doludur. Hz. Resulullah (s.a.a) Necran Hıristiyanlarına, onların mabetlerine dokunulmayacağına dair söz vermiş ve Yemen'e gönderdiği kuvvetlere, o bölgedeki Yahudilere zarar vermemeleri direktifinde bulunmuştur. O hazretten sonra Müslümanlar da aynı yolu izlediler ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) sünnetinden ayrılmayarak kitap ehline iyi davrandılar. Onlara, inançlarına göre yaşama serbestisi tanıdılar ve Müslümanların ödedikleri vergilerden daha az olan "cizye" vergisiyle yetinerek kitap ehlinin tam anlamıyla İslâm devlet nizamında himaye edildiğini ispatlamış oldular.

Ünlü oryantalist Adam Minz şöyle yazar:

"İslâm ülkelerini Hıristiyan Avrupa'dan ayrıcalıklı kılan en önemli özellik, bugün bile İslâm ülkelerinde fevkalâde rahat ve hür olarak hayatlarını sürdüren çok sayıdaki dinî azınlıklara tanınan hürriyettir. Hıristiyan Avrupa'da ise o güne değin böyle bir duruma şahit olabilmek mümkün değildi ve dinî azınlıklar Hıristiyan Avrupa'da asla onca hür ve serbest yaşayabilmiş değillerdir. Kiliselerle havraların İslâm beldelerindeki rahatlık ve serbestisini gören, onların bir İslâm devletinin egemenliği altında bulunduklarına i-nanamazdı... Müslümanlar bir dizi anlaşma ve sözleşmeler imzaladıkları Hıristiyanlarla Yahudilere fevkalâde insanî bir hukuk tanımışlardı. Ortaçağ Avrupa'sı için böylesine müsamahakâr bir davranış ve diğer dinlerin mensuplarıyla böylesine

barış ve hoşgörü içinde bir arada yaşama prensibini idrak edebilmek bile mümkün değildi."¹

Tanınmış Hristiyan şarkiyatçılardan Johann Deivsen-port şöyle yazar:

"İslâm, sadece kendi mensuplarına değil, mağlup ettiği zimmî kavimlere de gerçek anlamda adil davrandı ve onlara dini inançlarına göre yaşama hürriyeti verdi... Dahası, kitap ehlinde olan din adamlarının ve onların mabetlerinin krala veya derebeylerine ödemekte oldukları ağır vergileri kaldırarak onları gerçek anlamda kendi himayesine almış oldu."²

Fransız araştırmacı ve bilim adamı Prof. Gustave Lebon şöyle yazar:

"Müslümanlar birkaç asırlık egemenlikleri sürecinde Endülüs'ü ilmî ve ekonomik açıdan fevkalâde kalkındırıp geliştirmiş ve medenîleştirdikleri bu beldeyi Avrupa'nın gururu, tacı ve gözdesi kılmışlardı. Sadece ilmî ve ekonomik konularda değil, ahlâk ve insan hakları konusunda da aynı şeyi söylemek mümkündür. Müslümanların Hristiyanlara öğretmek için çırpındığı fevkalâde çarpıcı insanî hasletlerden biri de, başka dinlerin mensuplarıyla barış içinde bir arada yaşama ahlâkıydı."

"Müslümanların, egemenliği altında yaşayan mağluplara tanıdıkları bu hürriyet ve hoşgörü öylesine samimî ve fazlaydı ki, piskoposlar rahatça dinî toplantılar düzenliyor, bütün törenlerini serbestçe yerine getirebiliyorlardı. 872'de Eşbiye'de ve 852'de de Kurtuba'da dinî araştırma ve inceleme konferansı düzenlemiş olmaları bunun en ilginç ve en güzel örneklerindendir."

"İslâm devletinin sancağı altındaki Hristiyanların o dönem zarfında inşa etmiş oldukları kilise ve manastırların sayısı bile, Müslümanların Hristiyan

1- İslâm Dininin Ruhu

2- Muhammed ve Kur'ân'dan Özür Diliyoruz, s. 105, 106

azınlıklara karşı ne kadar saygılı ve insanî olduklarını anlamak için yeterlidir."

"Çok sayıda Hristiyan, hatta birçok Hristiyan din adamı Müslüman olmuş ve bunlardan hiçbirine zorlama ve dayatmada bulunulmamıştır."

"Müslümanların devlet nizamında Yahudilerle Hristiyanlar Müslümanlarla hukukî açıdan eşit haklara sahipti. Hatta hilâfet konağında bile istedikleri makama sahip olabilmeleri mümkündü."¹

İslâm nazarında savaşın ne demek olduğunu daha iyi anlayabilmek için Müslümanların mertlik, yiğitlik ve hür bir ruh yapısıyla iç içe olan fetihleriyle, Hristiyanların Haçlı Savaşları'nda sergilediği barbarlık, acımasızlık ve hunharlığı karşılaştırmanın yeterli olacağı inancındayız... Haçlı orduları Bey-tulmukaddes'i ele geçirirken inanılmaz bir barbarlık ve vahşet sergilediler. O gün Hristiyanlar bu şehrin tarihte gördüğü ve göreceği en kanlı katliamda bulundular ve şehrin ahalisine akla gelebilecek her vahşilik ve iğrençliği uygulamaktan çekinmediler. Beytulmukaddes meydanları ve diğer mabetlerde kesilen insan başları, kollar ve bacaklardan küçük tepeler oluşturulmuştu. Ömer Camii'ne sığınan ve çoğunu kadınlarla çocukların teşkil ettiği 10 bin sivil insan, acımasızca kılıçtan geçirildi. Süleyman Camii âdetâ kan gölüne dönüştü, atların dizine kadar ulaşan kan deryası cesetlerle doluydu.

Avrupalı yazar Clark şöyle der:

"Ahlâk dünyasının haçlılardan hiçbir hayır görmediğini kimse inkâr edemez. Tarih boyunca hiçbir saldırgan ve mütecaviz güç; din, mukaddesat ve haç adına savaştığını iddia eden bu sefiller güruhu kadar gaddar, kan dökücü, arsız, şerefsiz ve hayvanî olmamıştır."

"Haçlı orduları hurafe ve batıl inançlara ebediyen kendi mühürlerini vurmuş oldular. Yozluk ve hura-

1- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 345

fenin en basit ve en sert şekillerini haçlılar yaymıştır. Onlar bu vahşi savaşı mukaddes bir vazife olarak adlandırıyorlardı. Günah ve hatalarının affı için iyilikte bulunup insanların gönlünü almak ve samimiyetle Allah'a yönelmek yerine, barbarlık ve kan dö-kücülüğü günahların keffaresi -bedeli- olarak tanım-lamadaydılar!"¹

Haçlıların Filistin'de 99 yıl süren kanlı işgallerinden sonra Müslümanlar toparlanarak bu kutsal beldeyi kurtarmaya hazırlandılar. Avrupalılar bu beldeyi kaybetmemek için bütün güçlerini Kudüs'e seferber ettilerse de Müslümanlar karşısında korkunç bir hezimete uğramaktan kurtulamadılar. Haçlı orduları bozguna uğrayarak Avrupa'ya doğru kaçarken Beytul-mukaddes, büyük komutan Salahaddin Eyyubî tarafından tekrar fethedilmiş ve haçlı işgalinden kurtarılmıştı.

Beytulmukaddes'in Salahaddin Eyyubî'nin ordularına teslim olması, hicrî takvimle 583 Receb'ine tekabül eden 1187 Ekim'ine rastlar. Haçlı ordularının Müslümanlara uyguladığı toplu katliam ve akıl almaz gaddarlıklara rağmen Salahaddin Eyyubî bilgece bir iman örneği sergileyerek, şehirde genel af ilân etti ve Hristiyanların katledilmesini önledi, varlıklarının yağmalanmasına engel oldu.

Kudüs'ün fethi İslâm dünyasının tarihine altın harflerle yazılmış bir yiğitlik destanıdır.

Bu acı ve zor savaşta Müslümanlar yüce İslâm dininin emirleri doğrultusunda fevkalâde bir olgunluk göstermiş, haçlıların onlara reva gördüğü yöntemlere başvurmamış, mükemmel bir insanlık örneği sergilemiştir. Yüce İslâm'ın insanoğluna kazandırdığı üstün ve büyük ruhtur bu...

Salahaddin Eyyubî şehir halkının tamamına aman vermiş; ecnebi erkeklerin 10, kadınların 5 ve çocuklar için de 2 dinar ödemek suretiyle isteyenin bütün mal varlığını alarak istediği yere gitmekte serbest olduğunu ilân etmişti. O sırada

1- Muhammed ve Kur'ân'dan Özür Diliyoruz, s. 139

Beytulmukaddes, bölgenin en güvenli ve emin şehri olduğundan çeşitli beldelerin emir ve komutanları, ailelerini bu şehre göndermiş, burada huzur ve refah içinde yaşamalarını sağlamıştı. Kudüs fethinin ilginç olaylarından biri de bu şehrin başpiskoposunun astronomik rakamlara ulaşan servetiyle şehri terk etmesine izin verilmiş olmasıdır. Birçok kişi Salâhaddin Eyyubî'ye onun servetine el konulmasını ve bu büyük servetin Müslümanlar arasında paylaştırılmasını önermişse de bu değerli İslâm komutanı böyle bir hataya düşmeyeceğini, bir Müslüman olarak verdiği sözü tutması gerektiğini ve her ecnebi gibi, başpiskoposun da sadece 10 dinar alınmasını emretmiştir. Johann Deiwenpourt şöyle yazar:

"Suriye sultanı Salahaddin Eyyubî Beytulmukaddes'i ikinci kez ele geçirdiğinde şehir ahalisi teslim olduktan sonra bir tek kişiyi öldürtmemiş, Hristiyan esirlere karşı inanılmaz bir merhamet göstermiştir."

Hristiyanların Müslümanlara batıda (Endülüs'te) reva gördüğü zulüm ve işkenceler, haçlıların doğuda yaptıklarından hiç de az olmamıştır. Müslümanların İspanya'ya kazandırdığı onca nimet ve bu ülke vasıtasıyla Avrupa'ya verdikleri onca hizmet ve emeğe rağmen Hristiyan din liderleri kadın-erkek, genç-ihtiyar, çoluk-çocuk demeden bütün Müslümanların katline fetva vermiş ve Papa 2. Philip'in emriyle bütün Müslümanlar İspanya'dan çıkarılmış, medeniyet ve kalkınmayla tanıştırdıkları bu beldeyi terk etmeye bile fırsat bulamadan ve kadınlarla çocuklara bile acınmadan barbarca katledilmiş ve İspanya'yı terk etmesine bile fırsat verilmeyen Müslümanların dörtte üçü bizzat kilisenin emir ve talimatıyla gaddarca kılıçtan geçirilmiştir. Dahası, bu jenosit ve toplu katliamdan sağ kurtulabilenler engizisyon mahkemeleri tarafından idama mahkûm edilmiş, çoğu kadınlarla çocuklardan müteşekkil üç milyona yakın Müslüman, Hristiyan haçlıların taassup ve ırkçılığının kurbanı olmuştur.

Ünlü Hristiyan yazar Johann Deiwenpourt şöyle yazar:

"Mertlik ve insanlığın yeryüzündeki son kalıntıları İspanya'daki İslâm imparatorluğunun çöküşüne ağlamayan var mıdır? Tepeden tırnağa mertlik ve cömertlik olan o şanlı ve cesur milleti - Müslümanları- sevmeyen kim var? İspanya'ya 800 yıl boyunca hükmettikleri hâlde, düşmanları bile onların bir tek zulüm ve haksızlıkta bulunduğu şahit olmamış, bir defa olsun kötü ve çirkin bir davranışta bulundukları kaydedilmemiştir."

"Ve... Hristiyan düzenin, hele kilisenin onlara karşı halkı kışkırtıp tahrikte bulunmasından utanç duyup mahcup olmayanımız var mı bugün?.. Bu iğrenç tahrikler neticesinde halkımızı Müslümanlara karşı sinsice kışkırtan ve İspanya'yı can-u gönülden kalkındırarak destekleyip hepimize insanca davranan Müslümanlara onca zulüm ve haksızlığı reva gören şeytanî desiselerden dolayı pişmanlık duymayanımız var mıdır sahi?!"¹

Ünlü tarihçi Corci Zeydan da şöyle yazar:

"Hristiyanlar Endülüs'ü ele geçirdiklerinde Müslümanları, tanınmaları için Yahudiler ve adi suçlular gibi yafta taşımaya zorladılar. Sonra da Müslümanlara 'ya kırk katır, ya kırk satır!' diyerek ya Hristiyanlığı kabul etmelerini ya da cellada teslim olmalarını söylediler."²

"Bugün bütün dünyada insan hakları havarisi kesilen Hristiyanlar İspanya'yı ele geçirdikten sonra Müslümanların camilerini kiliseye çevirdiler. İnandığını söyleme ve inandığı gibi yaşama ve inancı gereği ibadette bulunma hakkını Müslümanlara tanımadılar. Müslümanların mezarlıklarını düzleyip harap ettiler. İnsan olduğunu iddia eden her mahluk için hayatî bir zaruret olan temizlik ve yıkanma

1- age. s. 133

2- İslâm Medeniyeti Tarihi, c. 4, s. 282

hakkını Müslümanlara vermediler, Müslümanlara ait bütün hamamları yıktılar."¹

"Dördüncü Hanry döneminde, Müslümanların oturduğu Dulan kasabasına karşı kışkırtılan Hristiyanlar kasaba halkına vahşice saldırarak dört bine yakın ahalinin tamamını elleriyle boğdular."²

Evet... Bugün insan hakları ve barış havariliğini kimseye kaptırmayan ve medenî olduğunu iddia eden Hristiyan batının insan hakları ve barıştan kastettiği şeyler bunlardır işte...

Çağdaş dünyamızda da medenî (!) batının sömürü ve sömürgelerine karşı davranışlarına şöyle bir göz atılacak olursa, onların bu medeniyet ve çağdaşlık (!) pençelerinde kıvranan zavallı milletleri nasıl aşağıladıkları, sömürdükleri milletlerin insanî ve millî haklarıyla şeref ve onurlarını nasıl vahşice çiğnedikleri, onları kendi medeniyetlerinden nasıl mahrum bıraktıkları görülecektir. Bugün insan hakları ve barış gibi cafcacı lafların ardına saklanan batılların diğer ülkelere karşı uyguladıkları gizli ve açık yöntemler, eğitim sistemleri, kültürel ve sanat akımları vb. girişimler hep diğer ülkelerin ruh, fikir ve aksiyon potansiyelini felç edip esir almaya, kendi kimliğinden soyutlamaya yöneliktir. Batı ve batının uzaktan kumanda ettiği ülkelerde insanların düşünme, düşündüğünü açıklama, inanma ve inandığı gibi yaşama hakkı bile yoktur. Bu ülkelerde batının çıkarlarına aykırı adım atmaya kalkışanların, buna güç yetiremeyecekleri bir ortam oluşturulur, gerçek adaleti aramaya kalkışanlar daha ilk adımda pişman edilirler.

Barış ve insan hakları gibi kavramlar güçlü ülkelerin bahane olarak kullandıkları ve dillerinden düşürmedikleri kavramlardır. Nitekim barışı dillerine dolayan bu güçlü ülkelerin kendilerinin neden savaşı tamamen bırakmadıkları ve neden kendi problemlerini her zaman diplomatik yollarla

1- İspanya'da Müslümanların İhtişamı, s. 243

2- Haçlı Savaşları, c. 1

çözmediklerini kimse soramamaktadır. Bu nedenledir ki, söz konusu güçlü ülkelerin siyasî manevralarına bugün kimse kanmamaktadır artık.

İslâm dini barışı insanların gönlüne yerleştirir ve insanın yapısını barışçı bir eksenle hareket ettirerek toplumu cihanşümûl ve beynelmilel bir barışa doğru yönlendirir. Zira insanlar, kalplerinde ve iç dünyalarında huzur ve güvenlik hissetmedikleri sürece dünyada barış ve güvenlikten söz edebilmek mümkün olmayacaktır. İnsanların fikir ve düşüncelerine ahlâkî bir garantör hükmetmedikçe bütün barış teorileri ve bütün uluslararası kuruluşların girişimleri boşa gidecek; dünya insanlarının barış ve kardeşlik içinde tıpkı bir ailenin fertleri gibi yaşamasını sağlamak mümkün olmayacaktır.

Birey, toplumun temel taşı olduğundan İslâm dini iman ve inanç vasıtasıyla huzur tohumlarını bireyin vicdanına ekmıştır. Zamanla bu tohum yeşerip meyve vermeye başlar ve bireyin eylem ve davranışlarında, hâl ve gidişatında kendini gösterir. Nitekim insanoğlunun davranışları onun iç dünyası ve vicdanının tecellisidir.

Dahası, İslâm insanı sırf vicdan ve ruhuyla da baş başa bırakmaz ve bununla yetinmez; bilâkis, her insana huzur, adalet ve güven duyguları bahşeden sağlam kurallar ve garantileyici prensipler de tayin eder. Böylece, İslâmî bir atmosferde yaşayan insanlar can, mal ve ırzlarının güvencede olduğunu duyar ve gerçekte toplum bireyleri olaylar karşısında sigortalanmış olur.

Bugün kökleri batıdan beslenen bazı ekoller, bireylerin yekdiğeriyle irtibatlarını zorunlu ve rahatsız edici bulur ve sınıflararası ilişkileri de yine mecburiyet, baskı ve zorlama esasları üzerine dayalı olarak yorumlarken, İslâm dini bütün insanlar arasında güven, huzur, dürüstlük ve sevgiye dayalı samimî bağlar oluşturulmasını tavsiye eder ve bunun gerçekleşmesi için de bir dizi ahlâkî, ferdî ve içtimaî kurallar ve eğitim prensipleri belirleyerek bu kutsal gayenin tahakku-

kuna bizzat ve bilfiil yardımcı olup kin ve düşmanlık duygularının ikide bir depreşmesini önler.

İnsanların hamuru latif ve insanî duygularla aşına olup da vicdanlarında sevgi ve kardeşlik hissi uyandığında kalplerinde rahmet, yumuşaklık, merhamet ve affedicilik nurları parlayacak; adaletsizlik, zulüm, haksızlık, niza, çekişme ve ihtilâflara neden olan faktörler tedricen ortadan kalkacak ve bütün bir toplum saadet ve mutluluğu tadabilecektir.

Yeryüzündeki hiçbir nizam, sistem ve devlet, bütün şartlar altında bütün insanlar için mutlak anlamda bir adaleti uygulayabilmeye muktedir değildir. Yeryüzünde sosyal adalet ne kadar sağlanırsa sağlansın, insanlara yapılan bütün zulüm ve haksızlıkları gidermeye güç yetirilemez; insanoğlunun elindeki bütün imkânların kullanılması hâlinde bile herkes ve her şey hakkında tam anlamıyla adaletin sağlanabilmesi müm-kün değildir. Zira yeryüzünde bazen öyle zulümler işlenmektedir ki, yeryüzü adaleti için onun idraki bile imkân dışıdır. Hatta bazen zulüm ve haksızlık vuku bulmakta, ama kendisine zulümde bulunulup hakkı çiğnenen taraf bunun farkına bile varamamaktadır.

Mazlumin intikamının zalimden alınacağı bir hesap gününün varlığına inanılmazsa, işin sonunun nereye varacağını kestirmek zor olmasa gerek...

- * -

Bahsimizin bu noktasında "barış" mefhumunun İslâm ve "medenî dünya" tarafından nasıl yorumlandığına gelemim şimdi: İslâm dininin barış anlayışıyla, emperyalist ülkelere hükmeden liderler ve bu güçlü ülkelerde halkın kaderine musallat olan partilerin barış anlayışı arasında temel ve derin farklar vardır. Zira sömürücü ülkeler açısından barış; küçük ve zayıf ülkeleri sömürmek ve kavgasız gürültüsüz bir şekilde dünyayı parselleyip ülkelerin yeraltı ve yerüstü servetlerini yağmalamak için bizzat bu emperyalist güçler arasında sağlanan bir tevafuk ve barış demektir.

Başka bir deyişle, güçlü ülkelerin "barış"tan kastettiği şey "diğer ülkeleri kavgasız, gürültüsüz sömürebilmek için

anlaşmak"tır. Bu nedenledir ki, yeryüzünde gerçek bir barışın egemen olması için bu ülkelerin hiçbirisi hiçbir gerçek girişimde bulunmamakta, iyi niyet göstermemekte ve bu nedenle de, yaptıkları bütün toplantı, müzakere ve görüşmelerle, kurdukları onca uluslararası kuruluş ve teşkilatların çalışma ve faaliyetleri göstermelik olmaktan öteye geçmemekte, insanlığın lehine olacak bir tek adım atmamaktadırlar.

Oysa İslâm, dünyadaki bütün ülke ve milletlerin eşit olarak değerlendirildiği bir barıştan yanadır; güçlü-zayıf, zengin-fakir, gibi ayırımlarda bulunmaksızın adalet ve eşitliğin egemen olduğu bir dünya barışından yanadır. İslâm dini her şeyiyle kötülük, zulüm ve fesattan arıtılmış, her yönüyle mükemmel bir barış ufku gösterir bütün birey ve toplumlara...

Evet, Birleşmiş Milletler Bildirgesi'nde ana gayenin bütün dünyada barışın sağlanması ve savaşa neden olacak ihtilâf faktörlerinin ortadan kaldırılıp anlaşmazlıkların çözülmesi olduğu kaydedilmişse de, uygulamada bunun ne kadar samimî olduğu görülmektedir. Kaldı ki, söz konusu bildirgenin kastettiği bir dünya barışı gerçekleştirilecek olursa bütün ülkelerde ve bütün insanlar için fikir, inanç ve beyan hürriyeti de temin edilmiş olacak mıdır gerçekten?! Çağımızda barış dönemlerinde dünya milletleri ve bireyler üzerinde fikir ve inanç baskısı uygulanmıyor mu? Sömürü ve baskı gerçekleşmiyor mu? Doğu ve batı bloğu bugün global bir sistemden bahsetmeye başlamıştır; ama gerçek anlamda hürriyetin bulunmadığı bir dünyada hangi "dünya sistemi" ayakta kalabilir sahi?!

Doğuda ve batıda, egemen iktidarın temel inançlarına muhalif olanlara hayat hakkı dahi tanınmamaktadır. Söz konusu egemenler, kendilerine karşı olan fikir ve düşüncelerin beyanına dahi tahammül edememekte, karşı fikir ve eylemleri acımasızca ezmekte, akla gelmedik baskı ve komplolara başvurmaktadırlar.

İslâm ise insanların huzur ve güvenliği için barışın tek başına yeterli olmadığını söylemekte, bir dizi özel kural ve prensipleri sosyal hayata egemen kılarak, dünya yuvarlağı

üzerinde çok daha gerçekçi ve büyük bir gayeyi takip etmektedir. İslâm, insanların huzur ve saadet yolunu bizzat bulup serbestçe tercihte bulunabilmesi için bütün dünyada fikir ve inanç hürriyetinin sağlanmasını ister. Bu nedenledir ki İslâm'da fikir ve inanç dayatılamaz, bu tutum haram edilib yasaklanmıştır; İslâm dini insanları hakka davet ederken, zorlamada bulunmaz, hakkı beyan ve yaymanın yegâne meşru faktörlerinin akıl ve fikrî olgunluğa ulaşma olduğuna inanır ve çeşitli kesim ve kavimleri muhatap alırken sadece bu iki esastan hareket eder:

"Dinin kabulünde zorlama ve baskı yoktur; zira rüşt ve hidayet yolu, sapıklık ve dalalet yolundan ayrılmıştır." (Bakara, 256)

"Gerçek şu ki, size Rabbinizden deliller ve basiretler gelmiştir. O hâlde kim bu delil ve basiretlerin ışığında -hakkı- görürse kendi hayrına olur, kim de hakka karşı gözlerini kapatıp körlük ederse kendi zararına... Ben bu konuda sizden sorumlu tutulacak ve sizi gözetleyecek değilim." (En'âm, 104)

"Sen öğüt verip hatırlatmada bulun. Sen sadece öğüt ve ikazda bulunmakla sorumlusun, onlara zorlama ve baskıda bulunma hakkına sahip değilsin." (Gâşiye, 21 ve 22)

İslâm, fikir ve inanç hürriyetini esas alan bir dindir; hiçbir din, fikir ve inancın zorla kabul ettirilmesini haklı görmez. Kaldı ki, inanç ve iman kalbî bir olaydır; insanların kalplerine ve iç dünyalarına zorla tahakkümde bulunabilmek ve reddettiği bir şeyi zorla ve bütün kalbiyle kabullenmesini sağlayabilmek imkânsızdır. İnsanlarda belli fikir ve inançların oluşmasında çeşitli etkenler rol oynar. Bu nedenle de bir fikir veya inancı değiştirme veya ıslâh edip düzeltmenin tek yolu, doğru ve sağlıklı bir eğitimle güçlü ve sağlam bir mantığa baş-vurmaktır. Aksi takdirde, insanoğlunun fikir ve inanç dünyasında oluşmuş bir gerçeği zorla ve dayatmayla etkileyebilmek kesinlikle mümkün değildir.

İslâm dini, askerî güç kullanarak ortamı hür hâle getirdikten ve fikrî baskı ve akidevî dayatmalara son verdikten sonra insanlar zerrece korkuya kapılmadan ve hiçbir baskıya uğramadan isterlerse İslâm'ı seçer, isterlerse bir başka semavî dine girerler; bu tercihlerinde tamamen hür ve serbesttirler.

Binaenaleyh İslâm dini tarihin hiçbir diliminde kendisini zorla kabul ettirmemiş, hiç kimse zorla Müslüman olmamıştır.

İslâm'ın kılıç zoruyla ilerlediğini iddia eden Hristiyan mis-yonerlerin bu iddialarının garaz ve kinden kaynaklandığı ve gerçekte uzaktan yakından hiçbir ilgisinin bulunmadığı bilinmektedir.

"Misyonerlerin İslâmî cihat ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) gazvelerini bu şekilde yanlış yorumlaması hiç de şaşılabilecek bir şey değildir aslında. Asıl şaşılabilecek olan bu komplonun mimarlarının barbarlık, savaş, kan dökme, yekdiğerini yağmalama gibi vahşilikler dışında hiçbir şey bilmemeleri, anlamamalarıdır. Hatta onların papaları, papazları ve rahipleri bile sapık olarak niteledikleri Hristiyanlarla, Hristiyan olmayan diğer din mensuplarına engizisyon mahkemelerinde tatarlarla Moğolları bile aratmayacak vahşilik ve zulümlerde bulunmuştur..."¹

İslâm Peygamberi'nin Kureyş müşrikleriyle yaptığı "Hudeybiye" barış antlaşması bütün Arabistan Yarımadası'nda barış, huzur ve güvenliği sağlama amacına yönelikti. Bu antlaşmanın maddeleri İslâm'ın ruhunu ve onun insanî prensiplere verdiği önemi göstermekte olup İslâm'ın kılıç zoruyla yayıldığını iddia eden garazkârların bu çirkin iftirasına en güzel cevaptır. Bu antlaşmada geçen maddelerden birinde şöyle denilmektedir:

"Kureyşlilerden biri, Mekke'den kaçarak Müslümanlara katılıp büyüklerinden izinsiz olarak İslâm'a

1- İslâm, Mücadeleci ve Üretici Okul, s. 9

girecek olursa, peygamber onu Kureyşlilere geri verecektir; ama Müslümanlardan biri Kureyşlilere sığınacak olursa, Kureyşliler onu geri vermeyi taahhüt etmez."

Bu madde üzerine bazı Müslümanlar Hz. Resulullah'a (s.a.a) itirazda bulunma hatasına düşüp: "Kureyş'ten biri bize sığındığında biz onu geri verirken, neden bizden biri onlara sığındığında Kureyş onu bize geri vermeyecekmiş ?!" dediklerinde, Hz. Resulullah (s.a.a) onlara şu cevabı verdi:

"İslâm sancağından ayrılıp da müşriklere katılan ve putperestliğin insanlık dışı ortamını İslâm'ın sağlam ve sağlıklı olan tevhidî ortamına tercih eden biri, samimiyetle ve kalben Müslüman olmamış demektir. Böyle biri, fitratını ikna edebilecek bir inanca kavuşmuş değildir henüz, böyle bir Müslümanın bize yaramayacağı apaçık ortadadır. Kureyş'ten bize sığınanlara gelince, biz onları geri veriyorsak eğer, Yüce Allah'ın onların kurtuluşunu sağlayacağından emin olduğumuz içindir bu!"¹

Nitekim çok geçmeden Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bu sözünde de ne kadar haklı olduğu ortaya çıktı ve bazı hadiseler neticesinde bizzat Kureyşliler bu maddenin kaldırılmasını istediler.

Bugün dünyanın çeşitli noktalarında hâlâ savaş sürüyor ve hâlâ kan dökülüyorsa bu, maddeye dayalı çağdaş medeniyetin insanî değerlere dayalı bir dünya barışını sağlama konusunda âciz ve yetersiz kaldığını göstermektedir.

İslâm'ın savaş ve barışla ilgili genel prensipleri, bugünkü savaşları ortaya çıkaran nedenler ve bu savaşların müsebiplerini kınayıcı nitelikte olup, medenî olduğunu iddia eden çağdaş dünyanın, sırf maddî çıkarlar uğruna savaşlar çıkarmasını ve milletleri köleleştirme alçaklığında bulunmasını red-detmekte ve insanlığa tamamen aykırı bulmaktadır.

1- Biharu'l-Envar, c. 20, s. 312

İnsanî ve manevî değerler, başkalarının haklarına saygı gösterme, hak ve hakikat karşısında teslim olma gibi prensipler kamuoyunun fikir ve inançlarına egemen olmadığı sürece dünyada huzur ve barışın tahakkuku mümkün değildir. İnsanî ve ahlâkî ölçülerin ayaklar altına alındığı bir dünyada vaziyetin bundan daha iyi olmasını beklemek saflık değil midir?

Maddî medeniyet ilerleyip de teknolojik gelişmeler artıkça, barışın korunması için her an savaşa hazır olunması gerektiği gibi bir gerekçeyle bütün dünya günbegün en tehlikeli silâhlarla donandıkça, şu gerçek çok daha net bir şekilde gözler önüne serilmektedir: Bu şartlar altında dünyanın önünde iki seçenek vardır: Bütün milletlerin hayatına son verecek korkunç bir savaş, ya da tarih boyunca Allah'ın elçileri tarafından insanlığa sunulan en değerli armağan olan "Allah'a iman ve insanî değerlere saygı" prensibini ilke edinmiş bir yaşam... Bu yaşam sayesinde insanoğlu bunca şaşırtıcı güç ve yeteneklerini bizzat kendi sonunu hazırlama yolunda harcayacağına kendi mutluluk ve saadeti yolunda kullanacaktır. Kısacası çağdaş insanın önünde iki yol vardır ve bu ikisinden birini seçmek zorundadır: Ya Allah'a teslimiyet, ya izmihlâl... Ya ebedî kurtuluş ve saadet, ya ebediyen bedbahtlık ve zillate mahkûmiyet...

Biz, insanoğlunun yüce İslâm Peygamberi'nin getirdiği bütün usul ve öğretileri idrak edip anlama ve kabul liyakatine erişeceği bir günün geleceği inancındayız. O gün geldiğinde ve insanlık böylesine bir buluş seviyesine ulaştığında, insanoğlu bu değerli hazineyi saadet ve mutluluğa ulaşma yolunda değerlendirmesini öğrenecektir. Zira insanoğlu hayatını tebah edecek olan bunca bedbahtlık, kriz ve sapıklıktan kurtulabilmek için sonunda İslâm'a dönecek ve İslâm'dan başka kurtuluş yolunun bulunmadığını fark edecektir. Ünlü Rus düşünür Tolstoy'un da dediği gibi:

"Muhammed'in (s.a.a) şeriatı, akıl ve hikmete dayalı olduğundan gelecekte bütün dünya ona sarılacaktır."

İSLÂM AÇISINDAN AİLE

Toplum da, tıpkı bir vücudun hücre ve âzaları gibi çeşitli parçalardan müteşekkil olup bütün bu parçaların çekirdeğini aile teşkil eder. Aile bireyleri arasında insancıl duygulara dayalı samimî ve sıkı bir ilişki kurulur ve gerekli birlik ve beraberlik oluşturulursa, toplumda sağlam ve mükemmel bir yapı meydana gelmiş ve neticede toplumun saadeti ve başarı yolunda ilerleyip kalkınması mümkün olmuş olur.

Ne var ki, toplumun çekirdeği olan aile bireyleri arasında bu samimiyet ve uyum sağlanmaz ve aile içinde sürekli anlaşmazlık oluşup bireyler arasında dengeli bir ilişki hâkim olmazsa, toplumun çarkları da tekâmül ve gelişme seyrini takip edemez, o topluma dağınıklık, düzensizlik ve kopukluk egemen olur.

İnsanoğlu yaradılışı gereği kalıcı bir hayat sürdürmeye ve kendisinden kalıcı bir iz bırakmaya meyillidir. Bu doğal eğilimin gerçekleşmesi ise neslin devamıyla mümkündür; zira evlât, insanoğlunun kendisinden bir parça ve onun hayatının idamesidir. Bu fitrî eğilim aile kurmak ve bunun sorumluluklarını üstlenmekle gerçekleştirilmiş olur. Toplumun hayatının idamesi ve bu hayatın çarklarının işlemesi için gösterilen çaba ve gayretlerin en önemli bölümü işte bu aile sevgisi ve ailenin geçimi ve bekası için gösterilen çalışma ve faaliyetlerdir.

Aile çekirdeğinin oluşum nedenleri konusunda çeşitli fikirler öne sürülmüştür. Kimine göre insanların evlenip bir aile kurmalarının yegâne nedeni cinsel içgüdülerin giderilmesi ve şehvetperestliktir. Yaşam boyu sadece çıkarı esas

alanlara göre de evliliğin nedeni aileler arasında bir nevi çıkar ilişkisi olup evlilik bir ticaret ve menfaat işlemidir. İnsan neslinin devamı için sosyal bir zorunluluk olan evlilik olayıyla bu yorumlar arasında hiçbir bağlantı yoktur.

Evlenen eşler arasındaki samimiyet ve sıcak sevgi, insanoğlunun fitrat ve tabiatına hakaret sayılan ve bazıları tarafından kadının erkeğe yegâne ihtiyacı olarak tanımlanan "evliliği ekonomik ihtiyaçla yorumlama tezi"ni çürüten en güçlü belgedir aslında... Dahası, ekonomik açıdan kadına muhtaç olmadığı hâlde erkeğin tek başına mutluluk ve huzur duyamıyor olması gerçeğidir. Kadınla erkeğin yekdiğerine duyduğu ilgi ve ihtiyaç duygusu, her ikisinin de varlıklarının derinliğine işlemiş ve yaradılışları gereği cinsellik ve maddiyatla da iç içe yoğrulmuş bir duygudur.

Alman düşünür Molier Lier evliliğin nedenlerini açıklarken şöyle der:

"İnsanları evliliğe iten üç önemli neden vardır: Ekonomik ihtiyaç, çocuk sahibi olma duygusu, aşk... Bütün toplumlarda var olagelen bu üç faktör farklı devirlerde farklı oranda öne çıkmıştır. İlk dönemlerde evlilik daha çok ekonomik ve malî nedenlere dayalıyken, eski medeniyetlerde çocuk doğurma faktörü ön plâna çıkmış, çağdaş medeniyette ise aşk ve sevgi evliliğin en önemli unsuru hâline gelmiştir."¹

Yüce İslâm dini, toplumda iffet ve namusu korumanın en mükemmel yolu olan evliliği teşvik suretiyle insan fitratına olumlu cevap vermekte ve insan neslinin idamesi ve maddî, manevî ve ahlâkî açıdan sağlıklı çocukların yetişmesi için evliliği en doğru reçete olarak sunmaktadır.

"Allah size kendi nefislerinizden eşler yarattı, eşlerinizden de sizin için oğullar ve torunlar yarattı ve sizi temiz gıdalarla besledi..." (Nahl, 72)

1- Sosyoloji, Samiel King, s. 232

Gençlerin cinsel duygularının doğal seyrinden sapmasını önlemek ve onları şehvetin baskısından kurtarmak için; gerekli rûşte ulaşmış ve olgunlaşmış olan gençlerin evlenebilmelerine uygun zeminler hazırlanmasını tavsiye etmektedir İslâm.

Ekonomik açıdan salt kendi imkânlarıyla evlenebilecek şartlara sahip olmayan gençlerin kötü yollara sapmaması için İslâm dini anne-babaları uyarmakta, onları, çocuklarının evlenmesine yardımcı olmakla mükellef kılmakta ve çocuklarının huzura kavuşup ahlâk ve inançlarını korumaları için ebeveynlerin sorumluluk duymalarını istemektedir.

İslâm dini cinsel sapmaları önlemenin en mükemmel reçetesinin evlilik olduğuna inanır; birey ve toplumun mutlu ve huzurlu bir yaşama kavuşması için de gereklidir bu.

Hz. Resulullah'ın (s.a.a) şu hutbesi fevkalâde çarpıcıdır:

"Ey Müslümanlar! Kızlarınız bir ağacın dalındaki olgunlaşmış meyveye benzer, zamanında derilmezse güneşin altında kavrulup bozulacaktır. Kızlarınızın iç güdüsel eğilimlerine meşru ve sağlıklı yoldan ulaşmalarını sağlayıp onları evlendirmez ve izdivaç yoluyla ahlâk ve iffetlerini garanti altına almalarını sağlamazsanız, sapmalarını ve kötülüğe düşmelerini önleyemezsiniz. Biliniz ki onlar da insandırlar, insanî ve meşru isteklerine ulaşmaları sağlanmalıdır."¹

Hz. Resulullah'ın (s.a.a) mutahhar Ehl-i Beyti'nin 5. imamının yarenlerinden olan "Ali b. Esbat" İmam'a yazdığı bir mektupta: "Kızlarımı evlendirmek istiyorum, ama buna lââyık damat bulamıyorum, ne yapmalıyım?" diye sorduğunda, Ehlibeyt İmamının cevabı şu olur:

"Her bakımdan mükemmel bir damat adayı bekleme; zira Hz. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: *Kızınızı, istemeye gelen bir genç dindar ve ahlâklı*

*biri olursa geri çevirmeyin ve onu evlendirin; aksi takdirde çocuklarınızın yoldan çıkmasına şaşmayın."*¹

Binaenaleyh yüce İslâm dini evliliği zorlaştırmadığı gibi, bu doğal gücü birey ve toplumun mutluluk ve saadetine yardımcı olacak şekilde tanzim de etmektedir. Dahası, evlilik hayatında eşlerin fizikî huzur ve saadetine önem veren İslâm, mutluluğun en önemli temellerinden biri durumundaki manevî ve ruhî huzurun temini için de evliliği tavsiye etmektedir.

Zira ruhen sıkıntı ve tedirginlik içinde olan birinin gerçek saadet ve huzuru yaşayabilmesi mümkün değildir...

İslâm açısından insanî bir bağ olan evlilik, kalpleri yekdiğerine bağlayan kutsal bir bağ ve kalplere huzur veren bir güven kaynağıdır. Böylece eşler, evlilik çatısı altında sakin, mutlu ve sağlıklı bir yaşamın temelini atabileceklerdir. Evlilik, bu ikilinin yaşamına sadelik ve samimiyet kazandırır, bütün varlıklarını sevgi ve şefkatle doldurup onlara insaniyet ruhunu aşilar, rahmet esintisiyle yaşamlarını okşayıverir:

"Allah'ın varlığının delillerinden biri de onlarla huzur bulup ferahlamanız için size kendi cinsinizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet oluşturmalarıdır. Bu sevgi ve merhamet konusunda, düşününler için ibretler vardır."²

Yüce İslâm dini, aile bireyleri arasındaki ilişkileri sağlamlaştırıp pekiştirmek için belli kurallar koymuş ve gayet muntazam ve dakik kurallarla bu ilişki ve vazifelerin prensiplerini belirlemiştir.

İslâm dini evliliği "sağlam bir bağ"³ olarak tanımlar ve maddî meseleleri kesinlikle bu amaçtan uzak tutar. Aile bireylerinin tam anlamıyla maddî ve manevî birlik ve beraberlik içinde olabilmesi için aile bireyleri arasında iş taksimi yapmış ve herkesin vazife ve sorumluluklarını belirlemiştir.

1- age. 27. bap

2- Rûm, 21

3- Nisâ, 21

"...Kadınla erkeğin yekdiğerine karşı hak ve hukuku vardır..."¹

İslâm dini kadınla erkeğin yapı ve tabiatını dikkate alarak her birinin sorumluluk sahasını tayin etmiştir. Ailenin geçimi için çalışmak ve maddî imkânları temin etmek erkeğin, çocuk yapmak, onu eğitip yetiştirmek, evin gidişatını sürekli tertipleyip denetlemek ve sağlıklı nesiller terbiye etmek de kadının uhdesine bırakılmıştır.

İslâm, kadını fitrî vazifesine doğru yönlendirmiş ve onun bu konudaki haklarını korumayı ihmal etmemiştir. Böylece kadının fitrî ve doğal boyutlarının bozulmasına, hem evde hem ev dışında sürekli çalışarak yıpranmasına engel olmuştur.

Zaruret hâlinde, İslâm dini kadının ev dışında da çalışmasına izin verir, ama iş ortamında kadınla erkeğin iffete aykırı ve huzuru bozacak şekilde aynı ortamda bulunmasına ve kadının bir meta mesabesine indirgenmesine asla göz yummaz. Kadının tahrik edici şekillerde erkeklerle aynı ortamda bulunmasının, akla gelmeyecek iğrenç akıbetlere duçar olmasıyla sonuçlanacağını bilir çünkü...

Her kurum ve teşkilatın bir sorumlusu vardır. Ev ve aile de bir kurumdur ve belli bir sorumlusu olması gerekir; aksi takdirde sonucun hüsrân olacağı herkesçe malumdur. Bu nedenledir ki, ailenin sorumluluğunu da erkek veya kadının üstlenmesi gerekir. Şimdi bu sorumluluk ve kayyumluğun kimin uhdesinde olması gerektiğine bakalım:

Bu sorumluluğun yükünü omuzlama ailenin bütün durum ve geleceğinden mesul olma, aileyi yönetme ve geçimini sağlama vazifesini yüklenebilme konusunda erkek kadından daha elverişli konumdadır. Bir ailenin bütün sorumluluğunu omuzlarına alıp aile yuvasını kargaşa ve dağınıklıktan koruyabilmek, kadından ziyade erkeğin üstesinden gelebileceği bir zorluktur.

1- Bakara, 228

Kadının daha ziyade duygu ve hislerine tâbi olduğu ve duygusal yönünün kolayca ağır bastığı bugün herkesçe ispatlanmış bir gerçektir artık. Kadın erkekten çok daha süratli bir şekilde duygulanırken, erkek tabiatı gereği daha ziyade akla tâbi olabilmektedir.

Bir sorumluluğun üstlenilmesi için duygu değil, düşünceye öncelik verilmektedir. Bu nedenledir ki İslâm, evin sorumlusu ve reisi olarak erkeği tayin etmiştir.¹ Bu durum, evin idare ve yönetiminde müşavere ve fikir alışverişi gibi bir zarurete aykırı düşmediği gibi, erkeğin evde istediğini yaptırma ve evde bir diktatörlük kurma yetkisine sahip olduğu şeklinde de anlaşılmamalıdır. Evet, İslâm dini evin idare sorumluluğunu erkeğe yüklemiştir, ama kadına zerrece haksızlıkta bulunmasına ve zorbalığa kalkışmasına da asla cevaz vermemiş, bunu haram kılmıştır.

"Kadınlarınıza her nevi baskı ve haksızlıktan uzak, iyi ve hoş davranın..."²

Ailenin yönetimi erkeğin omzuna yüklenmişse de kadın, evin iç işlerinden sorumlu ve ev ortamında hür ve bağımsızdır; içerde evinin, kocasının ve çocuklarının sorumlusu olur.³

Çağımızda evlilik bağının bunca gevşeyip zayıflaması ve çok önemsiz bazı sebeplerle kolayca yuvaların yıkılıyor olmasının nedeni, işte bu konularda gereken ehemmiyet ve ciddiyetin gösterilmemesi ve evlilik gibi mukaddes bir bağın çocuksu hayaller, ham düşünceler ve hayatın gerçekleriyle bağdaşmayan boş arzulara feda edilmesidir.

Birçok kişi evlilik olayında kadınla erkek arasında uyum, yekdiğerini anlama, ruhî ve fikrî yakınlık gibi önemli faktörler yerine servet, şehvet ve şöhrat gibi aldatıcı unsurlara

1- Batı toplumlarından Fransa'da da medenî kanunun 213. maddesi gereğince evin sorumluluk ve başkanlığı erkeğe bırakılmıştır.

2- Nisâ, 19

3- Verram, c. 1, s. 6

önem vermekte; manevî ve insanî değerleri kaale almaksızın adım atmakta ve gerçek anlamda hayrına olacak şeyi önemsememektedir. Bu tür evliliklerin çok geçmeden çok üzücü sonuçlara varıp karanlık bir geleceğe götüreceği apaçık ortadadır. Zira ruhî ve fikrî platformlarda derin tezatlar kadınlara erkeği iki zıt kutup misali karşı karşıya getirecek, aralarındaki uçurum günden güne büyüyecek, ilişkilere kopukluk, kargaşa ve tatsızlık egemen olacaktır. Aile hayatında ruhî ve fikrî huzurun sağlanması; eşler arasında ahlâkî uyum, fedakârlık, ruhî ve insanî haslet, takva ve onur gibi değerlerin varlığına bağlıdır. Keza, ortamın şartlarına uygun davranmak, kadının içinde bulunduğu hâli anlayabilmek, taraflar arasında fikrî ve ahlâkî uyum oluşturmak vb. faktörler evlilikte ailenin temellerini sağlamlaştıran etkenlerdir.

Bireyler hayatın gerçekleri karşısında sağlıklı karar verebilmelerini sağlayacak doğru ve kutsal prensiplere sahip olmadıkça bu kargaşa ve düzensizlik baş alıp gidecektir.

Evliliğin servet, şehvet ve şöhret gibi faktörler üzerine kurulmasının getireceği bozulma ve sapmaları dikkate alan İslâm, bedbahtlık ve zavallılıktan başka neticesi olmayan bu görüşü kesinlikle reddeder.

İslâm dini evlilikte servet, şehvet, şöhret ve dış görünüm gibi faktörlere öncelik vermez; İslâmî evlilik iman, takva, erdem, iffet, namus ve dürüstlük gibi temeller üzerine kuruludur. İslâmî evlilikte kadın ve erkeğin namuslu, iffetli ve dürüst olması ve insanî bir karaktere sahip bulunması her şeyden önce gelir.

Yüce İslâm Peygamberi (s.a.a) şöyle buyurmaktadır:

"Bir kadınla sırf güzelliği için evlenen bir koca, aradığı şeyi onda bulamayacaktır. Bir kadınla sırf serveti için evleneni Allah kendi hâline bırakır. O hâlde evlenmek istediğinizde iman ve iffet sahibi bir eş seçin kendinize."¹

İslâmî rivayetlerde evlenip yuva kurma övülüp teşvik edilmiş, hiçbir kurum ve müesseseye evlilik kadar değer ve önem verilmemiştir.¹

İslâm dini geçersiz ve makul olmayan sebeplerle evlilikten uzak duranları şiddetle eleştirir ve cinsel gücün yok edilmesi veya saptırılmasıyla sonuçlanan her davranışı şiddetle kınar:

"Evlenmek benim sünnetimdir, bu sünneti terk eden veya ondan uzak duran benden değildir."²

Keza insanî kemal, olgun bir karakter ve erdemden napsiz kimselerle evlenmeyi uygun bulmaz İslâm; iffet ve namusuna önem vermeyen ve dinî eğitim ve terbiyesi olmayanlarla evlilikte hayır görmez. Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır:

"Bataklıkta açan çiçeklerden uzak durun, onlarla evlenmekten sakının: ('Ya Resulullah, bataklıkta açan çiçekten maksudınız nedir?' diye sorulduğunda şöyle buyurdular:) Kötü, lâubali ve hercai bir ailede yetişen güzel kız!"³

Dinî ve ahlâkî prensiplere bağlı olmayan lâubali ve hercai eşlerin aile hayatına mutluluk ve saadet getiremeyeceği apaçık ortadadır. Bu tür evliliklerin semeresi de heves ve şehvet düşkünü, zavallı, güven ve huzurdan yoksun bedbaht çocuklar olacaktır.

Görüldüğü gibi İslâm, eşlerin ahlâkî ve aklî konularda yeterli olmalarına özel bir itina göstermekte, iffet, din ve namus kavramlarından uzak ailelerle evlilik bağına men ederek bozuk ve sapık nesiller oluşmasını önlemektedir.

Evlenmek isteyen gençler İslâm prensiplerini esas alıp dış görünüşten ziyade karakter ve hayatî gerçeklere öncelik verir ve geçici heveslerle nefsanî eğilimlerden uzak durur-

1- age. c. 14, s. 3

2- Sefine't-ul Bihâr, c.1, s. 561

3- Vesailu's-Şia, Nikâh kitabı, 7. bap; et-Tehzib, c. 2, s. 27

larsa, tutkularına esir olanları bedbaht hâle getiren ailevî problemler ve felâketlerden kurtulacaklardır.

Çağımızda kimi gençler ideal eş bulabilmek için öncelikle bir deneme birlikteliğinin gerekli olduğu şeklinde (özellikle medya tarafından) şartlandırılmaktadırlar. Oysa bu tür ilişkiler mutlu bir evliliğin temellerini oluşturma yolunda kesinlikle faydalı bir girişim olmadığı gibi, çeşitli bozulma ve çarpıklıkları da beraberinde getirmekte ve muhatabın ahlâk, huy ve karakterini tanıyabilme yolunda da kayda değer hiçbir neticeye yardımcı olamamaktadır. Zira bir insanın şahsiyet, karakter, huy ve özelliklerini gerçek anlamda tanıyabilmek için uzun bir süreye ve muaşeretlere ihtiyaç vardır. Birkaç görüşme ve muaşerette kısa bir zaman diliminde bir insanın huy, karakter ve yapısını tanıyabilmek mümkün değildir.

Kaldı ki, her insanın karakter ve doğası, hayatın inişli çıkışlı safhalarında kendisini belli eder; hayatın zor, acı ve karmaşık anlarında insanların doğası ortaya çıkar.

Sabır, dayanıklılık, tahammül, metanet, anlayış, affetme, fedakârlık ve mertlik gibi önemli karakteristik seciyeler ancak zor ve sıkıntılı dönemlerdeki tepki ve reaksiyonlarda kendisini gösterir; gezip tozarken veya düğünde, bayramda eğlenirken insanların bu özelliklerini tanıyabilmek mümkün müdür?

Meselâ sinema veya park gibi yerlerde görüşüp tanışmak ve bu tür mekânlarda muaşerette bulunmak, bir ömür boyu birlikte yaşayacağı hayat arkadaşının karakter, tabiat ve huylarını gösterebilir mi insana?!...

İnsanlar ilk tanışma anlarında daima eksik ve hatalı taraflarını gizlemeye ve kendilerini olumlu göstermeye çalışırlar.

Hayatlarının en kritik ve cinsel açıdan en buhranlı döneminde bulunan gençler, birkaç görüşme ve muaşerette karşı cinsten muhataplarının ruhî açıdan kendileriyle hiçbir ihtilâfı bulunmadığı kanaatini edinebilirler mi? Bu yaşlarda

cinsel içgüdülerin tatmini ve benzeri duygulardan başka şeyin birinci plânda gelmediğini kim inkâr edebilir?

Bu tür ilişkiler sonucu evlenen çiftler evlilik hayatı boyunca tartışma, çekişme ve kavgadan uzak mutlu bir hayat sürdürebilmekte midir gerçekten? Bu yolla evlenen çiftlerin mutlu bir evlilik sürdürdüğü ve aralarında hiçbir ihtilâf yaşanmadığı söylenebilir mi?

Gerçekler, bunun tam tersini göstermektedir.

Çiftlerin daha önce yekdiğerinde farkına bile varamadığı kusurların zamanla fark edildiği ve neticede giderek tatsızlıkların egemen olduğu bu tür evlilikler ne yazık ki oldukça fazladır.

Her genç şu hususu çok iyi bilmelidir ki, iki kişi arasında tam anlamıyla ruhsal benzerlik bulabilmek imkânsız gibidir; fizikî açıdan yekdiğerinin kopyası olan iki karşı cinsin varlığı kadar sıfıra yakın bir ihtimaldir bu. Kaldı ki, yapısı itibarıyla kadının düşünce ve reaksiyon tarzına egemen olan çeşitli duygular ister istemez onu erkekten çok farklı ve değişik kılmaktadır.

İslâm dini evliliğe fevkalâde önem verdiğiinden, nikâhtan önce çiftlerin birbirlerini görmesine ve tanışmasına izin verir; ruhî, ahlâkî ve karakteristik açıdan mümkün mertebe bilgi edinebilmek için de tanıdık ve güvenilir yakınlarından yardım alır.

Aile mutluluğu öncelikle eşlerin yekdiğerine karşı tavır ve davranışlarının niteliğine bağlıdır; ailenin temelini oluşturan bu ikilinin ahlâk, inanç ve ruhî açıdan uyumlu ve sağlam olması, ailenin mutluluk ve saadetine temininde ana rol oynar. Gerçek mutluluk, kadınla erkeğin ahlâkî seciyeleleri ve fedakârlıklarıyla oluşmakta, bu fedakârlık sayesinde aile yapısının birlik ve dirliğinin sağlanması mümkün olabilmektedir.

İslâm dini aile ortamında eşlerin vazife ve karşılıklı sorumluluklarını belirleyen hukukî kural ve sosyal hudutları belirttiği gibi, ahlâkî açıdan bir dizi düstur ve direktiflerle

de ailenin mutluluk ve saadete yönelmesine yardımcı olmaktadır.

Bu cümleden olmak üzere İslâm dini erkeğe, ailesine elinden geldiğince iyilikte bulunmasını, ayrıca iyi ve yumuşak davranmasını öğütler. İki cihan serveri Hz. Resulullah efendimiz şöyle buyurmaktadır:

"Ümmetimin en iyi erkekleri, ailelerini sıkıntıya sokmayan, onları zorlamayan ve onlara elinden geldiğince iyilik ve lütufta bulunanlardır."¹

"Sizin en hayırlınız, ailesine en iyi davrananınızdır ve ailesine hepinizden iyi davranan benim."²

Diğer taraftan İslâm dini kadının da eşine iyi davranmasını ister ve bunu "kutsal bir cihat" telakki eder:

"Kadının cihadı, kocasına iyi bir eş olmasıdır."³

Bugün gençlerin evlenmeyi pek düşünmemesi ve evlilik oranının azalmış olması; ağır mihriye, başlık, gereksiz düğün masrafları vb. gibi zarurî olmayan veya pek pahalı karşılanan masraflardan kaynaklanmaktadır. Çoğu genç bu ağır masrafların altından kalkamayacağını hesaplayarak evlilikten uzak durmakta veya tarihini ertelemek zorunda kalmaktadır.

Aile kurma yolunda oluşturulan bu gereksiz masraflar ve esası olmayan sosyal kural ve gelenekler, İslâm gaye ve hedefiyle kesinlikle bağdaşmamaktadır. Zira yüce İslâm dini evlilik gibi hayatî bir olayın tahakkuku için gerekli bütün kolaylıkları sağlamış ve insanları bu önemli girişimden caydırabilecek bütün nedenlerle mücadele etmiş, mihriye miktarının ağır tutulmamasını ve evlilik töreninin çok sade ve masrafın çok az olmasını öngörmüştür. Hz. Resul-ü Ekrem (s.a.a) şöyle buyurmaktadır:

1- age. c. 14, s. 122; el-Hisal, c. 2, s. 161

2- Men Lâ Yahzuru'l-Fakih, c. 3, s. 555, İntişarat-i İslâmî Yayınları basımı

3- Vesailu's-Şia, c. 14, s. 116; el-Hisal, c. 2, s. 161

"Elçilikte zorluk çıkarılmaması ve mihriyesinin az olması, kadının uğurundandır."

Şüphesiz, aile içi ihtilâf durumunda; mihriyenin ağır olması bazı kadınlarda olumsuz tepkileri beraberinde getirecek ve inatlaşma yoluna giderek özveride bulunmamasına neden olacaktır. Bu tür inatlaşma ve olumsuz reaksiyonlar kimi zaman aile yuvasının dağılmasına bile yol açabilir. Binaenaleyh böyle bir evliliğin ne kadar tatsız ve huzursuz olacağını kestirmek hiç de zor değildir.

Bir gün Hz. Resulullah (s.a.a) ashabıyla mescitte oturmuş, onlarla sohbet etmekteydi. Bu sırada bir kadın gelip selâm verdi ve: "Ya Resulullah, ben bir gençle evlenmek istiyorum." dedi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) sahabeye dönüp: *"Bu kadınla evlenmek isteyeniniz var mı?"* diye sordu.

Genç bir Müslüman ayağa kalkıp olumlu cevap verince, *"Mihriyesi için ne vereceksin ona?"* buyurdu Peygamber. Delikanlı mihriye olarak verecek hiçbir şeyi olmadığını söyleyince Hz. Resulullah (s.a.a): *"Olmaz!"* buyurdu.

Kadıncağız evlenmek istediğini tekrarladıysa da o gençten başka talip çıkmadı. Bunun üzerine Peygamber (s.a.a): *"Delikanlı"* buyurdu, *"Kur'ân bilir misin?"* Genç adam: "Evet efendim." deyince, *"Kur'ân'dan bildiğin kadarını bu kadına öğretmen şartıyla onu sana nikâhlıyorum."* buyurarak genç çiftlerin nikâhını kıydı.¹

Görüldüğü gibi yüce İslâm dini fakirliği evliliğe engel olarak görmemekte ve fakir insanların da evlenip yuva kurmasına yardımcı olmak suretiyle malî mahrumiyetin başka bir mahrumiyete daha sebep olmasına meydan vermemektedir.

1- Vesailu's-Şia, c. 15, s. 403; Men Lâ Yahzurhu'l-Fakih, c. 2, s.

Fakirlik korkusu, birçoklarının evlenmekten çekinmesine ve bu hayatî adımı atmaktan vezgeçmesine neden olmaktadır. İslâm dini bunu mazeret değil, bahane olarak görür ve fakirliğin evliliğe engel olamayacağını belirterek evlenmek isteyenlere yüce Allah'ın yardımı olacağı müjdesini verir:

"İyi huylu bekârların evlenmesi için gerekli ortam ve imkânı hazırlayın. Eğer fakir iseler Allah, lütuf ve keremiyle onları başkasına muhtaç olmaktan kurtaracaktır."¹

Hayatın zorlukları ve duyulan ihtiyaçlar, insanı çaba göstermeye ve çalışmaya iter. Evlenen biri, kendisinin ve ailesinin geçimini temin etmek için elbette ki faaliyetlerini artıracak ve daha fazla çalışacaktır. Bu da evliliğin yoksulluğa değil, bilâkis ilerleme ve kalkınmaya yardımcı olduğunu göstermektedir.

Ne var ki bugün başta Batı gelmek üzere sözde medenî olan gelişmiş ülkelerdeki cinsel serbesti ve başıboşluk, gençlerin evlenmeye karşı ilgisiz kalmasına, fitrî ve manevî prensiplere önem vermemesine neden olmuş ve evlilik gibi hayatîyet arzeden sosyal bir kurum, giderek yok olmaya başlamıştır. Medeniyet ve özgürlük adı altında büsbütün sorumsuzluğun aşılandığı, ayyaşlık ve serseriliğin hiçbir engelle karşılaşmadığı, her nevi lâubalilik için gerekli ortamın hazır hâle getirildiği bu çağda yaşam normal seyrinden hızla uzaklaşmakta, gençler arasında baş gösteren olmadık sapma ve ahlâksızlıklar günbegün artmaktadır.

Evlilik oranının düşmesi, ailevî geçimsizliklerin hızla artması ve boşanmaların her gün daha da çoğalması, batı dünyasında aile yuvasının temellerinin sarsılmakta olduğunu en bariz delilidir.

Tanınmış batılı sosyolog Will Dorant şöyle diyor:

"...Çağdaş batı toplumunda evlilik doğru ve sağlıklı prensiplere dayanmayıp salt cinsel nedenlerden kaynaklandığından anne ve baba olma gibi kavram-

lar önemini yitirmekte ve neticede evlilik ilişkileri çabucak bozulmaktadır. İnsan sevgisi ve insanî saiklardan yoksun olan bu tür evliliklerde kadınla erkek yekdiğerinden âdetâ tamamen kopuk olarak kendi kabuklarına çekilir ve neticede insanî sevgiyi barındıran aşk, yalan ve maskelerin baskı ve tahrikleri sonucu gelişen bencillik ve egoizme bırakır yerini..."

"Bu durumda erkeğin ego ve eğilimleri de geri dönmeye başlar, çünkü o, her gün yeni bir av bulmaktadır artık. Zira ona huzur veren sevgi bağı yok olmaya yüz tutmuş, kadında aradığı (ve her gün bulduğu) şeyden (cinsel doyum) farklı olan yeni bir şeyin bulunmadığını fark etmiştir."

"Biz -batı toplumu- yenilik ve değişiklik dalgaları arasında yuvarlanıp durmaktayız ve bu gidişle hiç de kendi tercihimiz olmayan bir sonuçla karşılaşacağız."

"Bu çılgın değişim ve yenilik fırtınasının örf ve geleneklerde yarattığı sonuçlardan biri de büyük şehirlerde evlilik ve yuva kurma prensibinin giderek yıkılmaya başlamasıdır. Erkeğin sadece eşiyile yetindiği evlilikler giderek önemini kaybetmekte ve cinsel zevkten başka mihveri bulunmayan evlilikler günbegün artmaktadır. Bu evliliklerde özgür ve serbest olan taraf daha ziyade erkek olmakta, ancak kadın da, yalnızlıktan kurtulmak, bir eşe ve yuvaya kavuşmuş olabilmek için erkeğinin bu olumsuz serbestisine göğ yummaktadır."

"Evet evlilik ilişkileri kısa sürede sekteye uğrayacak ve kadınla erkeğin evlilik öncesi yekdiğerini denediği evlilikler daha sonra erkeğin tedirginliğini arttıracak ve bu da boşanmaların artmasına, yuvaların yıkılmasına, şehirlerde sosyal ve ahlâkî kaoslar oluşmasına ve nihayet evlilik olayının apayrı bir özellik kazanmasına neden olacaktır."¹

Batı dünyasında kadının hürriyetinden(!) heyecan ve coşkuyla söz edenler, cahiliye dönemi Arap Yarımadası'nın şartlarında gerçek anlamda inkılâp yaratan yüce İslâm'ın kadın hakları konusuna getirdiği mükemmel düzen ve yorumdan habersizdirler. Bu yüce dinin gerçekleri, tarihi ve ruhunu yekdiğerine paralel şekilde inceleyenler batı medeniyetinin kadın hakları konusunda İslâm'ın inkılâbî ivmesine hiçbir şey eklemediğini, dahası, sorumsuzluk ve ahlâksızlığı hürriyetle karıştıran batının korkunç bir batağa saplandığını göreceklidir.

Kadına en mükemmel hakları tanıyan İslâm dini, bunu yaparken sorumsuzluk, lâubalilik ve ahlâkî bozulmayı engellemesini de becermiştir. Bunun kadının ilerlemesine engel olacağını iddia edenler bu sözlerinde ne kadar samimi-dir sahi?

Ahlâksızlık ve sorumsuzluğu engellemek mi kadına onur verip onun ilerlemesini sağlar, yoksa ahlâksızlığı yaymak mı?

İslâm dini kadının da, erkeğin de var ediliş sebebinin insanî olgunluk ve kemallere ulaşma, manevî ve ahlâkî boyutlarda yüceliklere kanatlanma olduğunu söyler. Hristiyanlıkla Yahudilikte ise kutsal kitapları tahrif edilmiş olduğundan kadın insan yerine bile konulmaz:

"Bin erkekten biri Allah rızasını kazanabilir, ama bunca kadın arasında hiçbirisi, Allah'ın lütuf ve inayetine mazhar olma liyakatine sahip değildir."¹

Oysa yüce İslâm dini insanî fazilet, erdem ve onur açısından kadınla erkek arasında hiçbir ayrım gözetmez; ister kadın, ister erkek olsun bütün insanlar için yegâne üstünlük ve ayrıcalığın takva, yani insanlık, kemal ve erdem olduğunu, kadının da erkeğin de kıyamet günü yaptıklarının karşılığını göreceğini ve bu hususta hiçbirine ayrım gözetilmeyeceğini ilân eder:

1- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 519, Kutsal Kitap'tan rivayet.

"İster kadın, ister erkek olsun; inanan ve iyi işlerde bulunan herkese razı olacağı bir hayat nasip edilecek, yaptıklarından daha iyisi verilecektir onlara..."¹

İslâm nizamında kadınla erkek birbirinin tamamlayıcısıdır, vücutça iri veya zayıf olmak yada benzeri fizikî özellikler asla avantaj sayılmaz:

"Rableri onların dualarını kabul etti; dedi ki: Hepiniz birbirinizdensiniz, erkek olsun, kadın olsun, çalışan hiç kimsenin emeğini boşa çıkarmam..."²

Nice kadınlar vardır ki insanî onur ve karaktere sahip olup aklın yolunu izlediklerinden yüksek insanî derece ve saadetin doruğuna ulaşmışlardır. Buna karşılık nice erkekler nef-sanî arzularına esir düşüp akla aykırı davrandıklarından bedbahtlığın uçurumuna yuvarlanmışlardır.

İslâm güneşinin doğuş sayesinde kadın hak ettiği konuma ulaşmış, İslâmî yönetim tarzına nezaret, denetim ve müdahalede bulunabilecek seviyeye ulaşmıştır. Şia ve Sünnî kaynaklarında müştereken rivayet edilmiş olan bu hadise oldukça dikkat çekicidir:

İkinci halife Ömer minberden cemaate seslenirken mihr-i sünnet olarak bilinen 500 dirhemden fazla tayin edilen mihriyelerin fazlasını beytülmale aktaracağını söyleyince bir kadın ayağa kalkıp: "Ey halife!" dedi, "Bu dediğiniz Allah'ın buyruğuna aykırı değil mi? Nisâ Suresi'nin 20. ayetinde: **'Kadınlara ne kadar fazla mihriye verseniz de, sakın onlardan bir şeyi geri almayın.'** buyrulduğu hâlde siz, mihr-i sünnetten fazlasının da caiz görüldüğü bu ilâhî izni nasıl kaldırırsınız?"

Halife, yaptığı hatayı inkâr etmeyerek: "Evet" dedi, "Bir erkek hata yaptı ve bir kadınsa hakkı söyledi."¹

1- Nahl, 97

2- Âl-i İmrân, 195

Bu ve benzeri hadiseler kadınların İslâm öncesindeki içler acısı durumuyla mukayese edildiğinde İslâm'ın kadınların bağımsızlık, onur ve kişiliğine ne kadar önem verdiği kolayca anlaşılacaktır. Cahiliye döneminde bir meta olarak görülen kadın, İslâm dininin ona verdiği onur ve tanıdığı hakla camide halifeye itiraz edebilmekte, ona hatasını itiraf ettirip yanlış kararından vazgeçirebilmektedir...

Evet, erkeği kadının efendisi konumundan indirip onun muhatabı konumuna getiren ve kadını erkeğin meta ve kölesi konumundan kurtarıp hak ettiği konuma kavuşturan ve her ikisini de insanî hak ve onur açısından bir ve eşit gören bu mükemmel okul "İslâm"dan başkası değildir.

İnsanlık onuru açısından tanınan bu eşitlik ve onunla ilgili olarak düzenlenen haklar fitrî olup kadınla erkeğin doğa ve yapısıyla uyumludur. Bu doğa ve yapıyı görmezden gelip her ikisini de mutlak anlamda, sorumluluk ve vazife gibi açılardan da eşitlemekse, bu ikilinin farklı doğalarına aykırı olup gerçek hayatla bağdaşmayan hayalî bir tavidir sadece.

İslâm kanun ve hukuk anlayışında insanın fitrî ve doğal ihtiyaçları esas alınmış, bu da insanın yaradılış ve doğasına göre tanzim edilmiştir. Binaenaleyh kadınla erkeğin doğa ve fitratlarının eşit olduğu yerlerde onlara eşit hukuk tanımış, doğa ve yaradılışlarının farklı olduğu noktalarda da yine adil davranarak gerekli farkı gözetmiştir.

Fransa Din Konseyi 586 yılında uzun süren müzakere ve tartışmalardan sonra kadın hakkında şu kararı verdiğini açıklıyordu.

"Kadın insandır, ama sadece erkeğe hizmet etmek için yaratılmıştır."

Avrupa'nın sözde medenî ve kalkınmış ülkelerinin kanunlarında çok yakın bir geçmişe kadar kadına mülkiyet ve malikiyet hakkı tanınmıyordu:

¹- el-Gadir, c. 6, s. 95-98

"İngiltere'de 1850'de onaylanan bir kanun gereğince kadınların vatandaşlık hakkı olmadığı ve kadının 'tebaa' sayılmadığı ilân ediliyor ve bu nedenle de mülkiyet edinme hakkına sahip bulunmadığı belirtiliyordu. Hatta bu kanun gereğince kadınlar giydikleri elbiselerde bile mülkiyet hakkı taşıyorlardı. İngiltere Kralı 8. Hanry'nin bir fermanıyla bu ülkede kadınların İncil okuma haklarının da olmadığı ilân edildi."¹

1882'de Britanya'da çıkarılan bir kanunla kadınlar hayal bile edemeyecekleri bir hakka kavuştular. Bu kanun, kadınların kendi paralarını kendilerinin kullanmasına hak tanıyor, kendilerine ait olan parayı artık kocalarına vermek zorunda olmadıklarını belirtiyordu.

Batıda durum buyken, yüce İslâm dini 14 asır önce kadına mülkiyet hakkı tanımış, erkeğin kayyımlik ve veliliği gibi bir şart öne sürmeksizin, kadının kendisine ait mal ve gelirlerde dilediğince tasarruf hakkı bulunduğunu; ticaret, hibe, kira, satış, alış, rehin vb. işlemlerde kocası veya bir başkasının kayyımlığı olmaksızın dilediğince karar verme yetkisine sahip olduğunu söylemiştir ki, İslâm dininin en büyük iftiharlarından biridir bu:

"Erkeklerin de kazandıklarından nasipleri var, kadınların da kazandıklarından nasipleri var..."²

Mülkiyet meselesine ilâveten İslâm dini, kadının hayatının en önemli konusu olan evlilik olayında da onun kişilik, hürriyet ve bağımsızlığına saygı göstermiş ve ona kendi eşini bizzat seçme hakkı tanımıştır.

Batıda kadınların çeşitli baskı ve zorlamalardan sonra, üstelik çok yakın bir geçmişten bu yana edinebildikleri bu tür hakları, İslâm dini asırlar önce ve hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kadınlara tanımıştır.

1- İslâm'da Din Ruhu, s. 231

2- Nisâ, 32

Buraya kadar birçok örnekte de sıraladığımız gibi kadının haysiyetli bir hayat sürdürebilmesi için gerekli hiçbir hak ve hukuku İslâm dini göz ardı etmemiş, bu yolda baş gösterebilecek bütün mesele ve sorunlara en mükemmel şekilde çözüm getirmiştir.

Bugün birçok doğu ülkesinde kadınların durumu hiç de iç açıcı değildir ve bunun yegâne nedeninin İslâm hüküm ve kurallarının uygulanmıyor olmasından kaynaklandığı ortadadır. Nitekim bugün İslâm dünyasının önemli bir bölümünde İslâmî olmayan; sosyal, siyasî, iktisadî ve kültürel işlerini İslâm'a göre düzenlemediği için türlü bozulma ve sorunlarla boğuşan sistem ve düzenler egemendir.

Evet, bugün Müslümanlar birçok yerde gayri İslâmî kanunlarla yönetildiklerinden ciddi sorunlarla karşı karşıyadırlar.

Bugün doğuda kadınların karşılaştığı sorunların en önemli nedenlerinden biri bu bölgelerde kol gezen fakirlik ve yoksulluktur. Sosyal adaletsizlik sonucu belli bir azınlık nimet ve refah içinde yüzerken, büyük bir çoğunluk yokluk ve yoksulluğun pençesinde kıvrınmaktadır. Bu yoksulluk erkeklerin direnç ve tahammül gücünü kırmıştır. Bu nedenledir ki, türlü adaletsizlik ve sorunlarla karşılaştığı iş muhitinden evine dönen çoğu erkek bu ukde ve kompleksleri eşine ve çocuklarına intikal ettirmekte, ukdelerini onların başına boşaltma hatasına düşmektedir.

Bu şartlar altında kadıncağz dininin ona tanıdığı hak ve hukuku koruyamamakta, eşinin bu zulmüne dur diyememekte, boşanmaktan, orta yerde kalmaktan, hatta kendi yakınlarından ve akrabalarından bile himaye ve destek görmemekten korkmaktadır.

Yoksulluğun egemen olduğu toplumlarda ahlâkî erdemlerin ortadan kalkacağı, insanî duyguların yok olacağı; ahlâk, erdem ve insanlığın yerini zorbalık ve adaletsizliğin alacağı apaçık ortadadır. Bu nedenledir ki, kadınların yaşadığı problemlerin arka plânındaki en önemli faktör topluma egemen olan yoksulluk ve adaletsizliktir. Adaleti ve insanlığı öğüt-

yen yüce İslâm dininin bu adaletsizliği ve ahlâksızlıkların nedeni olamayacağı ise herkesçe bilinen bir gerçektir.

İslâm dininin fakirlik ve adaletsizlikle mücadele eden, bir toplumda servet ve gelir dağılımının adil olmasını emreden, israf, gösteriş ve lüksü yasaklayan, sosyal zulümlere son verip sınıflararası mesafeleri kaldıran, zulüm ve adaletsizliğin kol gezdiği toplumda erkeğin kişilik ve ruhunun alabildiğine aşağılanıp ezilmesine ve neticede bunların ukde ve kompleksler hâlinde aile yuvasına yansımaya, neticede yoksulluk, boşanma ve terk edilmeden korkan kadının bu ağırlığın altında sürekli ezilmesine kesinlikle cevaz vermeyen bir din olduğunu bilmeyen var mıdır?

Erkeğin kalbinin derinliklerine işleyen ve evde çoluk-çocuğunun tepesine boca ettiği bunca ukde, kapris ve kompleksin İslâm'dan kaynaklandığını akıl ve insaf sahibi kim söyleyebilir? Nefsi kontrol, kendine hâkim olma, herkese karşı adil, insaf, saygı ve sevgiyle davranma, bilhassa aile bireylerine karşı sevecen ve şefkatli olma gibi hasletler, hep İslâm'ın emir ve tavsiyeleri değil midir?

Kadını diri diri gömülmekten, o yürek parçalayıcı acı durumdan ve ahlâkî çöküşten kurtaran ve ona hak ettiği onurlu konumu kazandıran yüce İslâm dini değil midir?...

Şimdi bir de günümüzün modern dünyasında kadına tanınan yer ve konumun ne olduğuna bir bakalım:

Modern dünyada kadının konumu yüceltilmediği gibi alabildiğine alçaltılmıştır. Zira çağdaş dünyada kadın, erkeğin şehvetini gideren bir araca dönüştürülmüş, tüketim mallarının satışını artıran bir reklam vesilesi mesabesine indirgenmiş; sinema, televizyon vb. alanların eğlence ve oyuncağı raddesine düşürülmüştür.

Güya medenî olan günümüz dünyasında kadının ün ve değeri ahlâkî erdem ve yeterince bilgi ve görgüye sahip olması değildir asla. Bilâkis, takva ve bilgi sahibi kadınlar hiç de ünlü değildir bugün! Çağın ünlü ve tanınmış kadınları, elinden hiçbir şey gelmeyen, toplumda hiçbir olumlu iş görmeyen ve esasen topluma zerrece olumlu katkısı olmayan ve

şeytanca bir plânla "sanatkâr" olarak takdim edilip bu kılıf altında olmadık rezalet ve iğrençliklere imza atan; onur, namus ve takvayı ayaklar altına düşüren pespaye ve herze kadınlardır... Çağdaş dünyanın "sanatseverleri" (!) işte bu tür kadınları şöhret ve üne kavuşturmakta, paraya boğmakta ve saygın bir kimliğe büründürmektedir.

Amerikalı bir bilim adamı içinde yaşadığı ortama ege-men olan şehvetperestlik, sapıklık, ahlâksızlık ve fikrî eroz-yondan yaka silkerek şöyle yakınmaktadır:

"Medenî olduğu iddia edilen çağdaş dünyada göğ-sünü açıp insanlara teşhir eden ahlâksız bir kadın bir milyon dolar kazanmakta, bir yumrukta bir adamı öldüren bir boksör yarım milyon dolar al-maktadır; ama milyonlarca insanın hayatını kurtar-ma yolunda uğraşıp saçlarını ağartan birinin aylık geliri, ölmek için fazla, yaşayabilmek içinse pek az-dır."

Ünlü psikoloji uzmanı Prof. Albert Conly araştırma ko-nulu ilginç bir makalesinde şöyle yazar:

"İngiltere'de kadınlar meclise girebilmek için 1919 'da amansız bir siyasî mücadele verir ve bu yolda ne hapisten, ne ölümden korkmazken, uğruna mücadele verdikleri bu özgürlüğün yarım yüzyıl gibi kısa bir süre sonra kendi torunları tarafından yüz kızartıcı ahlâksızlıklarla özdeşleştirilip kadını en aşağılık mesabeye indirgeyecek hâllere düşeceğini kimse aklının ucundan bile geçiremezdi elbet..."

"O günkü İngiliz kadınlar bugün sağ olsalardı, hiç şüphesiz adına özgürlük denilen bu lâubaliliği geri verebilmek için yürüyüşler tertipler, mitingler ya-par, gösteriler düzenlerlerdi. Çünkü bu elli yıllık tec-rübe, elde edilen "özgürlük" (!) iddiasının kadına hiçbir şey kazandıramadığı gibi, geçmişteki saygın

konumunu da yitirmesine yol açtığını gözler önüne sermiş bulunmaktadır."¹

1- Ruşenfikir (Aydın) dergisi, 829. sayı

İSLÂM'DA BOŞANMA

Her şeyden önce şunu belirtmekte fayda var: Evlilik yuvasının yıkılması demek olan boşanma ve eşlerin ayrılması olayı tamamen insan doğasına aykırı ve yaratılış kurallarına ters bir vaki'dir. Bir toplumda boşanma vak'alarının artması ve boşanma eğrisinin yükselen bir seyir göstermesi, o toplumun hayatın tabiî çizgisinden sapmış olduğunun alâmetidir.

Boşanma ve ayrılma olayının eşlerin kişilik ve karakteri üzerindeki etkisi birçok psikolog, sosyolog ve hukukçunun ilgisini çekmiş ve konuyu inceleyen uzmanlar şu ortak görüşe varmışlardır:

"Boşanma olayı sıcak bir yuvanın dağılmasına ve aile içinde soğuk ve ruhsuz ilişkilerin artmasına yol açmakta, boşanma depreminden geriye kalan çocuklar çeşitli ruhsal ve akidevî bozulmalara müptelâ olmaktadır. Bu nedenle ilgili uzmanlar çok zarurî durumlar dışında boşanmaya izin verilmemesi veya tarafların istedikleri zaman boşanmayacakları bazı zorlukların öngörülmesi gerektiği görüşünde müttefikler."

Boşanma her ne kadar psikolojik ve ahlâkî açılardan olumsuz ve acı bir olaysa da kimi zaman gerekli olduğu ve eşlerin ayrılmaktan başka çarelerinin kalmadığı da bir gerçektir.

Bazı sebeplerden dolayı eşlerin aynı çatı altında yaşaması artık mümkün değilse ne yapılmalıdır? Bu durumda söz konusu eşler anlaşmazlık ve geçimsizlik cehennemine bir

ömür boyu mahkûm mudurlar? Eşlerin böylesi bir cehennem hayatından kurtulabilmesi için ayrılmaktan başka çözümler yolları kalmamışsa ne yapılmalıdır? Geçimsizlik ve acı dolu bu hayatı normal bir sürece dönüştürebilmek için mantıkî olan çıkar yol nedir sahi?

Bu tür istisnâî ve zarurî hâllerde de boşanmayı kesinlikle haram sayan ve asla izin vermeyen Hristiyanlığın aksine, yüce İslâm dini belli çerçeve ve kurallar tayin ederek boşanmaya izin vermiş ve bu raddede olumsuzlaşmış bulunan bir ilişkinin tamamlanması ve eşler için hayatı cehenneme çeviren bu ilişkiye en makul ve en insanî yöntemlerle son verilmesi için gerekli bütün kanun ve düzenlemeleri öngörmüştür.

Zira bu duruma gelmiş bir evlilik hayatının idamesini istemek, eşlerden yenilgiye devam etmelerini istemektir ki, bu da yenilgi ve baskının dozajını artırmaktan başka sonuç veremez; bu tür bir zorlama eşlerin makul ve normal bir evlilik ortamına dönmesine yardımcı olmayacaktır. Binaenaleyh gerçeği kabullenmek ve "Allah Tealâ indinde en sevilmeyen helâl" olan "boşanma"ya başvurmak bu istisna durumun tek çözüm yolu olmaktadır.

Bu ayrılık daha sonra hem erkeğin, hem de kadının daha sağlıklı düşünmesine yardımcı olabileceği gibi, yekdiğeri arasında yeni ve daha sağlıklı bir hayat birlikteliği için ilgi doğurabilir; eşlerin sevgi bağlarının depreşmesine, incinen duyguların onanmasına, iddet süresini bir fırsat bilerek yepyeni bir hayatın temellerini birlikte atabilecek azim ve kararlılığı elde etmesine yarayabilir.

Diğer taraftan İslâm dini aile yuvasının korunmasına fevkalâde ehemmiyet verdiğinden, evlilik bağının kolayca kopmaması için bazı hakları kısıtlamış ve evlilik ilişkilerine çok özel ve ince düzenlemeler getirmiştir. Kadına boşanma yetkisini vermeyen İslâm,¹ bu yolla boşanmanın duygusallı-

1- İstisnâî hâllerde kadın boşanma talebinde bulunabilir ve ser'i yetkilinin vekâletiyle boşanma gerçekleştirilebilir. -çev.-

ğa dayanmasını ve yuvanın nefsanî istekler ve bir anlık heveslere kurban edilmesini engellemeyi amaçlamıştır. Her iki tarafın da boşanma yetkisi taşıdığı bir evlilikte boşanma ihtimalinin de iki kat artacağı ortadadır ve bu yüksek ihtimal, her iki tarafı da sürekli tedirgin edecektir. Binaenaleyh bu ihtimali artıran boşanma yetkisinin sadece bir tarafa verilmesi ve onun da, zorluklar ve sorumluluklar karşısında hissî ve duygusal değil, gerçekçi ve aklî davranan taraf olması, sabır ve tahammül gücünün fazla olması ve yine, boşanma hâlinde mihriye, nafaka, çocukların geçim ve eğitimi gibi sorumluluk ve malî zarar ve ziyanları karşılaması gereken taraf olması, hem bu ihtimali asgariye indirecek, hem kadının daha az ziyan görmesini sağlayacaktır.

Kadınla erkek arasındaki yapı ve doğa farkı bu ikisinin ruh ve psikolojisine de yansımakta ve bu farklılık gayet belirgin bir şekilde kendisini göstermektedir. Bu cümleden olmak üzere erkekte düşünce ve hesap, kadında ise his, duygu ve şefkatin daha ağır bastığı bir gerçektir. Ünlü biyolog Dr. Alexis Carrel şöyle diyor:

"Kadın ve erkeğin vücudunun bütün âzası ve bütün hücreleri, özellikle sinir sisteminin hücreleri cinsiyeti belirleyicidir. Eğitim ve öğretim uzmanları kadınla erkeğin fizikî ve ruhî farklılıklarıyla buna uygun olarak taşıdıkları doğal sorumluluk ve vazifelerinin ne olduğunu dikkate almalıdırlar. Bu hayatî öneme haiz noktanın göz önünde bulundurulması medeniyetimizin geleceğinin inşası üzerinde fevkalâde etkili olacaktır. Bu önemli ve nazik konuya gereken dikkat gösterilmediğindendir ki, feministler her iki cinsin de aynı eğitim ve öğretime tâbi tutulabileceğini, aynı mesleklerde çalışıp aynı mesuliyetleri üstlenebileceklerini zannetmektedirler."¹

Bu gerçeğe binaen kadınla erkek arasında vazife, sorumluluk ve hak konularındaki birçok ihtilâf hallolmakta ve

1- Meçhul Varlık İnsan, s. 84-87

İslâm'ın "boşanma hakkının erkeğe bırakılması" hükmünün ne kadar isabetli olduğu anlaşılmaktadır.

Binaenaleyh kadın bütün varlığıyla heyecan ve duygu dolu olduğundan, böyle bir hakka sahip bulunması hâlinde zarurî ve hayatî durumda değil; öfke veya stresinin doruğa ulaştığı ilk anda bu hakkını kullanacak ve derhal boşanma yolunu seçerek aile hayatını noktalayacaktır.

Yüce İslâm dini evliliği kolaylaştırdığı oranda boşanmayı zorlaştırmış ve aile yuvasının yıkılmasını önlemek amacıyla boşanmanın önüne çeşitli manialar dikmiştir. İslâm kesinlikle boşanmaktan yana değildir. İslâm dini aile yuvasının huzur ve güven içinde olmasını, vicdanların rahat, gönüllerin sükun bulmasını ve eşlerin yekdiğerleriyle uyumlu bir hayat sürdürmesini ister.

Bu nedenledir ki, daha ilk adımdan başlayarak mukaddes evlilik bağına sürekli güçlendirir ve devamı için gayret sarfeder ve ancak bu bağın devamının imkânsız hâle gelmesi durumunda boşanmaya izin verir:

"Kadınlarla güzellikle geçinin. Eğer onlardan hoşlanmadıysanız bilin ki sizin hoşlanmadığınız nice şeylerde Allah birçok hayır ve iyilik kılmıştır." (Nisâ, 19)

Böylece yüce İslâm dini erkeklerin yatışmasını ve öfkelerinin dinmesini sağlamak ve neticede boşanma olayını engelleyebilmek için onları sabır ve tahammül göstermeye davet etmekte, beğenmedikleri ve ayrılmak istedikleri eşlerinde onlar için nice hayır ve bereketler olabileceği gerçeğini hatırlatmaktadır. Aynı tavrı kadınlar için de sürdüren İslâm onlara da şu tavsiyede bulunmaktadır:

"Eğer bir kadın, kocasının onu beğenmemesi veya ondan yüz çevirip uzaklaşmasından korkarsa, biraz özveride bulunup fedakârlık göstererek barış ile aralarını bulup düzeltmekte ikisi için sakınca yoktur; barış, ayrılık ve boşanmadan daha hayırlıdır."

(Nisâ, 128)

Ehlibeyt İmamları da (a.s) boşanmayı en kınanan olaylardan biri olarak görmüş ve mümkün merteye boşanmaktan uzak durmayı tavsiye etmişlerdir:

"Zarurî olmadığı hâlde kocasından boşanmak isteyen kadın, Allah Tealâ'nın rahmet ve inayetinden mahrum kalır."¹

Evlenin, ama boşanmayın, zira boşanma olayı Allah'ın arşını titretir."²

İslâm dini, birtakım emir ve hükümlerle erkeğe verdiği boşanma yetkisinin kötüye kullanılmasını engellemiş, gerekli hukukî düzenlemelerle erkeğin bu hakkına belli çerçeve ve sınırlar koymuştur. Erkek, eziyet etmek veya zarar vermek için eşini boşayamaz; keza boşanmanın onu kötü yollara veya bedbahtlığa sürükleyeceğini görmesi hâlinde de eşini boşama yetkisi verilmemiştir erkeğe.

Yüce İslâm dini, boşanmayı önlemek veya en azından bu oranı azaltmak için boşanmayı zorlaştıran birtakım kanun ve kurallar belirlemiştir.

Kadınla erkek arasındaki ihtilâfları gidermek ve aile yuvasını kurtarmak için İslâm'ın buluşu olan ilk girişimlerden biri, aile büyüklerinin barışçı müdahalesi, yani "aile içi mahkeme"dir. Bugünkü batı dünyası, boşanmanın eşine gelmiş bulunan evlilikleri kurtarabilmek için bu etkili yöntemi henüz keşfedebilmiş değildir. Söz konusu aile mahkemesinde, eşler tarafından kabul ve saygı gören ve hakemlikte bulunabilecek özelliğe sahip birer aile büyüğü seçilir; herhangi bir ihtilâf durumunda bu iki aile büyüğü ihtilâfın nedenlerini bulup giderir ve böylece bir yuvanın yıkılmasını önlemiş olurlar.

Eşlerin ihtilâfını inceleyecek olan bu özel ve aile içi mahkemenin iki üyesi, aynı zamanda bizzat tarafların kendi aile büyükleri de olduğu için gerektiğinde eşlerin özel hayatlarına da kolayca müdahale edebilecek; eşler, çekinip sıkıl-

1- Müstedreku'l-Vesail, c. 3, s. 2

2- Vesailu's-Şia, c. 3, s. 144

madan onlara sorunlarını açabilecek, böylece bir yabancının önünde gururları kırılıp duyguları yaralanmış olmayacaktır.

Bizzat ailenin parçası olan bu büyükler, sorunun nelerden kaynaklandığını fark ettiklerinde, büyük bir samimiyetle o sorunu gidermeye ve eşleri barıştırmaya çalışacak, onları özveride bulunup sabırlı olmaya ikna edebileceklerdir.

Söz konusu iki aile büyüğü, eşlerin sevip saydığı insanlar olduğundan, onların önerdiği çözüm yollarının kabul görme ihtimali pek yüksektir. Bu nedenledir ki, birçok konuda onların bu hayırlı ve barışçı girişimleri olumlu sonuç vermekte ve boşanma faciasının önü alınmaktadır:

"Kadınla kocasının aralarının açılmasından korkarsanız, bu durumda erkeğin ailesinden bir hakem, kadının da ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar arayı düzeltmek isterlerse, Allah da aralarında başarı sağlar. Şüphesiz, Allah bilendir, haberdar olanıdır."¹

Boşanma nedenlerinin giderilemeyecek kadar köklü ve derin olması hâlindeyse, söz konusu aile büyükleri bunu da görecektir ve birlikteliğin artık hiçbir yarar sağlamayacağı anlaşılarak, son çare olan boşanmaya evet denilecektir.

Oysa resmî mahkemelerde bütün bu merhaleler bunca incelik ve içtenlikle ele alınamadığı için, bu mahkemelere müracaat edilmesi genellikle eşlerin hiçbir sorununu çözemediği gibi, yekdiğerinden daha fazla soğumalarına, aradaki uçurumların büyümesine ve fiilî anlamda boşanmaya bir adım daha yaklaşmalarına neden olmaktadır.

Zira resmî mahkemelerde geçerli prosedür, hiçbir esnekliği olmayan ruhsuz kanunlarla meseleye yaklaşmak ve tarafların şikâyetlerini dinleyip sunulan belgeleri yine kanunlar çerçevesinde değerlendirdikten sonra en ikna edici olanı kabul etmek suretiyle taraflardan birinin lehine hüküm vermektedir.

Mahkemeler, tarafların boşanmaması için bir aile bireyi gibi ısrar etmez, özel çabalar sarfetmez, taraflar arasındaki geçimsizliğin nedenlerini detaylarıyla inceleyip bunları gidermek için ısrarcı bir tutum sergilemez.

Dahası, tarafların haklılıklarını ispatlamak için özel hayatlarıyla ilgili birtakım sırları mahkemede bazı yabancı kişiler huzurunda açıklamak zorunda olması, eşlerin duygularının incinmesine, gururlarının kırılmasına ve neticede ihtilâfların daha da şiddetlenip boşanmayla sonuçlanmasına yol açmaktadır.

Boşanma sırasında da iki adil şahidin bulunması, İslâm'ın öngördüğü şartlardandır. Binaenaleyh bu iki şahit olmadan yapılan boşanma geçersizdir. Bu iki şahidin varlığının zaruretindeki fayda, bir yuvanın yıkılmaması için ellerinden gelecek gayreti göstermeleri, eşler arasındaki ihtilâfın nedenlerini bulup bunları giderme yolunda samimî çaba sarfetme-leridir. Bunca samimî iki aile yakını ve büyüğünün müdahale ve tavsiyeleri, eşlerin evliliklerinin devamında fevkalâde etkili olmakta ve çoğu zaman boşanmaları engellemektedir.

Bir boşanmadan sonra eşlerin yekdiğerine dönebilmesi için ise, İslâm dini hiçbir şart öne sürmemiştir; dönüş yolunu tamamen açık bırakmıştır. Yani burada durum, boşanmadakinin tam tersidir ve kolaylaştırıcıdır. Çiftlerin yeniden birbirine kavuşması için bekleme ve ertelemeyi kesinlikle reva gör-meyen yüce İslâm dini, ayrılma ve boşanmanın önüne türlü engeller dikerek tarafları vazgeçirmeye çalışır ve aile yuvasının tekrar eski sıcaklığına kavuşması için bütün kolaylıkları öngörür.

Dahası, bu şartın yerine getirilmesi her zaman mümkün olamamaktadır ve sırf bu bile boşanmanın mümkün mertebeye az vuku bulmasına yardımcı olmaktadır.

Boşanmanın bir diğ er şartı da kadının hayız ve nifas hâinden temizlenmiş olmasıdır. Bu şartın vuku bulması da belli bir süre alacağından, bu süre zarfında erkeğ in fikir de-

ğıştirme ve boşanmaktan vazgeçme ihtimali bir hayli yüksektir.

Diğer taraftan, erkeğin evlilik hayatından bezmesi veya eşinden bıkararak ondan ayrılması hâlinde vuku bulan bir boşanma, aslında evliliğe son vermiş sayılmaz ve böyle şartlarda erkeğin boşanma kararıyla karı-koca birbirinden ayrılmaz ve rec'î talakın iddeti süresi tamamlanmadan önce de eşler yekdiğerine dönüp evlilik hayatını sürdürebilirler.

Karı kocanın tekrar birbirine dönmesi için İslâm'ın öngördüğü en son uygulama, ric'î boşanmadan sonra erkeğin ric'îye iddeti süresince (üç aydan biraz fazla) kadını evinden çıkarmaya mecbur etmemesi şartı ve kadının da zaruret dışında evinden çıkmamaya özen göstermesidir:

"Boşadığınız kadınları iddet sürecinde evinizden çıkmaya zorlamayın, onlar da çıkmasınlar. Ancak açıkça hayasızlıkta bulunurlarsa, başka. Bu hükümler Allah'ın sınırlarıdır, Allah'ın sınırlarını çiğneyen gerçekte kendisine zulmetmiş olur. Sen bilmezsin, olabilir ki Allah, bunun ardından bir durum oluşturur..."¹

Kadının iddet süresini beklemek için evinde kalması gereken bu üç ayı aşkın süre zarfında erkeğin boşanmaktan pişmanlık duyup tekrar ona dönmesi ve bütün dargınlıkların son bulup eşlerin tekrar bir araya gelmesi ihtimali pek kuvvetlidir. Ayette geçen: **"olur ki Allah, bunun ardından bir durum oluşturur..."** buyruğunda işte buna işaret edilmekte ve kadının iddet süresi boyunca eşile aynı evde kalmasının hikmetler içerdiği hatırlatılmaktadır.

Dahası, rec'î iddetinde eşlerin tekrar birbirine kavuşması için belli bir merasim veya nikâhın tekrarlanması gibi hiçbir işlem gerekli değildir; erkeğin, yeniden evlilik hayatına dönmesi yeterlidir. Bu zarif nokta bile İslâm'ın evlilik hayatının devamına ve eşlerin birbirine kavuşmasına gösterdiği yoğun ilgi ve verdiği önemi göstermekte, boşanma ve ayrıl-

manın İslâm nazarında ne kadar olumsuz bir girişim olarak değerlendirildiğini gözler önüne sermektedir.

Keza, eşinden nefret eden ve mihriyesini veya başka bir mal ya da mülkü kocasına bağışlayarak ondan ayrılan bir kadının pişman olması ve bağışladığı şeyleri geri istemesi hâlinde erkeğin kadının evine geri dönmesine izin verme hakkı mahfuzdur.

Bütün bu kuralları tanzim eden yüce İslâm dini, kutsal bir bağ olan evliliği koruyabilmek ve yuvaların yıkılmasını önleyebilmek amacıyla tasavvurun ötesinde bir dikkat ve özen göstermekte, bir anlık duygusallıkların, öfke veya heveslerin bir aile yuvasının yıkılmasına sebebiyet vermesini önlemek istemektedir. İnsanlar, nice kez olayları teferruatıyla ve soğukkanlılıkla inceleyip değerlendirmeden türlü faktörlerin etkisiyle alelacele karar vermekte ve bu da pahalıya mal olmaktadır. Boşanmanın önüne türlü engeller yığarak bu kural ve hükümleri getiren İslâm böylece tarafların aceleci davranmasını önlemekte, bu da boşanmanın önemli ölçüde kısıtlı olup kontrol altına alınmasına yardımcı olmaktadır.

Binaenaleyh aklîselim ve insaf sahibi olan ve tutuculuktan uzak bulunan herkes, aile yuvasının korunması yolunda İslâm'ın bütün okul ve ekollerden daha tutarlı, yeterli ve etraflı davrandığını, başkaca hiçbir ıslâha yer bırakmayacak şekilde mükemmel düzenlemelere gittiğini itiraf edecektir.

Yüce İslâm dini, kadının haklarının tehlikeye düştüğü durumlarda onu kanunen himayesine almış ve kadının olumsuz şartlarda kendisini kurtarabilmesi için gerekli çıkış yollarını önceden öngörmüştür:

1- Evlilik akdi okunmadan önce kadın birtakım şartlar belirleyebilir. Meselâ eşinin ona kötü davranması, evinin geçimini sağlayacak nafakayı temin etmemesi, yolculuğa çıkması veya başka bir kadınla evlenmesi... gibi hâllerde vekâleten veya vekilinin vekili sıfatıyla eşinden bizzat boşanabileceği şartını yazdırabilir nikâh cüzdanına.

2- Kocasından boşanmak isteyen ve onu ikna edemeyen bir kadın, kocasından uzak durmak ve cinsel konular gibi meselelerde uzlaşmamak yoluyla onu boşanmaya ikna edebilir.

3- Erkeğin evin geçimini sağlamaktan âciz olması veya âciz olmadığı hâlde evinin geçimi için gerekli harcamalarda bulunmak istememesi ya da cinsellik vb. konularda kadının hak ve hukukuna riayet etmemesi gibi hâllerde kadın şer'î mahkemeye müracaat ederek şikâyetçi olabilir. Bu durumda şer'î hükümlerle hükmeden hâkim/kadı veya adil müçtehit, erkeği çağırarak onu eşinin mevzu bahis olan hak veya haklarını yerine getirmekle mükellef kılar ve mecbur eder, erkeğin bundan kaçınması veya sözünü yine tutmaması hâlinde şer'î hâkim onu eşinden boşatabilir.

4- Erkeğin eşini namus ve iffete aykırı bir amelle suçlaması veya çocuğunu inkâr etmesi hâlinde de kadın İslâm mahkemesine şikâyet edip durumun ispatlanmasını isteyebilir. Kocanın iddiasını ispatlayamaması hâlinde kadın, İslâm hâkiminin emriyle ve belli kanun ve hükümler gereğince boşanabilir.

5- Her iki tarafın da yekdiğerinden usandığını söyleyerek boşanmak istemesi hâlinde boşanma çok sade ve kolay gerçekleşir. Bu durumda kadın kendi mihrinden vazgeçer ve erkek de iddet süresince kadına nafaka ödemekten muaf tutulur ve böylece boşanma gerçekleştirilir.

6- Eşinin kaybolması ve ondan hiçbir iz ve habere rastlanılmaması hâlinde geçim vb. konularda sıkıntıya düşen kadın, İslâm mahkemesine başvurarak boşanma davası açar ve İslâm hâkimi (kadı) gerekli işlemlerden sonra boşanmayı gerçekleştirir.

İslâm dini erkeğin duygu ve nefreti hâlinde ona boşanma hakkı tanıdığı gibi kadına da aynı duyguya kapılması hâlinde boşanma hakkı tanımıştır. Kadın eşine karşı nefret duygusuna kapılacak olur ve onunla evlilik hayatını artık tahammül edilemez bulursa, mihriyesinden vazgeçmek veya eğer eşi isterse -ona bir şeyler bağışlamak suretiyle- kocasını boşanmaya ikna edebilir. Kaldı ki, bu durumda İslâm, er-

keğe hitap ederek, kadından hiçbir şey talep etmemesini ve onu güzellikle salıvermesini salık vermektedir:

"...ya iyilikle tutmak, ya güzellikle bırakmak gerekir. Kadınlara verdiğiniz bir şeyi geri almanız size helâl değildir. Ancak, Allah'ın sınırlarını ayakta tutamayacağınızdan -evliliği gereğince sürdüremeyeceğinizden- korkarsanız, o başka... Eğer ikisinin Allah'ın sınırlarını ayakta tutamayacaklarından korkarsanız bu durumda kadının eşine fidye verip ondan boşanmasında günah yoktur..."¹

Evet, İslâm dini kadının da duygularına erkeğinki kadar özen göstermiş ve böyle bir durumda kadının nefret ve acı dolu bir evlilik hayatından kurtulabilmesi için ona da açık bir kapı bırakmıştır. Nitekim Hz. Resulullah (s.a.a) zamanında vuku bulan şu olay dikkat çekicidir. İbn-i Abbas şöyle anlatır:

Bir gün Sabit b. Kays'ın eşi Cemile çok rahatsız bir hâlde Hz. Resulullah'a (s.a.a) gelip: "Ya Resulullah!" dedi, "Şu andan itibaren Sabit b. Kays'la bir an bile beraber olmam mümkün değil artık!..."

Cemile biraz sakinleştikten sonra: "Onun iman, ahlâk ve davranışlarından hiçbir şikâyetim olmadığı da bir gerçek... Ayrılmak istememin sebebi bunlar değil asla... Ama onunla karı-koca hayatını sürdüreceğim olursam küfre sapmaktan ve Müslüman olduktan sonra dinimin yolundan ayrılmaktan korkarım... Çadırdan dışarı bakıyordum. Aniden gözüm, uzaktan gelmekte olan eşime dikildi; birkaç kişiyle beraberdi. Birden, onun herkesten daha çirkin, daha siyah ve bodur olduğunu fark ettim, onun bunca çirkin olduğunun farkına varmamış olduğuma şaşırdım. Artık onunla evlilik hayatı sürdürebilmem mümkün değil!..."

Hız. Resulullah (s.a.a) Cemile'yi dikkatle dinledikten sonra ona öğütte bulundu, eşinden ayrılmama-

sını tavsiye etti; ama onu vazgeçiremedi. Bunun üzerine Sabit b. Kays'ı çağırıp meseleyi ona açtı. Sabit Cemile'yi seviyor, ondan ayrılmak istemiyordu; ama Cemile'nin ısrarını görünce ona mihriye olarak verdiği bağı geri vermesi şartıyla onu boşamaya razı oldu, böylece Cemile "hul' talakı"yla Sabit'ten boşanmış oldu.¹

İslâm hükümlerinde bazı durumlar vardır ki kocanın boşamasına gerek olmadan da kadın nikâh akdini bizzat iptal edebilir. Bu da kimi zaman İslâm mahkemesine başvurarak, kimi zaman mahkemeye başvurmasına bile gerek kalmadan gerçekleşebilir. Meselâ ister erkek, ister kadın olsun, eşlerden birinin cinnete müptelâ olup delirmesi durumunda diğer tarafın onu boşama hak ve yetkisi doğar.²

Erkeğin kısır, hadım veya iktidarsız olması da kadına boşanma hakkı doğuran bir diğer sebeptir. Keza, "hiç hoşlanmama ve iğrenme" duygusu da boşanma hakkı doğurur. Bu ve benzeri daha birçok durum vardır ki, İslâm fakihlerinin boşanma hakkı olarak tanımlanmıştır.

Bugün batı dünyasının en büyük problemi aile bağlarının fevkalâde gevşemiş olmasıdır. Bu da, boşanmayı caiz görmeyen kilise Hristiyanlığının yoğun baskısı karşısında boşanma konusunda doğal olarak gösterilen tepkilerin getirdiği aşırı serbesti ve kayıtsızlıklardan kaynaklanmış bulunmaktadır. Nitekim kilisenin inanılmaz baskılarının Avrupa devletlerini boşanmayı resmen tanımak zorunda bıraktığı bilinmektedir.

1- Mecma'ul-Beyan c.1, s. 167

2- Almanya ve İsviçre gibi bazı Avrupa ülkeleri de bu hükmü uygulamakta ve delirmeyi, boşama hakkı ve delili saymaktadırlar. Ama Fransa gibi ülkelerde eşlerden birinin delirmesi boşanma hakkı kabul edilmemekte ve eşinin onun bakımını üstlenmesi gerekmektedir. Bunun kimi zaman dayanılmaz noktalara varan bir zorluk olduğu apaçık ortadadır. İslâm dini böyle bir olayın vukuu hâlinde eşinden ayrılma veya evliliği sürdürme konusunda diğer eşi muhayyer bırakmıştır.

Meselâ Fransa'da kilise Hristiyanlığının gereği yapılyordu ve 1789 Ekim'inde gerçekleşen ünlü Fransız Devrimi'ne kadar bu ülkede, boşanmak kesinlikle yasaktı. Ancak, 1804'te yeni medenî kanun düzenlenirken Fransa halkının yoğun baskıları sonucu boşanma kanunu çıkarıldı. Bu kanun yürürlüğe girer girmez boşanmaların başlaması ve yürürlükte olduğu 12 yıl boyunca da giderek artması üzerine kilise makamları tekrar müdahale ve baskılarda bulunarak boşanma kanununun 1816'da iptal edilip, yerine "fizikî olarak ayrı yaşama" kanununun çıkarılmasını sağladı. Ne var ki bu da uzun sürmedi ve halkın baskılarına dayanamayan Fransa hükümeti 1884'te bazı kısıtlamalarla öngörülen boşanma kanununu onaylamak zorunda kaldı.

Bu kanuna göre sadece aşağıdaki hâllerde kadın veya erkeğe boşanma hakkı tanınmaktadır:

1- Kadın veya erkek; idam, müebbet hapis, sürgün, sosyal haklardan mahrumiyet veya ağır cezayı gerektiren bir suç işlerse.

2- Eşlerden birinin zina işlemesi hâlinde. (Kadının boşanma hakkı ise ancak erkeğin, eşinin yaşadığı mekânda bir başkasıyla olması ve zina etmesi hâlinde tanınmaktadır!)

Şimdi bir de bu kanunlarda kadının ihanetinin nasıl ispatlanabildiğine bakalım. Fransa kanunu şöyle diyor:

"Kadının kocasına ihanet ettiği polis açısından da ispatlanabilmelidir. Bu nedenle eşlerin aralarında anlaşış üçüncü bir şahsı ikna etmesi ve onunla kadının birlikte olduğu bir sırada kocanın polisi eve götürerek zina hâlini göstermesi gerekmektedir, bu durumda 'zina' hâli polise ispatlanmış ve olay mahallinde gerekli tutanak hazırlanmış olur."¹

Evet, asırlar boyu kadını tam bir köle gibi gören batı zihniyetinin, ancak yakın bir geçmişten bu yana kadına tanıdığı boşanma hakkı bile böylesine rezalet, iffetsizlik ve kepa-zelikle iç içedir. Medeniyetten dem vuran batı, bir yandan

1- Boşanma ve Yenilik, s. 99

kadına sosyal ve siyasî ortama müdahale hakkı tanırken, diğer taraftan kadının iffet, onur ve namusunu iğrenç bir şekilde çiğnemekte, onu rezaletin batağında müşahade etmekten zerrece rahatsızlık duymamaktadır!

3- Eşlerden birinin diğerine eziyette bulunup rahatsızlık yaratması veya küfür ve hakaret etmesi vb. hâller boşanma nedeni sayılır...

Bugün Fansa, Portekiz ve İtalya'da eşler arasında "fizikî ayrılık" oldukça yaygındır. Bu kanuna göre eşlerden birinin boşanma talebinde bulunması hâlinde ondan ayrı yaşaması gerekmektedir. Azami üç yıl olan bu "ayrı yaşama" süresince kadın eşiyle aynı mekânda bulunma ve erkek de onun nafakasını temin etme yükümlülüğünden muaf tutulur ve diğer zevcelik ilişkileri devam eder. Üç yıl tamamlandıktan sonra eşler yine birlikte olmak istemezlerse, boşanma hakkı doğar ve tamamen ayrılabilirler.

Amerika, boşanma konusunda kadın ve erkeğe çok daha fazla kolaylıklar sağlamış olduğundan Amerika'da boşanma oranı diğer batı ülkelerinden daha fazladır.

Batı dünyasının boşanma konusunda gösterdiği aşırı kolaylıklar ve kadınla erkeğe aynı şartlarda aynı boşanma yetkilerini vermiş olması, boşanmanın oyuncak hâline gelmesine ve aile yuvalarının kolayca yıkılıp inanılmaz faciaların yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. Kadın arzu ve heveslerine kapılması hâlinde sudan bahanelerle kocasından ayrılabilmekte ve dönüşü mümkün olmayan süreçlere girilmektedir. Gerçekte batı dünyası kadın ve aile yaşamına hizmette bulunma adına büyük bir cinayete imza atmıştır bugün...

Kadınla erkeğe eşit yetkilerle boşanma hakkının tanındığı ülkelerin giderek yükselen çizelgelerindeki boşanma oranları, akliselim sahibi herkesi derinden sarsacak derecede acı ve üzücüdür. Tek başına bu bile, söz konusu ülkelerin kanunlarının erkeğe, kadına, çocuğa ve bütünüyle aile yuvasına reva gördüğü ve günden güne artmakta olan zulmü gözler önüne sermeye yetmektedir. Bugün sözde gelişmiş ülkelerde kadınların isteğiyle vuku bulan boşanmaların hızla

artması ve bu boşanmalarda kadınların öne sürdüğü gerekçeler dikkate alınacak olursa, İslâm'ın bu konudaki düzenlemelerinin ne kadar isabetli olduğu kolaylıkla anlaşılacaktır.

Medenî olduğu iddia edilen bu ülkelerden bir boşanma örneği alıp, bu boşanmanın ibret verici nedenine bakalım:

Ünlü bir haftalık dergide şöyle yazıyor:

"Bir süre önce Strasburg'da düzenlenen bir kongrede derneğin çeşitli ülkelerdeki üyelerince hazırlanan ilginç bir istatistik okundu. Bu istatistiğe göre son bir yılda Fransa'da gerçekleşen boşanmaların %27'si kadınların aşırı ölçüde modaya düşkünlüğünden kay-naklanıyordu; bu rakam Almanya'da %33, Hollanda'da %36 ve İsveç'te %18..."

"Modaya aşırı düşkün olmasa bile Parisli bir kadının sırf modaya uymak için harcadığı gereksiz meblağ yılda bin doları aşılıyor! Sırf modaya uymuş olmak için harcanan bu astronomik rakamlar ne kadının güzelliğine bir şey eklemekte, ne ona kişilik kazandırmakta, ne de kendisinin veya ailesinin refah düzeyine zerrece olumlu bir katkıda bulunmaktadır!..."

"Evet, boşanmanın kadına bırakıldığı toplumlar da aile düzenini bekleyen uğursuz kader bundan ibarettir. Kaldı ki, moda gibi değersiz ve hiçbir zarureti olmayan bir mevzu bile böyle bir toplumda aile düzenini bozmaya yetiyorsa, diğer boşanma sebeplerini tahmin etmek hiç de zor olmasa gerek..."

"Avrupa toplumlarında boşanmanın bunca rahat olmasının doğurduğu olumsuz sonuçlar yöneticileri dehşete düşürmüştü ve boşanmaya birtakım sınırlandırmalar getirmek zorunda kalmışlardır."

"Geçen yıl Fransa'da 30 bin boşanma vuku buldu. Her yıl bu rakamda artış görüldüğünden Fransa aile federasyonu resmî makamlara başvuruda bulunarak 1945'te kaldırılan 1941 medenî kanununun tekrar yürürlüğe konulmasını istedi."

"Bu kanun gereğince evliliğin ilk üç yılında, iki istisnâî durum dışında, boşanmak kesinlikle yasaktı. Bu iki istisna ise erkeğin kadına karşı aşırı şiddet göstermesi ve kadının aşırı iffetsizlikte bulunmasıydı.¹

Amerikalı düşünür ve yazar Luison şöyle diyor:

"Zerrece insanlık sevgisi taşıyan herkes, korkunç rakamlara varan boşanma istatistikleri karşısında irkilir ve bir çözüm yolu aramaya başlar. Son derece üzücü ve dikkat çekici olan nokta bu boşanmaların %80'inin kadınların talebi üzerine gerçekleşmiş olmasıdır. Boşanmaların artmasının nedenini işte bu olayda aramak ve meseleye mutlaka bazı sınırlandırmalar koymak gerekmektedir."²

İşte bu noktada Voltaire, kendi kitabında İslâm'ın boşanma konusundaki kanunî düzenlemeleri karşısında saygıyla eğildiğini itiraf etmektedir:

"Muhammed'in (s.a.a) getirdiği kanunlar insanlığı cehalet, fesat, kötülük ve çirkinliklerden kurtarıp kadın-erkek, büyük-küçük, siyah-beyaz, akıllı-akılsız, bü-tün insanlığa kurtuluş ve insanca yaşamın kapısını aralamaya yönelik mükemmel kanunlardır. Onun kanunları çokeşli evliliği normal karşılamakta; bilâkis, o güne kadar emirler, sultanlar ve aşiret reislerinin sayısız kadınla evlenme göreneğine belli sınırlama ve kurallar getirmektedir."

"Evlenme ve boşanma konusunda onun getirdiği kurallar, aynı konuda Hristiyanlıktaki kurallarla kıyaslanamayacak kadar üstün ve ileridir; hatta boşanma konusunda Kur'ân'ın hükümlerinden daha mükemmel hüküm ve kanuna rastlamak mümkün değildir."

1- Handeniha, yıl. 25, 103. Sayı

2- el-Mer'etu'l-Müslime, Muhammed Ferid Vecdi

MÜT'A NİKÂHI

Şüphesiz, yüce İslâm dini bütün insanî saadet ve mutlulukların ilham kaynağıdır. Bu yüce din insanlığı bedbahtlık ve felâkete düşürmek ve hayatın zorlukları ve sıkıntılı anlarında insanoğlunu kendi hâline bırakmak için gelmiş değildir. İslâm, hayatın hiçbir boyutuyla ilgili bir zaaf ve eksiklik taşı-maz, insanoğlunun saadeti konusunda yapılması gereken her şeyi yapmış, zerrece ihmalkârlıkta bulunmamıştır. İşte bütün bu sayısız üstünlük ve meziyetleri nedeniyle ki ilâhî dinlerin en mükemmel ve en üstünüdür.

Sosyal yaşam ve sosyal adalet açısından fevkalâde mükemmel olan İslâm hukuku, bütün çağlar gibi bu çağın da bütün insanî ihtiyaçlarına cevap verebilecek yeterlilik ve kapasiteye sahiptir...

Keza, İslâm'ın evlilik ve aile yaşamı konusundaki fevkalâde ileri hüküm ve kanunları da, hiçbir din ve okulda eşine rastlanmayacak mükemmellikler taşır. Evlilik ve aile yaşamı konusunda kilisenin tavrı, tam anlamıyla İslâm'ın karşı noktasında yer alır. İslâm aile yaşamı ve evliliğe ne kadar önem veriyorsa, kilise uyguladığı katı kurallar ve çıkardığı lüzumsuz zorluklarla aile yuvasının kurulmasına bir o kadar engel olmaktadır. Nitekim eski Hıristiyanlık anlayışında bekâr yaşayıp bekâr ölmek manevî bir meziyet telakki edilir ve evlenmek zaaf ve mekruh olarak algılanırdı; hatta bugün bile Hıristiyan din adamları aynı yolu izlemektedirler. Nitekim bir süre önce Vatikan'da düzenlenen bir kongrede bu konu ele alındı ve uzun tartışmalardan sonra kilise şu karara vardı:

"Evlenmek, geçmişte olduğu gibi bugün de mekruh ve çirkin bir olaydır ve kilisenin bu konuda müsamaha göstermesi düşünülemez!"

İnsanoğlunun en köklü ve en güçlü içgüdülerinden biri olan cinsel isteğin önü zorla tıkanır ve bu doğal eğilime makul bir cevap ve çözüm getirilmezse, sonucun sapıklık ve hastalığa varacağı apaçık ortadadır. Nitekim Hristiyanlığın bu konudaki olumsuz tavrı ve kilisenin evlilik meselesine bakış açısındaki hata, Hristiyan toplumlarda fuhuş ve cinsel sapıklık belâlarının inanılmaz şekilde yaygınlaşmasına yol açmıştır.

Tahrif edilmiş olan Hristiyanlığın cinsel konudaki emirlerinin uygulanması ve bu anlamda ideal bir Hristiyan olabilmek elbette ki onlara pek zor gelmiş, kilisenin aşırı baskıları sonucu Hristiyanlar, kafesten kaçan hayvanlar misali Hristiyanlığın "şehveti öldürme" tutumundan kaçmış ve bu kez de onlar aşırıya kaçarak dizginleri tamamen yitirmiş, tam anlamıyla hür olduklarını ispatlayabilmek için bütün sınırları çiğnemişlerdir.

İslâm dininin ilk buluş çağından itibaren evlenmeyi tavsiye eden yaklaşımı, bu konudaki olumlu tavrını yeterince ispatlayıcı niteliktedir. Ancak, İslâm'ın önerdiği yol hayvanî değil, insan onuruna yaraşır doğru yol ve sağlıklı yöntemdir.

İslâm nazarında insanın eşini ve çocuklarını sevmesi doğal ve fitrî bir reaksiyon olarak değerlendirilir ve cinsel şehvetin insan doğasının bir parçası olduğu dikkate alınarak, bu eğilimlerin insanî onur ve izzet sınırları çerçevesinde kabul görmesi gerektiği vurgulanarak bunun insanlar için bir süs ve ziynet olduğu hatırlatılır:

"Kadınlara duyulan şehvet ve oğullara duyulan tutku insanlara süslü ve çekici kılındı..."

(Âl-i İmrân, 14)

İnsanın bu yaradılışını nazar-ı dikkate alan yüce İslâm dini, bugün bütün insanlığı tehdit edecek derecede yaygın hâle gelen fuhuş belâsını kökünden kazıyacak bir hüküm ge-

tirmiş ve bundan 14 asır önce vazettiği "belli bir zamanla-mayla kısıtlı olan evlenme" yöntemiyle (müt'a nikâhı) insan-lığın hayrını ve kadının iffetinin kalıcılığını garantilemiştir.

İslâm öncesi dönem olan cahiliye devrinde birçok iğrenç uygulama gibi, fuhuş ve gayrimeşru ilişkiler de gayet normal karşılanıyordu; hatta belli yerlerde fuhuş mekânlarının bu-lunması bile yadırganmıyordu. Sevgili İslâm Peygamberi (s.a.a) insanların fikir, amel ve tavırlarını ıslâh edip cinsel sapma ve ahlâkî bozulmaları önlemek için daimî nikâh ve ev-lenmenin yanı sıra, belli bir süre için kıyılan nikâh ve eşler arasında süresi önceden belirlenen "sürelî evlenme" yön-te-mini de uygulayıp gerekli kanunî düzenlemeleri beyan etti ve böylece cinsel içgüdülerin helâl ve sağlıklı bir çizgiye yön-lendirilmesi mümkün oldu.

Hz. Resulullah (s.a.a) tarafından görevlendirilen münâ-diler Medine sokaklarında bu buyruğu yüksek sesle duyur-makta ve "Ey Müslümanlar! Allah Resulü (s.a.a) günaha düşmemeniz için sürelî nikâh kıymanıza icazet vermiştir. Ar-tık doğru yoldan ayrılmayın, cinsel eğilimlerinizi helâl yol-larla tatmin edin, zina ve diğer gayrimeşru ilişkilerden uzak durun!" demekteydiler.¹

Bugün maalesef çoğu Müslümanlarca bilinmeyen ve aslı astarı araştırılıp kökenine inmeden hakkında hüküm veril-me hatasına düşülen bu İslâm hükmü gereğince, daimî bir evliliğe müsait olmayan ve sürekli bir nikâhın sorumlulukla-rını üstlenecek durumda bulunmayanlar sürelî olarak evle-nebilirler. Bu evlilikte de karşılıklı sorumluluklar vardır ve eşler, yekdiğerinin iffet ve namusunu korumakla mükellef-tirler. Sürelî evlenmede eşler yekdiğerinden miras almazlar ve erkek, kadının geçimini temin etmekle mükellef değildir; ancak, eşler arasındaki bağın sağlıklı şekilde korunması için daimî evlilikteki bütün kural ve prensipler sürelî evlilikte de geçerli durumdadır. Bu nikâhla evlenilen bir kadınla, daimî nikâhla evlenilen kadın arasında zevcelik açısından hiçbir

1- Vesailu'ş-Şia, Müt'a bölümleri, s. 440-441

fark yoktur ve daimi evlilik hükümlerinin tamamı onun için de geçerlidir, hak ve hukuku da itinayla gözetilip korunmuştur. Kur'ân-ı Kerim, Nisâ, 28'de: **"Sürelî olarak nikâhlandığınız kadınların mihriyesini mutlaka verin."** buyurmaktadır.

Evlenme akdi belli bir süreyle kısıtlı tutulmazsa daimi nikâh kıyılmış olur ve ölüm, boşanma vb. nedenlerle son buluncaya kadar da geçerliliğini korur. Nikâh kıyılırken belli bir sürenin tayin edilmesi hâlindeyse "sürelî nikâh" kıyılmış olur. Her iki nikâhta da "eş" mefhumu şer'an aynıdır; iffet, çocuk, iddet vb. konularda da hiçbir farklılık yoktur, yegâne fark sürenin kısıtlı veya kısıtsız ve daimi olmasıdır. Sürelî evlilikte dünyaya gelen çocuk tıpkı daimi evlilikteki gibi babasının sulbû olup onun nesebini ve adını taşır, daimi evlilikteki bütün şer'î ve hukukî hak ve himayelere sahiptir.

Fuhşun yayılma nedenlerinden biri de, bazılarının daimî nikâhla evlenme imkânına sahip bulunmamasıdır. Özellikle evliliğin getirdiği ağır sorumluluklar ve bir aile bütününe geçim ve geleceğinin sorumluluğunu üstlenme konusundaki malî yetersizlikler, birçoklarının evliliğe yanaşmamasına neden olmaktadır; öteden beri insanoğlunun acı çektiği konulardan biridir bu. Ticaret, savunma, askerî gerekçeler, tahsil, hatta gezme ve seyahat gibi türlü nedenlerle evinden ve vatanından uzaklarda yaşamak zorunda kalan birinin o şartlarda daimi evlilikte bulunmasının zor olduğu veya eğer evliyse bile eşini ve çocuklarını diyar diyar arkasından sürükleyemeyeceği ortadadır.

Cinsel içgüdü hangi şartlarda olursa olsun ancak helâl ve sağlıklı yollarla giderilmelidir. Özellikle uzun yolculuklar ve uzun sürelî ikamet değişiklikleri, daha ziyade şehvî duygularının doruğunda bulunan gençlerin karşılaştığı bir durum olduğundan, böyle konumlarda fuhşa bulaşmamanın tek yolu sürelî nikâhtır.

Bu ıslâhçı ve ileri İslâm hükmü, günümüz şartlarında gerekli kanunî ve sosyal düzenlemelerle şer'î hudutlar çerçevesinde uygulanır ve kötü amaçlara alet edilmemesi için sui-

istimali engellenebilirse, bütün insanlığı tehdit eder hâle gelmiş bulunan fuhuş ve cinsel sapıklıklarla mücadele yolunda etkili bir silâh olacağı inkâr edilemez.

Bu emniyet supabının işlerliğe geçmesi hâlinde fuhuş yuvalarının kökünün kuruyacağı, insan onurunun et pazarına dönüşmekten kurtulacağı, sosyal ahlâk ve kamu iffetinin garantiye alınacağı ve birçok kadının batağa düşmesinin önleneyeceği inkâr edilebilir mi?

Bu dinî hükmün "sağlıklı ve doğru şekilde" uygulanması gerektiğini önemle vurgulamamızın sebebi, şehvet düşkünü veya cehalet içinde yaşayan kimilerince bu İslâmî hükmün kötüye kullanılması ve neticede dar görüşlü ve önyargılı kişilerin doğru olmayan propagandaları sonucu bu hükmün tamamen olumsuz bir çehreyle takdim edilir hâle gelmesi ve İslâm hükmünde taşıdığı konuma tamamen aykırı bir nitelikle takdim edilmesidir.

Bir kez daha vurguluyoruz: Süreli nikâh, şeriatın gösterdiği helâl çözüm yollarından biridir ve süreli evlilik şer'î ve pak bir evliliktir. İlâhî had ve sınırlara önem vermeyen ve helâl-haram tanımayan şehvetperestlerin suiistimalinin önlenmesi hâlinde durumun tamamen değişeceği ve fuhuş belâsıyla mücadele yolunda Müslüman toplumlara çok güçlü bir silâh kazandırılacağı bilinmektedir.

Bir hakkın kötüye kullanılmasının sırf bu konuya mahsus olmadığı ve kötü niyetli kişilerin her hakkı suiistimal etme ihtimalinin daima bulunduğu da göz ardı edilmemelidir. Bunu önleyebilmenin tek yoluysa, insanların erdem ve ahlâkî seciyelerini güçlendirmektir ki, yüce İslâm dini bunu en mükemmel hâliyle öğretip uygulayan biricik okuldur.

Ne var ki bu okulun hükümlerinin sağlıklı uygulanabilmesi için kanunî denetim şarttır. Zira kanunî yaptırımı olmayan ve aykırı davranışların cezalandırılmadığı bir uygulamanın kontrolü de mümkün olmayacaktır.

Bu kanunun sağlıklı bir toplum için fevkalâde gerekli olduğu apaçık ortadadır. Bu nedenle de, suiistimalde bulunanlara kanun gücüyle müdahale edilmesi zarureti vardır. Böy-

lece aykırı davrananlara müdahale edilip doğru yolda yürümeleri sağlanabilecek ve hem ferdin, hem toplumun insanî menfaati temin edilmiş olacaktır.

Hz. Resulullah efendimizin (s.a.a) Ehl-i Beyti'nin 5. İmamı (a.s) Hz. Ali'den (a.s) şu düşündürücü sözü aktarır:

"İkinci halife sürelî evlenmeyi yasaklamış olmasaydı, İslâm toplumunda çok alçak ve karaktersiz istisnalar dışında zinaya tenezzül eden olmazdı."¹

Ehlisünnet ve Şia'nın fıkıh ve tefsir alimlerinin bizzat ikinci halife Ömer'den rivayet ettikleri üzere sürelî nikâh Hz. Resulullah (s.a.a) ve Ebubekir döneminde caiz ve uygulanmakta olduğu hâlde Ömer, nedendir bilinmez, hilâfetinin son dönemlerinde şu iki cümleyle, sürelî nikâhı yasaklamıştır:

"Resulullah döneminde meşru ve helâl olan iki müt'ayı ben yasaklamış bulunuyorum: Hac müt'ası ve kadınlarla nikâh müt'ası. Bu yasağa uymayanları cezalandıracağım."²

Hz. Resulullah'ın (s.a.a) caiz gördüğü ve Ebubekir dönemi de dahil olmak üzere Ömer'in de döneminde helâl olan ve uygulanan müt'a nikâhını Ömer'in, hilâfetinin son günlerinde neden yasakladığı ve Allah Resulü'nün helâlini ne hakekim haram ilân ettiği bilinmez; ama onun bu kişisel haram ilânı ve yasağını sahabe ve tabiînden kimsenin uygulamadığı ve çoğu Müslümanların Resulullah (s.a.a) sünnetine uyduğu bilinmektedir.³

Fitne, din düşmanlığı, ahlâksızlık, tahrik ve fesadın dört koldan saldırıya geçtiği; namus, iffet ve ahlâka aykırı film, fotoğraf, gazete, dergi, radyo ve televizyon yayınlarının evlerin en mahrem köşelerine bile sızdığı, arsız ve iffetsiz kadınların gençleri baştan çıkaracak şekilde makyaj sürüp yarı çıplak

1- Vesailu's-Şia, Müt'a bölümleri, c. 14, s. 436

2- bkz: el-Gadir, c. 6, s. 211

3- Bu konuda detaylı bilgi edinmek isteyenler Ehlisünnet ana tefsir kitaplarıyla fıkıh ve hadiste ana kaynak olan eserlere müracaat edebilirler.

bir hâlde sokaklarda, çarşılarda gezindiği bu çağda gençler her an yuvarlanabilecekleri bir uçurumun ağzında yaşamakta, temiz ve inançlı gençler bile çok tehlikeli bir çıkmaza doğru itilmektedirler. İslâm hüküm ve kanunları konusunda hiçbir uzmanlığı olmayan ve süreli evlilik konusunda sürekli olumsuz fikirler ileri sürüp bu nur ve kurtuluş dininin fevkalâde kritik hükümlerinden biri olan böylesine hassas bir konuda menfi gürültüler çıkarmaktan çekinmeyerek sözde aydın geçinen yarı ve eksiz elit efendilerin bu şartlar altında söz konusu fesat, zina ve ahlâkî çöküş probleminin çözümü için buldukları bir yol var mıdır acaba?

Bütün gençlerin bu fırtına ortamında kendilerini tamamen kontrol edebilecek güç ve iradeye sahip bulundukları söylenebilir mi? Dahası, türlü müstehcenliklerin sokaklara, hatta evlerin en mahrem köşelerine kadar sızdığı ve gençlerin şehvî içgüdülerinin doruğunda bulundukları bu zor dönemlerinde onlardan bunca iffetsizlik fırtınası karşısında nereye kadar tahammül etmelerini bekleyebilirsiniz sahi?

Kaldı ki, bütün gençlerin böylesine olağanüstü bir irade göstererek bu fırtınalar karşısında kendilerini sıkıp direndiklerini varsayalım; bu durumda insan neslinin devamı ne olacaktır? İnsan doğasına aykırı böylesine bir zorlama ve sıkmanın fitrat ve hayat dini olan yüce İslâm'la bağdaşmayacağını söylemeye gerek var mıdır? İnsanî yaşam için gerekli bütün prensiplerin kayıtlı olduğu Kur'ân-ı Kerim'de: **"Allah, İslâm dininde size zorluklar yüklemiş değildir."** buyrulmuyor mu?¹

Bu hakikat gün gibi orta yerde dururken söz konusu meşru yol tıkandığında ahlâksızlık ve şirret yollarının mı açık bırakılması gerekir? İğrenç etkileri bugün bütün dünyayı tehdit eder hâle gelen fuhuş ve zina belâsının şu veya bu bahaneyle serbest bırakılması ve normal mi karşılanması gerekir?..

Böylece insanlığın şehvet batağı içine yuvarlanıp hayvanî seviyelere düşmesi ve her nevi ahlâksızlığın normal

karşılandığı, bu hayvanlıkların özgürlük adına takdim edildiği bir dünya yaratılmak istenmektedir...

Kur'ân'ın şu buyruğu ne kadar da düşündürücüdür:

"...hayırlı olanı, şu değersiz şeyle mi değiştirmek istiyorsunuz?"¹

Yoksa, her biri kurtarıcı birer yıldız olan İslâm hükümlerinden süreli nikâhı hayata geçirmek suretiyle, kimi maddî, kimi manevî sıkıntı içinde yaşayan milyonlarca dul, bekâr, boşanmış ve ne yapacağını bilemez hâlde çaresizliğin pençesinde kıvranan kadınları kurtarmayı ve onların da baskısız ve sıkıntısız bir hayat sürmesini sağlamayı mı?..

Toplumda sayısı hiç de az olmayan bütün bu kadınlara iş imkânı sağlandığını ve maddî giderlerinin temin edildiğini varsayınız. Sırf maddî sorunlarının çözülmüş olması onların huzur ve mutluluk içinde yaşamasına yeterli midir acaba? Kadının doğasında bulunan ve ruhunun derinliğinden kaynaklanan erkeğe ilgi ve eğilim duygusunu tatmine yeterli midir bu?... Erkekten olduğu gibi kadında da yaradılışından gelen bu güçlü duygunun zorla bastırılması ve sürekli törpülenmesi elbette ki türlü cinsel sapma ve psikolojik bozulmalara yol açacaktır.

Bugün batı dünyası ve onları taklit eden ülkelerde kadın-erkek arasında giderek yaygınlaşan ve normalleşen gayrimeş-ru ilişkiler süreli nikâhtan daha mı iyi sonuçlar vermiştir?.. Gerçekten hep geçici olan, ama süreli nikâhtaki hiçbir usul, sınır ve meşruiyeti taşımayan bu iffetsiz ve başıboş ilişkiler apaçık zina değil midir?

Batılı düşünür ve fikir adamları, içinde bulundukları ve toplumlarını tehdit eder hâlde gelen bu fuhuş ve ahlâksızlık furçası karşısında süreli nikâhın tek geçer yol olduğunu itiraf etmeye başlamışlardır. Ünlü İngiliz düşünür Bertrand Rus-sel'in şu sözleri yeterince düşündürücü olsa gerek:

"Çağımız dünyasının sosyal ve ekonomik sorunları, umduğumuzun tam tersine, gençlerin evlenme

yaşını yükseltti. Bundan 1-2 asır önce bir genç yüksek tahsilini 18-20 yaşındayken tamamlıyor ve buluş çağının başlangıcı veya gençliğin ilk yıllarında evlenmeye hazır duruma gelmiş oluyordu. Yüksek ihtisaslar için 30-40 yaşlarına kadar okumak zorunda kalıp da neticede bu yaşlarda bekâr kalanlar parmakla sayılacak kadar azdı. Oysa çağımızda gençler ancak 18-20 yaşından sonra üniversiteye girebilmekte, tahsilini tamamladıktan sonra geçimini sağlayacak bir iş bulup evlenmeye hazır hâle gelmesi 35'li yıllarına rastlamaktadır. Bu nedenledir ki, gençler şehvetin en tehlikeli anları ve tahammülün en zor dönemleri olan buluş çağıyla evlilik arasında geçen bu uzun süreci şu veya bu şekilde geride bırakmak zorundadırlar!"

"Bu kritik dönemi insan ömründen soyutlamamız veya sosyal hayatta bu süreci sanki hiç yokmuş gibi görmezden gelmemiz mümkün ve doğru değildir. Bu kritik ve uzun sürecin görmezden gelinmesi ve bir çare bulunmaması hâlinde fesat ve ahlâksızlık topluma egemen olacak, kadın-erkek ilişkileri arasındaki düzen ve disiplin bozulacak, gelecek nesillerin sağlığı ve varlığı tehlikeye düşecektir. O hâlde çözüm nedir?"

"Bu büyük sorunun sağlıklı çözüm yolu, bu tehlikeli sürecin kazasız, belâsız atlatılması için gençlerin süreli bir evlilik yaşamasını sağlayacak medenî kanunların çıkarılmasıdır. Gençleri daimî nikâhın zorluklarını ve sorunlarını göğüslemeye zorlamayacak, aynı zamanda onların cinsel problemlerini meşru ve doğru bir yöntemle çözecek, şehvetin ağır baskısından kurtulup günah ve suçluluk duygusu altında ezilmeyecekleri ve olmadık fizikî ve ruhî hastalıklara yakalanmalarını önleyecek şekilde tam bir evlilik olmalıdır bu."

Amerikalı öğretim görevlisi Prof. Deilian Oneloum şöyle diyor:

"Evlilikten bir süre sonra erkek, hayatında değişiklik aramakta, bu da onun cinsel açıdan sapmalara yönelmesine yol açmaktadır ki, ilmî ve tecrübî olarak ispatlanmıştır bu... İstatistikler, Amerikalı ve batılı evli erkeklerin %65.3'ünün eşlerine ihanet ettiğini gösteriyor. Bu tür sapmaları önlemek ve evliliğin yükünü azaltabilmek amacıyla devlet, tarafların süreli evlilik yapabilmesine izin vermeli, bunun için gerekli kanunî düzenlemeler yapılmalıdır."¹

1- İslâm'da Sağlıklı Evlilik, s. 175

ÇOKEŞLİ EVLİLİK

Sosyal amaçla düzenlenen kanunlar ancak insanoğlunun fitrî eğilimlerine cevap verebilecek, yaradılışın kendine özgü kurallarıyla uyum sağlayıp insanlığın bütün ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bir geniş açıyla meselelere bakabilecek, bütün ırk ve toplumların insanî örf ve törelerine uygunluk tanıyabilecek özelliklere sahip bulunmaları hâlinde faydalı, ileri ve mükemmel olabilirler. Aksi takdirde insanlar tarafından doğal olarak kabul göremeyecek ve kalıcı olamayacaktır.

Yüce İslâm dininin kalıcı, kapsamlı ve sağlam prensipleri belli bir bölge veya belli bir topluma mahsus olacak şekilde düzenlenmemiştir; bilâkis, bütün zamanlara ve bütün mekânlara hitap eden ve insanoğlunun doğasındaki bütün ihtiyaçları sağlıklı yollarla temin edebilen İslâm hükümleri bu kapsamlı ve mükemmel özelliği nedeniyle ki, bütün insanlığı hidayet ve kurtuluşa davet edebilmekte ve yine bu özelliği nedeniyle ki, her çağda ve her mekânda her insanın ve her toplumun türlü alanlarındaki bütün insanî sorunlarına en mükemmel çözümleri getirebilmektedir. İşte bu sebeple ki yüce İslâm dini, insanlık tarihinin inişçıkışlarla dolu dönemlerinde asla yok olmamıştır ve yok olmayacaktır. Yeryüzünde insan türü yaşadıkça yüce İslâm dini de bütün değerleriyle var olacak ve canlılığını zerrece yitirmeyecektir.

-*-

Kiliseyle Hıristiyan ve Yahudi misyonerlerin İslâm aleyhine sürdürdükleri maksatlı propagandalardan biri de ço-

keşli evliliktir. Bu konu, çağdaş ilmî ve teknolojik gelişmelerin yanı sıra sürekli ve maksatlı şekilde saptırılarak gündeme getirilmektedir. Kilise ve havralar, sapmış olan batıl konumlarını koruyabilmek için sürekli İslâm'ı karalamaya çalışmakta ve bu yüce dini gereğince mütalâa etmemiş olan kitleleri şartlandırarak çokeşli evliliği kadın haklarına karşı zorba bir uygulama imiş gibi göstermekte, "İslâm'da erkekler diledikleri kadar evlilik yapıp istedikleri sayıda kadına sahip olur, eşlerini mutlak itaate zorlar, canlarının her istediğini onlara yaptırırlar." demektedirler...

Batılı misyonerlerin, özellikle Hristiyan ve Yahudi mahfillerin bu karalamalarının İslâm gerçeklerinden tamamen uzak olduğu ortadadır. Bu tür garazkar tutumlardan uzak durarak insan fıtratı ve tarih boyunca insanlığın katettiği evreleri göz önünde bulundurup akliselim ve basiretle meseleye yaklaşan herkes, yüce İslâm dininin bütün prensipleri gibi bu prensibinin de sıhhat ve gerekliliğini kolayca kavrayacaktır.

İslâm öncesi toplumlarda çokeşli evlilik çok yaygındı ve belli bir sınırı da yoktu. Hatta bazı toplumlarda erkeğin itibarı, nikâhladığı eşlerinin sayısı ile ölçülüyordu ve çok kadınla evlenmek bir nevi sosyal ayrıcalık sayılmaktaydı!

Diğer taraftan, İslâm öncesi dinlerde de, belli kurallarla çok sayıda kadınla evlenmek gayet doğal ve meşru bir olaydı. O nedenle çokeşli evliliğin İslâm'la başlamadığı ortadadır. Birkaç örnek aktaralım:

"Çinde 'Li-ki' kanunu gereğince her erkeğin 130'a kadar eşi olabilir. Keza Yahudilikte de bir erkek, birkaç yüz kadınla evlenebilirdi."¹

"Babekler Erdeşiri"yle "Şarlman"ın haremsarayında yüzlerce kadın olduğu bilinmektedir.

Bu konuda İncil'de de Tevrat'tan farklı bir hüküm yoktur. Bu nedenle de 8. yy'ın ikinci yarısının başlarına rastlayan Fransa Kralı Şarlman dönemine kadar Hristiyan Avru-

1- İslâm'da ve Avrupa'da Kadın Hakları, s. 215.

pa'da da çokeşli evlilik yaygındı ve kilisenin de bu konuda hiçbir muhalefeti yoktu.

Kral Şarلمان döneminden itibaren kilisenin emriyle Hıristiyan âleminde çokeşli evlilik yasak ve haram ilân edildi. Bunun üzerine, birden fazla eşi olan erkekler sadece bir kadınla resmî ve dinî evlilik yapabildiler. İşte bu yasakla beraber Hıristiyanlar arasında fuhuş ve fesat yayılmaya başladı, birden fazla kadınla evlenmesi yasaklanan erkekler bu fuhuş artışına hız kazandırdılar.

İslâm öncesi cahiliye döneminde de çoğu Arap kabileleri arasında çokeşli evlilik hem yaygın, hem çok kötü ve haşin kurallara dayalıydı. Erkekler, maddî durumları, yaşları, adalet vb. konuların hiçbirine önem vermeden, canlarının istediği kadar kadınla evlenebiliyor, istedikleri kadar eşe sahip olabiliyorlardı. Bu da kadının durumunun içler acısı bir hâle gelmesine neden olmuştu. Kadınların insanî ve meşru hakları hiçe sayılıyor, kadına zulüm ve haksızlık edilmesi gayet doğal karşılanıyordu; kadın mutlak anlamda erkeğin sultası altındaydı.

İslâm, bu haksızlık ve zulümleri yasakladı, hadsiz hesapsız kadınla evlenmeye son verdi; çokeşli evliliği dörtle sınırlandırarak kadın ve erkeğin sosyal maslahatını en mükemmel şekilde gözetmiş oldu.

Görüldüğü gibi İslâm'da varolan çokeşlilik olayı, erkeklerin arzu ve heveslerini gönüllerince ve hiçbir kural ve sınır tanımadan tatmin etmeleri için öngörülmüş bir uygulama değildir; bilâkis, birden fazla kadınla evlenmenin belli şartları vardır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, İslâm'da çokeşli evliliğin esas alınmış olmadığına bilinmesidir. Çokeşli evlilik sadece sosyal bir önlem aracıdır, çeşitli tehlikelere karşı öngörülmüş bir "zaruret durumunda hâl çaresi"dir. Evet, toplum hayatında kimi zaman "daha çok zarar"dan kurtulabilmek için "daha az zarar"a tahammül etmeyi gerektirecek zaruretlere doğmaktadır.

Dahası, çokeşli evlilik; bir Müslümanın belli konum ve şartlara ulaşması hâlinde ille de uygulaması gereken ve eşleri arasında eşit davranması hâlinde dört kadınla evlenmesini farz kılan bir hüküm değildir asla; bilâkis, İslâm'ın tavsiyesi, bu adaleti sağlayabilmenin pek zor olmasına binaen çokeşli değil, tekeşli evliliktir ve Kur'ân, müminlere bir tek eşle yetinmelerini tavsiye etmektedir.

Diğer taraftan İslâm, kadınları bu konuda tamamen serbest bırakmış, eşi olan bir erkekle evlenip evlenmeme konusunda onları hür kılmıştır. Bazı garazkarların gösterdiği gibi çokeşlilik hükmü kadınların aleyhine değil, tamamen onların lehine bir olaydır. Zira zaruretin icap ettiği hâllerde kadınlar bu hükümden faydalanabilir ve yaşamlarına bir çekidüzen verebilirler; yalnız yaşama, yoksulluğa tahammül, çeşitli ruhî ve psikolojik baskılara direnme gibi zorluk ve sıkıntılardan kurtulmak isteyen iffetli kadınlar için öngörülmüş mükemmel bir çözüm yoludur bu.

Bir toplumda evlenme yaşındaki kadınlarla erkeklerin sa-yıca aynı olması hâlinde çokeşli evlilik gibi bir zaruret durumu elbette kalmayacak, herkese sadece bir eş düşeceğinden bu durum kendiliğinden halledilmiş olacaktır. Ama şu veya bu nedenlerle bir toplumda bu denge bozulur ve kadınların sayısı erkeklerden daha fazla olursa, o zaman diğer kadınların durumu ne olacaktır?..

Bir başka nokta, erkek telefatının kadından daha fazla olmasıdır. Erkekler birçok hastalığa karşı zayıf olup dirençleri kadınlardan çok daha azdır. Savaş, zor ve tehlikeli işler, maden vb. yerlerde çalışma gibi zaruretler ister istemez bazı toplum veya beldelerde kadın sayısının daha fazla olmasıyla sonuçlanmakta ve denge bozulmaktadır. Bu hususta bazı istatistiklere bakmak yeterlidir sanırım:

Uluslararası istatistiklere göre dünyada kadınların sayısı bugün bile erkeklerden fazla... Bunun çeşitli nedenleri var. Bir kısmı yukarıda da belirttiğimiz gibi kaçınılmaz faktörlerden kaynaklanıyor. Bu zaruret ve nedenleri görmezden gele-

rek bu konuda ahkâm kesmeye kalkışmak elbette ki abesle iştigalden başka bir şey değildir. Birkaç örnek verelim:

"Resmî istatistiklere göre Fransa'da her 100 kız bebeğe karşılık 105 erkek bebek geliyor dünyaya; ama buna rağmen kadınlar sayıca erkeklerden 1.765.000 daha fazla. Bu rakamlar verildiğinde Fransa'nın nüfusu 40 milyonu bulmuyor!..."

"Yine istatistiklere göre bu farkın nedeni, erkek bebeklerin hastalıklara karşı direncinin kız bebeklerden daha az olması... Bu nedenle, erkek nüfusunun %5'i 19 yaşına kadar hayatını kaybediyor, geri kalanı da ortalama 25 yaşından itibaren telefata veremeye başlıyor ve meselâ 65 yaş ortalamasına ulaşıldığında 1,5 milyon kadına karşılık sadece 750 bin erkek hayatta kalabiliyor!"¹

"Amerika'da evlenemeyip evde kalan kızların sayısı 20 milyon! Bu kızlar evlenemedikleri için ya kötü yola düşüyor, ya da alkol, uyuşturucu vb. belâlara müptelâ oluyorlar..."²

Londra Üniversitesi Zooloji ve Karşılaştırmalı Bilimler Fa-kültesi öğretim görevlilerinden Prof. Peter Modavar da aynı konuyu vurgulamakta ve: "Çeşitli nedenlerden dolayı dünyada erkeklerin nüfusu kadınlara oranla giderek azalıyor." demektedir.³

Bir kadının hayatî ihtiyaçlarından biri de onun bir eşe sahip olması, sıcak bir yuvaya kavuşması ve çocuk yapabilmesi, çocuğunu yetiştirip büyütebilmesidir. Aynı duygunun erkekte de varolduğu ve karı-koca arasındaki gönül huzuru, sevgi ve samimiyetin inkâr edilmez bir değer olduğu ortadadır. Bu değerın salt maddî refahla elde edilemeyeceğini vurgulamaya gerek olmadığı kanaatindeyiz.

1 -İttılaat, h.ş. 1335, 9, 11

2- Handeniha, yıl: 14, sayı: 71

3- Keyhan h.ş. 1338, 12, 3

Çeşitli haber kaynakları dünyada kadın nüfusunun artış nedenlerini incelerken bu gerçeği de göz ardı edememiştir:

Yalnız yaşayan kadınların sayısı neden günbegün artmaktadır? Bunu iki faktörde aramak gerekiyor galiba. Kadın nüfusunun erkek nüfusuna oranla giderek artıyor olması ve kadınların erkeklerden daha uzun yaşaması! Evet; erkekler, kadınlardan daha erken ölüyor, istatistiklere göre bir dul erkeğe karşılık 20 dul kadın yaşıyor! Dahası, mecburen bekâr kalmış kızların da sayısının çok fazla olması! Yani genel nüfus oranında kadın sayısının daha fazla olması nedeniyle birçok kız, evde kalıyor. Bu kadın sayısına bir de boşanmış kadınların sayısını eklerseniz rakam daha da büyüyor.

Bir kadın için yalnız bir yaşam son derece sıkıcıdır, dahası, kadınlar yalnız bir yaşam konusunda erkeklere göre daha acemidirler, nitekim yalnız yaşayan kadınlar genellikle bir bekleyiş içindedirler. Yalnız yaşayan kadınların onda dokuzunun özenle yemek pişirmedikleri, ayaküstü bir şeyler atıştırmayı tercih ettikleri bilinmektedir. Çünkü kadınlar sırf kendileri için kalkıp da yemek hazırlığı yapmayı gereksiz saymakta, bunu bir fantezi olarak görmektedirler. Oysa eşleri veya çocukları için bunu canla başla ve severek yapmaktadırlar. Evde kalan bekâr veya dul kadınlar yalnız yaşadıkları için yemek tercih etmez, ne olursa yerler, genellikle sıkıntı ve bezginlikle akşam ederler. Eş-dost arasına çıkmazlar; sıcak bir ailesi olan çevre onları rahatsız eder.¹

Nüfus oranında "fazla" gelen bu kadınlar için yüce İslâm dininin öngördüğü mükemmel çözüm, evli bir erkekle de olsa evlenmeleridir ve çokeşli evliliğin "çözüm" olduğu istisnalardan biridir bu... Böylece onlara da evlenme hakkı için gerekli imkân sağlanmış, yalnızlık vb. çeşitli mahrumiyetlerden kurtulmaları istenmiştir.

1- France Presse - özel servis, İttılaat gaz. 12239. sayı.

Erkeklerin üreme gücü genellikle belli bir yaşla sınırlı değildir ve her yaşta cinsel duyguları vardır. Oysa kadınlar genellikle 50 yaşından sonra cinsel duyu ve doğurma yeteneklerini yitirirler. Bu gerçeğe binaen erkeklerin ikinci bir kadınla evliliklerinin yasaklanması demek, bu doğal duyu, eğilim ve yeteneği ömürlerinin sonuna kadar engellemelerini istemek demektir.

Bir diğer nokta, kısır kadınlardır. Bu tür evliliklerin çoğunda eşler birbirlerini sevdikleri için ayrılmak istememekte, ama her ikisi de çocuk hasretiyle yaşamaktadır. Bu durumda bu hasretin ömür boyu sürmesi mi gerekmektedir gerçekten?...

İttilaat gazetesi, "Üç kadınla evli kocanın eşleri, onun dördüncü evliliğine izin verdiler." başlıklı haberinde şöyle yazıyor:

Dün öğleden sonra üç eşiyle birlikte Reş şehri aileyi koruma mahkemesine müracaat eden evli bir erkek, dördüncü evliliği için savcıya başvuruda bulundu. İşin ilginç tarafı, diğer üç eşinin de mahkemede bu evliliğe karşı olmadıklarını resmen ifade etmeleri oldu. Söz konusu şahıs savcıya şöyle diyordu: "Eşlerimin üçü de kısır, ama tarlada bana yardımcı oldukları için onları boşamak istemedim. Onların da muvafakatiyle bana çocuk verebilecek bir kızla evlenmek istiyorum."

Muhabirimizin görüştüğü yeni gelin adayı da şöyle diyordu: "Evlenmek istediğim erkek, Sefidkeplete köyünün en iyi insanlarından biridir. Köyümüzde yaklaşık iki bin kadın yaşarken, erkek sayısı sadece 400. Bu sayının yarısına yakınını ise 10 ilâ 16 yaşındaki erkek çocukları teşkil ediyor. Başka bir deyişle bizim köyümüzde beş kadına karşılık sadece bir erkek var! Bu durumda benim iyi bir insanın dördüncü eşi olarak onunla evlenmem gayet doğaldır."¹

1- İttilaat gaz. h.ş. 20 Behmen, 1348, sayı: 1316

Sahi, bir erkeğin çocuk sahibi olmak istemesinden doğal bir hak düşünülebilir mi? Bu hakkın kanunla engellenmesi zulüm değil midir gerçekten?..

Nüfus dengesi ve sosyal durumun bunca bozulduğu şartlarda, kadın ve erkeğin haklarını korumak için yapılması gereken kanunî düzenleme nedir sahi? Nüfus dengesinin sağlanması ve ahlâkî yapının korunması için, bu durumda erkeğin çokeşli evliliğine izin verecek bir kanundan başka çözüm var mıdır?

Bunun ruhî, hayatî ve sosyal bir zaruret olduğu, boş laflar, hayaller ve vehimlerle geçiştirilemeyecek kadar ciddi sayıldığı ve bu zaruret karşısında hissî değil, gerçekçi davranmanın kaçınılmaz olduğu apaçık ortadadır.

Kadının tedavisi mümkün olmayan müzmin bir hastalığa yakalanması ve eşiyle buluşmasının onun için çok zararlı sonuçlar doğurması durumunda erkek ne yapacaktır? Yüce İslâm dini ne erkeğin, ne kadının iffet ve namusuna aykırı davranmasına ve evlilik dışında bir yolla cinsel ilişkide bulunmasına asla müsaade etmemektedir.

Bu durumdaki erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını meşru yollarla giderebilmek için, çokeşli evlilikten daha iyi bir yol var mıdır gerçekten?

Her şeyden önce şunu hemen belirtelim ki, bir kadının kocası da meselâ bulaşıcı bir hastalığa yakalanır ve sağlığını tehdit eden bir durumla karşı karşıya kalırsa, şeriat hâkimine başvurup boşanma davası açabilir. Bu durumda kocası boşamak istemese bile, kadının gerekçesini dikkate alan şer'î hâkim, boşanma hükmü verebilir; yüce İslâm dini bu yetkiyi kadiya tanımıştır çünkü.

Bir erkeğin, hasta ve bakıma muhtaç eşini boşayacağına, onun bakımına devam ederek ikinci bir eş alması, bakıma muhtaç olan birinci eşini boşamasından ve kimsesizler ordusuna birini daha eklemesinden daha doğru ve insanca değil midir?

Sağlığında kocasının evine emeği geçen bir kadını, pekâlâ herkesin kapısını çalabilecek bir hastalığa yakalandı-

ğında kapının önüne bırakmanın insanlığa sığabileceğini kim söyleyebilir gerçekten?

Bir ömür boyu eşine vefa gösteren bir kadını bakım ve ilgiye her zamankinden ziyade muhtaç olduğu bir dönemde boşamak mertlik midir?

Meselenin bir başka boyutu, sosyal adaletin varolmadığı toplumlarda belli bir kesimin türlü nedenlerle yeterli maddî imkâna sahip olamadığı için evlenememesi ve nüfus dengesinin bozulması hâlidir. Bu durumda yeterli maddî imkânı bulunan ve adaleti sağlayabilecek olanların, fakir kadınlarla evlenerek onların bakım ve geçimini üstlenmesi ve sıcak bir yuvaya kavuşmalarını sağlaması gerekmez mi?

Fuhuş önlemek ve kamu iffetini koruyabilmek için İslâm'ın öngördüğü en mükemmel çözüm yollarından biri işte bu çok eşli evliliktir. Zira böylece milyonlarca kadın kötü yola düşmekten kurtulmakta ve en doğal hakları olan sıcak bir yuva ve çocuğa sahip olabilmektedir.

Milyonlarca erkeğin ölümüne ve milyonlarca kadının kimsesiz ve yuvasız kalmasına neden olan 2. Dünya Savaşı sonrasında Almanya Dul kadınlar Cemiyeti, devletin çokeşli evliliğe resmen izin vermesi ve gerekli kanunî düzenlemelerde bulunmasını talep etti. Ne var ki bu haklı ve meşru talep, kilisenin muhalefetiyle karşılaştığından kabul göremedi. Hristiyanlık bu problemin çözümü için meşru ve pratik hiçbir yol gösteremediğinden, Avrupa toplumunda kısa sürede çeşitli cinsel sapmalar baş gösterdi, fuhuş hızla yayıldı, gayrimeşru ilişkiler, beraberinde çok sayıda gayrimeşru çocuğu da Avrupa toplumuna mal etmiş oldu...

H.ş. 29, 8, 1340 tarihli İttılaat gazetesi hadiseyi şöyle aktarıyordu.

"İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya Dul Kadınlar Cemiyeti, her kadının sıcak bir yuva ve çocuğa kavuşma hakkının meşru yollarla gerçekleştirilmesi amacıyla devletin birden fazla kadınla evliliğe izin veren bir kanun çıkarmasını istedi; ama ne yazı ki kilise bu haklı isteğe karşı çıktı ve sonuç he-

pimizin bildiği ve şu anda şahit olduğu üzere, bütün bir Avrupa'nın fuhuş ve ahlâksızlık batağına gömülmesi oldu."

"30-40 yaşındaki kadınlar bir yana dursun, yirmi yaşındaki kızları bile evde kalma korkusu sarmış durumda. Bu çağda kadın-erkek ilişkilerindeki sınırsız ve sorumsuz serbestiye rağmen evlenme ve sıcak bir yuvaya kavuşma arzusu, bütün genç kızların gönlünde yatmaktadır aslında. Bugün Almanya'da kadınlara tanınan onca hak ve serbestiye, onca iş ve refah imkânına rağmen Alman kızları mutluluk, güven ve huzuru evlilikte aramaktadırlar hâlâ."

"20-25 yaşları arasındakiler koca bulmakta pek güçlük çekmeseler de 40'ına yaklaşan kadınların koca bulması epey güç olmakta, hele elliden sonrakiler büsbütün yalnız kalmaktadırlar. Resmî istatistiklere göre 32 yaşındaki kadınların sadece %50'si ve 40 yaşındaki kadınların sadece %20'sinin evlenebilme şansı bulunmaktadır. 50 yaşındaki kadınlarda ise bu şans %5'e düşmektedir."

Ardından şunlara yer vermektedir adı geçen gazete:

"Bu şartlar altında sırf Almanya'da 40'ının üstünde olup kocasız kalan kadınların sayısı 6 milyonu aşıyor! Çünkü aynı yaşlarda bekâr olan erkeklerin sayısı bu kadar değil; bu 6 milyon bekâr kadına karşılık sadece 1,3 milyon bekâr erkek var; yani her dört kadına bir koca düşebiliyor!"

"Diğer taraftan bu 1,3 milyon bekâr erkeğin %13'ünün emeklilerden müteşekkil bulunduğu ve söz konusu bekâr kadınların %97'sinin bir defa bile evlilik yapamamış olduğu dikkate alınacak olursa, evliliğe aday kadınlarla evlenebilecek erkek oranı arasındaki uyumsuzluğun ne kadar büyük olduğu kolayca fark edilecektir. Binaenaleyh genç erkeklerle evlenme şanslarının olmadığını gören bu 6 milyon kadının çoğu, çareyi yurt dışına gitmekte görmektedir. Nitekim istatistikler, yurt dışına giden Alman-

ların %50'sine yakınının kendilerine koca arayan Alman kadınlar olduğunu gösteriyor!"¹

Bu kadın fazlalığı sorununu halletmenin ve hayatında bir defa bile evlenme şansını yakalayamamış onca kadının evlenebilmesini sağlamanın ve diğer yandan böyle bir ortamda erkeklerin bol hevesliğe kapılıp gayrimeşru cinsel ilişkilere yönelmesini engellemenin tek yolu, yüce İslâm dininin önerdiği çokeşli evlilik değil midir gerçekten?

Kadın haklarına saygı duyduğunu iddia eden ve kadınlara sınırsız ve sorumsuz serbestiler tanıyan batı, neden kadınların en meşru hakları olan evlenme, çocuk sahibi olma ve sıcak bir yuva kurma hakkını bütün kadınlara tanıtmakta ve evlenmek isteyen çiftlerin önüne neden kanunî engeller çıkarmaktadır? Onca yuvasız ve kocasız kadının sıcak bir yuva ve iyi bir eşe kavuşmasına neden engel olmaktadır? Yukarıda istatistiklerden aktardığımız bekâr ve dul milyonlarca kadının bu içler acısı hâli önemsiz midir? Toplumdaki bütün erkekler evli olduğu için bu kadınlara cinsel yasak mı getirilmelidir? Ömürlerinin sonuna kadar evlenme, eş ve çocuk sahibi olma hakkından mahrum mudur bu kadınlar?..

Toplumun tartışılmaz ve en zarurî ihtiyaçlarından biri olan bu sorunu en mükemmel şekilde çözen İslâm dininin getirdiği çokeşli evlilik izninin, bu durumda kadınların aleyhine olduğunu aklîselim ve vicdan sahibi kim söyleyebilir gerçekten?.. Bu izin ve prensip kadına daha fazla hürriyet mi tanımaktadır, yoksa onun doğal ve meşru haklarına sınırlama mı getirmektedir?

Bu sorunun cevabını muhterem okuyucunun vicdan ve iz'anına bırakıyoruz...

Evli bir erkekle evlenmeyi kabul eden kadınların varlığı, onların yalnız veya bekâr bir yaşam sürdürmek istemediklerini belgeleyen en doğal delildir sanırız. Dahası; çokeşli evlilikte, sorumluluk ve zorlukları artan tarafın erkek olduğu da unutulmamalıdır. Birden fazla kadınla evli bir erkeğin, üst-

1- İttılaat, h.ş. 3, 3, 1349

lendiği sorumlulukların da aynı oranda arttığı inkâr edilmez bir gerçektir.

Hukuk doktorasına sahip yüksek tahsilli bir bayanın bu konudaki tespitlerine katılmamak mümkün değil gerçekten:

"...İster ilk, ister ikinci veya üçüncü eş olsun, hiçbir kadın çokeşli evlilikten zararlı çıkmaz; bilâkis, çokeşli evliliğin kanun ve hükümlerinde de görüldüğü üzere, çokeşli evlilikten zararlı çıkan taraf kadın değil, erkektir aslında; çünkü erkeğin sorumluluğu ve yükü artmaktadır bu olayda. Bir kadını nikâhlayan bir erkek hem kanunî, hem dinî, hem vicdanî, ahlâkî ve insanî açıdan ona karşı çeşitli sorumlulukları da üstlenmektedir. Meselâ nikâhladığı kadının ailevî şan ve onuruna yakışır şekilde onun geçim ve bakımını bir ömür boyu üstlenmiş olmaktadır; bir ömür boyu onun sağlığından, hastalanması hâlinde bakım ve tedavisinden erkek sorumludur. Dahası, muhtemel ve mev-cut tehlikelere karşı kadını korumak ve onun huzur ve güvenliğini temin etmek de yine erkeğin yükümlülükleri arasındadır."

"Bu yükümlülüklerini yerine getirmeye yanaşmayacak bir erkek hem toplum ve gelenek bazında şiddetle kınanmakta, hem hukukî açıdan cezalandırılmakta ve sorumluluklarını yerine getirmeye mecbur edilmektedir. Bu tür bir davranışın dinde de yeri olmadığı ve böyle bir erkeğin Rabb'ul-Âlemin'in -c.c-huzurunda hesap vereceği açıktır."

"Çokeşli evliliğe, âdeta kadınların itirazıymış gibi gösterilen tepkilerin çoğunun aslında herze erkekler tarafından sinsice yapılan telkinler olduğu ve çoğu kadınların bu gerçeği fark edemeyerek erkeklerin dolaylı şartlandırmaları neticesinde bu itirazları ikide bir tekrarlayıp durduğu bilinmelidir. Zira lâubali erkekler çeşitli telkinler ve asılsız şüphelerle kadınları evlenmekten vazgeçirterek meşru ve kanunî olmayan yollarla ilişki imkânına zemin hazırlamaktadırlar."

"Bu nedenledir ki, bir erkeğin iki kadınla evli olması, eşleri açısından hiçbir cinsel sakınca doğurmamakta, ama salt 'ikinci kadınla evlilik' cümlesine psikolojik olarak olumsuz telkinler yüklenerek, rahatsızlığa yol açması sağlanmaktadır. Bunun gerçek değil, erkeklerden kaynaklanan telkinlerin doğurduğu bir psikolojik rahatsızlık olduğu apaçık ortadadır. Nitekim geçmişte çokeşli evlilik pekâlâ yaygındı ve normal bir sosyal olaydı bu. Bir evde 2 veya 3 kadın kavgasız gürültüsüz yaşayabiliyordu, bu yaşıntının canlı örnekleri bugün de yok değil; ama bugün geçmişten farklı olan şey, çokeşli evliliğin tasavvurunun bile -erkekler tarafından yapılan bu şartlandırmalar neticesinde- rahatsız edici bir şeymiş gibi görülmesi... Oysa, gerçekten olumsuz ve rahatsız edici olsaydı, geçmişte de uygulanmasının mümkün olmaması gerekirdi."¹

Evet; batı, sorumsuz ve lakayt bir serbestiyi meşru görürken, insanların doğal ve meşru isteklerinin önünü tıkamaktadır. İslâm ise insana makul ve insanî serbestiler tanımakta, bireye ve topluma zararlı olan serbesti ve sorumsuzluklara izin vermemektedir.

İslâm anlayışında adalet, bireyin ve toplumun saadeti- nin garantisi olan temel bir prensip sayıldığından çokeşli evlilikte de adalet şartı aranır. İslâm fıkında kadınlar arasında adaletin nasıl gözetilebileceği konusunda çok sayıda hüküm ve kanun vardır. Evlilik hukukunda kadınların bağımsızlık, eşitlik vb. hakları en mükemmel şekilde temin edilmiştir.

Kocasına ikinci bir evlilik yapması için gönül rızasıyla izin veren pek çok kadın vardır. Sadece bu bile çokeşli evliliğin insan doğasına uygun ve mütenasip olduğunu göstermeye yeter. Kaldı ki, çokeşli evlilik insan doğasına uygun olmasaydı hiçbir kadın, evli bir erkekle evlenmeye rıza göstermezdi. Kocasının ikinci bir evlilik yapmasına razı olmayan kadınların çoğu, eşlerinin adaleti gözetemeyeceğine ve kendi

1- İslâm'da Evlilik, s. 150-152.

haklarının çiğneneceğine inandıkları için bu tavrı sergilemektedirler.

Aile yaşamında baş gösteren ihtilâfların büyük bir çoğunluğu ayrımcılık ve kadınlar arasında adil davranmamaktan kaynaklanmaktadır.

İslâm'ın buyruğu şudur:

"...Size helâl olan kadınlardan iki veya üç ya da en fazla dört kadını nikâhlayabilirsiniz; ama eğer aralarında adaleti sağlayamayacağınızdan korkarsanız bir eşle yetinin!"¹

Birçok erkeğin yakışsız ve sert davranışları aile içinde baş gösteren ihtilâfların temel nedenleri arasındadır. Erkeklerin eşlerine karşı İslâm prensipleri ve İslâm ahlâkı çerçevesinde davranmaması, sevgi ve şefkat yuvası olması gereken aile ocağını bir cehennem hayatına çevirmektedir. Bu nedenledir ki bu tür erkeklerin davranışı değil, bizzat İslâm'ın yüce emirleri ölçü alınarak bu emsalsiz dinin mükemmel kural ve hükümleri mütalâa edilmeli, bu mütalâa ışığında yüce İslâm'ın her nevi kötülük ve fesattan uzak olarak toplumu nasıl en mükemmel şekilde yönetip idare ettiği görülmelidir.

Erkeklerin, eşlerine karşı adaletle davranması için İslâm dini belli kurallar getirmiş ve bu tür yanlış davranışları engelleyebilecek kanunları tespit etmiştir.

Bu cümleden olmak üzere erkek, eşinin sosyal konumuna yakışır bir düzeyde onun geçimini sağlamaz veya karı-koca haklarına riayet etmezse; kısacası İslâm'ın belirlediği sorumluluk ve vazifeleri yerine getirmekten kaçınacak olursa, şer'î açıdan kendisinden hesap sorulur ve kanun karşısı çıkarılır.

Kalben duyulan sevgi ve ilginin insan iradesi dışında bir duygu olduğu da bir gerçektir. Nitekim kadınlardan biri, diğerlerinde olmayan bazı haslet ve kemallere sahip olabilir. Bu nedenledir ki İslâm'ın emrettiği adalet kavramı nafaka,

mesken, cinsel hak; kısacası maddî, manevî ve malî ihtiyaçların karşılanması gibi insanın iradesi kapsamında yer alan evlilik hukukuyla ilgili haklarda adil davranılmasıdır. İnsanın kendi elinde olan bu iradî hususlarda İslâm zerrece ayırım, zulüm ve haksızlığı caiz görmemektedir.

Aile yaşamında kadınlar için fevkalâde önemli olan bu haklar İslâm'da temin ve tespit edilmiştir. Erkeğin kalbî duygularının bu hak ve sorumluluklarda ayırma yol açacak şekilde fiiliyata yansımaması hâlinde hiçbir sorun olmayacaktır. Eşlere aynı oranda sevgi ve saygı gösterilmesi ve giyim, kuşam, nafaka, ev, cinsel ve sosyal ihtiyaçların temini gibi konularda ayırım gözetilmemesi, bu adaletin gerçekleşmesi için yeterlidir. Binaenaleyh aile yaşamında ilgisizlik ve sevgi duymamaya yer yoktur. Nitekim Kur'ân: **"Kadınlardan birine eğilim gösterip de diğerini askıdaymış gibi bırakmayın."** buyurur.¹

Evet, bir erkeğin eşiyle ilişkilerini ne evli, ne bekâr denilemeyecek şekilde askıya alması ve eşlerinden birine ilgi gösterirken diğerini azapta bırakması kesinlikle caiz değildir.

Hız. Peygamber efendimiz (s.a.a) döneminde dört eşi olan erkeklere bu kanun hatırlatılıyor ve eşleri arasında adaleti sağlayamayanlara sadece bir kadını nikâhlama hakkı tanınıyor, birden fazlasına izin verilmiyordu. Diğer taraftan, bu adaleti sağlayabilen erkeklerin de dörtten fazla kadını nikâhlamasına müsaade edilmiyordu. Bu yolla İslâm, o güne kadar sınırsız olan çokeşli evliliğe bir sınırlama getirerek kadın haklarına gösterilen lâkaytlığa son vermiş ve şehvetperest insanların alabildiğine bir serbestiyle kadını kullanmasını engelleyip o güne kadar kadınlara reva görülen zulüm ve haksızlıklara bir nokta koymuştur.

Asr-ı saadete bakıldığında dindar Müslümanlar arasında, kadınların ölümünden sonra bile onlar arasında adaletle davranmaya özen gösteren örnekler göze çarpar:

"Muaz b. Cebel adlı bir sahabenin iki eşi vardı, her ikisi de veba hastalığına yakalanıp aynı gün öldü. Muaz, eşleri arasında daima adil davrandığından bu prensibine o gün de sadık kaldı ve hangisini daha önce toprağa verebileceğini belirlemek için kur'a çekti."¹

Bugün batılı bilim adamları arasında da meseleyi ciddi-yet ve insafla inceleyenler, sınırlı çokeşli evliliğin sosyal bir zaruret olduğunu vurgulamaktadır.

Ünlü Alman filozof Arthur Schopenhuer, "Kadınlar Hakkında Birkaç Söz" adlı eserinde şöyle yazar:

"Çokeşli evliliğin yasal ve caiz olduğu bir dinin ümmeti arasında kadınların tamamına yakınının evlenme, çocuk sahibi olma ve böylece ruhsal ve cinsel açıdan meşru ve doğal ihtiyaçlarını karşılama şansları varken, kilisenin çokeşli evliliğe izin vermediği bizim Avrupa'da evli olmayan kadınlar evli kadınlardan kat kat fazla olduğundan nice kadın bir ömür boyu evlenme ve çocuk sahibi olma hasretiyle yanıp tutuşmakta ve bu şans yakalayamadığı için hasretini mezara götürmektedir. Daha da kötüsü, cinsel baskı altında evlilik şansını yakalayamayan Avrupalı kızların çoğunun iffet ve namuslarını kirleterek bir ömür boyu vicdan azabıyla başı eğik, rezalet ve pişmanlık içinde yaşaması ve her genç kızın en doğal arzusu olan evlenme ve anne olma duygusunu mezara götürmesidir."

"Eşi müzmin bir hastalığa yakalanan veya kısır olan ya da hamilelik ve doğuma elverişli olmayan bir erkek neden başka bir kadınla evlenemesin? Ne kadar düşünsem de havsalam almıyor bunu; hiçbir delil ve mantık da bulamıyorum bu yasakta..."

"Buna kilisenin makul bir cevap verebilmesi gerekiyor. Ama ne yazık ki kilisenin buna verebilecek makul bir cevabı yok! 'İyi kanun', uygulamaya ko-

1- Mecmau'l-Beyan, c. 3, s. 121

nulduğunda insanların mutluluk ve saadetini temin eden kanundur, mahrumiyet ve komplekslere neden olan kanun değil... Bu geniş atmosferde elimizi kolumuzu bağlayıp bizi zincir ve prangalara mahkûm eden, fesadı, ahlâksızlığı, namussuzluğu ve fuhşu körukleyen kanun hiç değil!..."

İngiltere İrfan Hareketi Lideri Mrs. Anni Besant bakınız ne diyor:

"Batılılar, batıda çokeşli evliliğin olmadığını iddia etseler de, gerçekte vardır; hem de hiçbir sorumluluğu beraberinde getirmeyecek şekilde vardır! Zira batılı erkek bir süre sonra sevgilisini kendi hâline bırakıp başkalarının peşine takılır ve terk edilen o kadıncağz kendisini sokakta buluverir; çünkü sevgilisinin ona karşı hiçbir kanunî yükümlülüğü yoktur. Sokaklara düşen bu kadıncağzın feci hâlinin, evlenip anne olan ve kocasının himayesinde bulunan bir kadının hâliyle kıyaslanamayacak kadar kötü olduğunu hatırlatmaya gerek yoktur sanırım!"

"Batının büyük şehirlerinde gece yarıları sokaklarda başıboş gezen binlerce kadına baktığınızda, İslâm'daki çok eşli evliliği kınamanızın ne kadar haksız olduğunu anlarsınız. Çokeşli evlilikte bir kadının meşru bir kocası, meşru bir çocuğu ve sıcak bir yuvası vardır, evinde ve sokağında saygınlığı olan bu kadının, erkeklerin şehvetine kurban olup sokaklara düşmüş ve muhtemelen gayrimeşru bir çocukla hiçbir kanunî himayesi bulunmaksızın ortalıkta kalmış 'modernite' ve 'mantalite'li (!) batı kadınından çok daha mutlu, onurlu ve saygın olduğu inkâr edilemez herhâlde!"

Fransız araştırmacı ve bilim adamı Prof. Gustave Lebon şöyle diyor:

"Doğu inanç ve gelenekleri arasında çokeşli evlilik kadar batıda yanlış anlaşılan ve hakkında hata edilen bir başka uygulama yoktur. Doğuluların meşru ve doğru olan çokeşli evlilik uygulamalarının, ba-

tılıların riyakâr ve gayrimeşru flört ve sevgili uygulamasından daha kötü olduğunu söyleyebilmek hangi vicdana sığar sahi?! Bilâkis, doğuluların meşru bir evlilik olan birden fazla kadınla evlenme uygulamasının çok daha insanî ve sosyal olduğu apaçık ortadadır."¹

1- İslâm ve Arap Medeniyeti, s. 526- 527.

KİTABIN İNGİLİZCE NÜSHASININ BATI MEDYASINDAKİ YANKILARI

Hampshire Qhronicle gazetesi 28 Ekim 1977 tarihli sayısında şöyle yazıyor:

Bir Müslümanın Batıya Bakışı

"Batı bugün insanî, ahlâkî ve ruhî değerleri bir kenara bırakıp makinenin boyunduruğuna girmiş durumdadır. Makineye tapan bu köleler huzur, güven ve mutluluğu asla tamamayacaktır."

Yukarıdaki satırlar, sosyal konumu ve yazdığı kitaplarla ülkesi İran'ın saygın isimleri arasında yer alan ve hastalığı nedeniyle kısa bir süre Almanya'da tedavi gören değerli bir Müslüman din ve bilim adamının gayet insafıca ve yerinde olan tespitlerinin bir parçası...

Hıristiyanlığın duraklama ve çöküşünün yaşandığı bir çağda bulunduğumuz inkâr edilemez. Doğudaki dinlere, bilhassa İslâm'a karşı her geçen gün batıda artan ilginin sebebi budur ve bunu engelleyebilmek de mümkün görünmüyor. Binaenaleyh kendimize bir de Muhammed'in (a.s) dürüst, samimî ve gerçek anlamda bilge ve dindar takipçilerinden birinin penceresinden bakmamızın faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Tam bir kargaşa ortamı olan bu çağda, batıdaki çeşitli kültürlerle farklı açılardan bakan farklı inanç ve düşüncelere sahip birinin nazarında nasıl görüldüğümüzü bilmek ve bunun üzerinde detaylıca tefekkürde bulunmaktan daha zarurî görevimiz olmasa gerek...

Mütercimin girişte bir din adamından aktardığı hadise düşündürücü: "Batılı bir general sol eliyle yemek yerken aşağılayıcı bir hareket yapıyordu; ama ben de çorapsız ayağımın altını göstererek onu edep etmiş oldum. General ne kendi hareketinin, ne de benim hareketimin ne anlama geldiğini bilmiyordu."

Kitap son derece ilginç ve çekici. İlk yarısı, çoğumuzun yakından bildiği sosyal ve uluslararası önemli meselelerin sağlıklı ve ilmî şekilde yorumlanmasına ayrılmış; doğuyla batı arasındaki ilişki, Hıristiyanlığın diğer dinler nezdindeki konumu, ahlâk, seks, alkol, fakirlik, ailevî temellerin çöküşü, ırkçılık vb. konular dikkatle irdelenmiş.

İşin önemli yanı, bu dikkatli irdeleme ve değerlendirmelerin bizden tamamen farklı inanç ve kültüre sahip bir araştırmacı tarafından yapılmış olması... Gösterilen tablo bizim için hiç de hoş görünmese ve bize biraz abartılmış gibi gelse de bunun, batı kültürüne tecrübe ve pratiğin açtığı bir pencere olduğunu unutmamamız gerekiyor.

Buna karşılık kitabın ikinci yarısı bu konulara İslâm'ın bakışı ve çeşitli oluşumlarda İslâm'ın etkisini belli değerler çerçevesinde ve ileri görüşlülükle işlerken, son derece tehlikeli siyah noktaların giderilmesinin asla yeterli olmayacağına da sık sık vurgu yapmaktadır.

Tarih; bu kitapta yazarın samimî ve inançlı bir karakterle yaptığı gibi her zaman olayları yapıcı bir eleştiriyle tasvir etmez; çünkü çoğumuz, olduğumuzdan çok daha mükemmel tasvirlerde bulunuruz kendimiz için!...

Şu gerçeği itiraf etmeden geçemeyeceğim: Meseleleri gayet az ve öz bir şekilde ele almayı becerebilen yazarın bu değerli ve ilginç çalışmasını mütalâa eden okuyucu, öncelikle kendini daha iyi tanıyabilme şansını elde edecek ve daha güzel bir dünyanın kurulabilmesi için en güçlü faktörün, semavî dinler olduğu gerçeğinin farkına varacaktır:

İslâm Açısından Batı Medeniyeti, Yazan: Seyyid Mücteba Musavî Larî (İran), Çev: F.j. Goulding, Optimus Yay. Montague Place Warthing, B.N 11-3 B.G, fiatı: 1 pound.

-*-

Surrey Teacher Dergisi- İngiltere Mayıs -1977 239. sayı:

İslâm Açısından Batı Medeniyeti

Yazan: Seyyid Mücteba Musavî Larî

Çeviren: F. Goulding

Yayınlayan: Optimus Yayınları

Kitabın çevireni, girişteki bir cümlesinde: "Başkalarının gözüyle kendimizi değerlendirmenin bize kazandırdığı bakış, başkaca hiçbir güçten temin edebilmemiz mümkün değil." diyor.

Söz konusu bakış açısını burada seçkin bir İslâm âlimi veriyor bize...

Bu kitap, batı kültürü hakkında net ve belirgin bir bakış açısı vermekten ziyade, batılı okuyucular için pek aşina olmayan konularda çok değerli bilgi, bilinç ve değerlendirme yeteneği kazandırmaktadır. Bu kitabın Sixth Form Kütüphanesi'nde bulunması faydalı olacaktır. Ayrıca, farklı kültür ve dinlerin karşılaştırmalı değerlendirmeleri konusunda araştırma yapmak isteyenler için de yardımcı olacağı kuşkusuz...

-*-

"The Noor" Dergisi 20 Nisân 1977 Kanada-Toronto basımı:

İslâm Açısından Batı Medeniyeti

Burada yazarın çok değerli olan görüşlülerıyla sizleri tanıştırmak istiyoruz.

Bu kitap, yazarın Avrupa'ya yaptığı bir gezide edindiği müşahede ve tecrübelerle ilmî ve belgesel dokümanlara dayalı bir açıdan, batı hayat tarzının değerlendirilmesidir. Bu nedenle batı medeniyetinin çeşitli boyutlarını belge ve bulgularla tasvir ederken, batının genel durumunu ele almakta ve batıyı uğraştıran problemleri irdelemektedir.

Kitabın bizim için ilginç tarafı, batı yaşam tarzını geniş bir perspektiften ve bir hayli dikkatlice bir yaklaşımla ele almış olmasıdır.

Fiatı 1 pound olan bu kitabı Optimus Yayınları'ndan temin edebilirsiniz.

.*-

Daily Gazetesi / Edward Taiser- 13 Haziran 1977, Gilford basımı:

İslâm Açısından Avrupa

İslâmî bir bakış açısıyla batı medeniyetinin değerlendirildiği bu kitap Seyyid Mücteba Musavî tarafından telif ve F.j. Goulding'in tercümesiyle Optimus Yayınları tarafından basılmış.

200 yıl öncesine kadar Batı Avrupa'dan hareket eden Avrupalılar, esrareniz doğu beldelerini gezip dolaşır, sefernameler yazar, bu gezileriyle ilgili müşahade ve edinimlerini kaleme alırlardı.

Oysa bugün durum tamamen tersine dönmüş bulunuyor; bu sefer batıya gelen doğulular batıyla ilgili izlenimlerini aktarıp bizim toplumumuz hakkında doğunun bazı şeyleri öğrenmesini sağlıyorlar.

İranlı Müslüman bir din adamı olan Seyyid Mücteba Musavî tedavi olmak için 1963'te geldiği Almanya'daki müşahedelerini kaleme almış... Ama bu, dalkavukluk edip batıya yaranmayı amaçlayan bir kalem değil; bilâkis, batıyı adanıklı eleştiriyor... Yazarın asıl amacı, batının artık her şeyini kaybettiğini, teknolojinin elinde oyuncak olduğunu, teknolojik güce kapılarak kendini kaybettiğini, belli gelenek ve dinî inançlarından koparıldığını ve kısacası batı toplumunun koflaşıp yozlaştığını göstermektir...

İnsaf ve gerçekten yana bir bakışla bakarsanız ona hak vermemek elde değil. Sadece koyu maneviyatçılarımız değil, birçok aydın ve düşünürümüz de niceden beridir toplumumuzun hızlı bir çöküş ve izmihlâl yaşamakta olduğunu hatır-

latıp duruyor... Bu bağlamda, bir esinti gibi de olsa, batılı olmayan bir bilim adamının bizim hakkımızda neler düşündüğünü bilmemizde yarar var elbet. Ancak, şunu hemen belirteyim ki İngiltere'de devlet, dinî kurumları desteklemek ve onların ağır -propaganda- masraflarını karşılamak için düzenli vergiler tayin etmiş değil ve basına da sansür uygulanmı-yor.

Boşanma: Bugün Avrupa'daki çoğunluğun, yazarın Tolstoy'dan aktardığı: "Batıda boşanmaların artmasının en önemli nedenlerinden biri, kadının ince ve duygusal yapısının kaldıramayacağı kadar serbestiye boğulması olduğu" fikrine katılmayacağı görüşündeyim.

Bu eserin üzerinde durduğu bir diğer nokta çeşitli millet ve kültürler arasında karşılaştırmalar yapması; meselâ Atina'daki sosyal ve kültürel yapıyla Londra'dakinin aynı olmadığını, İspanya ve Norveç'le diğer Avrupa ülkelerindeki hayat anlayışlarının birebir benzeşmediğini belgeliyor. Yazarın, bunu yaparken bütün Avrupalılar ve özellikle Hristiyanlık için geçerli olacak müşterek bir ahlâkî prensibe vurguda bulunmak istemesi bir hayli önemli...

Pis Zenci: Yazar, tarihî belge ve gayet net bulgulara dayanarak çok doğru bir tespitle şöyle diyor: "Hristiyan batılılar ortaçağda yarı vahşi bir hayat yaşarken İslâm ülkeleri ilmî inkişaf sergilemekteydi." Yazarın şu tespiti de doğru; Profesör Westermann'ın da dediği gibi, biz batılıların Afrika'da karşılaştığı zorlukların çoğu, onları her görüp "pis zenci"ler olarak nitelememizden kaynaklanıyor. Oysa İslâm dininde onlar "saygıya değer onurlu birer insan" dırlar.

Evet, bütün bunlar doğru ve yazarın bu tespitlerine katılmamak mümkün değil; ama Hristiyanlığın hiçbir olumlu iş yapmadığı ve dünyayı sadece Müslümanların aydınlatmış olduğu da söylenmemeli...

Bütün insanlığın İslâm'ın yüce emirleri doğrultusunda yaşaması hâlinde bugünkü dünyanın insanca yaşanabilir güzel bir dünya olacağını veya diğer semavî dinlere mensup olan bizlerin en azından kendi dinimizin gereklerini yerine

getirmesi hâlinde bugünkünden daha iyi bir dünyaya kavuşacağımızı itiraf etmemiz, yerinde bir tespit olacaktır sanırım. Biz gerekli ahlâkî kural ve prensiplerden mahrum değiliz; mahrum olduğumuz şey bu kural ve prensipler doğrultusunda yaşama eğilimi ve onları mükemmelleştirme çabasıdır.

John Hamilton

-*-

Polestar Gazetesi, 4 Haziran 1977 - Londra

İslâm Açısından Batı Medeniyeti

Yazan: Seyyid Mücteba Musavî (İran)

Yayınevi: Optimus

Fiyatı: 1 Lira

Birkaç yıl önce bir Fransız yazar "İngilizler Adam mıdır?" adlı ilginç bir kitap yazmıştı, bu kitap epey satıldı İngiltere'de. İngiliz halkı pek beğendiği bu eseri. Çünkü söz konusu kitap, biz İngilizlerin en çirkin hasletlere sahip olduğumuzu anlatıyordu bize; ahlâksızlıklarımız ve uyanıklıklarımızı irdeliyor-du cesurca...

Bu kitapta da İranlı bir yazar eleştiriyor bizi. Batıya gelen doğuluların bize yönelttiği en yoğun eleştirilerin başında, bizim köpeklerle değer verdiğimiz kadar yoksullara değer vermediğimiz, Beatel'lerin sorumsuz, disiplinsiz, iğrenç ve cühelâ sürüsü ve hippilerin de batı kültüründe üreyen zararlı otlar olduğu gelir.

Söz konusu İranlı yazar batıdaki ırkçılık ve sınıflararası ayrımcılığı büyük bir inatçılıkla irdeliyor ve buna karşılık İslâm dininin ırklar ve sınıflar arasında hiçbir ayrım gözetmeyen "İslâmî kardeşlik" prensibiyle okuyucuyu tanıştırp, bir Amerikalı yazarın Ayasofya Camii'nde aynı kubbe altında namaza duran beş bin Müslümandan nasıl hayranlıkla söz ettiğini aktarıyor; seyyar bir hasırcıyla alımlı uniformalar içindeki bir paşanın nasıl aynı safta yan yana geldiğini, siyah zencilerin yüksek askerî erkânla aynı safta nasıl huşu içinde

namaza durduğunu hatırlatıyor ve bu görkemli panoramanın gerçek anlamda birey hürriyeti, gerçek anlamda demokrasi ve İslâmî eşitlik ve kardeşlik olduğunu vurguluyor...

İslâm'daki eşitlik ve kardeşlik ilkesinin Amerika zencileri için fevkalâde çekici olduğunu altını çiziyor...

"Cassues Clay" adının nasıl "Muhammed Ali Clay"e dönüştüğünü anlamakta zorluk çekenler, bu kitabı mütalâa ettikten sonra görüşlerini yeniden gözden geçirecektir sanırım...

Kitabı İngilizce'ye çeviren İran uzmanı şarkiyatçımız F. J. Goulding: "Kendimize bir de başkalarının gözüyle bakabilmemiz son derece önemli!" diyor.

Bu kitabın bir diğer faydası da İslâm'ı tanımamız konusunda zengin bilgiler sunması...

Mütercim, batılı bir generalle aynı sofrada yemek yiyen bir İranlı âlimin, sol eliyle yemek yeme küstahlığı göstererek o âlimi tahkir etmek isteyen generale haddini bildirmek için çorapsız ayağını generalin önünde nasıl uzattığını aktarıyor...

Goulding: "İşte bu noktada, katmerleşmiş bir cehalet dikkatimi çekti." diyor: "General efendi sol elle yemek yemenin o âlim açısından çirkin bir davranış olduğunu bilmediği gibi, çorapsız ayağını birinin önünde uzatmanın terbiyesizlik sayıldığını da bilmiyordu!"

Goulding'e göre bu general efendi askerî eğitim ve disiplin verdiği kadar genel kültür, insanların dinî ve millî inançları gibi konulara da önem vermiş olsaydı, davranışları çok daha dengeli ve doğru olur, hayatta daha büyük başarılar kazanabilirdi.

İşte söz konusu general efendinin bu kitabı mutlaka okuması gerekiyor. Esasen, İslâm dünyası hakkında fikir serd-etmeye kalkışan her batılı bu kitabı okumalıdır.

Yazarın garazkar davranmadığını ve batının gerçek kimliği konusunda genel bir aydınlatma yoluna gittiğini de hemen belirtelim. Bu tür eleştirilerden gocunmayan batılıların

bu insaf ve iz'an sahibi yazardan kendi toplumları hakkında öğrenebilecekleri çok şey var.

-*-

İngiltere basımı The Star Gazetesi

Tarih: 12 Ocak:

Judge Neil Mc. Kinnon'dan sonra şimdi de "İslâm Açısından Batı Medeniyeti" adlı değerli bir kitapla İranlı bir yazar, başkalarının bizim hakkımızda neler düşündüğünü açık bir dille ortaya koyuyor.

Bu kitap Sheffield Belediye Başkanı Lord Mayor'un kuzeni olan M. Goulding tarafından İngilizce'ye çevrilmiş.

Bu kitap, Avrupa'da okuyan Müslüman öğrencilerin batı kültürü karşısında yozlaşıp kendilerine yabancılaşmalarını engellemek için kaleme alınıp İngilizce'ye çevrilen ikinci kitap...

Batıda ahlâkî koflaşma, seks, sosyal bozulma, alkol ve ırkçılık gibi konuların ele alındığı bu eser fevkalâde isabetli ve değerli yorum ve tespitler ihtiva ediyor.

Seks konusunda yazar batının ahlâk ve maneviyat sınırlarını çiğnediğini ve fazlasıyla aşırıya kaçtığını, bir başka yerde de ünlü Beatles adlı ahlâksız grubun batıdaki maneviyat erozyonunun ürünü olup gençleri ahlâksızlık ve batağa sürükleyen karmaşık ve girift problemlerden biri olduğunu vurguluyor.

Mütercim, İngilizce önsözde şöyle diyor:

"Biz Avrupalılar genellikle başkalarının örf ve geleneklerine saygı duymaz, kendimizden başkalarını küçümseriz. Bir Afrikalı için başkasının ardı sıra yürümek bir nevi aşağılanma sayıldığından, meselâ Güney Afrika'da bir siyah, yan yana konuşarak yürüyen iki kişinin arkasında kalmadığı gibi, yanlarından da geçmez, aralarından geçer!"

"Bunu bilmeyen bir beyaz ise elbet bundan rahatsızlık duyacak ve belki de o Afrikalıya tekmeyle karşılık verecektir!"

-*-

Uluslararası Ortadoğu Dergisi (Middle East International), Haziran 1978 - Londra:

Bir Kitap Üzerine

İslâm Açısından Batı Medeniyeti

Yazan: Seyyid Mücteba Musavî Larî,

Çeviri: F. Goulding,

Yayınevi: Optimus Yay.

Fiyatı: 1 pound

Batı Medeniyetini işleyen bu kitap, okuyacak her yabancıyı derinden etkileyen ve batı toplumunun yapısı hakkında isabetli ve açık sözlü tespitlerde bulunan bir eser...

Kitabın fevkalâde etkileyici ve yazarın doğru sözlü olduğunu itiraf etmeliyim. Eleştirel olsa da, bunun samimî bir uyarı olduğu inkâr edilemez.

Seyyid Mücteba Larî, Müslüman din adamları camiasının seçkin isimlerinden biri ve inkılâpçı bir aileden geliyor... Kalkınmış bir İran için önemli çalışmalarda bulunan üç neslin son halkasının bireyi olan yazarın büyükbabası, 20. yy'ın başlarında İran'da Gacar Hanedanı'nın yıkılmasını sağlayan inkılâpçı hareketin liderlerinden biridir.

İran'ın en eski şehirlerinden biri olan kutsal Kum kentinde tahsilini tamamlayan yazar hâlâ bu kentte yaşamaktadır. Kum'da on yıl süren dini tahsilinden sonra, 29 yaşında, tedavi için Almanya'ya giden yazar, bu uzun süreli tedavisi boyunca görüp yaşadığı çevre konusunda çok dikkatli ve yerinde tespitlerde bulunmuş, bu tespitler elinizdeki kitabın temelini teşkil etmiştir.

Yazar, "Batı Medeniyetinin Yetenek ve İntibak Gücü" adlı eserle tanıdığımız seçkin İslâm ulemasıyla aynı ilmî sevi-

yeye ulaşmış bir din adamıdır ve aynı zamanda 20. yüzyıla ait bir bilgidir. Büyük ve köklü bir medeniyete ait olduğu hâlde, batının gerçekte hiçbir kalkınma ve saadet getirmeyen göz kamaştırıcı ve bir o kadar da kof medeniyeti karşısında öz benliğini yitirip aslını inkâr eden ve asimle olan batıdaki vatandaşlarını görünce bu eseri kaleme almıştır.

Bizim sözde ileri ve mağrur medeniyetimizin kofluk ve kargaşalarını çok iyi görebilen bir yazarla karşı karşıyayız. Açlarla işsizlerin kol gezdiği bizim batıda, nimetler içinde yüzen süs köpeklerini görebilmektedir o; deforme olmuş kokanaların yanı sıra yalnızlık ve kimsesizliğin belini büktüğü yaşlılar, akla gelmedik suçlar işleyen gençlerle sapıklar... Âdeta kalbini ve ruhunu kaybetmiş duygusuz bir toplumun tam bir profilidir bu...

Goulding'in de belirttiği gibi yazarın bazı görüşleri bizim için pek acı olsa da ve aktardığı bazı küçük tasvirlerle katılamayacağımızı söylesek de, genelde fevkalâde isabetli ve etkiileyici olduğunu inkâr edebilmek mümkün değil.

Bu görüşe bizim de katılmamız çok önemli aslında; bizim bu mutluluğumuzun kendi mutsuzluklarına mal olduğunu ve bunların bir kısmının doğrudan bizden kaynaklandığını fark edip bunun acısını duyanlar da aynı görüşü paylaşmaktadır çünkü...

Bu kitabın bugün batılı okuyucuya ulaşmış olmasını, değerli mütercim Goulding beye borçluyuz. Bizim toplumlarda pek yaygın olmayan bu tür eserleri bizlere kazandırmaya devam edeceğini umarız.

Seyyid Mücteba Musavî, kendi toplumunu da bizimki gibi eleştirmekte ve kusurların altını çizmektedir. Onun hepimiz için müşterek bir aydın geleceğe beslediği ümit ve bu yolda gösterdiği garazsız tavır, sadakat ve samimiyet takdire şayandır.

Yazar İslâm'ın getireceği büyük bir ıslâhattan söz ediyor; İslâm dini, ilâhî yapısındaki kural ve prensipleriyle sadece kendi toplumunun geleceğini değil, bütün bir insanlığın saadet ve geleceğini nazara almaktadır diyor. Optimus'un

baştığı bu eserin bütün kütüphanelere tavsiye edilmesini öneriyorum.